

Fu isto libello sunt tres particule et prima continet in se septem tractatus primus prime partis de sacramentis in generali. habet tria Capitula

- Primum de institutione sacramentorum iiij
- Secundum de efficacia sacramentorum v
- Tertium de numero sacramentorum vi

Tractatus secundus prime partis de baptismo vii et habet octo Capitula

- Primum quid est baptisimus viii
- Secundum de materia baptismi ix
- Tertium de forma baptismi x
- Quartum de ministro baptismi xi
- Quintum de suscipientibus baptismum xii
- Septimum de ritu baptismi xiii
- Septimum de effectu baptismi xiv
- Octauum de duobus duobus baptismis xv

Tractatus tertius prime partis de confirma- xvi tione et habet septem Capla

- Primum quid est confirmatio xvii
- Secundum de materia confirmationis xviii
- Tertium de forma confirmationis xix
- Quartum de ministro confirmationis xx
- Quintum de suscipientibus confirmatione xxi
- Septimum de ritu confirmationis xxii
- Septimum de effectibus confirmationis xxiii

Tractatus quartus prime partis de Eucharistia xxiiii et habet videri Capitula

Primum quod est Eucharistia ————— xxxviiij

Secundum de ministro Eucharistie

Tertium de materia Eucharistie ————— xxxviiij

Quartum de forma Eucharistie ————— xxxv

Quintum de loco ubi debet dici missa ————— xxxvii

Sextum de tpe quo debet dici missa ————— xxxviiij

Septimum quotiens in die debz dici missa — xl

Octavum de vestibz qbz induit^r sacerdos dmissa — xliij

Et nota ubi quid p illas vestes signatur

Nonum Eui debet dari Eucharistia ————— xliij

Decimum de ritu missae ————— xlix

Undecimum Quomodo occurrat d defibus qui pos
sunt accidere in missa ————— lviiij

Tartatus quintus p^{mo} p^o de sacramento
ordinis Et habet quinqz Capitulo

Primum quod est ordo ————— lviiij

Secundum quot sunt ordines

Tertium in quolibz ordine ipunt^r character ————— lviiij

Quartum in quo actu ipunt^r ^{character} in quolibet ordine — lxv

Quintum Que requiruntur in recipiende ordines ————— lxvi

Tartatus sextus p^{mo} p^o de ex^oma suc
nona Et habet septem Capitulo

Primum de mat^{ia} ex^ome v^octionis ————— lxviiij

Secundum de forma ex^ome v^octionis

Tertium de ministro ex^ome v^octionis ————— lxviiij

Quartum de eff^u ex^ome v^octionis

Quintum quibz debet dari ex^oma v^octio

Sextum In quibz partibz corporis dz fieri ————— lxviiij

Septimum utru debet iterari

Tractatus septimus primie partis de
sponsalibus Et habet quatuor Capita

Primum quot sunt sponsalia

Secundum quot modis contrahantur

Tertium qua etate possunt contrahi

Quartum quibus sit effectus sponsalium

Quintum in quibus casibus dissoluantur

Secunda pars de matrimonijs et

habet octo capitula

Primum quid est matrimonium

Secundum qualiter contrahatur matrimonium

Tertium quomodo et ubi et quibus uerbis

fuit matrimonium institutum

Quartum que sit causa institutionis

Quintum qui possunt contrahere matri-

monium

Septimum quot modis dicitur matrimonium

Septimum quot sunt bona matrimonij

Octauum de impedimentis matrimonij

Secunda pars principalis huius libelli

continet tres Tractatus

Primum de plene penitencia

Secundum de publica penitencia

Tertium de priuata penitencia

Tractatus primus secundae ptis de Con-

tricione Et habet septem Capitula

Primum quid est Contritio in se

lxxxi

lxxxij

lxxxij

lxxxij

lxxxv

lxxxvi

lxxxvij

lxxxvij

xc

xcj

- Secunda de quantitate contritionis — *xxij*
 Tercia de qualitate contritionis — *xxiiij*
 Quarta de duracione contritionis — *xxv*
 Quinta de quibus debet esse contritio — *xxvi*
 Sextum quot sunt cause inductivae con-
 tritionis — *xxvii*
 Septimum quis est effectus contritionis — *xxviii*
O factatus secundus secundae partis
 de confessione Et habet undecim
 Capitula. — *l*
 Primum de institutione confessionis
 Secundum de illis qui tenent confiteri — *l. i.*
 Tercium de tempore quo tenentur
 homo confiteri — *l. iiij*
 Quartum cui est facienda confessio — *l. v.*
 Quintum de quibus est facienda confessio — *l. vi.*
 Sextum de conditionibus quas debet
 habere confessio — *l. viij*
 Septimum de iteratione confessionis — *l. x.*
 Octavum quomodo se debet habere sacer-
 dos ad confitentem — *l. xiiij*
 Nonum de interrogacionibus faciendis
 in confessione — *l. xv.*
 Decimum de potestate clauis et ef-
 fectu confessionis — *l. xvij*
 Undecimum de sigillo confessionis — *l. xviii*

Tractatus tertius secundae partis
de satisfactione Et habet sex C. xxxij
Capitula

Primum quid est satisfactio et in quibus
consistit C. xxx

Secundum de elemosina que est prima
pars satisfactionis C. xxxi
*Nota ibi de ludo
quod lutrata in ludo restituenda sunt*

Tertium de Ieiunio que est secunda pars C. xxxii

Quartum de oratione que est tertia pars C. xxxiii

Quintum de mensura satisfactionis C. xxxiiii
quod est que penitencia est imponenda pro
unoquoque peccato

Septimum utrum unus possit satisfacere
pro alio C. xliij

Tercia pars principalis huius libelli. C. xliij
continet quatuor Capitula

Primum de articulis fidei C. xliiij

Secundum de petitionibus diuine orationis C. xlv

Tertium de decem preceptis legis C. lvi

Quartum de doctoribus glorie paradisi C. lvij

C. lviij huius tractatus finis

15

Reverendo in xpo patri ac domino
domino Raynundo divina providencia
sancte sedis Valencie Ep^o suoz deo
toro in no Guido de monte Fotherij
cum devota et humi recommendacione
se totum ad suis obsequijs mancipatum. **O**ffens
sapie. dei verbi. dispoicione mirabili omnia
ordians et disponens militante eccliam or
dinavit et disposuit ad instar ecclie israhel
Quod figurative fuit ensim legis lateri moz
p Exo. xxxv **Q**uod preceptum fuit sibi edificare
tabernaculum in deserto. inta exemplar quod
sibi in monte fuerat demonstratum Taberna
culum quidem in huius mundi deserto constructum
Est militans ecclia. adinstar illius que super
3 herusalem ordinata cugquid militans
ecclie fundamentum in montibus suis pheta re
memorans. p montes superiores. platos a
postolis succedentes. infirmat. qui ad modum
ppium super. herarchice medios inferiores
adelict et platos. illuinant. ppficiunt atq
purgant. ut sic medij a superioribus illuant.
sanctis ppficiunt virtutibus ac erroribus expurgati
inferiores secularis scilicet et laycos simili
modo illuinant ppficiunt et expurgant
Quod facere nequeunt nisi fuerint divinis
doctrinis inbuunt **H**ec ergo attenta et vigili
meditacione ppensant. sequens apostolum
de instructione israhel instruere reposui.
indi quidem scilo. sed utili. non curans de

Verborum ornatu. *¶* De auro comodo et affectu
Quod quidem opusculum ad vos qui estis sacrosan-
cte ecclesie. luminare preclarum qui lucetis velut
lucerna in firmamento ecclesie militantis. Qui
radio diuine sapie. exemplorum vite scissime
ac sacrosancto correctionis caritative. subditos
vros illudnatis et purgatis. Duxi humiliter
desinad. ut lima correctionis vestre politum
prestat in publicum. quod sine illa quod dicitur non
audet suscipiatis uos igitur quod ad affectu
beniuolo pensis opusculum quod offert humiliter
tab committat affectio ac caritas persuadet
correctio quod et emendatio si bene diuinationi
videt. communicare et curatis neophytis. ut
qui nesciunt adistant. et qui scire sciunt se
gaudeant. et ad maiora conscendant. Gra-
uereuenda persona consuet Dns ecclesie
sre sue cui humiliter me comendo scriptum
In soli Anno Dni M. CCC. XXXI. *Incipit plogy*

Quoniam scdm quod dicit *psalmus malachias*
Vmo Dns per malachiam. Labia sacer-
dotum custodiunt scientiam et legem requirunt
de ore eius. angelus eius dnm exercituum
est. Idcirco ne sacerdotibus legis et ban-
gelice contingat id quod dicitur quidam sacerdoti
legis moysae per *osce ppham* conuincatur
dicens Qui tu scientiam repulisti. et ego
repellam te ne sacerdotio fungaris michi
Dignus duxi aliqua ad instructionem neophytorum

sacerdotum maxime amatoꝝ scribē. et deo
 debite ministrare **V**enis autē de p̄sumptiois
 temeritate me iudicet qđ ego p̄tor ignoras
 et inscius p̄sumā sacros sacerdotes qui sac̄
 legis p̄fessores sunt in seruo **C**onfusus em̄
 de illius adiutorio. qui ora multoꝝ aperit
 et linguas infanciu facit disertab. similis
 p̄uo caniculo qui latratu suo magnos le
 porarios incitat ad emrendū **T**emptabo
 aliqua breuiter scribere. ut donec magis
 p̄uettis et p̄ioribus materia aliora
 et subtiliora et magis utilia conscribēda
Confido em̄ qđ ille qui dedit asine **Ba**
laam loquelam. n̄ sua rōnabili creaturē
 infundet sciam **N**ec erubescat venerabi
 les sacerdotes a me condiscipulo m̄mo
 edoceri **S**ed considerent illud uerbum
 doctoris **opm̄ ep̄m̄ Augustini** qđ ponit̄
 in decretis **E**go iam senex et p̄xagim
 ta annoz etatis non erubescerem a pue
 ro amico edoceri **S**icut em̄ ut dicit **Be**
neda **C**oncedosum sit senes addiscere
Tame magis **C**oncedosum est eos ignorare
Quonia aut quilibet si uult suū officiu
 debite exequi. debet scire ea q̄ ad suū of
 ficiū expectant **O**fficium aut sacerdotū
 maxime amatoꝝ consistit in quatuor scđm̄
 quatuor ethymologiis istius nois sacerdos
 que habent̄ a **D**amasceno **Q**uia sacerdotes

sunt missarum celebratores. Ideo dicitur sacer-
dos quasi sacra dos. sacramentorum ministra-
tores. Et ideo dicitur sacerdos quasi sacra animas
Confessionum auditores. Ideo dicitur quasi sa-
cer duplex plebis doctores. et ideo dicitur sa-
cerdos quasi sacra docens. Ergo propter primum
debent habere tantum de consuetudine quod sciunt recte
et distincte legere et congrue pronuntiare
et accentuare. et ad minus grammaticaliter
intelligere. ea que in missae officio continentur
propter secundum debent habere tantum de scientia quod scientia
minus sacrorum et que sit debita forma et
debita materia cuiuslibet sacramenti et modum
ea debite interpretandi potissime de sacramentis
quod ad eos spectant. propter tertium debet habere
tamen de scientia quod sciunt discernere inter lepra
et lepram. quod est peccatum et peccatum et ipso-
rum quoniam salutares. propter quartum debet
habere tantum de scientia quod sciunt ad minus populum
in articulis fidei et alijs rudimentis fidei
informare. **Q**uoniam autem primo quia illud propter
tunc ad grammaticam et satis suppono quod scilicet
Episcopus nullum ad sacerdotum ordinem promovat
nisi sufficienter fuerit in grammaticalibus instru-
ctus. Et quia etiam de hoc agitur quod de sa-
cramento Eucharistie et tribus alijs in hoc
libello est agendum. **Q**uia libellum volui so-
lari in manipulum curatores ex eo quod sacerdotes

potissime curati debent istum libellum por-
tare in manibus ut videant ea que circa sui
officium sunt agenda **Incipit libellus qui dicitur**
manipulus curatorum qui habet tres partes

Dividitur ergo per opustula in tres
partes In quaz prima agit de sacramentis
Et de hijs que pertinent ad sacramentorum
administrationem In secunda de penitentibus
et hijs que pertinent ad confessionis audien-
tiam et penitentiarum impositionem In tertia
de fidei articulis et hijs que pertinent ad po-
puli informationem **Incipit prima pars libri**

Quando ad prima partem primo videtur
Qualiqua de sacramentis in generali Secundo
de quolibet eorum in particulari Tertio de sa-
cramento Eucharistie Quarto de sacramento
panis Quinto de sacramento ordinis Sexto
de sacramento extreme unctionis Septimo
de sacramento matrimonij **Tractatus primus**

Quando ad sacramentum de sacramentis
in generali primo videndum est de eorum
institutione Secundo de eorum efficacia et
virtute Tertio de eorum numero et distinctione
Capitulum de primo de institutione sacramentorum

Sciendum ergo quod omnia sacramenta nove
legis fuerunt immediate instituta
a christo Sed operantur doctoribus sic Illud
est sacramenta alicuius legis institueret

Quis est legem dare et ~~condere~~ Sed
Xpus fuit inmediate conditor. statutor
et dator noue legis ut diffuse probat
ap[osto]lus in Epla ad Galath[as] xxiij. c. Et habet
ab ysaia dicente Dns rex in dns legifer
noster ip[s]e ueniet et saluabit nos Ergo
ad solum xpm p[ro]mittit institue[n]s noue
legis sacramenta. **¶** Unde sacramentum Bap-
tismi instituit quod baptismum a Iohanne in
Jordane suscepit Iunc enim ut dicit Bedae
Tactu sue mundissime carnis Ein regna
ru[m] contulit aquis. licet aut tunc sacra-
mentum baptismi instituit Tame[n] nullus
ad suscepcionem baptismi erat obligatus
usq[ue] post resurrectione[m]. quod in die Ascen-
sionis dixit ap[osto]lis et alijs discipulis
Marci ult. Qui t[er]rib[ile] in mundum Quicumq[ue]
p[re]dicare euangelium omni creature qui
crediderit et baptizatus fuerit saluus
erit Qui uero non crediderit condempna-
bitur **¶** Sacram[en]t[um] aut[em] confirmationis insti-
tuit quod ip[s]e posuit manus sup[er] capita par-
uulor[um] et ap[osto]lis p[ro]hibentib[us] dixit Dimi-
te p[ro]uulos uenire ad me Mat[th.] x. licet
rent aliqui doctores dicat q[uod] q[uod] sacra-
mentum confirmationis instituit in die
pentecostes quod misit copulato[rum] sp[iritu]m
sanctum sup[er] ap[osto]los. quod t[er]rib[ile] reputo benigno

Sacramentū autē Eucharistie instituit in die Cene quā post cōmestione agni pasta-
 lis panē et vinū in suū corpus et sanguīe
 suū sua ineffabili potestate conuertit dicens
 Accipite et manducate hoc est corpus
 meū Et sumpto calice dixit Bibite ex
 hoc omēs hic est calyx sanguinis mei

Sacramentū autē p̄nie instituit quō exordiu
 sue saluberrime p̄dicacionis assumpsit
 dicens Penitentiam agite appropinquabit
 eus regnū celoz Quod autē peccā eue
 rofitenda sacerdotibus figuratim instituit
 quō decem leprosis ab ipso mundatis p̄-
 cepit dicens Ite ostendite vob sacerdo-
 tibus. licet eus teste p̄pha Ezechielē
 qui dicit in p̄pona dei Quatuor hora
 i genuerit peccor om̄i iniquitatū eius
 non recordabor. licet peccā in contrita
 dimittant. Tame peccā p̄ sacerdotibus
 nichilominus q̄fitenda si possibilitas occur-
 rat **S**acramentū ordinis instituit in die
 Cene quā coitavit aplos dixit eis hoc
 facite in mea cōmemoracione Tūc enī
 sedm̄ doctores aplos ordinavit **S**acra-
 mentū autē extreme unctionis instituit
 quā aplos misit cūgere et sanare infir-
 mos Unde id. q̄ dicit aliqui doctores
 q̄ beatus iacobus instituit hō sacramentū

Luc. 9. 10
Ezechielē

1. iacobus

Secundum enim actu minimali sui et uxor sit
 Duo in carne sua ipse duo nature scilicet natura
 humana et diuina sunt in una persona eadem
 licet in persona filii Et sufficiat istud de
 institutione sacramentorum *capitulum 24 de officio*

De officio autem et uirtute et uirtute sacerdotis
 sacramentorum sciendum quod uirtutes sacerdotum
 in generali quod postea dicitur de uirtute cuiuslibet
 in speciali Conspicitur in duobus scilicet in auferendo
 culpam et conferendo gratiam Omne enim sacramentum
 noue legis nisi sit obex et impedimentum
 ex parte suscipientis auferit culpam si ducuntur
 eam et confert ut auget gratiam Et per hoc dicitur
 sacra noue legis a sacramentis antiquae legis
 Quia sacra veteris legis sacramentum con-
 uersionis excepto quando est ex parte
 episcopi operati nulla uirtute habebat quando
 ad ablutionem culpe et collationem gratie
 si tota parte uirtute et efficacia sua habebat
 ex parte episcopi operantis Sacra autem noue
 legis non solum habet efficaciam ex parte
 episcopi operantis ymo et ex parte episcopi operati
 Opus operantis uocat. deuotio suscipientis
 sacramentum operantis uocat. actus exterior
 circa sacramentum sicut opus operati in
 baptismo est appellatio uel immersio in aquam
 uel placio uerborum Et quod sacra noue legis

quandz ex pte opis operantis conferant
gracia et sint causa gr̄e. patet p̄ diffinio
nem sacramenti posita a magro s̄m̄az̄ in q̄to
libro que est talis **S**acramentū ē īvisi
bilis gr̄e visibilis forma. et eius similitudines
gēat et causa existat **V**tz autē sint cau
sa gr̄e sicut causa sine qua ul̄ sicut ca
p̄pter quā indigeret maiorē consideratō
nis quā p̄tinet ad p̄ns opusculū **E**t
etia alia v̄tus sacramentoz̄ noue legis
Quia quedā corp̄ d̄p̄mūt caracterē in
suscipientibz ea saluet̄ baptis̄m̄. sac̄m̄
cōfirmatōis et p̄m̄ ordinis **E**t est ca
racter p̄tās quedā sp̄ualis p̄ quā susci
piens sacramētū q̄t̄ aliquid facē uel
d̄t̄pe q̄ nō poterat ante sicut bapti
satus p̄t̄ d̄t̄pe alia sac̄m̄ta ecclesie
quod nō p̄t non baptisatus **E**t ordinat̄
p̄t exercere officiū sui ordinis q̄d nō
p̄t facē nō ordinat̄ **E**t cōfirmat̄ tene
audacter q̄fici fidei p̄p̄ d̄t̄pe p̄se
cuciois fidei ad q̄d nō tene nō q̄fir
mat̄ nisi forte ip̄e in sp̄ali iquireret
De fide **A**lia autē sac̄ta. s̄ Eucharistia
p̄ma **E**xtrēma unctio **E**t m̄m̄m̄m̄
nō imp̄mūt talem caracterē **P**ossunt
t̄m̄ multotiens iterari sicut homo
p̄t multotiens cadere et multotiens

p̄ 3 caracter

confiteri et multationis inungi et mor-
 tua sua vponere cum alia contrahere.
¶ Sacramenta q̄ impmunt caracterem nō
 debent nec p̄nt iterari Sicut nullq̄ debz
 bis baptizari Et ratio 3̄ quia virtus corp
 sp̄ manet. scilicet caracter qui 2̄ in deli-
 bilis Et sufficiat istud de virtute sacramentoze
De mus et distinctioe sacrorū Ep̄lū h̄ud
Quantū autem ad sacramentoze numerū
 sciendū q̄ sacmēta sūt septem scilicet
 Baptismus Confirmatio Eucharistia Pe-
 nitentia Extrema vntio Ordo et mati-
 moniū **¶** Distinctio horū sacmētoze dat̄
 et sufficiētia a quibusdā doctoribz talis
 Sicut 3̄ in vita corpali Sic suo modo d̄z
 esse in vita sp̄uali In vita aut corpali
 sic videmq̄ q̄ p̄mognātur hōi s̄do auge-
 tercio nutritur. q̄to venit ad tantam
 p̄fione virtutis q̄ p̄t sibi plenū gūare
 Et sic genus hūmū multiplicat̄ Et quia
 sanitas hōis p̄t impedi p̄ infirmitate
 Ideo q̄to indiget medicā duplici Una
 contra infirmitate alia contra reliquas
 infirmitates Et sic in vita corpali quāz
 nōtā sūt scilicet Inācio augmentū nutri-
 mentū. multiplicatio et medicina **¶** Sic
 de vita sp̄uali qualis est in vita fidelū
 viuendū in fide et v̄tate ecclesie

sunt quibus scilicet spiritualis gratia que fit
 in baptismo quod quia homo regnat christo
 spiritualis augmentum quod fit in confirmacione
 in qua gratia baptismalis augetur. Spirituale
 nutrimentum quod datur in Eucharistia que
 est cibum anime. Et quia fideles indigent
 multiplicari spiritualiter et corporaliter quantum
 ad multiplicacionem spiritualem accipiunt
 sacramentum ordinis per quod minister ecclesie
 multiplicatur quantum ad multiplicacionem
 corporalem accipit sacramentum matrimonij
 quod ordinatur ad multiplicacionem corporalem
 fidelium. Spirituales medicina contra infirmitate
 spiritualis est duplex. Una est contra
 spiritualis infirmitate que est peccatum. est
 sacramentum penitentiae. Alia est contra reliquas
 peccatorum est extrema unctio. Et sic patet
 multis et sufficientia septem sacramentorum
 Et ista sufficiat de sacramentis in generali.

Incipit tractatus de primis partibus de baptismo
Nunc dicendum est de sacramento in generali et
 primo de baptismo. Circa quod consi-
 deranda sunt octo. Primo quid est baptisimus
 Secundo de materia eiusdem. Tertio de forma
 Quarto de ministro baptismi. Quinto de
 suscipiendis baptismi. Sexto de ritu bap-
 tismi. Septimo de effectu baptismi. Octa-
 uo de amplexibus baptismi. *Capitulum primum de baptismo*

Baptismus est ablucio corporalis ex
 rior cu pscripta **¶** est taxata
 forma uboz fca Ita q illa ablucio mate
 rialis que fit extius in corpore e signu
 ablucionis spualis qua deus facit intus
 in mente **¶** **Capitulum 2^m de materia baptismi**

Materia baptismi e aqua simplex ele
 mentalis **¶** Sed aut aqua sit ppria
 materia patet ex institucioe xpi. qui
 instituit baptismu fieri in aqua Si at
 instituisset fieri baptismu in vino ut in
 oleo ut alio liquore. Vinu ut alius liq
 uor ppria materia baptismi Alique tame
 congruencie assignant^r a doctoribz qre
 xpus mag^s instituit baptismu fieri in aqua
 q in alio liquore **¶** Quamvna e **¶** Sed sa
 cramentu maxime necessitat^r debet hre
 materia maxime comune ne ppt^r de fca
 materie aliquis impedit^r a susceptioe
 baptismi **¶** Sed baptismus e fac^m maxime
 necessitat^r quia sine baptismo nullu ppt^r
 saluari **¶** Ideo baptismus debet habere
 materia maxime comune **¶** Talis aute
 materia e aqua que invenit^r in omni
 tra et e facili ppt^r haberi **¶** Ideo nullus
 ppt^r se excusare a susceptioe baptismi
 ppt^r de fca ut caritate materie eius
 sicut posset se excusare si materia eius
 esset vinu vel oleu vel lac ut aliquis

alius liquor p̄ciosus qui non inuenit̄ in
terra nec posset ita & facili haberi Alia
congruentia quae aqua est p̄pria materia
baptismi assignat̄ a doctoribus talis Quia
p̄prietas aque maxime ē communis baptis-
mo Est enim aqua m̄dificatiua sordidū
refrigeratiua estuatiua. Quia id ē luada
oculis intueri Similiter baptisimus m̄d-
dat sordes aie Ideo vocat̄ baptisimus Et
baptisimus grece Idem ē q̄ lotio latine
Vnde baptisac̄ idem ē q̄ lauac̄ Baptis-
mus refrigerat est̄ carnalis corrupsiōe
Illuat oculos metis repp̄d̄ noticie diui-
ne Arguit q̄ sic Illud ē p̄pria materia
baptismi cuius p̄prietates maxie queniunt
baptismo Et in aqua p̄t̄ quod ut dicit̄
q̄ aqua ē p̄pria mā baptisimi **U**trum aut̄
aqua p̄t̄ benedicta ut non. Nichil facit ad
baptisimū Quia ita p̄t̄ fieri baptisimus in
aqua nō benedicta sicut in benedicta Et aq̄
baptisimalis in ecclia benedicit̄ p̄t̄ solemp-
nitate et maiore reuēncia circa baptisimū
Et nūquid in aqua rosacea ut in aq̄ ardete
ut aquas alijs distillat̄ p̄t̄ fieri baptisimus
si aqua elementalib̄ ducuntur non posset
Dicendum q̄ nō q̄ tales aquae non sunt
p̄prie aquae s̄ humores illoz̄ corporis a
quibz̄ distillant̄ In lexico aut̄ nisi aqua

laque possit inherere possit fieri baptisimus tū
 huiusmodi nihil aliud sit q̄ aqua colata per
 cineres. Et p̄pter eandem rationem dicunt
 aliqui doctores qd̄ in Urina p̄pter defecū
 aque possit baptisari. **Edo** tū non credo
 e verū. Quia Urina non est aqua sed
 humor resolutus a cibis comestis. Et id
 duo de salina. **¶** Sed nōne in brodio car-
 minū p̄t fieri baptisimus dicendū q̄ aut
 tanta resolutio est facta in brodio illo
 q̄ desinit ibi p̄tes aque et e alia p̄tes
 de nouo generata et tūc nō p̄t ibi fieri
 baptisimus. Aut non est tanta resolutio
 facta. Et tūc fieri possit in tali brodio
 baptisimus. Quando aut est tanta resolu-
 tio facta uel non p̄t p̄tendi in spissitudine.
¶ Si em̄ sit spissitudo tanta illiq̄ brodij
 quanta e in melleo ul aliquotulū mior nō
 credo q̄ possit in illo brodio baptisari.
¶ Si aut non sit ibi tanta spissitudo q̄ bro-
 diū sit pingue. Tūc credo q̄ in illo bro-
 dio possit fieri baptisimus. Et id dico
 de luto. **¶** Sed si aqua exp̄merit de illo
 luto in aqua illa impressa possit fieri
 baptisimus. Si mix̄ est liquefiet in illa
 aqua liquefacta possit fieri baptisimus.
¶ Vult aut ab aliquibz talis fieri questio
 Si esset Eng p̄ior baptisandū inyota

Quid putent et illi qui debet eum baptizare
non haberet eum quo extraheret aquam
de puteo nec posset alie aliud aquam
habeat Et puer est in periculo mortis
debet eum in puteum picere dicendo bap-
tizo te in nomine patris et filii et spiritus sancti
Dicendum quod non
Nam secundum quod dicit beatus Paulus non sit
facienda mala ut eveniant bona. licet ergo
istud bonum eveniat quod anima istius pueri
salvetur Tamen ille qui picet eum faceret
illud malum quod peccaret mortaliter Et sic
quod in se est dampnaret animam suam
Et quilibet secundum eorum dicitur tantum plus
debet diligere animam suam quam animam cuiusvis
alius Et si dicatur quod talis potest confiteri
de illo peccato et sic non dampnaret animam
suam Dicendum quod istud est factum dicere
quod nullus est certus de vita sua Unde
iste non est certus si statim postquam piceret
puerum vel esset in ipso actu picitionis mo-
reretur Unde habet tale periculum et perire tem-
tare deum quod certum est quod talis si piciat
puerum peccat mortaliter Incertum est autem
si deus dabit sibi periculum confitendi Quare
faciendum est secundum consilium beati Augustini
dicentis Tene certum dimitte incertum
Notandum autem quod aut aqua sit calida vel
frigida nihil facit ad baptismum sed semper
vitandum est periculum baptizandi
Capitulum Tertium de forma baptismi

Quia formam baptismi sciendum est
 qd alia forma videtur greci d bapti
 sando Et alia forma videtur latini Nam
 greci videtur tali forma baptizet seruis
 xpd in nomine patris et filii et Quodvis ex forma utraq scitur
 talia forma baptizo te in nomine patris et
 filii et Quodvis ex forma utraq scitur
 baptismus nam greci ita baptizati possunt
 latini Sed pro quia quod videtur ad unitate
 ecclesie Romane non videtur baptizantur Tamen
 forma latinoz conuenientior est quam forma
 grecoz qd pro quod ad nunc ex duobus pro
 quia illa forma baptismi conuenientior
 est quam magis conformatur cum uerbis xpd insti
 tuentis baptismum Sed xpus instituens
 baptismum dixit ut recitat seruus mattheus
in euangelio suo Ite docete omnes gentes et
 Et ad ista uerba magis concordat hoc uerbum
 baptizo quam hoc uerbum baptizet Quia hoc
 uerbum baptizo est actiuum baptizet autem est
 passiuum Et illud principium baptismus des
 cendit ab actiuo non a passiuo que quoniam
 rior est forma latinoz que dicit baptizo
 quam grecoz que dicit baptizet **S**ecundo
 potest idem patere sic illa forma est conueni
 entior forma baptismi quam quod magis exprimitur
 ea que per necessaria in baptismo scilicet talis est
 forma latinoz quam quod ad formam

grecorū Quia in baptismo dicitur ^u **Quia** dicitur
dicitur conferuntur efficacia baptismi Et istud
tangit in utraque forma cum dicitur **In nomine**
patris et filii etc. Est enim ibi nomina persona sus-
cipientis baptismi Et ista exprimitur in forma
grecorū cum dicitur **seruus prope dei** in forma
latinoꝝ exprimitur cum dicitur **te**. Etiam est
ibi nomina persona ministri baptisantis quo
non exprimitur ad minus in forma grecorū ex-
plicitate In forma autem latinoꝝ exprimitur
explicitate **pro** hoc quod dicitur **baptizo** quae con-
uenientior est forma latinoꝝ quam grecorū
Verū est simile quod forma qua utitur Roma-
na ecclesia que omni ecclesiarū caput est et
magistra quacūque alia ex dicitur **baptizo**
et eius efficacia. et maiore Est ergo debita
forma baptismi **Baptizo te** etc. Quod ad
nōietur persona baptisanda. ut quod ponatur
ego et amē **Quando** petre ut maria
ego baptizo te in nomine patris etc. non sit
de cōtra forme. quoniam sine ipis possit
fieri baptismus tamen debent poni in
forma propter maiorem expressionem non
de cōtra utrum quod ponatur Ista autem for-
ma potest proferri in latino vel in quocūque
p̄domante **Utrum** autem possit aliquid mu-
tari circa istam formam sciendum quod ille
qui aliquid mutaret circa istam formam
aut intendit mutare ritum ecclesie Et sic

non esset baptisus. Aut intendit facere
 illud qd facit ecclesia s; ex quada ignorantia
 uel inadvertentia aliquid circa ista formam
 immutaret. **E**t tunc circa hoc sciendum
 qd talis mutatio potest fieri quibus modis. Uno
 modo mutando taliter uerba ipsius forme.
Et tunc non fit baptisus ex tali forma
 sicut si diceretur In nomine genitorum et geniti
 et procedentis ab utroque. licet enim ex co-
 muni usu loquendi genitor significet
 patrem et genitus significet filium et pro-
 cedens ab utroque spiritus sanctus. Tamen proprie
 loquendo in diuinis genitor et genitus
 et procedens expressius significat actus
 racionales personarum quam ipsas personas. In
 forma autem baptismi debet fieri iuxta ex-
 pressam de personis. Alio modo potest fieri mutatio
 circa formam baptismi supponendo uerba ipsius
 forme sicut si diceretur sic baptizo te ego
 In nomine patris et uel quolibet aliter supponen-
 do. et tunc cum maneat ipse sensus uerborum
 ex tali mutacione non impeditur baptisus.
 Alio modo potest fieri mutatio circa ipsam formam
 baptismi addendo aliquid ad ipsam formam
 et tunc talis additio aut corrumpit sensum
 uerborum forme sicut mutat forma Arrius
 dicendo sic baptizo te in nomine patris
 maioris et filii minoris et spiritus sancti.
Et talis additio corrumpit sensum uerborum

forme cui tollat equalitatem personarum Aut
talis additio non corrumpit sensum uerborum
sed non obstante tali additio manet sensus
uero et tunc si ille qui addit aliquid inter
dat mutat nihil facit cui non baptizant
in fide ecclesie Si autem non interdat mu-
tationem formam ecclesie sed ex quadam deuotione
addit aliquid sic dicens Baptizo te in
et beate uirginis uel beate uirgo adiuuet te uel
aliquid aliud tale. Talis additio non impedit
baptismum. // Alio modo potest mutari forma bap-
tismi diminuendo aliquid de ea et tunc si dimi-
nuatur dictio integra quocumque sit illa de
subiecto ipso Baptizo te in nomine patris et nihil
fit quia omnia ista uerba sunt de essentia forme
Si autem non dictio integra sed pars dictio-
nis tunc aut diminutio talis fit in principio dic-
tionis sicut de ista dictione patris uel quatuor
alia subtrahatur prima littera uel prima syllaba
Talis diminutio non tollat sensum uerborum
impedit baptismum Si autem fiat diminutio
talis de fine dictionis sicut de ista dictione
patris remoueat .s. uel aliquid tale. talis
diminutio non impedit baptismum cui ma-
neat idem sensus uerborum sicut narratur
in decretis in tractatu de g. d. iij. Petrus
Lorius quod quidam sacerdos ignarus lingue
latine baptizabat sub ista forma Bap-
tizo te in nomine patris et et dicit ipse in de-

erit illo q̄ uere baptizabat. **A**liquo
 p̄t fieri mutatio circa ip̄am formam
 baptismi intrūpēdo uerba ip̄ius forme
 et tūc si tanta sit intrūpēcio q̄d impediat
 intentionē baptizant̄ sicut si de mane
 dicet Ego baptizo te et postea int̄ ad
 expediendū negotia sua et q̄n̄ redierit
 dicet In noue p̄ris n̄t̄ nihil faciet. Si
 aut̄ non sit tanta intrūpēcio q̄ mutet
 intentionē baptizant̄ sicut si diceret
 baptizo te in noue p̄ris et hoc dicto
 dicat astantibz tacete ul̄ orate. Sed ul̄
 aliquid tale. Ex h̄o n̄o impedit baptizandū
Capitulum quartū de ministro baptismi r̄o

Minister baptismi est duplex. Vnus
 extra casum n̄t̄itatis. Et iste ē
 sacerdos. Ad plū tantū sacerdotē opt̄
 casū n̄t̄itatis p̄tinet baptizandū. Cuius r̄o
 que assignatur a doctoribz. Et ista illi
 ē p̄prius ordinarius minister sacrore
 qui habet p̄tate sup̄ corpus x̄p̄i uerū
 Et solus sacerdos ē p̄prius ordinarius
 sup̄ corpus x̄i uerū. Et sacerdos est
 p̄prius ordinarius minister. Et aut̄ ad
 illud p̄tinet dispensatio sacrore qui h̄z
 p̄tate sup̄ corpus x̄i uerū. Et dicitur
 sic. Quia ad illud p̄tinet ordinatio cor
 pus x̄p̄i uerū q̄d ē ecclia. Et con
 gregatio fidelū qui habet p̄tatem sup̄
 corpus x̄p̄i uerū. Et dispensatio sacrore

ptinet ad ordinationem corporis ppd mistici
Ergo dispensat sacra ptinet ad illud qui habet
ptate sup xpi corpus nec s; talis e solus
sacerdos. quae ad solu sacerdoti ptinet dis
pensat sacramenta. **A**lius e mster. bap^m
in casu necessitat. Et iste pt ee tam vir q
mulier. tam fidelis q infidelis. hoc enim
est m bap^m et alia sacra qz mster bap
tismi pt ee alius q sacerdos no aut mst
ter aliom sacerdot. Et ro istud e q bap^m
e sacramentum maxie necessitat. non aut alia
sacra. Quia s; bap^m no pt ee salus
Nullus enim sine bap^m saluari pt. sine
aut alijs sacm^{nt} saluati. multi Arguunt qd
doctores sic. Istud sac^m qd e tantie necessitat
q sine eius suscepcioe nullq saluati potest
dicente xpo saluati no in Johanne
Nisi quis renatus fuit ex aqua et sp^su s^co
non pt intrare in regnum di. Ideo sac^m
bap^m debet hab^{er} mster ita commune
qz nemo ppter defm msteri exopt^z
a suscepcioe bap^m. Et idcirca d casu
necessitat quilibet tam vir q mulier. fidelis
vel infidelis sicut Judaeus. paganus. her
eticus bap^m pt d dno bap^m in
aqua et debet pferat uerba forme bap
tismi et habeat intentione facied^z illud
qz fuit etiam licet infidelis credat illud
nichil uale. Ita tamen q semp defertur

3. reter. patribus digniori. Unde infidelis
 in p̄ntia fidelis non potest baptizari. Mulier
 in p̄ntia viri non debet baptizari. Nō p̄motus
 ad sacros ordines in p̄ntia p̄moti nō debet
 baptizari. Sacerdos in p̄ntia clerici temporarii
 non debet baptizari. Et rō istorū ē q̄ ille
 qui baptizat. baptizat ip̄sona x̄p̄i et ip̄se
 sentat eis ip̄sona que p̄fectis ip̄sonat per
 fidele q̄ p̄ infidelem. p̄ virū q̄ p̄ mulierē
 p̄ p̄motū q̄ p̄ nō p̄motū. p̄ temporariū q̄
 p̄ non temporariū. **O**sciendum tamē q̄ d̄ illo
 qui baptizat requiritur intentio baptizandi
 scilicet faciēdi illud q̄ d̄ intentio seu factio etia
 aliās non ē. Baptizans quātūvis alia nō
 sint. Nūc autē non requiritur q̄ sit talis int̄
 q̄ baptizans intendat baptismū valēdū bap-
 tizando ad vitā et̄nā. Vno tū intencionē co-
 traria s̄ scilicet tū intencionē q̄ baptismus
 nihil valet solū q̄ baptizans intendat faciē
 illud q̄ factio etia quodcumq̄ sit illud valet
 baptismus. **S**ed magis si aliquis m̄m̄us ul
 quidvis ludendo appergat aqua sup̄ aliq̄s
 nō baptizatos dicendo. In nom̄e x̄p̄i et̄
 talis erit baptizati. Dicendū q̄ talis aut
 intendit baptizari intendendo faciē quod
 factio etia. licet de hoc facit trifas et
 d̄ r̄pones quas et tūc talis q̄ quis
 ḡnter potest faciēdo irreverentiā fac-
 m̄to. Tamē v̄re confert baptismū.

aut non intendit facere quod intendit etiam
nichil facit **N**amque etiam in causa necessitatis
aliquis potest baptizare proprium **D**icendum quod iste
casus ponitur in quodam decretali episcopi de baptismo
et eius effectus ibi narratur de quodam Iudaeo
qui propter Iudeorum metum non erat ausus vocare
aliquem fidelem. Accipiens aquam dixit bap-
tizans me **I**n nomine patris **A**d huius evidenciam
videndum est quod triplex est baptismus scilicet fluminis
fluminis et sanguinis fluminis scilicet quod aliquis
baptizatur in aqua et iste est sacramentum ecclesie
et de isto loquitur hic et loquendo de tali bap-
tismo nullus potest baptizare proprium **E**t respondetur
a ipsa in illa decretali **Q**uia baptismus est
quedam generatio spiritualis **E**t ideo sicut proprium nullus
potest generare carnaliter dicitur **B**eatus Augustinus
in libro de trinitate sicut nullus generat se
ipsum **I**ta nullus potest se generare spiritualiter bap-
tizando scilicet proprium **E**st alius baptismus
scilicet fluminis quod spiritus sanctus mundat et abluit
animam alicuius invisibiliter a peccato **E**t tali bap-
tismo potest aliquis baptizare proprium disponen-
do se ad gratiam **E**t ideo baptizatus adultus
habendo devotionem ad baptismum in corde
in proposito quod si habet oportunitatem suscipiet
sacramentum baptismi si moriatur in tali proposito
salvatur quod est contra verbum allegatum nisi
quis renatus fuerit **E**t intelligendum est et ex aqua
in pueris in re **I**n adultis autem in re et in

voto. licet iste non sit rinatus epa q̄ in re est
 tamen renatus in voto. **E**st alius baptisus
 scilicet baptisus sanguinis scilicet q̄ aliquis non
 baptisatus suscipit morte p̄ fide xpi. Et
 talis baptisus p̄ficat ad salute. In q̄
 habeat. baptisus aque in voto. si ille qui
 sustinet sit adultus sicut h̄tm̄ d̄ legēda
ste h̄at̄erme & illis **P**et̄oribz q̄ ad eis
 p̄dicatione comisi fuerūt quos imp̄ator
 fecit q̄biri. Si aut̄ nō sit adultus nō re-
 quiritur tale votū s̄ sufficit ad salute
 mors tollerata pro xpo sicut fuit de
Imocetibus. Et tali baptisus nullus p̄ se
 ipsū baptizare. Quia nulli licitū ē nū-
 fice p̄p̄m̄ p̄ quādam causa. Nec d̄ cōt̄
 hoc de **Sampson** et **Asa** qui m̄ p̄
 cerūt p̄p̄os quia ut dicit **Iherōm̄** quia
 factū cor̄e non ē trahendū ad q̄r̄quētia
 Quia p̄uilegia paucorū non faciūt com-
 mune legem. **M**ūq̄ est in m̄stro bap̄mi
 requirit̄ bonitas vite q̄ sit sine peccato
 mortali. Dicendū ē q̄ ista questio n̄t̄
 legēda ē de p̄dote qui ut dicit̄ ē est
 p̄p̄ius m̄stro bap̄mi. **A**d huius plu-
 rionē sciendū q̄ quātū ad effend̄ bap̄m̄
 nihil facit bonitas nec malicia m̄stri
 id ē sine sit bonus sine sit malus cōf̄r̄t̄
 ut dicit̄ ē vere bap̄mi. **E**z quātū ad

missum utrum peccet in baptizando ut no
Dicendum qd aut sacerdos baptizat in cau
nitatis sine solemnitate aliqua sicut
facet una herula et tunc no peccat mor
taliter si baptizat exiens in peccato mor
tali. Aut baptizat extra casu necessitatis
et tunc solemnitate et tunc peccat mortali
si baptizat exiens in peccato mortali qd fecit
in reuerentia sacra^{to}. **U**erz qd dicit **Du**
randus quondam epus Amicren qui fuit
Doctor sacri palatii. dicit in quarto suo
q quicunq sacerdos exiens in peccato mortali
baptizat peccat mortaliter et uerz eius
opinio sit uera nescio. scio q bene est
dina. **S**ciendum est qd minister bap^m
debet ee unus. et ro assignat^r a doctoribz
quoniam qd baptizans baptizat in p^osa
xpi qui e una p^ona. Et idcirco p^ona
baptizans debet ee una. **N**on plures
no possunt baptizare eund. Et si dica^r
q unus pot baptizare plures dicendo
Baptizo uos. In noue p^oris. **E**rgo
cōsimili plures p^ont baptizare eund
dicendo. Nos baptizamus te in nomine
p^oris. **D**icendum qd no e simile qd
q dicit^r baptizo uos idem e ac si di
ceret^r baptizo te et te qd nihil mu
tat^r in forma. **Q**uid aut dicitur bap^m
zamus te. **I**dem e ac si dicit^r. Ego et

tu baptisama Quia dicitur et me et vos
 Quia nos idem est quod ego et tu Vos autem idem
 est quod te et te Ideo dicendo Vos. nichil muta-
 in forma sed dicendo nos mutat. **U**olet ad
 ponit ab aliquibus talis casus ponatur quod sint
 hic duo quorum unus sit mutus et alius mancus
 et sit ibi unus puer baptisandus. et mutus
 aspergat eum aqua. et mancus proferat uerba
 que utrum talis sit baptisatus. **D**icendum quod
 isti baptisant in forma grecorum aut bapti-
 zant in forma latinorum. **S**i baptisat in forma
 latinorum. **T**unc dicit aliqui doctores quod iste
 puer non est baptisatus. **Q**uia ut dicitur est
 supra baptisans in quacumque forma bap-
 tiset baptisat in persona christi ut dicit
iohannes baptista dicens de christo. **E**ui-
 me misit baptisare et michi dixit. sup-
 que uidere christum descendente. hic est qui
 baptisat. **P**ersona autem christi est una quare
 oportet quod ille qui baptisat sit eius in quacumque
 forma baptiset. **A**lij autem doctores dicunt
 quod si baptisent in forma grecorum quod est
 baptisatus quia ut dicitur licet ille qui
 baptisat baptiset in persona christi cuius
 persona est una baptisat tamen in persona
 unitatis in qua persone sunt plures quia
 non contrariatur baptismo secundum formam
 grecorum si baptisantes sint plures. **Q**uia
 ista opinio sit vera. hoc nescio. **B**

meo iudicio ipse et consulendus super hoc
Si ad baptizant in forma latinoꝝ dicunt
con quasi omnes doctores q non baptizant
propter ratione sup facta. de nos et vos que et
ro sci Thome de Aquino in ultra pte pome
assignat talis ro a magro hermo q in sacro
maximè veritat melius debet ee falsitatis
si baptismus et sacm maxime videtur Ergo d
baptismo no dicitur ee aliquid falsitatis. Et si
isti crederent forma latinoꝝ saluet for
qua vni ecclia et pbi adherentes eet i bap
tismo talis falsitas. quia mancus i ducendo
ego baptizo. i. abluo te i nomine patris et
metuer qz ipse no baptizat id et no abluat
vmo hoc facit mutus qz baptismus talis max
ime et q est nullus. Hanc aut ratione cond
plurimè dicentes q iste mutus no pot dicer
ego baptizo te si dicit nos baptizamus te
et sic no dicit falsum vmo verum qz ista oio
nos baptizamus te vera et p synodochey
sicut si cent duo scriptores qui scripsisset
vnu libꝝ ista q unus scripsisset vna medic
tate. et alius alia. unus possit vere dice
nos scripsimus istu libꝝ. A simili cu mutus
i baptismo tali appat sine infundat aqua
et mancus pferat illa verum possit vere
dice nos baptizamus. Hoc aut melius valz
quia ad hoc q aliqua ipse q synodochey
verificet. de duobz oportet q faciant
actu eiusdem rationis quia si faceret actus

diversarum rationum sua oppositas non possunt veri-
ficari de eis sicut si sua rapisset pergamenum
de quo est factus liber. et alius scripserit
libro ista opposita nos scripsimus istud libro nullo
posset verificari de eis. quare cum in funde
aqua et proferre verba sunt actus diversarum
rationum nullo modo posset verificari de istis nos
baptisamus. Et hoc sufficiat de nostro bap^m.

Capitulum quintum de suscipiendis baptismis.

Baptismus debent suscipere tam viri quam
mulieres quia sine baptismis ut in re
ut in voto ut dicitur in super nullo potest salvari.
Et aliter in de adultis et aliter de pueris
quod in adulto qui suscipit baptismum dicitur
intencio propria suscipiendi illud quod confert
ecclesie. In puero sufficit fides et intencio
corpe qui eum offerunt ad baptismum. Et
indique potest aliquis in ventre baptisari sicut
si per sua mulier pregnantis de vicino et
per periculo mortis indique in ventre debet
baptisari. Dicendum quod non cuius appropinquat
vero ad octiduum talis. quia ille qui recipit
baptismum debet suscipi manibus ministro
ecclesie et aspergi aqua ut in mergi in aqua
si ista non potest fieri circa exitum in
utero matris non potest baptisari. Et
ponatur quod aliqua potest apparere extra. Indique
talis potest per baptisari si timetur
de periculo ita quod non potest expectari.
Dicendum quod ista potest que apparat extra.

Aur 3 caput aut aliq^d alia ps corpis. p illa
ps que apparz 3 caput tue caput dz affgi
aq^d dicendo **B**aptizo te et 3 ne baptizatus
Et si nascat^r postea no dz amplius baptizari
Et no 3 q^d caput 3 p^rincip^l ps corpis 2 i
co mergit^r oib^z sensib^z corporis. Si aut illa
ps q^d apparz 3 alia q^d caput. Tunc aliqui
doctores dicunt q^d illa ps dz affgi aqua et
baptizari et ne 3 baptizatus nec p^r nascat^r
postea dz amplius baptizari. Et no 3 q^d
baptizatus fit p^r aⁿim^z 2 no p^r corp^z.
Aⁿia ad quatu^r 3 ad centu^m sua 3 tota in
qualibet p^rte corpis. Et no quatu^r p^rte
corpis baptizata totu^m 3 baptizatum. Alij
aut dicunt q^d talis ps que affgit apparz
dz affgi aqua et baptizari. Et si puer
nascatur postea dz baptizari sub ista for^m
Si tu es baptizatus non te baptizo si si no
es baptizatus ego te baptizo. In no^e p^r p^r 2^a
Quis istoz^z ueris dicat nescio. si credo q^d
illud ultimu^m 3 p^ronig. **E**t indiq^d si aliq^s
et fuficatus in d^eo nris dz baptizari
Dicend^z q^d sic non quid p^r culpa qua
h^{ab}et si assumbetur nro^z fidelid^z in suscep
tione characteris baptismalis et ut adimple
ret p^rceptu^m xpi de suscepcione baptismi
Et indiq^d filij Indoz^z sic baptizandi
in istis partib^z. **D**icend^z q^d aliqui doc
tores sicut **J**oh^z et **S**cotus et **D**oming

Imandus epus Amiciens et sui sequaces di-
 cunt qd p^r dicit eund qd p^rncipes et d^m ter-
 rary in quibz habitat iudei p^r eis auferre
 filios suos et eis iuribus eos facere baptizare
 cu iudei p^r corp sui sint. s^m leges filij seruo-
 rum n^r d^m quoz p^r seruitales ita qd d^m
 p^rnt eos vendere ul impugnorat. Arguit
 igit^r p^r Waim qd aliqui posse obligare
 ul adducari s^mituti alicuius d^m t^ralis qd ser-
 uituti d^m cui oib homo de iure n^rali tenet.
 s^mre. Et d^m terrary in quibz habitat iudei
 p^rnt vend^r filios iudeoz et trad^r in seruos
 alteri d^m eis iuribus. Ergo p^rnt eos p^rntibz
 iuribus trad^r s^mituti x^pi qd fit p^r sustenoz
 baptismi. Alij v^o doctoz sicut seus Thomas
 de Aquino 2 sui sequaces dicit qd filij iudeoz
 p^ruili no p^rnt iuribus p^rntibz baptizandi. Et
 hoc p^r p^riculu qd p^risset conting^r qd ista p^ruili
 iuribus p^rntibz q^r eent baptizati eent adul-
 ti. cu p^rolis naturalit^r sequat^r p^rem ip^r forte
 abnegant baptismu et rediret ad iuday^s.
 nu. Veru et simile qd p^r iudeoz filij
 p^ruili eent iuribus p^rntibz baptizandi. x^pi
 amissim Impatores 2 reges qui p^resserunt
 et fuerunt tanti zelatores fidei iudeoz
 filios fr^rissent baptizari. Et et p^rmi po-
 tifices inducent reges et p^rncipes i q^r
 terris habitat iudei ad hoc faciendu. qd
 istoz eent dicit l^roris iuday^s relinquo.
 Et in quid s^mios amicos debent baptizari

Dicendum q̄ isti furiosi aut fuerunt furiosi
a natiuitate Ita q̄ nunq̄ habuerunt Esim
romis Aut habuerunt aliquociens. s̄ amise-
runt ipsum p̄pter aliquā causā **S**i fuerit
furiosi a natiuitate non sūt baptizandi
Quia ut dem̄ s̄ in adulto qui debet bap-
tizari. requiritur fides et intentio suscipiendi
illud q̄d̄ confert ecclesia **E**t tales nō p̄t
h̄re fidem nec intentionē **E**t tū ponat
nūq̄ habuisse ep̄d̄ romis **E**rgo tales nō
p̄t suscipere baptismū **S**i aut furiosi nō
fuerunt a natiuitate s̄ habuerunt aliquos
ep̄d̄ romis. uel habent aliquoslib̄ lūda
medulla. et non habebat fidem nec de-
uotionē ad baptismū nec petebat ipsum
non debent baptisari **E**t de d̄ico d̄. d̄.
moniac̄ qui anq̄ cont̄ d̄moniaci 2 h̄e-
bant fidem et deuotionē ad baptismū
et petebat baptisari. debent baptizari
Si aut non habebat non debet baptizari
p̄t̄ iudiciū **E**t de frenetico **E**t tū autē
aliquis dormiens debet baptisari **D**i-
cendum q̄ si p̄t excitari non debet bap-
tizari in sompno **E**t si nō p̄t excitari
Tunc distingūdendum s̄ p̄t̄ sup̄ **Q**uia
aut t̄p̄e vigilie habebat deuotioz ad bap-
tismū et petiuit ipsum **E**t tūc d̄ baptisari
Aut nō habuit fidē et deuotionē ad bap-
tismū **E**t tūc non debz baptizari dormiens
Et quid̄ si p̄t b̄m̄ monstrū q̄d̄ habeat

Duo corpora cōiuncta debz baptizari ut una
 p̄sona uel ut due Dico qđ ad baptizandū
 fiat p̄pter animā non p̄pter corp̄is quāritatē
 autē duo corpora si plū cōt̄ una aīa debet
 baptizari in una p̄sona Et si cōt̄ due
 aīe debent baptizari ut due Et quomō
 sciūt̄ utz sit una aīa uel due Dico qđ
 si sint duo corpora sūt due aīe s̄ si sit
 unū corpus et una aīa Et ideo si sint
 duo p̄torā et duo capita supponēdu
 et cō duas aīas Si autē cōt̄ unū p̄torā
 et unū caput quāritatē alia mēbra
 essent duplicata esset una aīa rōf

Capitulum sextum de ritu baptismi

Baptismus fit duobz modis Vnō
 in mergendo in aq̄ Aliō in apper
 gendo aquā Quid autē fiat meli⁹ di
 cōndū qđ si non timeat̄ de piculo uel
 p̄pter debilitatē baptizantē uel pueri
 ul̄ aliqđ aliud Meli⁹ fit in mergendo
 qđ in app̄gendo Cuius rō assignat̄ a
 doctoribz Quia baptism⁹ sigt̄ sepulcrā
 xpo Vnde dicit ap̄t̄lus Sepulcrū estis
 xpo p̄ baptismū Et meli⁹ figurat̄
 sepulcrū qđ fit in mergendo qđ quādo
 fit in app̄gendo Sciendū qđ unusquisq̄
 debet suarū ritū ecclie sue Mor̄ debet
 ip̄m mutare Vtrū autē requirat̄ trina
 inmersio ul̄ app̄io ul̄ sufficiat una.
 Dicendū qđ sufficit una s̄ ceteris p̄ibus

melius fit per trina Quia baptisimus da^r
in nomine totius trinitatis quod trinitas melius
reputatur quod trina immersione vel aspersione
quod per unum Ita tamen quod verba non finiantur antequam
omnes tres sint complete In hoc autem quod
fiat una vel trina quilibet debet servare
ritum ecclesie sue ut dicitur et super de alio

Capitulum septimum de effectu baptismi

Affectus baptismi est delere omnes culpas
tam originale quam actualem et conferre
gratiam et aperire ianuam regni celestis In
quo differt a circumcisione Quia licet ante
passionem christi circumcisio deleret culpam
originalem et conferret gratiam tamen ia-
nuam regni celestis aperire non poterat
Et ista est sententia **Beatus** qui dicit in Omelia
de circumcisione dicitur **Beatus** debet firmiter
vestra quod salutifere curacionis remedium
olim circumcisio in lege contra originale peccatum
quod tunc tempore revelante gratia baptismi agere
quod fuerat exceptio quod ianuam regni celestis aperire
non poterat **¶** Sciendum autem quod baptismus
aliter operatur in pueris et aliter in adultis
Quia in pueris nihil requiritur a parte ipsorum
sed in adultis requiritur a parte ipsorum quod non po-
nant obicem et quod non habeant contrarium dispo-
sitionem saltem quod non credant ficti ad bap-
tismum sed credant cum debita devotione Non
solum autem baptismus confert gratiam immo
etiam omnibus ipsi suscipientibus confert qui

non ponit obicem omnes virtutes tam Theo-
 loygas q̄ morales et si non quā ad opum
 adminis quātū ad habitū Et ista ē finis
 complij gualis et habet in constituionibz
 dñi Clementis quibz extra de sūma trinitate
 et fide catho. ca. fidei catholice Est aut
 alius effectus baptismi qz p ipm contrit^z
 cognatio spūalis que impedit matrimonii
 contrahendū et dirimit iā contractum
 De hoc tamē dicit infra quā age^z de mū-
 nio p baptismū est impmit^z caracter
 ut dñm 3 supra Et ideo baptismus non
 debet iterari. pmo pena illis qui iterant
 scdm leges est decapitatio. C. nec bap-
 tismū iteret. l. ij. scdm canones uerō 3
 q non posset p̄moueri ad sacros ordines
Capitū octauū de annexis baptismo

Baptismus quā fit ad debita sollemnitate
 p̄cedunt Catherismus et Exorcismus
 Catherismus 3 id qd instructio Quia in bap-
 tismo instruit^z baptizandz de fide et merito
 fidei Unde a baptizando petit sacerdos qd
 petis et ip̄ si est adultz r̄ndet fidem Si
 aut si p̄uulgū respondet in p̄pna cis patm
 Et tunc sacerdos petit fides quid tibi p̄rabit
 Et ille r̄ndet vita etna Et tunc dicit hec
 est vita etna Et in isto Catherismo facit
 tria sacerdos baptizando q̄mo mittit digitū
 in aures et ponit de salua in ore cis et
 p̄ffrat q baptizandz debet h̄re aptas aures

ad audiendum uerba dei et documenta fidei. po-
stio saluē in ore significat q̄ debet cōpmp-
tus ad respondendum et ad loquendum de fide
quia locutio fit mediante salina. **1°** facit
ei cruce in fronte et in pectore et significat
q̄ baptisandus debet h̄re et r̄p̄e fidem
xpi in corde q̄ significat crux f̄da in pectore
et in ore. **2°** debet erubescere confiteri fidem
xpi q̄ significat crux f̄da in fronte q̄ in f̄o-
te statim appet vidētia. **3°** Quia s̄m q̄ dicit
ap̄tus ad Ro. x. c. Corde creditur ad iusticiā
ore aut confessio fit ad salutē. **4°** Tertio ponit
de sale in ore et significat q̄ iuxta doctrinā
ap̄ti om̄is sermo eius debet cō sale diuine
sapie conditus. **5°** Exorcismus ē id q̄ ad iura-
tio q̄ adiurat de mon. ut r̄cedat de auid bap-
tisandi et det locū p̄p̄ū s̄cō aduentū. Et
facit ea sacerdos baptisando. **6°** Quia p̄mo facit
ei cruce cū pollice in fronte et significat q̄
baptisandus consignat̄ ut sit templū s̄m
habitaclū sp̄ritū sancti. **7°** Sedo facit ei cruce
de p̄p̄to et ad os et f̄t q̄ baptisandus debet
h̄re os clausū ne loquatur mala uerba et ad
ames et p̄ḡt q̄ debet h̄re ames cordis clau-
sas ne audiat suggestiones dyaboli. Et debet
sic s̄m ut sit s̄cū doctrinā ap̄ti long odor
xpi in vita. **8°** Vel istud p̄ḡt q̄ talis debet
emittere fumū de uote orōnis q̄ quā effugat
de moriū. **9°** Iuxta uerū **Raphaēlis** in **Thobia**
dicentis fumū effugat om̄e genū d̄moniorū

Et ista fuit cum pputo **Id** est virtute cristi
 que significatur p pputu Nam scdm qd d
 glosa sup illud vbu **Iohans** luto fecit ex
 pputo sicut pputu emittit ab interioribus
 cordis Ita filius dei gignit ex sba dei pa
 tris Tercio facit ei cruce de oleo exor
 zisato in scapulis et in pectore Et fit q
 baptisandus debet esse fortis ad luctadum
 contra dyabolu ad portandu onera pe
 nitentie Et ista fuit mediante oleo diuine
 gr^e **Post** baptisnu aut sacerdos fit tria
 baptisando Quia primo iungit eu csmate
 Et fit unctioes gr^e sp^us scti quod suscipit
 in baptisno Secundo tradit ei veste albam
 et pgt inocencia baptismale Tercio e
 dit ei cereu utensiu et fit limne fidei qdo
 datur in baptisno **Sciendum** q aut q ista
 non sut de cencia baptismi q sine istis
 p^o d^o baptisnu in casu necessitat^{is} s^{ed} in tali
 casu si baptisatus supuixerit debet por
 tan ad ecclesiaz et ibid^{em} catechizari et exor
 zizari p^o ritu ecclesie seruandu Non aut
 debet baptisari iteru si sit certu q sit re
 baptisatus s^{ed} si non est certu q sit recte
 baptisatus debet baptisad sub ista forma
Si es baptisatus ego non te baptizo **Et**
 si non es baptisatus Ego te baptizo in no
 mine p^oris Et hec sufficiunt breuiter de bap
 tismo r^o
Incipit tractatus r^og p^oe p^oris de confirmacione

Quia ad gradatione spuale sequit' augme-
ntu spuale Ideo postq' de spuali gra-
datione que fit in baptismo dictu est
desinat ducedum de spuali augmēto qd fit
in confirmatioe **C**irca quā consideranda sūt
septem **P**rimo quid ē confirmatio **S**ecundo de mā-
teriali confirmatioe **T**ercio de eius forma **Q**uarto
de ministro **Q**uinto de susceptibilib' **S**exto de
ritu eius **S**eptimo de eius effectu **C**ap' p'm

Confirmatio **Q**uid ē confirmatio
potest sic notificari Confirmatio est
consecratio facta cum crismate in fronte bap-
tizati ab epō cum certa forma uerborū ad au-
dacter confitendum nomen p'p'riū **C**ap'

Materia **2^a De materia confirmatioe**
sacramenti confirmatioe ut p' patet
ex d'ca diffinitioe. est crisma in quo quid
crismate sūt duo. scilicet oleū oliuaz et balsa-
m' Et rō quare ista duo sūt materia huius sacri-
ment' institutio p'p'riā q' instituit ista duo ē ma-
teria huius sacramenti. licet eū nō duciat
in euāgelis qz xpc illud instituit **T**ame-
n **beatus petrus** q' fuit uicari' p'p'ri' et pastor
et rector vniuersalis ecclie. docuit r'p'dicat'
et p'mulgauit p'p'ri' instituisse **E**t licet ista
p'mulgatio nō duciat' in canonic' **Q**uid est
in ep'lis **beati petri** **T**ame-
n d'ns papa h'c
in p'p'ri' ecclie **Roman' et p' haberi** ex
obseruatiōe vniuersali totius ecclie a t'p'e **beati**
petri usq' nūc **Q**uare quid obseruatiō p'c'

minet auctoritati cuiuslibet ad vniuersal' ecclia
 regat' a spū scto et errare nō possit. **Et** si
 querat' Quae euāgeliste nō posuerūt in euā
 gelijs mat'ias et formas sacrorū. **Ad** h' rōndet
 beatus **Thomās** in libro de ecclesiastica hierarchia
 ra dicens q' euāgeliste noluerūt hoc fac' ne
 mē et forme sacrorū veniret in d'riptionē infi
 deliū. Quia scdm qd' dicit saluator Margare
 non pūt pōnēde ante portas. Secus aut' est
 de baptismo q' baptisimus ē sacrum māg' nūc
 q' sine baptismo nō pōt ē homo salus. Et ideo
 oportuit q' forma illi cōt' cōt' omibz nota. Et
 ideo euāgeliste posuerūt eā expresse in
 euāgelijb'. **A**ssignat' aut' a doctoibz tal' rō
 Quia crisma ē ppria mat'ia huius sacramenti
 Quia in crismate ut dicit' pūt duo sct' oleū
 oliuaz et balsamū. Et pprietates istoz maxie
 conueniūt huic sacro. Quia oleū oliuaz ē mē
 metū splendor. Et ideo pōnit' in lampade
 ut lūmē possit ibi durare. Et id' oleū ē signū
 maioris notitiē lūis fidei quā d' h'c p' alijs
 q'firmat' Quia ipse tenet' expresse p' obiectū
 p'prietatibz fidei et confiteri fidei, etiā absq'
 hoc q' r'quirat'. **U**nde de q'firmato d' in ps
 Inuicem dauid seruid meū in capiti susceper
 oleo scto meo. Cūq' eū in confirmatōe aring
 mea auxiliabit' ei in fidei p'prietate. Bal
 samū aut' rōne sue figuratiue designat' odore
 bone fame et opinione q' debet ē d'firmato
Uñ in ecc'. Sicut cyamomū et balsamū
 aromatizans odore d'edi. **A**rguit q' doctores sic

Illud 3 pna materia facimenti cuius ppetates
maxime conueniunt effectui facimenti qfmaco
nis Ergo ista pnt pna ma pnti qfmacion
Sciendum aut q ista oportet ad satisfacta suo
benedicta ab epō anq ^{int} pna materia
istius facimenti Et id assignat a venerabili
doctore s^{to} Thoma de Aquino in qnto suo
Quia in illis facimentis que xpus recepit in
corpore Non requiritur satisfactio matie corp qd
tactu sui pssimi corpis satisfactio ad Et id
q xpus fuit baptizatus no requiritur de ne
cessitate fieri qd pna lndica aqua anq pnt
materia baptismi Quia ut dicit Beda xpus
tactu suo nudasse carnis vim requiritur ad
tulit aqua Quia et xpus suscepit facimentu
eucharistie in serpo no requiritur qd pna 2 dnm
pus lndicant anteq sint materia facimenti
eucharistie Et in illis facimentis que xpus no
suscepit in serpo requiritur qd pcedat matie
satisfactio Et id quia xpus no suscepit
facimentu qfmacionis in serpo Idem d qfmacione
requiritur matie qftratio Et id dicitur de fac
mento ordinis et de facimento exime eucharistie
Alia id assignatur ab eode doctore in alia
pte Quia in illis facimentis in quibus requiritur
mister specialiter qftratio requiritur pnalit
materia confecta ut sic ma facimenti confectio
se habeat ad misteru fieri Et in facimento
confirmacionis requiritur mister specialiter

consecratus. videlicet Epus Quod in sacro
confirmacionis requiritur materia p[ro]p[ri]e g[ra]t[ia]
In alia materia non potest fieri hoc sacramentum.

Capitulum tertium de forma confirmacionis etc

Hoc sacramentum dicitur quod fit cruce in fronte
confirmandi cum crismate que verba sunt ista
Consigno te signo crucis Confirmo te cris-
mate salutis In nomine patris et filii et spiritus
sancti Amen Et quod ista forma potest convenire
huius sacramenti pro quod et in qua
exprimitur ea que sunt necessaria ad sacramentum
Et in ista forma exprimitur ea que sunt necessaria
ad sacramentum confirmacionis quod dicitur confirmacione et necessaria
persona minister conferens sacramentum Et ista exp[re]-
mitur cum dicitur Consigno. confirmo Est etiam
ibi necessaria persona suscipiens sacramentum que exprimitur
cum dicitur Est etiam ibi necessaria materia sacramenti que
exprimitur cum dicitur crismate Est etiam ibi
necessaria virtus dei conferens efficaciam sacramenti
que exprimitur cum dicitur In nomine patris et filii et
spiritus sancti Amen Effectus autem sacramenti exprimitur
in ista forma sed istud videbitur infra quod
agetur de effectu istius sacramenti. quod man-
festum est quod ista forma est convenientis forma
huius sacramenti **Capitulum quartum de ministro confirmacionis**

Minister huius sacramenti sicut habetur de
iure et quod dicitur in libro de sacramentis
iterum ut non solum Epus sed etiam presbiter
a doctoribus talis sunt et in publicis comp[er]-
tali

bene ordinata ita suo modo debet et in po-
litica ppuali. Et sic est in politica corpali
bene ordinata qd p moue aliquo ad statum
et gradum excellencie sup alios pmet ad
illud qui habz curam eadrtat. s. ad principem
Quod ad confirmatq p sacra confirmatomb
ponat. in statu excellencie sup alios quia
confirmatq efficit miles xpi. Ado conferre
sacrum confirmatomb pmet ad Epum qui h
curam totius eadrtat in sua dyoc. Et sic
in ead necesse aliud qd Epus possit confirmare
Dicendum qd in ma usibus contrariant sibi
adhibere doctores. Dicit ead qd posse con-
mitte cuiusqz suo fidei qd ministrat sa-
cramentu confirmatomb. Et assignat tale rone
Ille qui tenet locu xpi in ttr et habet
plenitudme potatis in ead potest dispe-
sare in sacro in omnibz que no fuerunt in-
stituta a xpo s. non legit in toto canone
nouu testameti qd xps instituit sacramentu
confirmatomb dari a solis Epis. Ergo
papa qui h plenitudme potatis in ead
et tenet locu xpi in ttr pot ordinare
q sacrum confirmatomb ab alio qd ab epis co-
ferat. **A**lij aut doctores dicunt contrariu
dicunt ead qd ppa non possit comitte alicui
nisi eet epus qd conferret sacramentu con-
firmatomb et assignant tale rone. Quia
in illis qd sit de necessitate sacri qd no pot

aliquid p̄ p̄am mutat. Et Ep̄us de ueritate
 te sac̄menti ē minister sac̄ri confirmacionis
 et ideo nō p̄t q̄ aliquis fieri q̄ alig p̄ ep̄s
 conferat istud sacramentū. Maior istiq̄ rōis
 concedit̄ ab omnibz. mōre aut ip̄i p̄bant
 sic q̄ sicut de ueritate sac̄ri ē q̄ eius manū
 sit sacrificata nec aliquis possit istud mu-
 tad ita de ueritate sac̄menti ē q̄ eius minist̄
 sit sacrificat̄ q̄ sacrificatio sit in ep̄ali con-
 secratioe. quāe solus ep̄us de ueritate sa-
 cramenti est minister. huius. **A**lij aut̄ doc-
 tores tenet̄ hāc mēdā. Et dicit̄ q̄ dñs
 p̄p̄a nō p̄t q̄mittē cuiusq̄ fideli indiffe-
 rent̄ q̄ offerret sac̄ri confirmacionis s̄ oī
 sacerdoti p̄t q̄mittē. Et rōne p̄mi dicti as-
 signat̄ q̄ nulli p̄t cōmitti q̄ h̄cat p̄tate
 sup̄ corpus xp̄i mysticū ad unū quo ad
 dispensacionē sacerdot̄ nisi h̄cat potestate
 sup̄ corpus xp̄i. **E**t ideo soli sacerdoti
 p̄t cōmitti q̄ h̄cat p̄tate sup̄ corpus xp̄i
 mysticū et hoc in dispensado sac̄ri s̄ mis-
 trando sac̄ri confirmacionis h̄etur p̄tas super
 corpus xp̄i mysticū. quāe soli sacerdoti p̄t
 q̄mitti q̄ sit minist̄ sac̄ri confirmacionis. **C**a-
 rone sc̄d̄ dicti assignat̄ ex quoda dicto
 in quo legit̄ q̄ **G**regorio p̄p̄a q̄misit qu-
 busda sacerdotibz Anglie q̄ingerent
 baptizatos in fronte ad cōfirmatē s̄ in
 tali sententia conferunt sac̄ri confirmacionis

Quae patet q̄ sacerdotibz p̄ comiti a p̄pa
q̄ conferat huiusmodi sac̄m̄ Et istud ultimu
reputo scribit *Cam̄ quid d̄ r̄cipiētibz cōfir*

Sacramentum confirmacionis debet *mariorz*
d̄cipē bap̄isati tam viri q̄ mulieres
q̄ p̄us d̄ de militia seculari et de mili
tia p̄uali Quia militia seculari nō debet
r̄cipē mulierē s̄ viri soli Quia mulierē
nō p̄t apte ad pugnandu corpali mili
tia aut p̄uale p̄cipē r̄cipē indm̄ om̄es
tam viri q̄ mulierē q̄ tam viri q̄ mulierē
p̄t apti ad pugnandu p̄uale cont̄ p̄p̄u
torē fidei Et militia p̄ualis datur in
sacramento confirmacionis q̄ sac̄m̄ confirmacionis
p̄t r̄cipere tam viri q̄ mulierē et hoc est
q̄ dicit ap̄tus In xpo ih̄u n̄q̄ masculus
n̄q̄ fem̄a q̄ quo ad xpm̄ nō d̄ d̄m̄ de mas
culo et fem̄a Et n̄quid p̄uod p̄p̄ confirmacionis
Dicendum q̄ sic statim ut incipit
h̄re sp̄ r̄m̄s q̄ tūc p̄t apti ad cōfitendu
fidei xpi Et in sac̄m̄to isto d̄ sp̄s s̄m̄s
ad robur ut fides xpi audacter cōfiteat̄
Et n̄q̄ sine p̄cō p̄ aliquis obmittē ne cūq̄
r̄cipiat sac̄m̄ confirmacionis Dicendum q̄ sine
isto sac̄m̄to p̄t salus e q̄ multi nō confirmacionis
saluati Et si occurrat oportunitas
suscipiendi istud sacramentum. quilibz xpi debz
r̄cipē et si sine r̄nabili causa obmittat
ipm̄ suscipē peccat mortalit̄ nisi suscipiat

ipm Et hinc id est ista quia quilibet quantum
in se debet se disponere ad suscipiendam gratiam
vel eius augmentum si sit capax eius pro quod
conferretur gratia vel eius augmentum si in sacramento
confirmacionis si digne suscipiatur conferretur gratia
vel augetur ergo quilibet habita oportunitate
debet istud suscipere sacrum Et ideo sacerdotes
habentes curam animarum debent instruere prolixius
nos suos ut quod spiritus erit quibus in sua pro-
rochia suscipiant istud sacramentum *Capitulum*

Rest quod quod aliquis confirmatur in unguento
per modum crucis ab episcopo in fronte videlicet
mate sub forma uborum super posita Conspicuo
te res Et iste ritus est conueniens cuius ratio
est quod in ritu sacri debet significari uirtus
et effectus sacri modo effectus istius sacri est
quod pro ipso datur spiritus sanctus ad audacter
confitendum fide pro pro et pro ipso confirmatus
efficitur pugil pro Et ista significantur in ritu
istius sacramenti Nam per suctionem significatur
quod confirmatus in confirmacione efficitur pugil pro
Nam antiquitus pugiles unctione ungebantur per alia
signatur quod confirmatus debet audacter confiteri
fidem pro Nam a confessione fidei posset
aliquis impediri propter duo scilicet propter vere-
cundiam uel propter timorem Contra primum sic
confirmato crux in crismate in fronte ut
non erubescat confiteri fide pro quia in
fronte primo apparet uerendum quia quod homo

Concedat^r frons incipit rubescere. Ideo cont^r
rubore concedit^r ibugit^r frons. Et cont^r
timore fit etiam erup^r in fronte qz qz homo
timet incipit frons et tota facies pallescere.
Et ideo cont^r timore confirmatoq^r munitur
signo erup^r. Alapa aut^r que dat^r confir-
mato noⁿ est de necessitate sacramenti s^{ed} solum
datur ppter memoriam. *Cap^m septimum*

Affectus sacramenti & effectus confirmacionis
confirmacionis est ut deus est sup^r in eo
datum p^{ro}visus ad robur ad audacter con-
fitenda fidem xpi. Unde nisi sit obex id est
impedimentum ex pte suscipiens in isto sac^rto
datum noua gra^{dia} uel antiqua auget^r. Est et
alius effectus huius sacramenti qz p^{er} ipsum si digne
suscipiat^r p^{er}at oblita mortalia et venialia
dimittit^r. P^{er} istud est sacramentum immitur
caracter ut deus est sup^r. Ideo istud sac^rmentum
non debet nec p^{er} bis suscipi ymo q^{ui} fuerit
p^{ri}us bis suscipet meret^r sedm^o leges d^eca
putari. *Et q^{ui} deus est supra d^e baptismo*
Sciendum aut^r q^{ui} caracter confirmacionis p^{ro}
supponit caractere baptismi qz nullus p^{ot}
suscipere istud sac^rmentum nisi fuerit baptisatus.
P^{er} istud etiam sac^rmentum contrahit^r cognatio spi-
ritualis sicut p^{er} baptismum q^{ui} impedit matri-
monium. De hoc t^{em} dice^r infra q^{ui} agit^r d^e.
ordinatio. Et h^{oc} d^e sac^rmento confirmacio-
nis dicta sufficiant. *Dequit^r rotato q^{ui}*
Tractatus quartus p^{ri}mo p^{ar}te d^e sacra-
mento Eucharistie

Postquam datum est de gradatione specialiter
 que fit in baptismo et augmento
 specialiter quod fit in confirmacione
 Dicendum est de specialiter ministerio
 quod datur in sacramento Eucharistie. Circa
 quod consideranda sunt viderimus. Primum quod
 est Eucharistia. Secundo de ministro missae quibus
 et qualibus deest. Tertio de materia facienda
 missae que et qualibus debet esse. Quarto de
 forma. Quinto de loco in quo debet celebrari
 missa. Sexto de tempore quo debet celebrari missa.
 Septimo quoties in die debet celebrari missa.
 Octavo de vestibus quibus debet indui sacerdos
 in missa. Nono cum debet dari sacrificium
 missae. Decimo de ritu missae. Undecimo
 et ultimo de defectibus qui possunt occurrere
 in missa. *Capitulum primum quod est de Eucharistia*
Eucharistia potest sic notificari Eucharistia
 est sacrificium corporis et sanguinis christi con-
 tentorum sub speciebus panis et vini virtute
 ubi a sacerdote celebratur. Et dicitur ab Eu-
 charisto bonum et carum quod est gratia quod in eo con-
 tinetur ille qui est fons gratie salutis populi.
 De cuius plenitudine omnes accipimus gratiam
 et gratiam. Ut dicitur *1° Joh^{is} 1° 7°* *Capitulum secundum*
Minister sacramenti de ministro Eucharistie
 Eucharistie. i. minister qui potest et debet ce-
 lebrare missam est sacerdos rite et legitime
 ordinatus sine mortali peccato existens et

cu non 3 phibit celebrare. **D**ico qui potest et
debet quia multi possunt qui non debent cele-
brare missam prout sacerdotes heretici excoi-
cati uel schismatici uel de gradibus non debent
celebrare. tamen possunt. si celebrent ueraciter
constituit corpus christi. peccant tamen mortaliter
in dicendo missam. Et non solum ipse celebrans
ymmo omnes qui audiunt missam eorum si sint no-
torij tales et audientes sciunt. **D**ico rite
et legitime ordinatus in sacerdote potest celebrare
missam. **I**nterdundum tamen est aliquis non rite
et non legitime ordinatus potest esse duobus
modis. **U**no modo quod in ordinacione sua obmit-
tat aliquid quod sit de essencia ordinis uel
ordinacionis prout quod non ordinetur ab episcopo
uel quod quando ordinatur non iungantur ei manus
uel quod non tradatur sibi calyx. **U**el quod ordinans
non dicat uerba debita et statuta. **U**el non
habeat intentionem ordinandi. **T**alis nullomodo
debet celebrare quia talis non est sacerdos.
Aliomodo quod in ordinacione sua peruat om-
nibus que sunt de essencia ordinis siue ordi-
nacionis obmittat aliquid eorum quod sit de sollemp-
nitate ordinis uel ordinacionis. **E**t talis
sicut potest celebrare. **T**ame credo quod non debeat
possidere si ex negligencia fuerit aliquid ille
omissum quod sit de essencia ordinis siue or-
dinacionis. **E**t quid de sollempnitate deter-
minat non est potest speculationis quia sine
istud magis spectat ad episcopum quam ad simplicem

sacerdotem. **D**ico etiā sine peccō mortali cōm
Quia nullū in peccō mortali existens debet ce
 lebrare missam. **N**otandū tamē q̄ aliquē cō
 in peccō mortali q̄t duobz modis cō. **U**no mō
 q̄ sit in peccō mortali notorio. **A**lio q̄ sit in
 peccō mortali occulto. **S**i p̄^o mō q̄ sit notorie
 hereticus uel schismaticus uel excommunicatus uel
 fornicarius nō potest peccat in celebrando
 ut dicitur 3° vno orb̄ qui audiunt missam eiq̄
Et 10° 3° ista q̄m̄ dicitur magis repugnat
 huic sacramento. **N**am in hoc sacramento est secretū
 fidei. **A**deo repellunt^r heretici. **V**inculū cadat
Adeo repellunt^r schismatici et excommunicati. **E**st
 etiā vis gratie unde vocat^r subaspria. **V**
 repelluntur. **S**ynoniam qui gratia emittit
 et mundus. **E**st et elevat^r hōm̄ ad statum
 spūalem. **A**deo repellunt^r notorii fornicarij
 qui s̄mo sunt carnales. **E**t dicit^r notorii for
 nicarij qui p̄pter suspicionē ul̄ aliqua signa
 pbabilia. sed qui sit secundū ordinē. **I**mp̄ con
 demnati. **D**e tali dicitur ul̄ p̄p̄te iudicis
 q̄s̄p̄ ul̄ canone cōm̄cti ul̄ p̄p̄t evidentiā
 sed et voto evidentiā facti q̄n̄ s̄m̄ 3° ita
 notoriū q̄d nō indiget testibus. tū nulla
 possit tergi uersatione celari. **S**i sit in
 peccō occulto. **T**unc sciendū 3° q̄ aliquē cō
 in peccō mortali occulto p̄t cō tribz modis
Uno mō quia iā q̄m̄ctit actu ul̄ se cōm̄
 esse tpe p̄terito aliquod peccō mortale
 de quo nō dolet nec penitet nec gerit^r

Et talis p celebrans non solum peccat mortali
ymmo mortalissime Et de tali dicit apulus q qui
manducat et bibit indigne iudicium s iudicium
mortis eter ne sibi manducat et bibit. Alio
aliquis peccat in peccato mortali q scilicet quisit
aliquod peccatum mortale qd non fuit confessus tunc
non recolat de illo peccato Et tunc. aut talis dili
genter examinauit conscientiam suam anq ponet
se ad celebrandum et nullomodo potuit recor
dare de illo peccato et est i proposito q si recor
daretur confiteretur illud peccatum et faceret penitentiam
de ipso et i equali ceteris de omnibus peccatis
oblitus Et iste non solum non peccat in celebra
do. ymo in virtute sacramenti misse. meretur
veniam et absoluitur de illo peccato Et ita intel
ligitur illud verbum eximij doctoris Augustini
qd sacramentum illud vivificat mortuos Id est
illos qui isto modo existeres in peccato mortali ce
lebrant Tamen si postea recorderetur de illo
tenetur ipse confiteri Et ideo sibi tenetur
anq ponat se ad celebrandum Diligenter
examinat conscientiam suam si sit in peccato mor
tali vel ne Et ita precepit beatus paulus
dicens qbet i. examinet seipsum homo
et sic de pane illo edat et de calice bi
bat. Si aut aliquis episcopus episcopus in peccato
mortali de quo non recordatur exponat se
ad celebrandum anq examinauit aliquo modo
conscientiam suam Credo q peccat qz dicitur
per precepti apostolici iam dicti. s illius qbet
se ipsum homo i. Tercio modo peccat aliquis et

in peccato mortali s. q. recordat^r se deinde aliquid
 peccatum mortale commississe Et tunc aut iste habet
 iam copiam in p^{ri}ncipi confessionis aut non habet Si
 habet copiam confessionis tene^r an^{te} celebraret co-
 muni fiteri Et nisi confiteatur peccatum mortale nec
 sufficit sibi confessio generalis que fit ip^so missa
 Quia illa confessio extendit se solum ad peccata ve-
 nialia et non ad mortalia et maxime ad illa de
 quibus homo recordatur Si autem talis non habeat
 copiam confessionis aut imminet sibi necessitas cele-
 brandi aut non Si imminet sibi necessitas cele-
 brandi puta quod est curatus et est dies dominica
 vel aliqua dies sollempnis et ipse sibi commissis
 vult audire missam et erit scandalum in populo
 si iste non celebraret vel forte aliquis prochiuus
 suus est infirmus periculose et requirit istam
 ut det sibi corpus populi Et iste non habet
 hospitium secretum quod det sibi Vel imminet sibi
 aliqua alia necessitas licet celebrandi sicut
 putat impie vel aliquid tale in istis casibus iste
 tene^r contenti et penite^r de peccato suo et ad
 iⁿsp^{er}ato ipse confiteri qui habet oportunitate
 et dicat missam suam in novem diebus Quia ipse
 qui est summus sacerdos absoluit eum et confiteatur
 postea qui habet copiam confessionis Si autem iste
 qui sic ut dicitur est existit in peccato mortali non
 imminet necessitas aliqua legitima celebrandi
 nullomodo ponat se ad celebrandum quod absque du-
 bio si celebraret mortalissime peccaret
 Et ponit aliquis sacerdos accepit pecuniam
 ab aliquo ut dicat missam de Requie Nullum

talis sacerdos est necessitate anima celebrandi
ita qd possit celebrare eons in p[ro] mo[rt]ali
absq[ue] hoc qd confiteat[ur] qm no[n] heat copiam
confessor[um]. **Dico** saluo melio[ri] iudicio q[ua]ntu[m] ad
videt[ur] qd nullu[s] sacerdos d[icit] qd dicendo missa[m]
accipit pecunia[m] ita qd sit m[er]ito sua qd missa
equiparet p[ro] pecunie. **Tame[n]** s[er]m[on]e qd dicit
ap[osto]lus cor[inthios] 10. Si sp[irit]ualia nob[is] seruiamus no[n]
e[st] p[ro]hibitu[m] quid sacerdos qd sustinetur vire
sue. no[n] p[ro] p[ro] missa[m] accipiat pecunia[m] ab
eo qd qd dicit missa[m]. **Et** maxime quid sacerdos
non h[ab]et sufficientes reddita qd sustinetur vire
qd magis talis d[icit] p[ro] pecunie e[st] necessitas le
gima celebrandi. **corrupans** istud. qd existens
p[ro] p[ro] mortali possit d[icit] missa[m] absq[ue] p[ro]
sine hoc qd confiteat[ur] si no[n] heat copia con
fessor[um]. **Dico** saluo iudicio melio[ri] **Aut** iste
sacerdos e[st] obligatu[s] r[ati]o[n]e b[en]eficij sui collati
q[ue] sup[er]iore ul[tra] p[ro] illu[m] qui e[st] ius p[ro]natus
d[icit] illo b[en]eficio ad d[icit] quilibet die missa[m]
sicut p[ro] illi qui h[ab]et vicarias p[er]petuas quali
qua ecc[lesi]a. **Et** de tali id[em] videt[ur] d[icit] d[icit] p[ro]t[us]
dixi supra de curato cui dimnet necessitas
celebrandi. s[ed] qd contemnat[ur] et peniteat de p[ro]
suo 2 sit p[ro]p[ri]o confitendi et celebrat in
no[n] d[icit] 2 q[ue]rat[ur] quid occurrat sibi q[ue]ssor
Aut iste sacerdos recepit pecunias qd d[icit] da
aliqua missa[m] singula[m] sicut p[ro] multi qui
recepit pecunias qd missis rogat[ur] sicut p[ro]
sua missa ul[tra] p[ro] plurib[us] de Requie ul[tra]

de Ep[iscop]o sc[ilicet] et de b[e]n[e]d[ic]t[i]o[n]e varia vel de in-
 firmis et de alijs et de isto dicit q[uo]d nullo
 ex[em]plo i[n] p[ar]te mortali an[im]e conficitur debet
 se exponere ad dicendum missa. Quia peccat
 mortalit[er] i[n] d[ic]e[n]do. Et ex[em]plo i[n] tali statu
 debet corpe peccat[ur] q[uo]d d[ic]e[n]do missa statim
 vno d[ie] se expiare d[ic]e[n]do Amice ego
 no[n] su[m] b[e]n[e]d[ic]t[i]o[n]is q[uo]d me ad d[ic]e[n]du[m] missa
 s[ed] q[uo]d d[omi]n[u]s velit q[uo]d ego su[m] b[e]n[e]d[ic]t[i]o[n]is libent[er]
 facia[m] q[uo]d petat[ur] interim parcat[ur] i[n] Et si
 alius instans petat q[uo]d statim dicat missa si
 recepit peccat[ur] i[n]statim statim Et nullo modo
 exponat se ad celebrandu[m] Dixi etia[m] supra
 d[es]cribendo quis et qualis debet ee[m] m[in]ister
 missae. cui non e[st] p[ro]hibitu[m] celebrare. q[uo]d dixi
 p[ro]pter aliquos religio[so]s quib[us] sc[ilicet] i[n] statuta
 sue religionis i[n]hibet[ur] q[uo]d non celebrent q[uo]d d[omi]n[u]s
 su[m] i[n] aliquib[us] penitentijs pro quibusd[am] p[ec]catis
 p[er]mittit. Et i[n] quib[us]d[am] angel[is] p[otes]t ee[m] m[in]ister
 istius sacramenti. Et i[n] quib[us]d[am] angel[is] p[otes]t con-
 sacrare. Dicendu[m] q[uo]d angel[is] neq[ue] bon[is] neq[ue]
 malis p[otes]t consecrare quia no[n] e[st] susceptibil[is]
 caracter[is] sacerdotalis. Cui[us] r[ati]o e[st] q[uo]d caracter
 sacerdotalis p[re]supponit caracter[em] baptismale[m]
 Vn[de] null[us] p[otes]t ordinari i[n] sacerdot[em] nisi sit
 baptizatus. Arguit[ur] ergo doctor[is] sit nullus
 p[otes]t suscipere caracter[em] sacerdotale[m] nisi sit
 baptizatus. Et angel[is] no[n] p[otes]t baptizari et
 p[ro] q[ui]bus non p[otes]t i[n] sacerdot[em] ordinari. Et
 si dicat[ur] q[uo]d licet angel[is] non sit res corpea

Sanctus potest assumere corpus Et si poterit in illo
corpore baptizari sicut anima rationalis non est res
corporata et tamen baptizatur in corpore. **Ad**
dum quod non est sicut quod aliter dicitur ad corpus et
aliter angelus. Quia anima dicitur corpus ut for-
matrice Angelus autem non dicitur sic sed solum
ut motor mobili. Et ideo anima baptizata corpe
baptizatur non autem angelus. Quia anima et
corpus faciunt unum suppositum non sic angelus
et corpus questum assumit. Et ideo tunc secundum philosophum
in philosophia metaphysica. Actio est sui suppositorum anima
baptizata corpe baptizatur non autem angelus
quod angelus consecratur non potest. **Ad** Sed quod si
angelus putaret unam hostiam ducendo eam
et operata. Numquid illa hostia debet adorari.
Ad dicendum quod si angelus malus putaret eam
non esset adoranda nisi operaretur per certo quod esset
rite operata. Et si angelus bonus putaret
eam esse adoranda. Et ideo est quod angelus malus
recte salvator mundum et et pater medicum
et semper mittit deus quod nunc dicitur
sibi credi. Angelus autem bonus est semper verax
et veritas aliquid et semper mittit ad hominum
salvationem. Et ideo semper debet sibi credi.
De quod ut dicit apostolus 1. cor. 13. c. Angelus
malus sepe transfiguratur se in angelum lucis.
semper hostia ab angelis putata et adoranda
sub conditione scilicet si est rite operata nisi co-
staret per certo quod esset angelus bonus.
Secundum capitulum 20. Capitulum 20. de
materia Eukharistie 20.

Materia sacramenti missæ & duplex videtur
 licet panis et vini Et ratio quare ista duo
 sunt materia huius sacramenti & Quia quod sacramenti
 ordinatur ad spirituales nutritiones Nunc autem
 sicut nutritio corporalis consistit in cibo et potu
 corporalibus. et panis est materia ratione cibi. et
 vinum est ratione potus Ita nutritio spiritualis consistit
 in cibo et potu spiritualibus Et ideo in isto sacro
 danti corpus christi sub specie panis et in alio
 et sanguis christi sub specie vini in potum
 Et ita dicit ipse in evangelio Johis vi. ubi dicit
 sic Caro mea est et alius et sanguis meus
 est et potus ¶ Sciendum autem quod panis qui
 est materia huius sacramenti est panis de tritico aqua
 elementaliter confectus Dico panis quod pasta
 non potest fieri corpus christi Dico etiam de tritico
 quod in alio pane sicut in pane de pligine vel
 de ordo vel de quocumque alio grano nisi de tri-
 tico non potest celebrari missa Dico etiam
 aqua elementaliter confectus quia esto quod panis
 est de tritico. si est confectus ad aliam aquam
 vel ad alium liquorem sicut ad vinum vel ad lactem
 vel ad aquam rosatam et sic de aliis herbis
 Et nisi est confectus ad aquam simplicem ex tunc
 pane non potest fieri corpus christi ¶ Sciendum
 etiam quod ex precepto et consuetudine ecclesie
 que disponit duo omnia ecclesiarum mater et
 et magram Et ideo omnes ecclesie sibi tanquam
 matri et magram debent in omnibus obedire
Panis de quo conficitur corpus christi dicitur esse

azimus quia si ex hi sacramenti in pane fer-
mentato posset confici corpus xpi nichiloz
Sicut in pane fermentato celebrat mortali-
petanz et cet grauit pumidus **M**oñd
ctia quod emd qd e materia huius sacmēti
debet ee emd de vite quia in alio vno sicut
in vno maloz granatoz ul moroz ul po-
moz vel in quocunqz alio vno nisi in vno
de vite non pō celebrat **N**otandum etia q
in aceto ul in agresta non pō gferat **E**t
intelligo de aceto qd e vno aceto **Q**uia
vno aliquotulu acetosa possi bñ gferari
licet non debet qñ posset hñ aliud emd
Et rō e quia nō sñ eiusd spā rō vno
rō hābeant gferari virtutes **A**n musto
etia possit conseruari **T**ameñ credo q meli
e q expetet q sit bene dperatū rō musto
rōne sue humositate vno possit bene euelli
quy aliquid de eo remanet in vase **F**acio
quā ista duo sñ panis de tritico 2 emd
de vite sñ magis materia huius sacramenti q ali
alia duo e ista potissima **Q**uia scilz xpūs
instituit istud sacramētū in ista materia
celebrari **S**i em in alia mā instituisset illa
materia eet gpra mā istius sacmēti **S**z ggruet
xpūs in ista materia magis instituit istud sacmē
celebrari q in alia **Q**uia effectus corporales
panis et vni maxie spūaliter conueniunt hinc
facit panis em hē corporaliter confortat
huxta illud psalmi panis cor hoīs confirmet

Vinū etiā habet letificac̄ qupta illud eiusdē
 Vinū letificat cor hoīb Et istud sacramētū
 digne sumente spūali confortat Me in via
 huius mundi deficiat Ideo vocat̄ viaticū
 Quod viatorib confortans et letificans Et
 idē vocatur Eucharistia ab eu. quod est bonū
 et caris grā quasi bona grā quod sume ha-
 bente letificat Sicut enī panis ex multo
 granib conficit̄ et vinū ex multo racemib
 gfluit Sic in p̄p̄acōe corporis et sanguis
 xpi fidelib admittit̄ spūaliter vinūm
 vocatur cōmuniō a cōm. quod est simul et vno
 quasi simul vno xpi etiā xpus compauit
 se grano frumētū dicens Mat. 26. 26.
 Ansi granū frumētū cadens in terra
 compauit se etiā viti dicens Jo. 15. 1.
 Ego sum vitis Et idē congrue sacramētū
 corporis et sanguis xpi in vno d. vite
 et in pane d. tritico celebrat̄ **¶** Etiam
 sciendū quod licet aqua nō sit d. cōtra
 matie huius sac̄ti Tamen debet admitti
 vno in calice s̄ in modica quātitate quia
 aqua siḡt̄ sp̄m qupta illud Iher. 2. Aquę
 multe ppli multa Ideo mixtio aque cum
 vno in calice significat vniōem spūalē xpi
 et ppli que fit vntute huius sacramēti
¶ Sed nūq̄ sacerdos possit de quacūq̄ quā-
 titate d. ista materia operare dicit̄
 aliqui doctores quod non s̄ solum quātit̄ sufficit

sibi et populo sibi commisso quoz ro 3. Quia cum
istud sacramentum ordinetur ad usum fidelium sa-
cerdos non potest plus consecrare nisi quantum suffi-
ciat usui fidelium. **A**lii autem doctores dicunt
quod non est determinata quantitas. Gloria quod sacer-
dos non potest consecrare de pane et vino
vino in quadacumque quantitate putaretur sibi
panis et vinum in tanta quantitate potest consecrare
Cum enim in forma consecrationis ponatur istud
verbum demonstrativum hic habet hoc oportet
quod materia consecranda obiciatur oculis sacerdotis
Unde dicitur quod sacerdos exiens in altari non
possit consecrare totum panem qui est in platea
vel totum vinum quod est in cellario sed totum pa-
nem et totum vinum quod sibi offerretur in quanta
cuius quantitate esse potest consecrare. Et ro 3
quia si prima opinio esset vera sequeretur quod sacer-
dos exiens in altari non posset totas hostias
consecrare quod quot posset existens in magna
civitate. Nec etiam sacerdos simplex posset
tot consecrare quot posset sacerdos curatus
quod omnia sunt absque absque ratione dicta. Et
respondetur ad rationem aliorum et dicitur quod dicitur
nunc istud sacramentum et alia sacramenta. **N**on
essentia aliorum sacramentorum consistit in differencia
et usu materie. sicut essentia baptismi consistit
in approposione aque et placatione forme. Et ita
est de aliis sacramentis. **E**t essentia sacri-
amentum Eucharisticum consistit in consecratione materie
et non in usu eius. Quia posito quod in his

tia consecrata sumetur Ad hoc verum esset
 sacramentum Et ideo licet sacerdos non debeat
 operari nisi tot hostias quot sunt sibi et populo
 suo necessarie Tamen si consecratur mille
 milia omnes eorum consecrate **S**olet etiam
 ab aliquibus circa istam materiam talis questio
 moveri Si centum hic viginti hostie consecrande
 et sacerdos non credet esse nisi viginti. **Q**uod
 omnes credentur centum consecrate **A**d hoc
 videtur **brunus** Burgarius Archiepiscopus Com-
postellanus magister in Theologia in quodam
 quodlibeto suo Et dicit quod aut iste sacer-
 dos intendit consecrare omnes hostias que sunt
 ante se quotquot sunt tunc non credit quod sunt
 nisi duodecim. et tunc dicit quod omnes sunt
 consecrate Aut intendit presumere consecrare
 duodecim et non plures et non determinat
 que sunt ille duodecim et tunc dicit quod nulla
 est consecrata quia cum quolibet potest consecrari
 ita sua sicut alia et sacerdos non determinat
 nec se magis ad istam quam ad aliam Quia ratio
 tunc dicitur quod ista non est consecrata **E**adem ratione
 ego dicam quod nec illa Et sic potest dici de
 quolibet. quare neutra est consecrata **U**nde quod
 sacerdos habet consecrare plures hostias
 non debet se determinare ad certum numerum
 sed debet habere intentionem ut consecret quod
 est ante se Et ista sufficit de materia **E**ubani
Capitulum quartum de forma Eucharistie
Quius sacramentorum forme consistunt in verbis

certis et determinatis Et ideo forma sacramenti
eubranstie in aliquibus uerbis limitatis consistit
Ad sciendum autem in quibus uerbis consistit for-
malius istius sacramenti **S**ciendum quod in
missa sunt quedam uerba que sunt de sole pmi-
tate tantum et quedam que sunt de ueritate
Uerba que sunt de solempnitate sunt illa que
solum faciunt adornatum et ad quedam de-
corum missae sicut sunt prope et aliqui usus
quod dicitur infra Gloria in excelsis de et
infra Cuius et infra Agnus dei Et ista nichil
faciunt ad ueritatem missae. primo credo quod quod dicitur
est sermo debet dimitti totaliter ut admi-
nis abbreviatur quia plus perficit sermo quam illa
cerimonia tunc ista multiplicat amorem cordis per
mo mediat^r languoribus cordis **U**erba que
sunt de ueritate sunt illa que directe sunt de
officio missae **S**ciendum autem quod duplex est ne-
cessitas quia quedam est ueritas sacramenti et
quedam est ueritas precepti In missa ergo quedam
uerba sunt de ueritate precepti quedam sunt
de ueritate sacramenti De ueritate precepti
sunt illa uerba que a beato petro apostolo et ab
alijs summis pontificibus successoribus suis
suorum instituta dicitur in missa De uerita-
te uero sacramenti sunt illa que christus iere-
na protulit quando sacramentum instituit **E**st dicitur
ista uerba **S**icut si quis dimitteret illa
uerba que sunt tunc de ueritate precepti et dicit

illa que put de necessitate sacmēti 2 habent
 intencione operandi. consecret. si tñ mor-
 talisq̄ peccaret 2 cōt̄ ḡuissie puniēdab
Si aut dicit oīa illa ūa que put de necessitate
p̄cepti et dimittet illa q̄ p̄t de nōtate sac̄ti
 quāndūz intēdit ḡerac nullo tñ nō ḡerāz
Cum gō 2 s̄m̄plm̄ forma sit q̄ dat ea rei
 et sine qua res eē nō p̄t manifestū ē
 q̄ illa sola ūa que put de necessitate sacmēti
 put for̄ h̄y sac̄ti **Ista ad ūa quā ad formā**
consecrationis corporis put h̄et. Hoc ē em cor-
pus meum **Veniendū aut q̄ h̄y eūd nō ē**
de necessitate sacmēti Quia p̄tōto q̄ aliquis
 sacerdos ad intencione operandi p̄ferret
 ista ūa **Hoc ē corpus meū** Et nō dicit
 eūd h̄y ḡerret **Unde aut oporteat q̄ p̄re-**
dant aliqua ūa que sint de integritate forme
Monndūz m̄gr̄ Jo scotus in quarto suo dicit
 q̄ oīa illa ūa ab illo loco **Qui p̄ndic q̄**
 pateret̄ et inclusive ad illud locū simili mō et
 exclusivē nōtā put ad formā ḡeracōis cor-
 poris **Et id sua ē quia sacerdos ḡerans**
p̄fert ūa ḡeracōis i p̄sona v̄ oportet
gō q̄ ūa ḡeracōis p̄cedunt aliqua ūa
q̄ que demūdm̄ q̄ sacerdos loquit̄ in p̄p̄o
yp̄o illa autē sunt illa ūa **Qui p̄ndic**
Ergo de necessitate oportet q̄ illa ūa p̄re-
dant **Et istud declarat ip̄e per tale exm̄**
Si aliquis dicit **Dico xp̄m̄ ih̄m̄ ministrū**

fuisse circumfusions **Incertum** & utrum illud uerbum
fuisse dicitur a **beato paulo** **Sed** si ipse dicit. paulus
dixit. dico ihm xpm **et** tunc est certum au-
dientibus certum quod illud uerbum est dicitur a beato
paulo **similiter** in proposito ad hoc quod denotetur quod sa-
cerdos dicat uerba ista scilicet hoc & corpus **et** in
persona christi. oportet quod predicant aliqua uerba
per que deum intelligi quod per dicitur illa uerba
hoc & corpus **et** ista aut uerba sunt **in** pri-
mo **et** alij aut doctores dicunt ut deus est
quod duplex & ueritas scilicet necessitas sacerdotis **et** neces-
sitas precepti dicitur ergo quod de ueritate sacramenti
sunt tria ista quatuor uerba **hoc & corpus** **et** **et**
quia cum istis quatuor uerbis fuerit consecratio
si sacerdos dicit ea cum intentione operandi **et**
aut alia sunt tria de ueritate precepti quod si sci-
enter obmitteret aliquod corpus mortaliter
peccat nihilominus operaretur **Et** uidetur
ad rationem suam quod dicit quod sacerdos operans
loquitur in persona christi **Et** ideo oportet quod dicat
aliqua uerba per que denotent quod loquitur in persona
christi dicit quod istud de ueritate sacramenti non
requiritur **Sed** sufficit intentione sacerdotis inten-
tionis loqui in persona christi **Et** propter ista uerba
hoc & corpus satis ostenditur quod sacerdos non
loquitur in persona propria quia nullus credit
quod sacerdos uelut dicit quod illud sit suum proprium
corpus sed loquitur in persona christi cuius illud
est corpus **et** dicendum est ergo quod forma co-
secrationis corporis christi proprie consistit

in his verbis **Hoc est** **et** De hoc aut quid d
 mostret illud p^onome d^ominat^o hoc d^onat^o
 trit corpus xpi cu dicit^r hoc **et** **et** magna
 dubitatio Ad hoc aut dixerit aliqui docto
 res q^o istud p^onome hoc d^onat^o corpus xpi
 Alij dixerit s^olam panis s^o istud salua reue
 renia dicent^o no **et** **et** **et** Et arguo sic
 contra eos s^odm s^olam om^o doctor^o 2 s^odm
 veritate Verba sacramentalia efficiunt illud
 quod significant **Et** uba p^odicta scilicet **Hoc**
et corpus meu non efficiunt q^o corpus xpi
 non sit corpus xpi quia anq^o illa uba p^ofer
 rentur corpus xpi erat corpus p^o **Hoc** **et**
 efficiunt q^o panis sit corpus xpi quia ista
et falsa Panis **et** corpus xpi ergo istud
 p^onome hoc non d^onat^o corpus p^o nec s^olam
 panis Et p^oter hoc dicit^r alij q^o istud p^ono
 hoc nichil d^onat^o quia d^o recitatur a sa
 dote Et io q^o p^onome hoc no^o tene^r d^ona
 tione s^o malit^r tantu^o s^o istud nichil **et** dicit^r
 q^o no^o tollit difficultate Quia licet ista uba
 dicant^r modo recitatur a sacerdote q^oerente
 Tame^o xpus q^oerens in die cone no^o dixit
 ista uba recitatur Et io q^o dixit ista
 uba istud p^onome hoc aliquid d^onat^o
 Et ideo quero quid d^onat^o tunc 2 i^omanz
 eadem difficultas que p^ous Et io dicit^r
 alij q^o istud p^onome hoc nichil d^onat^o
 d^onat^o s^o d^onat^o aliqd^o ind^otratu^o Vnde
 quado dicit^r **Hoc** **et** corpus meu est p^ons

Inus predicari sanguinis mei Quae oia sunt
 de effecia forme Magister aut Henricus de
Guandano et sui sequaces dicunt q in istis
 uerbis tantu Hic e calix sanguis mei qstis
 forma conseruacionis sanguinis et in istis uerbis
 dictis statim est ibi sanguis popi Alia aut
 uerba que sequuntur filii noui et etni casta
 non sunt solum de eencia forme aut de ueritate
 sacramenti s; s; de ueritate precepti Unde
 qui dimittet aliqd istoz uerbor noui et etni
 licet peccaret tñ nihilominus qstis qstaret
 Et ratio istoz e ista quia p formas pime
 tales non importat de ueritate nisi illud qd
 efficit s; eencia sanguinis popisti in isto sa-
 cramento directe et explicito significatur
 p ista uerba pstise Hic e calix sanguis mei
Quae in istis uerbis pstise qstis forma con-
 seruacionis sanguinis Quae istaz opinio
 sit uerior fateor me nescire Quia tamen
 reputo ueriorē et ad ea qstis addu-
 nt frater Brud de graduato p electa clara
 montes bacalariis in Theologia in comen-
 torio suo contra mgm Emichu talia duo
 ponit signa Primo q sacerdos in missa no
 addit ipso sanguine adorandu quousq; co-
 pleuit omia uerba p dicit Hic est calix et
 usq; in admisione patris Et statim dictis hys
 uerbis eleuat calice ostendens sanguine popi
 e ipso adorandu in signu q tunc e completa
 conseruacio sanguinis et non ante Et dicit

signū q̄ beatus Ambrosius qui est unus
de quatuor doctoribus principalibus ecclesie
in missali suo scripsit omnia uerba predicta amens
libris ergo de intentione beati Ambrosii fuit
q̄ omnia uerba sunt de consecratione sanguinis
Iudicio autē meo quod istud uidetur esse de intentione
illius decretalis de celebratione missarum Quarta
partis Casus omni decretalis est iste Quida
em episcopus attendens et videns q̄ in nullo
euangelioz tunc in aliquibus euangelioz
posuerit ista uerba misterium fidei mirabilia quibus
fuerit tante audacie q̄ ausus fuerit illis
sacramentalibus imponere uerba ista Et super hoc con-
sulit dominum papam Et constat q̄ intentio sua
erat q̄ illud esset de integritate forme aliter
questio sua esset nulla Quia eodem modo possit
querere de quolibet uerbo totius canonis Et papa
non reprehendit eum de questione illa immo con-
mendat Ergo uidetur q̄ omnia uerba illa sunt
de integritate forme Et quidquid sit de ueritate
istarum opinionum consulo tibi cuiuslibet celebrati
q̄ dicat omnia sub eodem contextu et eisdem actua-
li intentione quanta potest consecrandi Hanc
dum autē q̄ ista uerba istius forme tangunt
quatuor beneficia que recipiuntur a passio-
ne christi Cuius passionis istud sacramentum est
rememoratiuum secundum uerba apostoli prima ad corinthios
xi. c. dicentis Quotiescumque manducabitis
panem hunc et calicem bibetis morte domini
annuntiabitis Primum effectus siue primum bene-
ficiū passionis est q̄ per ipsum sumus a

potestate dyaboli liberati Et istud tangit in
 forma sacramenti cum dicitur Calix sanguinis
 sicut enim filij israel fuerunt de potestate et
 fuitute pharaonis per sanguinem agni pas-
 calis Ita populus fidelis est a potestate demonis
 liberatus per sanguinem christi. secundum quod dicitur
 beatus iohannes in apocalypsi v. c. dicens de
 christo Redemisti nos deus sanguine tuo
Secundus effectus sine secundum beneficium quod accipi-
 mus per passionem christi est quod per ipsam sumus
 relictis glorie heredes facti Et illud tangit
 in forma illa cum dicitur Noui et eterni testa-
 menti sicut enim per condens testamentum
 filios heredes instituit Sic christus nouum tes-
 tamentum ordinans fideles instituit heredes glorie
 paradisi Et istud testamentum fuit in sua pas-
 sione confirmatum quia testamentum morte
 testatorum confirmatur Et hoc est quod dicit
 beatus paulus in epistola ad hebreos ix. c. de christo
 dicens Noui testamenti mediator est ut
 morte interueniente remissione capiat qui
 uocati sunt superne hereditatis **S**ecundum
 quod lex evangelica dicitur nouum et eternum
 testamentum ad diuinam legis gratiam quod fuit
 testamentum veteris et transitorium Et dicitur nouum
 quia noua promittit videlicet bona celestia quod
 nunquam leguntur fuisse promissa in veteri testa-
 mento sed plura bona temporalia Et ideo quod bona
 temporalia transitoria sunt **I**deo testamentum veteris

fuit iustorum Et quia bona celestia eterna sunt
Iste testamentum nouum vocatur eternum Dicitur
etiam nouum quod fuit nouo modo institutum. Lex
enim moysaica fuit instituta ad sanguinem aliud
scilicet quod legitur et recitat apostolus in epistola ad he-
breos 10. 1. Dicens quod postquam moyses suscepit
erat lege in libro et legerat coram ad populum
appetit librum et populum sanguine dicens hic
est sanguinis testamenti. **¶** Sed lex evangelica
fuit instituta mediante sanguine christi scilicet quod
dicit idem apostolus dicens hic calix nouum
testamentum est in meo sanguine. Et ista ratio
tangit apostolus ad hebreos 10. 10. Non enim
per sanguinem hircorum aut vitulorum sed per
proprium sanguinem introiuit semel in sancta eterna
redecoratio inuenta. Et ideo noui testamenti
mediator est. **¶** Tertius effectus quare tunc
edificium quod per passionem christi proprius est quod
per ipsam sumus de fide catholica formati.
Et istud tangit in forma sacramenti ad dicitur
mysterium fidei. Sicut enim scilicet quod dicit beatus
Ambrosius in libro qui vocatur Exameron
sanguinis extractus de ala dextra colubae
ualet ad illuminandos oculos corporales Ita
sanguinis christi qui exiit de latere dextro eius
pendens in cruce ualet ad illuminandos autem
oculos ad credendum ea que sunt fidei. Et
in huius figura veluti templi quod occulta
bat ea que erant infra terra scilicet fuit in
passione christi scissum. In figura quod ea

quoque veluti templi
fuit scissum

que erant occultata et belata sub Umbra
legis et prophetarum erant manifesta et reuelata

Quartus effectus sine quorum beneficio quod per
passionem Christi suscipimus et quod per ipsam sumus a
peccatis emundati Et hoc tangit in foris ista res
dicitur in remissione peccatorum Et de hoc loquitur
beatus Iohannes in apo. 1° dicens Diligit
nos et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo

Ex his patet quod forma conceptionis corporis Christi
existit persistere in his verbis hoc est corpus
meum forma uero conceptionis sanguinis con-
stituitur in istis uerbis hic est calyx sanguinis mei
noui et eterni testamenti usque ubi in remissione
peccatorum Et si aliquis querat ut dubi-
tet quare in forma sanguinis non dicitur hic est
sanguis meus. sicut in forma corporis dicitur
hoc est corpus meum potest dici quod causa huius
est ista hoc enim sacramentum ordinatur ad spiritum
fidelium quoniam spiritus est spiritualis et sacramentalis
manducatio quantum ad corpus Et spiritualis
et sacramentalis potest quantum ad sanguinem Et quia
homo magis abhorret bibere sanguinem quam co-
medere carnes Ideo ad remouendum hor-
rorem non dicitur in forma conceptionis sanguinis
hic est sanguis meus sicut dicitur hoc est corpus meum
sed dicitur hic est calyx sanguinis mei Et est ibi quod
dam figura quod grammatica uocat methonon
inquam quod si continetur ponitur pro contento
sicut quod dicitur bibatis istud uas enim quod
non est pensum quod homo bibit uas sed quod bibit

Quid sit quod dicitur hic est talis sanguis mei
non est sensus quod utitur uero sit ibi talis
quia antea erat ibi sed quod sit ibi sanguis christi
Si aliquis et dubitaret quod in forma con-
secrationis corpus non dicitur hoc est corpus meum
quod pro uobis tradetur sicut dicitur in forma
consecrationis sanguis qui pro uobis effundetur
ita ut hoc corpus fuit traditum pro uobis
sicut sanguis effusus **A**d hoc dicitur
quod istud sacramentum est commemoratiuum passionis
et mortis christi Ita dicit apostolus in ad corinthios
Quocirca sumetis panem hunc et calicem be-
netis morte domini annuntiabitis donec ue-
niat dies. scilicet iudicii Christus et istud sac-
ramentum instituit dixit hoc facite. quoties
cum sumitis de meo commemoratio. hoc est
in memoria mea mee passionis passio aut
et mors christi melius interpretantur per effusio-
nis sanguinis quod per traditio-
nem corporis **A**d hoc dicitur
in forma consecrationis sanguis qui pro uobis
effundetur et non dicitur in forma generationis cor-
poris quod pro uobis tradetur **A**d hoc etiam
quod licet ex uirtute uero forme generationis
corporis sub specie panis sit tamen corpus christi
et uirtute uero forme consecrationis sangui-
nis sub specie uini sit tantum sanguis tamen
ex quadam naturali concomitantia sub utraque specie
est totus corpus et uero deus et uero homo
Ita dicitur in prosa de corpore christi **U**bi dicitur
caro uobis sanguis potus manet tamen corpus
totus sub utraque specie

Capitulum quatuor de loco ubi datur missa

T Estatur omni plaze sicut q mirabilis
 influencia loci pprii et reuera mira
 bilis In tantu e mirabilis q rem mutat
 et alterat a sua natura sicut narrat Aphob
 in libro de plantis de pennis ppsit ductis
 a ppa ubi pmitus mueta fuerut Mailla
 que nascit ubi comesta meficiat Ea at que
 nascit apud nos sut ad comedendu puaia
 et iocuda q que patet manifeste quatum
 facit locus ad mutacione rei Et ppter hoc
 fuit pceptu filijs isrl in libro moys ne of
 ferrent sacrificiu nisi in loco que deo ele
 gisset Si go sacrificiu israhelitu cu qd de
 carmbz huroz et viruloz et agnoz fiebat
 no debbat offerri nisi in loco sco 2 mudo
 Quatomagis officiu catholicu In quo xpust
 verus deo 2 verus ho offertur non debet
 offerri nisi in loco mudo et sancto Unde
 locus in quo regulatet missa debet celebri
 3 ecclesia Et ita dicit Augo dicens Exp
 etiam non e locus veri sacrificij Et dico
 regulatet quia in aliquibz capitulis pe celebrat
 missa extra eccliaz **M**ondu aut q quo ad
 mte ecclia pe accipi duobz modis Quia uno
 id e q congregacio fidelium qui gregantur
 fide et caritate Et ita accipit Augustinus
 eccliaz q dicit q extra eccliam i extra
 fidem ecclie non e locus veri sacrificij
 Alio mo ecclia id e qd ista domus malis
 In qua hore ducunt et misse Et extra

ecclesiam per dicitur per in aliquibus casibus missa
celebrari sicut in honesto exercitum vel
quoniam ad aliquam festivitatem vel advocacionem
alicuius sed vel ad obsequium alicuius defuncti
vel propter aliquam missam novam vel ad aliquod
aliud tale convenit multitudo magna populi
et ecclesia est parva Ita quod non potest ibi recipi populus
per in cimiterio vel in aliqua platea hostia
et munda erigi altare et debet ibi drentur
aptari in pulvis vel flatus venti vel aliud
aliud possit ibi aliquod offendiculum inferre
De licentia autem diocesana per propter aliquam
necessitatem missa celebrari in domo alicuius in aliquo
tamen apta ad hoc Ita tamen quod semper celebretur
super altare portatile et super aliqua tabula
lapidea alicuius stipiti dixerunt in dicta ab
episcopo Et ista tabula debet esse integra quia
si esset fracta non debet ibi celebrari missa
nec esse si esset a stipite amota immo pariet
qui ibi celebraret Ista est tabula de la-
pidea et non de aliqua alia materia Et ratio
est una Quia populus qui immolat ibi vocatur
petra Unde dicit apostolus Petrus autem est lapis
Alia causa est quod populus per quod deputat
altare fuit exsuscipit in petra ut dicit ecclesia
geliste Et propter istam causam rationem corporalia
debent esse linearia et non de aliqua alia materia
Quia populus in monumento fuit involutus in
syndone munda et in limbo candidissimo Et
corporalia sicut ista linteamina quibus
populus mortuus fuit involutus Calix etiam

non debet esse vitro quia de facili possit frigi
 nec de ligno quia lignum porosum est et in poris
 possit sanguis subintrare nec de cupro ut
 amicalco quia inducit fastidium et est periculoso
 de vomitu potest aut fieri de auro vel argento
 vel stagno. **S**ciendum autem quod quod totum altare
 et conductum non oportet quod sit ibi tabula talis.
Monendum vero quod altare siue sit in ecclesia siue ex
 extra foras debet erigi versus orientem ita quod
 ille qui dicit missam habeat faciem ad orientem
 Et ratio est tria. Quia populus vocatur orientis
 hinc pro. **V**isitauit nos orientis ex alto. Et de
 populo cantat ecclesia. **O** orientis splendens lux
 eterne. **A**lia causa est quod secundum quod dicit
 philosophus per orientalis est dextera per relictam
 autem quod dicit populus in marco. **D**eus statuet
 in iudicio bonos a dextris. **V**t ergo in iudicio
 mereamur poni a dextris debemus orare versus
 orientem. **Q**uia principalior omnium orationum est
 missa. **I**deo ille qui dicit missam debet habere
 faciem ad orientem. **Q**ui autem ecclesia in qua
 dicitur missa sit operata vel non nichil facit
 ad missam. licet quantum ad solemnitatem missae
 semper si possibile est debet dici in ecclesia
 operata. **E**t sic multum honorificum est et utile
 ecclesiarum esse operata. **Q**uia tamen aliquibus causa
 orationis intrat ecclesias conuerata dimittunt
 sibi peccata venialia. **S**ciendum etiam quod
 in mari magis debet celebrari missa propter
 periculum effusionis sanguinis. **I**n ecclesia etiam
 sanguis vel seminis effusus polluta non

debet missa celebrari Et si aliquis ibi celebraret
peccaret graviter Non tñ ex hoc effectum irre-
gulare sicut fuit declaratum p̄ dñm Bonifacium
octavum ep̄m de dñm exortationis et quid dicit. c. iij.

Item in ecclesia Si ecclesia ecc̄ p̄ dicto modo
polluta nō posset in cimiterio sibi contiguo ce-
lebrari q̄ q̄d ecclesia ē polluta cimiterium sibi
contiguum reputat̄ sibi pollutum Nō autē equivo-
cā p̄ cimiterium sit pollutum q̄ ecclesia contigua
sit polluta Sed p̄dipale trahat dñm nō
dñm p̄dipale ut dicit̄ ep̄m de q̄rtis ecclesie
vel altaris c. si ecclesiam si. vj. Unde dicitur
dñm et contiguo ecclesie pollute nō d̄z d̄z
celebrari nec d̄z ecc̄ aliquis ibi sepeliri. p̄ q̄
ecc̄ si cimiterium nō ecc̄ q̄tiguū ecclesie q̄ p̄tuo
q̄ ecclesia ecc̄ polluta cimiterium nō sibi q̄tiguū
nō ecc̄ pollutum ut p̄z Ca° p̄ allegato Tem-
porē autē m̄dicti nō d̄z d̄z d̄z d̄z d̄z d̄z
iamus ap̄tis missa nec ecc̄ alie hōrē in ecc̄
nisi in quatuor festivitātibz sc̄z In die natal̄
dñi In die Resurrectionis dñi In die penthe-
costes Et in festo Assumptionis dñe nostre
Unde aut ecclesie defraudent̄ finit̄s debitis et
ne divinum officium negligat̄ et ne fidelium de-
votio minuat̄ s̄ devotio fidelium augeatur
tpe cuiuscuq̄ m̄dicti iamus clausis exco-
municatis et m̄dictis exclusis capam̄ ecc̄
nō pulsant̄ debet dici missa et tōd̄ dñi
nō officium tam d̄ntur̄ q̄ nōtūm sub
missa hōrē in ecc̄ ita q̄ nō possit au-
d̄m ab h̄is qui sūt extra Quia ista

habent. & secundum excommunicationis et interdicti rationem.
Alina mat. li. vi. Et qui contra fecit est
 irregularis et ineligibilis nec etiam ipse potest
 eligi nec potest absolui nisi in casu mortis nisi
 per sedem apostolicam. ut habetur capitulum de sen. ex.
is qui in eadem. li. vi. Aliquo est excommunicato
 potest nullus debet celebrare nec in ecclesia
 nec alibi. Alioquin peccaret mortaliter et ultra
 hoc est suspensus ab ingressu ecclesie nec potest
 absolui nisi ab illo qui tulit sententiam excommunicationis
et de cap. de privilegio c. Episcopus li. vi. Et non
 impunitus istud quia qui sic suspensus cele-
 brat est irregularis. ut habetur expresse
capitulum de sen. ex. c. is cui. li. vi. et Capitulum

prohibendum de rebus que debet dici missa et tunc
Ut dicit sapiens Salomon Quid tempus
 habent et hoc rationabiliter. Res enim pe-
 nitentiam caritatem temperant maximam acquirunt
 in mutatione quod evidentissima apparet in lac-
 tura que ad tempus sue immutatur frigida et
 humida sit natura. feruorisque sanguinis et
 colere extenuata. ex quo fronde scit in quo
 rem conditum validum et amaro quo obest
 colerice sine calefactis. Ex qua re liquida
 apparet. quatenus res penes mutationem tem-
 porum mutantur et alterantur. quod sapienter
 figuratum Exodi c. xvi. Vbi legitur
 quod manna collectum tempore debito erat ha-
 bens omne alimentum et omnium saporum
 suauitatem. Quando autem colligebatur tempore

cap. viii

non debito sed sabbato computabatur et her-
mibus statuebatur namque istud erat figura
corporis christi sicut dicitur in historia corporis christi
ubi dicitur. Huius sacramenti figura precessit quod
pluribus dominis matris patribus in christo. Sicut ergo
matris non debebat colligi nisi tempore debito ista
istud sacrosanctum sacrificium non debet offerri
nisi tempore debito et statuto. **Sciendum** ergo quod
missa debet celebrari de die et non de nocte nisi
in festo natiuitatis christi in quo missa celebratur
media nocte. Quia illa hora fuit natus christus
De hoc tamen magister dicitur infra. Antiquitus etiam
in vigilia ipsius uentris dicebatur missa de nocte.
Unde in ordine missae dicitur ad huc qui hanc sac-
tissimam noctem. **Facio** quaedam missa celebratur
de die et non de nocte. Quia quod in missa remem-
ratur passio christi que fuit facta de die et non de
nocte. Alia ratio est quod per noctem significatur status
peccati. per diem significatur status gratie. **Et** dicit
Glossa super illud uelut dicitur ad romanos. Alacris
spera tenebrae et peccati et induamur arma
luctus et idcirco que sunt arma gratie ad perficiendum
ergo quod ille dicens missa debet esse in statu gratie
et sine peccato dicitur missa de die et non de nocte.
Quia autem hora dici debet dici missa. **Mo-**
tandum quod tres sunt hanc principales in quibus
debet dici missa scilicet tertia. sexta nona. **Et**
istis tribus horis magis quam in alijs debet
dici missa. **Facio** enim dicitur ut frequenter dicitur
missa dicitur in memoria passionis christi. **Christus**
autem in his tribus horis fuit passus et crucifixus.

Hora aut tertia fuit crucifixio, sanguis iudeorum
 et de punitia pylati Quia hora tertia cla-
 mabant iudei Crucifige eum Et illa hora
 pilatus adiudicavit fieri petitione ipsorum
 Hora sexta fuit elevatio in cruce **Unde dicitur**
ioh 19° Erat aut hora sexta et crucifixerunt
 eum Hora aut nona emisit spiritum **Unde dicitur**
in matheo 27° 46° Et tertia hora nona excla-
 mavit voce magna et sequitur **Emisit spiritum**
 Et istud intelligo de missa que dicitur sollempnis
 in ecclesia Quia missa particularis potest dici
 a principio aurora usque ad sextam et a diebus
 iuniorum usque ad nonam post nonam ad non debet
 celebrari missa nisi forsitan in diebus iuniorum
 et tunc ordinem **Incidentaliter aut notandum**
 quod non plura missa vera est omnes alie hoc canone
 dicuntur in memoria passionis christi **Matutina**
 eius dicitur in memoria christi Quia christus homo natu-
 ralis fuit captus et crucifigitus et multipliciter delusus
 Et dicitur matutina media nocte **Incipit illud**
ps 138 Media nocte surgebam ad confitendum tibi
 super iudicia iustificationis tue **Prima dicitur**
 in memoria christi quia illa hora christus in domo
 capherne ligatus ad calcipetra fuit crucifigitus pla-
 gellatus Ita quod secundum quod dicitur **ps 138**
 A planta pedis usque ad verticem non erat in eo
 sanitas **Tercia dicitur in memoria christi** quia in
 illa hora christus ductus ad pylatum fuit cruci-
 fixus sanguis iudeorum clamatum et dicitur

Tolle tolle crucifige eum **Et** tunc fuit imple-
to illud psalmi aperuerunt super me os suum
sicut leo rapiens et rugiens **De** sexta dicitur
in mediana hora quia illa hora populus proliatus
et illusus a militibus fuit clauatus in cruce **Et**
fuit impletum illud psalmi roderunt manus meas
et pedes meos **Non** dicitur in mediana hora
quia in illa hora populus felle et aceto potatus
expirauit dicens quater in manus tuas ref
Et tunc fuit impletum illud psalmi dederunt
in escam meam fel et in sitim meam potauerunt
me aceto **Post** dicitur in mediana hora
quia in illa hora populus datus a pilato nobili
decurioni ioseph fuit de cruce depositus
Completo dicitur in mediana hora quia illa hora
populus a sua matre stissa et alijs suis mulieribus
lamentatus et aromatibus conditus fuit positus
in sepulchro **Et** sic bonum est et congruum quod
habet ista septem horarum dicitur in hora sua
determinata **Super illud psalmi** De sexta in die laudem
dixi tibi **Verum** quia propter rei familiaris occu-
pationem aut propter humanam fragilitatem nequit
istud seruari. seruetur tamen illud quod ordinatum est
extra de ale missarum et plerumque ubi dicitur per
psalter matutino officio expleto scilicet media
nocte mane prout sine fuerit fidelibus quia
tertia sexta nona et septima proliat Ita tamen
horis operum aut a se aut a scolariis copla-
Deinde partibus horis et infirmis consistat si so-
luerit operat ad opus rurale ieiunio **Et** dicitur

omnes iste horu p modu quo pcepit ex eodem
 titulo e dolentes **Ubi** pcepit q diuini offi
 cii tam diuini q nocturnu dicitur studiose
 piter et deuote **Et** qui scienter tñsgreditur
 illud mandatu sciat se mortalit peccat ut pote
 quia tñsgressor pcepti ecclie **Mōdu** aut
 p non dicitur missa quousq dixerit matutinū
 congruū etiā e q pma dicitur ante missā alie
 etiā horu pter cōspas 2 completoriū possunt
 dici etiā ante missam uel post. **Capitulum p p m**

Ap quo dicitur **Et dicitur die dicitur missa**
 q missa debet dici de die **Restat** dicendū
 quociens in die debet dici missa **Et** e sciendū
 q dicitur extra de rebo missarū c **Compulsi** Nullū
 debet dicitur missa nisi semel in die **Valde** etiā
 felix q qui celebrat eua digne **Excepit**
 dies natiuitatis dñi qua die celebrantur et
 ita q omnes sacerdotes ppe in illa die celebrat
 tres missas ut dicitur de q. d. i. c. **Nocte** sancta
 Et id quod illa die dicitur tres **Vna** e ppter
 misteriu qz p istas tres pignit tres status scz
 status ante lege. status sub lege. 2 status gre
 illa missa que cantatur media nocte dicitur
 statu qui fuit ante lege qn totus mundus est
 in tenebris **Unde** in missa illa cantatur illa pphā
 ysaię **Populus** gētiū qui ambulabat in tenebris
 uidit lucē magnā **Sancta** missa q dicitur in amō
 significat statu qui fuit sub lege **In** q statu
 incepit sicut p p dicitur legis 2 pphāz
 s non habebat p piam noticiā de eo **Et** idē
 cantatur in amōra qn incipit apparē lux dicitur

Et non bene clare Unde in missa illa cantam
lucis fulgebit Tertia dicitur de clavis die et p[er]
statum gr[ati]e in quo sumus Et dicitur officiu[m] pueri
natus est nobis. **A**lia causa e[st] ad representand[um]
tres natiuitates xpi Nam p[ri]ma d[icitur] ad i[st]ud
tandem natiuitate[m] eternam qua nascitur ex do
patre Unde d[icitur] in introitu misse illius D[omi]n[us] dixit
ad me filius meus es tu ego aut[em] genui te Et
dicitur illa missa de nocte quoniam est temp[us] obscu
rum ad designand[um] quod natiuitas illa e[st] nob[is] obscu
ra. **S**ecunda d[icitur] ad representand[um] natiuitate[m] sp[iritu]ale[m]
qua nascitur in a[n]i[m]abus iustorum p[er] gratiam Unde ca
tatur in illa missa lucis fulgebit hodie sup[er]
nos. **L**ucis s[ed] gratia dei. Tertia representat natiui
tatem t[em]p[or]alem qua natus est ex b[e]n[e]dicta uirgine
maria p[ro] salute[m] m[un]di Unde canitur pueri natus
est nobis. **V**eridic[um] si considerent[ur] eu[an]gelia
que dicuntur in istis missis p[ri]ma missa representat
natiuitate[m] t[em]p[or]alem qua xpus natus e[st] in carne
ex maria uirgine Unde illud eu[an]gelium quod d[icitur]
in missa illa s[ed] Exijt educt[us] a cesare Augusto
loquitur de ista natiuitate ut patet intuenti
Secunda missa p[er]tinet natiuitate[m] sp[iritu]ale[m] filij dei
qua nascitur xpus in a[n]i[m]abus iustorum p[er] gratiam
Unde in missa de luce dicitur eu[an]gelium illud
pastores loquebantur quod totum loquitur de nati
uitate filij dei sp[iritu]ali ut patet intuenti Tertia
representat natiuitate[m] eternam qua nascitur
ex patre Unde tunc dicitur eu[an]gelium In p[ri]ncipio
erat uerbu[m] quod totum loquitur de natiuitate
eterna filij dei. **N**otandum est quod in die pasche

ues non debet dici missa Et id est quia istud
 sacramentum est figura passionis xpi q̄ tali die
 fuit facta et veniente ueritate debet cessare
 figura **Alijs aut diebz non dicitur dicitur**
 nisi una missam nisi in ead̄ ueritate d̄ q̄o p̄
 celebrat̄ duas tantū Et om̄is capis 3 si aliq̄s
 moriat̄ et sacerdos celebrat̄ missa d̄ die
 p̄ die q̄ defunct̄ s̄ missa d̄ Requie d̄ d̄mo
 sit uinū et nō sit alius sacerdos q̄ celebrat̄
Alius capis e si sit aliquis in piculo mortis
 et petat corpus xpi sibi dari et sacerdos nō
 hab̄t hostia operata p̄ uterq̄ celebrat̄ d̄ d̄mo
 sit ut dixi uinū et nō sit alius p̄tus cele
 brat̄ Quia istud semper intelligendū est
Alius capis 3 p̄pter ueritate imp̄tate 2 d̄ca
 missa sup̄uenit̄ aliqui qui habent contrah̄
 p̄ sacerdos uterq̄ celebrat̄ d̄ d̄mo sit ut dixi
 supra **Alius capis** e p̄pter ueritate p̄grin
 uerū qd̄ s̄ d̄ca missa sup̄uenit̄ p̄grin
 Et istud capis ponit **Baronius** in p̄ma sua
 Et salua eiq̄ reuerētia istud uidet̄ expresse
 cont̄ istud capis ep̄ d̄ cele missaz̄ Te re
 ferete **Casus** enī illius capis e q̄ archiep̄s
 sepontinū in die tene d̄m d̄ antiqua con
 suetudine tenuit̄ confus̄ crisma in ecc̄ia de
 pontina 2 id̄ archiep̄s ascendit d̄ mane d̄
 consuetudine ad gargamita ecc̄iaz ut it̄piat
 ibi p̄grinos ip̄us loci et ibi a clero 2 poplo
 celebrat̄ opellit̄ Unde sup̄ hoc t̄plorauit
 q̄lib̄d̄ pape Et papa iudic̄ q̄ in ecc̄ia
 Sepontina in qua tenetur crisma confus̄.

cautissimo debeat celebrare Ex quo manifeste
apparet qd tunc pugnare non debet transgre-
di qd dicitur de circa missa celebranda dicitur
Unde saluo meliori iudicio magis appo con-
suetudine que fuerit in aliquibus ecclesiis
gallicanis qd si veniat dicta missa aliqui
pugnari ad aliquid etiam si non sit ibi sacerdos
patris dicit missa sacerdos induit se sicut
si debet dicit missa et dicit eis officium de
beata virgine vel de spiritu sancto vel de civitate
vel de illo sancto pro quo fit pugnatio non tamen
dicit canonem nec operatur et audit eis re-
liquias loco elevationis corporis christi Et ista
missa vocatur missa peca tamen si alibi fuerit
illa consuetudo iuxta opinionem Raymundi non
quodempno eam **A**lius casus est propter necessitate
honestatis vel utilitatis ut si dicta missa sup-
venit aliqua magna prope que velit missam
audire propter sacerdos utrum celebrare dicitur
sic ut dixi supra **I**tem casus ponit glossa
sup ca. **C**onsulisti **D**e ista necessitate nescio
quid dicam quia non video hic tantam necessitatem
propterea debeat transgredi mandatum de circa
missa celebranda propterea ad magne persone
non multum temporibus ipsis ita sufficiant ad missas
Et illi qui officium ducant propter pro-
prios sacer-
Alius casus est propter necessitate debiti
sicut quod sunt due ecclesie duxerunt et quilibet
est curata et habet curam animarum et habent
redditus ita tenues quod non sufficiunt duobus
sacerdotibus si unus solus sacerdos habet curam

Semper in isto casu sacerdos potest sua die in qua
 libet celebrare in illis diebus in quibus tenetur
 pro populo suo missam uel ad ministranda sacramenta
 uel alia officia que requirunt missam Et iste
 casus in multis locis contingit et seruat^r
 in partibus **Cholosanis** Et credo quod in hunc non
 ducuntur preceptum expressum de cura missam
 celebranda cum in omnibus capellis in quibus fit
 mentio de ista materia ponatur istud uerbum
 sufficit quod uerbum non importat eam coactionem
Consecratio in ecclesia que pertinet cuiusdam auctori
 habet et tenet hoc et ideo nullus debet facere
 contra eam et si facit peccat et puniri debet
 In quocumque autem casu sacerdos celebrans plures
 missas non debet sumere aliquid nec comedere
 aqua nec aliquid aliud post suspensionem sanguinis
 sed solum debet lauare os et caue quod sibi pe
 nit aliquid superius transglutiat quia sacramenta
 a uino sunt recipienda Et in qualibet missa
 corpus christi recipiat et sanguinem et iunctura
 recipiat ablutionem que tunc recipit post
 suspensionem sanguinis christi et non in alijs ut dixi
 Habentur ista de cele missarum c. ex parte et
 de specie d. v. ut ieiunium et viij. c. i. nichil
Canonica de rebus que inducunt sacerdos in missa
Omnino tempore vestimenta tua sint candida
 Verbum est sapienter **Eccliastr. x. Quatuor**
 faciat debitus episcopus vestimento ad debita
 ministracionem officij quod quis exerceat satis
 ostendit experientia medicorum **Comptum est**

em q̄ collum salubrit̄ dolend̄ oruloꝝ mitiga
rū. tritū ab apothecario induto & p̄. qua
die p̄cedente indutȳ circumerat. inde cit̄ i
missū oculis p̄cidente crunabat̄. Si ḡo & p̄s
m̄debita nocet. i. cōfōtione collū. Quadamaḡ
in consecrande corporis p̄p̄. Vnde figura
tū fuit p̄ceptū legislatori Moysi in Exodo
Isto modo facies vestes sc̄as Aaron in quibz
s̄ificatus ind̄str̄ct̄ m̄. Vnde sciendū q̄ oēs
vestes quas induit sacerdos in missa deb̄t
ē s̄ificate. i. b̄ndite ab ep̄o. Notandū
q̄ illa vestis q̄ p̄mo induit̄. s̄ illa camisia p̄ua
uel superpelliciū nō ē de cōtia miss̄e. i.
simplici sacerdote q̄d̄o d̄uro p̄pter Ep̄os et
canonicos regulac̄s quoz̄ talis vestis est
hab̄it̄. Sciendū ḡo q̄ cōputata illa ca
misa de qua dictū ē uel loco eiꝝ cōputato
superpellicio. Septem sūt vestes quibus
induit̄ sacerdos in missa s̄z illa camisia
ul̄ loco eiꝝ superpelliciū. Amictū. Alba. mi
gūlū. ḡampulꝝ. stola et Casula. Et iste p̄p̄
tem vestes s̄ḡnt̄ p̄p̄tē dona p̄p̄s s̄d̄ quibz
debet ē sacerdos p̄fus̄. Vnde Actū p̄o
Induam̄ virtute. s̄ p̄p̄s s̄d̄ ex alto. Vel s̄ḡnt̄
q̄ deb̄t esse contra p̄p̄tē p̄ra mortalia
mun̄it̄ et armatus. Vn̄ Ap̄l̄us Induite
vos armatura dei ut possit stare aduers̄y
imp̄d̄ias dyaboli. Vel significat̄ p̄p̄tē virtutes
s̄ tres virtutes th̄ologicas et quatuor car
dinales quibz deb̄t ē sacerdos adornat̄

Sicut apud induan arma lucif. glo. arma civi-
 tatis quia non dicitur indutus sacro. i. petro
 aulam regis. i. xpi qui est rex regum mtrre
Ut dicitur in libro hester Vel signat qd debet
 ee sacerdos septem opibz mtr d' d' d' Unde
apud induan dicitur dnm ihm xpm cuius mtr no
 z mtr ut dicitur in ps Vel signat qd septem pe-
 titiones orationis dicitur exaudiat in missa In
 signum cuius legitur in libro hester qd hester
 induta vestibus regis fuit exaudita ab as-
 sacro Vel significat qd sacerdos digne cu
 istis septem vestibus celebrans habet septem
 dotes in paradiso Quatuor ex parte corporis et
 tres ex parte anime In cuius signum legitur in Genesi
 qd iacob indutus vestibus Esau valde bonis. ha-
 buit benedictionem patris Vel signat qd pius d' s'
 toto tpe quo mundus durabit quod tpe septem
 diebus voluit. erit nobis pns in isto sacro
 et ita pmissit ipe qui non metit dicens Ecce
 ego vobiscum su usq ad consumationem seculi
Et ut paulus dicit iniqua vestre dicitur
Oriendu qd illa camisia ut suppelliciu signat
 qd sacerdos debet mundicia vive Est em illa
 camisia vel suppelliciu de lino albo z mudo
Et ppter hoc dicit Lauabo mtr nocentes ma-
 nus meas et circumdabo altare tuu domine
 Amictu quod ponit sup caput signat eleva-
 tionem mentis ad deum qua sacerdos debet

habere p̄ alijs maxime montis qm̄ dicit missa
Unde dicit ip̄s **S**imp̄ corda .i. corda sint ele
uata simp̄ ad d̄m̄ **A**lba que ē longa signi
ficat p̄seuerantia in bono quā d̄z h̄c sacer
dos **Q**uia q̄ p̄seuerant̄ usq̄ in fine h̄c salus
erit **C**ingulū qd̄ p̄hibet vestes ne fluat
p̄ terrā significat timorē d̄i qui p̄hibet ne
aīe fluant q̄ p̄ccat̄ **Q**uia ut dicit pap̄us
Sim̄ timorē d̄m̄ p̄habuit corda sua et i con
sp̄m̄ illius significabit aīas suas **M**anipulū
p̄t̄ fructus bonorū op̄m̄ que boni sacerdotes
reportabunt in paradiso **U**nde de eis dicit **p̄s**
Venietes ueniet̄ cū exultant̄ portantes
manipulos suos **S**cola p̄ mortificationē
carnis **U**nde ponit̄ ad modū crucis ad denōnd̄
q̄ sacerdos d̄z portat̄ crucē in corpore suo
Et ita dicit **ap̄l̄s** mortificationē illū x̄p̄i
in corpore n̄o crucifixerunt̄ **C**apsula q̄ op̄at̄
alias vestes et p̄eminet̄ om̄ibz alijs p̄t̄
caritate que p̄eminet̄ om̄ibz d̄uitibz ⁊ que
cooperit multitudine p̄ccorū **I**n caritate q̄
radicati et fundati iuste **C**inamū ut d̄t̄ **ap̄l̄s**
quālibet alie adaptaciones possunt adduci sed
iste quo ad nunc sufficiant **C**ar̄m̄ x̄p̄i cū
Quia non ē bonū s̄m̄ d̄z dari **causa**
Quia filiorū et mitte caribz ⁊ mar
garite non s̄t portis donande **Q**uidam
p̄m̄eto comedat̄ panis cuius q̄ d̄ celo

descendit xpus scz vera deus et vera homo
 qui est illa preciosissima margarita qua qui
 fuerit homo abscondit et p̄ gaudis illius
 vadit et vendit omnia que h̄t et emit ea
 ¶ Deo istud sacramentū nō ē dandū tamlibz ut
 potest p̄sonibz scz crudelibz et timidis. Ad
 videndū gō quibz debet dari istud sacramētū
 Videndū ē p̄mo de modis manducandi istud
 sacm̄ ¶ Sciendū gō q̄ istud sac̄m̄ p̄ sumi
 corporali tantū sicut si aliquis infidelis q̄
 non credit in isto sacro et veracit̄ corp̄
 xpi sumit hostiā operatā. sumit hō sac̄m̄
 corporali tū q̄ constat q̄ nō sumit sp̄ualit̄
 nō nō p̄cipit fructū sac̄m̄ n̄ est recipit
 sacralit̄ ¶ Quia iste recipit istud sac̄m̄ sacm̄
 taliter q̄ credit in isto sacro et veraciter
 corp̄ xpi ¶ Et iste ut dicitur nō credit quare
 nō recipit istud sac̄m̄ sacralit̄ s̄ solum corporali
 Et id dicit de mure ut de cane ut de quocūq̄
 alia bestia q̄ medente hostiā operatā ¶ Secūda
 recipit istud sacm̄ sp̄ualiter tū sicut fide
 les iusti et s̄a tū deuotione audientes missā
 ut h̄ntes deuotionē ad audiendā eam q̄ licet
 nō coīcent s̄p̄ tū p̄cipēs istū sacro fructū
 Et sic intelligit̄ ubi Augustinus dicitur Credi
 et manducasti. crede scz formata fide 2 ma
 ducasti s̄ sp̄ualiter ¶ Secūda comedat sicut
 sumit istud sacramētū sacralit̄ et corporali

in sumul paut falsi xpian q' sumit istud sacm
i pto mortali Tales emd corpali sumit q'
suffont q' r'ipuit sp'eb' conspiratas Et era
r'ipuit sacramentali q' ex qo sut xpian
credut sub illis sp'eb' corpus xpi d'ant
gneri 2 sic b'unt p'cto ut d' sacm s' no
r'ipuit sp'ualiter q' no r'ipuit fructu sacri
Quando r'ipuit istud sacm corpali 2 sacra
liter 2 sp'ualit' m'pl' sicut illi qui ad fide
et deuocoe et op'at' in caritate et gra'di
r'ipuit istud sacm q' ex p'p'one eia multa
bona p'cipuit. i p'uti s'z gra'z et i furo' gl'az
Secundo videnda e' q' r'ipuit ad debitam
sup'one istus sacri Et sut tria s'z sumu
m'ntas a p'cto mortali Eleuacio m'et' ad deu
Mundicia corpali De p'mo dicitur q' supra
i p'mo caplo 2 dicit' etia aliquid in isto de
fido. d' eleuacioe m'et' ad deu dicit sacer
dos ante incep'one canonib' **S**up' corda
q' dicit q' volens sume istud sacm d' h'c
cor sursum eleuatu ad deu De tertio s'z
de mundicia corpali vidimus q' tractatur
aliqu' sacm'ntu manu suas lauat Et io ad
isto p'cto tractet' ille q' d' s'nt' s'oz' r'ipit'
i sumete mundicia corpali **N**ond' q' q' i
munitas a p'cto mortali de mundicia r'ipit'
ad debitam sup'one istus sacri Alia aute
duo requirit' de magna q'gritate Et io
cum aliqua mundicia corpali habeat
aliquo mo' p'cu' am'p'any culpa mortalem

et ebriudine

Et ebrietas mentis scilicet pollucio q̄ accidit
 in sompnis. Videndum est de ista pollucioe
 quomodo impedit sup̄atione istius sacramenti
Videndum q̄ pollucio que accidit i sompnis
 nō ē peccū de se. s̄ p̄ ee effectus pecc̄i mortis
 uel venialis ul nulli pecc̄i sc̄dū q̄ causa ee
 p̄ ee vel peccū mortale uel veniale uel
 nullū. Semper go uerumendū est ad causā
 unde puenit ista pollucio. Potest at ista pol-
 lucio puenire uel ex cogitacōe p̄terita
 ul ex ebrietatis crapula ul ex temptacōe
 dyabolica uel ex infirmitate ul alleviata
 nature. Primis duobz modis nō p̄ ee sine
 pecc̄o mortali uel veniali q̄ si cogitacō de-
 liberata et ad consensu p̄cessit ul ebrietas
 ul crapula fuit deliberata ul consuetudinaria
 fuit mortale peccū. Et ideo talis pollucio
 impedit de ueritate sup̄atione istius sacramenti
Si aut cogitacō nō fuit ad consensu delibe-
 rato uel ebrietas nō fuit deliberata uel
 consuetudinaria fuit peccū veniale. Et ideo
 talis pollucio nō impedit de ueritate sup̄atione
 istius sacramenti. Sed tamen de congruitate d̄pe-
 dit et potissime si fuit ad turpi ymaginacōe
 q̄ ex tali ymaginacōe ut communit̄ d̄p̄mit-
 tent̄. Sed si sit aliquid quod p̄p̄ndit sicut
 diuotio festiuitat̄ uel timent̄ de scandalo
 non debet dimitti p̄pter hoc p̄p̄atio cor-
 poris epe. Si aut pueniat ex illusionē
 dyabolica non credo q̄ debeat dimitti manū

si adueniat tpe magne festiuitatis ut gualis ca.
nomis Si autē eueniat ex nature infinitate
uel alienatione si dimittat^r ppter reuerentiam
laudabile & nisi sit aliud quod rformet pactu
ut dicitur & supra Et illud decretū q dicit q
homo post talem pollutionē debet abstinere
xxi quatuor horis intelligendū ē cū distinc
tione predicta **C**ū qd quot moib^r sunt istud
sacriū et q rquid^r ad debita sup^ruione istius
sacriū **V**idendū ē mē qui debent sume istud
sacriū **V**nde sciendū qd istud sacramētū non
debet sumi nisi a ieiunib^r **V**t d^r **V**ij q^a. nichil
d. qd. v. d. ut ieiuni **N**ōndū uēd q duplex
ē ieiuniū quia quoddā ē ieiuniū nature et
quoddā ē ieiuniū ecclie **I**eiuniū nature soluit^r
p sup^ruione cuiuscūqz cibi uel potus **I**eiuniū ecclie
soluit^r p questionē cuiuscūqz cibi sumpti i modū
cibi **V**na cōmestioe exrepta **Q**uoddā qd dicit^r
p sacriū eucharistie d^r sumi a ieiunib^r intelligi^r
de ieiunio nature qz pmo d^r nōre ij ob papi
am iste scissimū cibus q quicūqz alius cibus ita
p ille qui sumit istud cibū sacrosanctū nichil ante
sup^rerit illa die p modū et potus **V**ndē p^r
quia ueritas nō habet lege et infirmis nō ē
lex in posita **I**nfirmi et illi qui sūt de ueritate
constituti nō sūt obligati ad hoc quin quāqz
hora siue d^r die siue de nocte siue p q pndū
siue ante possit qd eis uere fuerit sumere
istud sacriū **S**d quid si aliquis sacerdos siue
alius qui d^r cōdicare de mane lauat sibi os
et forte trāsglutit aliquid d^r aqua nūquid.

impedit a prope prior istius sacramenti. Dico q an
 supradico istius sacramenti dicens est q quilibz
 spualit et corpali muddt se quatu potest
 Et id laudat ob ante supradico istius sacramenti ap
 probo et laudo. Ita ty q caueat ne aliqd de
 aqua trāsgluciat scienter. Verū ty si aliquid
 trāsgluciat s̄ nō i magna et notabili quantita
 te tamē trāsgluciat eū salua et p modū
 saluē nō credo q̄ i pediat supradico
 istius sacramenti. **H**z pone q aliquis de nocte
 gmedit ampū ul femur ul aliquid aliud z
 aliquid de reliquis remanserit nūc dicitur nūp
 ipedit supradico istius sacramenti. Dico q nō op
 quo scienter nō fuit s̄ trāsglucit i modū saluē
Istud est sacm̄ nō d̄ sumi nisi ead ab illo
 q hz ep̄ rōm̄. Vnde nō d̄bet dari puell̄
 an̄p̄ puenāt ad amos discretiois sicut h̄t
ep̄ de p̄ z r̄. Om̄s cr̄st̄ p̄p̄. qz ante
 istud temp̄ nesciūt d̄st̄nere nūc aliud istud z
 aliud corpale et sic nō exhibent r̄uentiam
 debita tanto sacro. Eadem est rōne istud sa
 cramentū nō ē dandū am̄tibz sine furiois
Distingubendū ē tamē. de istis qz d̄ tales fue
 rit furiosi a nativitate ita q nūp̄ habuerūt
 usq̄ rōis et credo q talibz istud sacm̄ nō d̄
 dari. Quia istud sacm̄ r̄quirit actualē de
 uocōne in suscipiente et tales nō p̄nt h̄re
 eam. Aut tales aliquociēs huerūt ep̄ rōis
 s̄ am̄perūt ip̄am p̄ter aliquid causā z h̄nt
 aliqua lucida m̄ualla. t̄p̄ ergo quo habet

talia lucida inualla si petant cum deuotione
istud sacramentum et uelint ipsum reuere[n]t[er] sus-
cipere debet eis dari. Ita t[ame]n q[uo]d t[em]p[or]e furie no[n]
d[omi]n[u]m p[ro]pter causam iam dictam. **C**onfractus etiam
non debet dari istud sacramentum maxime si timet[ur]
de irreuerentia ad sacrum sicut de expunctione
uel de aliquo alio tali. loquor de fructu q[ui]bus
legatus est o[mn]i[u]m corpus rom[an]e. **D**emoniacus aut[em]
si tamen cum deuotione et reuerentia petent[ur] e[ss]e
q[uo]d debet dari. **C**um tales habeant usum rom[an]e
et actualem deuotionem ad sacrum. Et credo q[uo]d
tanta deuotione possent habere ad sacramentum
q[uo]d uirtute illius sacramenti a demonio libera[n]t[ur].
Leprosus etiam no[n] debet dari istud sacramentum q[uo]d
intelligo de leprosis sic infectis q[ui] no[n] possent
corpus d[omi]n[u]m sic tractare quin noceret ipsum
sicut s[un]t multi quib[us] ceciderunt labia et d[omi]n[u]s
et s[un]t toti corrosi usq[ue] ad guttur sicut legit[ur]
de quodam monacho. **C**isterciens[is] in vita sancti
Sudomei quonda[m] regis francie cui q[ui]d p[ro]m[iss]o
bolus in ore cadebat sibi bolus de ore et tali
sic leproso no[n] debet dari corpus xpi. **A**lii
aut[em] leproso p[ro]p[ter] b[e]n[e]d[i]c[t]i dari. **S**acerdos etiam le-
p[ro]sus no[n] d[omi]n[u]m in p[re]sencia p[ro]p[ri]i celebra[n]s s[ed] si ad p[re]s[ent]ia
et i[n] secreto uellet celebra[n]s possit. Et ita
intelligo illa capta e[ss]e de tali ergo de uerto
ribus et tua nob[is]. **S**iquis et dicit q[uo]d sacer-
dos leprosus possit celebra[n]s alijs leprosis. **D**ap-
natis etiam ad mortem pro fratrib[us] suis nisi de
gr[ati]a p[ro]p[ri]a non datur corpus xpi sicut illis

qui suspendunt² uel comburunt² ut quolibet
aliter iustificat² Illis aut qui p crimine he
sib comburunt² p ead duorior et humilitate et
reuerentia petant debet dari corpus xⁱ sicut
habet² ex. de heret. c. sup eo. li. vi. **¶** Sed magis
epidri in peccato mortali et corpus xpi dandum

¶ Dicendum e q peccati aut s notorium aut est
occultum Si e notorium puta quia e notorium
epurari uel notorium gubnariis ul quolibet
alio notorius prior nisi desistat et secundum sta
tuta ecclesie condigne peniteat no e sibi dandum
corpus xpi quatenus petat. Imo e sibi di
cendum Amice no e bonum sume pane filioz
et mittere canibz Si aut e peccati occultum
aut iste petit corpus xpi tpe quo tenet² coram
puta qualis rationis uel qz e infans 2 sic
de alijs casibus in quibz tenet² quilibet coram
Aut petit alio tpe Si petit alio tpe quando
eadz petit in publico no tenet² sacerdos dare
ipm sibi s debet sibi dice Amice no no e
tempus coramandi Et ideo ego modo no dare
tibi corpus xpi s expecta tempus statutum
Si aut petit tpe quo tenet² coram tue aut
iste petit corpus cristi in publico aut d se
creto si petit in secreto no e sibi dandum
Imo e mouendus ne petat in publico **¶**
si talis p^{ri}max i malicia sua petat in publi
co sibi dari corpus xpi sacerdos debet
dare sibi ipm quia no debet ead p^{ri} dare nec
aliquis debet p^{ri}uari iure suo quousqz sit

Declarandum ipm accepisse ius illud. Et ideo quilibet
procurator habeat ius petendi corpus xpi
a curato suo. et curatus sit obligatus ad dandum
isto tpe corpus xpi procuratoribus suis et nullus
fidelis puet isto iure nisi q petat mortale nec
debet pvari isto iure quousq sit notorium ipm
petat mortale accepisse. Et ideo quicunq sacerdos
sciat subdum suu ee in peto mortali nisi per
catu sit notorium no dz sibi denegare corpus
xpi si tpe statuto et i publico petat sibi dai.
Et ita legitur fuisse **brus** **br.** Quia cum
quada die roicaret monachos suos. Quidam
que brus bernhardus sciebat ee in petato
mortali m' alios accessit ad roione et brus
br. dedit sibi corpus xpi dicens sub missa
note. Audiet dñs m' me et te. quasi vellet
dici. Dñs scit q tu indignus accedis et ego
no possu tibi negare et xps iudicat m' me
et te. Et statim ille miser recepto corpore
xpi cecidit mortuus. Et ideo quilibet caueat sibi
ne indignus accedat sacerdoti s' sibi xpi. Et
sacerdotes bñfaceret si istud ex qut plia
frequet suis subdit iudicaret. **Ad** m'q
suppetit de amine dz dari istud sacrametu
Dico q t'plicat e suppetio ul suppetio. Et
quedam e suppetio violenta quedam p'babilit
quedam leuis. Suppetio violenta contra que
no admittit p'bacio p'uit si aliquis duemiet.
cu aliqua in lecto solus. sola m'q cu m'ca
loco et tpe ad hoc statuit nec etate nec
parentela nec aliquo alio obstantibz esset

Violenta suspitio al p̄supas q̄ cognouiss̄ ea
 ita q̄ nō admittet̄ p̄batio in contrariū **P**robabilis
 suspitio est illa q̄ orit̄ ex aliquibz signis
 p̄babilibz sicut si aliquis ducietur fr̄p̄ter
 rō aliqua loquens in loc̄ suspit̄ est p̄ba
 bilis suspitio q̄ male agerent. **S**ens suspitio
 3̄ que orit̄ ex fama et i ordinata suspitio
 alioq̄ et illa **S**ens d̄. i. fatua suspitio sicut
 si videre aliquē bonū virū aliqua bonam
 iuuentulam palurante vel sibi aridente nō
 in loco nec tpe suspitio fatua est me p̄sumē
 q̄ male ageret **E**t iō dicit **C**alemon **C**ujus cito
 credit **S**ens 3̄ corde **C**ū gō querit̄ **V**trū
 suspit̄ de aliquo t̄mē debeat dari corp̄ p̄
Dico q̄ si aliquo habeatur suspitio violenta
 de aliquo t̄mē notorio q̄ tali d̄z denegari cor
 pus xpi **V**erbi gr̄a de aliquo h̄etur suspitio
 violenta q̄ sit notorie h̄etur ut **C**ontrariū vel
Contrariū 2° de alijs **D**ico q̄ t̄mē detur
 sibi corpus xpi d̄z se purgare de huiusmodi
 t̄mē ex de pur. ca. iij^o **S**i aut̄ h̄etur de
 eo solū suspitio p̄babilis nō d̄z sibi denegari
 corpus xpi quousq̄ est p̄batio contra eū
 licet si notorie habeatur talis suspitio t̄mē
 eū est mouendus q̄ purgaret se t̄mē acce
 deret ad rodendum et si ḡerentur b̄saret
Si aut̄ p̄uenerunt instaret et negaret cri
 men de quo p̄babilis p̄sumetur contra eū
 non credo q̄ an p̄batione est p̄uadenda iure
 suo q̄d̄o habet i petendo et accipiendo corp̄

xpisti pfectum cu res sua agat? et si indigne
sustipiat noceat sibi et non alij. Tame credo
q sacerdotes ad terrere pp et debet sibi dice aliq
uba cominatoria dicendo Si digue accipis p
riat tibi in salutem corporis et anime Si indigne
me me et te iudicat dñs. Si aut p suprio le
uis habeat cont aliquo de quocuz emie ppter
talem suspectiõne ad sit leuis et fama nõ dz
agi contra eum in piali. In quali ty est bonu si
sacerdos dicit aliqua uba ostendendo q nullus
debet psumi ee malus nisi qstet pro recto
qz multi multa loquit et q quilibz dz se pun
gare ep quo ad dñm et quo ad pplm anteq ar
redat ad sacramentũ. **Dico quoniam** dz nisi
excoicatur dz dari istud sacm. **Dico q** nõ qdñ
em pnt excoicari dimsi pnt a ppeaco sacerdote
et cõone fidelis. **Sed** quid si aliquis excoicatur
z in piculo mortis et petit corpus xpi sibi dai.
Dico q iste aut e excoicatus a canone siue a iure
uel a iudice. **Si** e excoicatus a canone siue
a iure sacerdos debet eũ absolue si petit qdñ
liter absolucione qz in piculo mortis simplex
sacerdos pnt absolue a quacuzq snia excoicacõis
lata a canone si etiã absolucio eet sedi aplice
refuata. **Debet** ty in quocuzq casu si absoluat?
Absolui sub hac forma q si dñs prestet sibi
vitam q statim q cito comode potit vadat
ad eũ qui eũ absolue pnt mandatu illius sup
illis pro quibz excoicatus fuerat humiliter
recepturus. Et nisi faciat statim relabit in

eandem suam excommunicationis ipso iure ut habetur
ex de sen. ex. Et ob qu. li. vii. Si autem excom-
 munitus a iudice aut excommunicatus per contumaciam tunc
 aut pro aliquo delicto sicut pro debito aut
 quocumque alio tali Et quomocumque sit debet absolui
 si petit huiusmodi absolutionem. Ita tamen quod det pignus
 vel cautionem donec quod petit. et obedit pre-
 ceptis ecclesie et satisfaciet passis iuribus si
 nequit dare pignora vel cautionem iuret quod
 satisfaciet si cito poterit. Sed si aliquis excom-
 munitus vel excommunicatus excom-
 munitus in periculo mortis
 mittit quod sacerdote ut confessionem ei audiat
 et det sibi corpus christi et aliquis sacerdos ve-
 niat ad eum amittit loquela nisi quod sibi dicit
 corpus christi. Dico quod si intelligit aliquis mori
 et si non potest loqui quod daret aliqua pignora con-
 tractionis si quod iuratus manus eleuet ad deum et
 precariis petitis et quod aliqua pignora daret se per
 absolutionem a peccatis et a sua excommunicatione. Et
 parentes et amici eius debet loco eius et bene quod
 mittit et fide iurare vel dare pignora si potest
 quod si dominus prestat sibi. Curam putabit se operari
 eius qui eum absoluit per mandatum eius huiusmodi
 receptum et sic debet absolui et curari. Si autem
 nihil intelligit si constat et probari potest
 quod pignora contractionis et penitus presterit debet
 absolui et curari receptis tamen prius cautionibus
 vel pignoribus vel iuramento a parentibus
 vel amicis per modum qui dictus est. **Ca. vii.**
Quonia honeste dicitur de ritu misse
 et secundum ordinem omnia fiant. ubi est

apli informantur & instructis nos quomodo ordiate
& honeste opa nra maxie illa que ad cultu di
ptinet faciamus int que missa e pncipaliter si
go in alijs nris opibus honeste et ordiate nos
habe demq multomagis in missa dicendu est
go q sacerdos armis spualibz armatus. i. sacra
mentibus de quibz supra dictu est indutu debz
pcedere ad altare Et qz ut dicit Salomon p^{ud}
olibz sapiens i pncipio sncis accusator est
qui qomo dz accusat serpidigessioe facie
do qfessione quale que valet ad remissione pec
catoru venialiu et mortalium obliuoz Sz de
mortalibus de quibz recordat^r debet auq i
duat se et auq pcedat ad altare sacramentali
confiteri. fra qfessioe pcedat ad missam

Notanda quae istud sacramentum vocat missa
secundum Augu missa d^r qz dicit istud sacry qfiri
mitti celestis missus Et p^m qz opponit Amose
rius Ille celestis missus est magni qfily an
gelus et mittit^r ad celebrandu iste. et iste e
sacerdos visibilis qui pncipaliter consecrat
et conficit hoc sacry obidqz conficit^r Unde
ipse est sacerdos et sacrificiu ut dicit Augu

Alia rone assignat hugo dicens qz p ad hostia
uocari p^r missa qz tu missa e qm a p^re
ut eet nobiscu. postea a nob q^ri ut qz nobis
intredat **S**ciendu aut qz missa in tribz linguis
celebratur scz hebraica Greca et latina
Nam alla Amen Osanna sabaos sumud^r
de hebraica. Kyrie leison xpc leison sumud^r
de greca Reliqua omnia p^r latina dicitur

aut missa in quibus tribus linguis et titulis propter dicitur
 pendens fuit scriptus hebraice grece et latine
Dicitur 2° missa in quatuor partibus. scilicet in oblationibus
 orationibus postulacionibus. grandis actionibus. Prima pars
 prenditur a principio usque ad finem offertorium. Secunda
 pars prenditur ab offertorio usque ad finem orationis
 dicitur. 1. usque ad finem patris nostri. Tercia pars
 pars prenditur usque ad communionem. Quarta pars
 pars prenditur usque ad finem. **P**rima pars continet
 dicitur ut viderem partes. Nam primo dicitur introitus
 2° dicitur Introitus et tunc presbiter sacerdos miseraturus
 ad altare debet intrare. **E**t sciendum quod antequam
 loco Introitus dicebat. totus eius presbiter et cantabat
 a clero circa gradus altaris et ideo vocabatur
 graduale. **S**ed **V**icarius qui ex mandato Damiani
 pro crastino officium quod maiori parte propter
 cantum instituit ordinavit introitus duos presbiteros
 sui dicitur festorum et dicitur et de illo propter
 mo qui loco introitus cantabat. accepit quid
 uerbum. **E**t est sciendum quod in festis duobus In-
 troitus bis cantatur ad signum quod in 1° propter dicitur
 nature humana scilicet et diuina. In solemnitatibus
 uero dicitur ter ad designandum tria tempora scilicet tempus
 quod fuit ante legem. tempus sub lege et tempus
 gratie. Unde duabus primis uicibus dicitur submisit
 et in primis duobus temporibus non apte nec clare
 loquebantur habens de prope. Tercia autem uice
 dicitur aliter quia in tunc tempore in omnem terram exiit
 sonus euangelii. **P**ost introitum sequitur. Ky-
 rieleison. Kyrieleyson. **K**yrieleison id est
 quod dicitur miserere. **K**yrieleison id est quod prope
 miserere et dicitur propter primum filium et spiritum

sanctū Et dicit nomen ppter nouū ordinē
angeloz quibz dicitur misse associari petimus
In diebus plēnissimis post hunc leppō tanta
ympnū angelicū .f. Gloria in excelsis quē
nō angeli in natiuitate xpi cantauerūt usqz
ibi bonē voluntatis Reliqua omnia laudamus
te et que sequū^r bēus hylarius epus quita
mū apposuit et ad missam cantari instituit et
debet cantari iste ympnū d' festi aploz martirū
et confessorū in quoz honore d' d' d' d' d' d' d'
et in festiuitatibus beate marie uirginis Et
qū in p'festi diebz cantat' missa d' b'ra uirginē
uel d' p'p' s'cō uel d' quocūqz alio s'cō nō debz
in ea ympnū angelicus ul' symbolū d' cantari
licet in missa p'p' d' d' d' d' d' d' d' Et rō est
ut d' ep' d' cele missaz cō Complū d' m' d'
rōnem et plēnitatē d' d' d' d' d' d' In sabbo
aut qū cantat' d' b'ra uirginē credo q' d' d' gl'
in excelsis quia illa dies est p'p' d' d' d' d' d' d'
beate uirginē ppter multa q' nō oportet h' d' d'
Dicut ymo angelico sacerdos quibus ad pplū
salutat ipm dicens Dns uobiscū q' saluatio
sumpta est d' b'ra d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
qū dixit **Booz** messonibz Dns uobiscū **Quē**
dum tū q' epus loca d' d' uobiscū dicit pax
uobis Quia epus r'p'p'ntat p'p' d' d' d' d' d' d'
qui saluans discipulos suos dicebat pax uob'
Et sciendū q' quibz in ecclia. nō sit imp' d' d'
semper tū sacerdos debet d' d' d' d' uobiscū
quia loquit' totū ecclie Et r'p'ndet' Et cū

pp̄a tuo **Quæ** r̄d̄s̄o fuit sumpta ab ap̄to
 in Epl̄a 2a ad Thymōth̄ quas in ultio uerbo
 ip̄is epl̄e **¶** post salutatione et repp̄sione
 subadgit sacerdos **Orem̄s** loquēs q̄i Syndicus
 in pp̄a totius ppl̄i et d̄o **Orem̄s** dicit orōz
 et ista orō vocatur collat̄a quia olim sacerdos
 sine ep̄us ad ppl̄o collat̄o dicebat istā orōnē
Et quia nos t̄p̄ibz m̄is nō possumus ppl̄udita
 colligē d̄icim̄s orōnē que gnali et antiquo
 uocabulo retento uocat̄ collat̄a **¶** Sciendū q̄ iste
 orōs debent dici sub tercio mōo **¶** Ita q̄ dicit̄
 Una ut tres ut quip̄ ut septem **¶** Cū dicit̄ Una
 p̄ḡt unitate carit̄e q̄ est in tribus pp̄is or̄i
 dicit̄ tres siḡnt unitate p̄sonaz **¶** Nam p̄a
 est p̄sona p̄ns. sc̄da est p̄sona filij **¶** Tercia
 significat p̄sona pp̄us sc̄d̄ **¶** Vel dicit̄ tres
 quia i passioe sua cuius istud sac̄m̄ em̄ōriale
 ter legit̄ orasse **¶** P̄mo q̄ orauit q̄ t̄p̄ret
 ab eo hora passiois **¶** Sc̄do q̄ dixit pater
 ignoste illis quia nesciunt quid faciūt **¶** Tercio
 q̄ dixit pater in manus tuas commēdo pp̄m
 meū **¶** Cūq̄ q̄ dicit̄ siḡnt m̄ōriā quinq̄
 vulnēz pp̄i **¶** Septem dicit̄ ad denōndū q̄
 sacerdos si digne dicit missā op̄auditur
 q̄ om̄ibz septē p̄ticiōibz q̄ in orōe dicit̄a cō
 t̄netur **¶** Vel ad p̄ḡndū q̄ petit septē dona
 pp̄us sancti et alijs pro quibz dicit missam
 ut t̄te missē infundat̄ **¶** Et ut dicit maḡs̄ 1o. bel
lot̄y non debet dicere n̄tra septē **¶** Et est
 sciendū q̄ q̄ dicitur missā q̄ cuius nō debz

dicere aliqua collecta p̄ defunctis nec ecompo scilicet
in missa p̄ defunctis non debet dici orō p̄ om̄is
nisi illa corā s̄. **omp̄** semp. deus qui om̄is r̄
Si aut̄ in missa p̄ om̄is aliquo casu dicat̄ collecta
p̄ mortuis non debet dici ultra s̄ penultima
ut an̄ penultima quia finis debet esse om̄
p̄cipio **E**t dicit̄ collectas r̄pondet̄ **Amey** ad con-
firmationē **Collectas** finit̄ d̄ epla et dicitur
ad ppli informacionē **E**t dicit̄ epla ab epy qd̄
est sup̄ et estolon qd̄ **Emisso** ip̄i sup̄ missa
quia epla fuerit sup̄ missa **Evangelio** **E**t nota
q̄ nullus d̄ dicere in missa eplam nisi sit subdia-
conus **Unde** melius ē q̄ sacerdos legat eam q̄
puer qui iuvat eū admissa **E**t p̄ eplam dicit̄
in p̄m̄ quod sit noiat̄ quia **Corpi** suo ut epla
r̄pondet̄ debet **Verus** uis d̄ a utendo quia
illi qui dicunt ip̄m debent se uerit̄ ad om̄e
postea d̄ alleluia r̄ ip̄i suo quod ē cantuū
leticie **Unde** t̄p̄ ieiuniorū qd̄ ē t̄mp̄s luctū
non debet dici alleluia nec ead̄ rōne in missa
p̄ mortuis **In** magnis sollemnitatibz post alla
debet dici sequētia .i. prosa que est ē cantuū
leticie **E**t sequit̄ duo ista. **Leticia** glorie p̄cipi
ad quā dicit̄ missa ead̄ d̄ueniē **gammus** **Post**
hęc in mediātē sequit̄ **Evangelium** et in p̄cipio
ille qui legit **Evangelium** salutat pplū ut nō
dat eū attentū ad audiendū ip̄m **Dicit̄** aut̄
Evangelium ab eū qd̄ ē bonū et angelū iudicū
quasi bonus nūciū quia in **Evangelio** iudicant̄
p̄p̄s qui ē magni consilij angeli **Vel** qd̄ eō
iudicant̄ om̄ia que p̄tinent ad salutē nostrā

Et nota qd qm̄ eūangelium sumit? de p̄dō debet et
 debet dici **Incipit** sancti eūangelij sicut i eua.
Abel gradationis et i eua. sicut in diebus herō
 sub regis Et i eūangelio **Incipit** car. ubi
En aut eūangelium nō p̄dō de p̄dō debet dici
 p̄p̄ra s̄i eūangelij Et q̄t s̄eup̄ Verba p̄quēta. ubi
 s̄unt s̄i eūangelij **Mōdy** est qd dō titulo eūa-
 gelij debet r̄dēri **Gl̄a** tibi dñe qd in eūagelio
 agit? de gl̄a dei et m̄a qualis s̄iz xpus dyabolu
 vicit et nos redemit et victor ad gl̄aly patris
 ascendit Et iō audientes eūangelij **lectantes** ad
 laudes sui redemptoris exclamant dicens **Gl̄a**
 tibi dñe **Quasi** dicant gloria tua dñe q̄ i eua.
 p̄dicat nobiscū sine fine p̄maneat et p̄ crescat
Mōdy etia qd qm̄ legit? eūangelium. **Duo** r̄vi
 debent attendi **In** p̄m̄ qd sub m̄p̄t dyabolu
 b̄nos et b̄nos ante facie sua p̄dicat eūam
Tam atē t̄a clerus q̄ laicus tam p̄foris eūa-
 gelium q̄ audiens debet m̄n̄re se signo crucis
 i fronte in ore et in p̄tore **In** fronte qd f̄ros
 est locus **herēdū** **Et** hōies i herēdūos et
 frontes i sine fronte dicit p̄ hoc qd quid in
 fronte signū crucis ip̄m̄ significat qd non
 crubescim̄ cred̄ in xpm̄ crucifixū et cum
 uerq̄ deū et hōiem confiteri **In** hoc aut qd ob
 et p̄tus signatū s̄ḡt nos audacter et simpli-
 confiteri ore et sumit et fidelit̄ credere
 corde xpm̄ crucifixū cuius liber legit? deū
 et dñm̄ m̄m̄ **Sacerdos** itaq̄ ut dyaconus
 eūangelium s̄m̄us se signat in fronte i ore
 et in p̄tore quasi dicat non crubescō. eua.

ipud ore predicto et corde. librum etiam signat
ac si dicat hic est liber crucifixi. **Quid** autem
euangelium legitur cuncti deponunt belamina
capitulum propter duo. primo ad ostendendum quod eu-
gelica doctrina omnia uelociter legis auribus
amouit. 2o ad signandum quod omnes quique sensus
debent esse aperti ad euangelium audiendum.
Et sciendum quod ille qui dicit euangelium debet
hinc facere ad Aquilonem. In signum quod uirtute e-
uangelij debemus nos munere a diabolus in pedibus
dyaboli que uenit ab aquilone. Quia ut dicit
Ieremias. Ab aquilone pauidet omne malum. **Primo**
etiam euangelio quilibet debet se munere pro-
tinet contra dyabolum ne rapiat sermones
euangelij de corde eius. Post euangelium dicitur
dicite symbolum sequitur scilicet Credo in omnia deum
quod non debet dici nisi in diebus sollempnibus
non tamen in omnibus sed solum in illis de quibus fit
mentio in Symbolo. **Vnde** debet dici in omnibus
diebus dicitur. Et in festo sancte trinitatis et in
natali. et in circumscriptione. et in ephraim et in
pascha. In assephar. In pentecostis et in trinitatis
figurationem. **Unde** et in festo omnia sancto et in
festis beate marie scilicet uigiliis et omnia apostolorum et
sanctorum. In alijs autem sollempnitatibus non
debet dici. **Dicitur** symbolum sequitur offero
nam quod dicitur ab offerendo quod tunc offerimus
ea que sunt necessaria ad missam. scilicet panem et
uinum et aqua. Et sacerdos offert ista duo
dicens. **Sustipe** sancta trinitas. Et facit

Quid dicitur
de die credere

signu crucis sup pando et simu ad hoc ut
 deus ea faciat. Et no q sacerdos bndicit
 aqua et no simu Quia aqua st pplu qui
 indiget bndictioe dei. Unu sigt p^m qui
 est sup oia bndictu. Et in ho videtur p^m p^m
 misse q³ ad ppli instructione et p^matione
 ad tantu sacramentu. **Sequit^r s^cda pars**
 que e de matie operatioe. Et ista h³ quoz
 ptes. Prima d^r secreta. **2^a p^mfacio Tercia**
canon Quarta d^rca ois Precepta oblatioe
 sacerdos lauat sibi manq et redub^s ad al^u
 tare inclinat se p^munde dicens. **In p^mo h^uo**
litat^r r^of Ad d^rnotandu q p mundicia et
immodica vite et h^uilitate et conuisione
cordis efficit^r quib dignu m^oster h^uus p^mo
et erigens se utit ad pplu dicens orate
fr^os r^of Et io illi qui audiut debent orad
q³ eo dicendo illu psalmu. Exaudiat te d^rus
in die tribulatiois r^of al^u dicendo. D^rus p^mti
ore tuo et in corde tuo et suscipiat sacri
ficu de manibz tuis et de ore tuo q tua
et m^o oim q salute. Tunc sacerdos dicit
sub silencio secretas. Et 3^a sciendu q totu
secrete et eod^e ordine et de eisd^e debet
dici quot collee p^messerut ante i^mporatio
misse ante eplam et no plures nisi pauca
res. Dicit^r secreta qu^o secrete p^mdicant^r.
Qu^o aut olim alta voce dicit^r. Quid est oibz
layis sciebat^r. 2^a aut q narrat magister

saluz. Scus Scus Scus dicitur deus saluoz. i.
 exortud. et salma id est et quod salua obscuro
 Et dicitur ter scus ad denotanda trinitatem.
 psonaz. Quia dicitur primo scus pro patre
 et pro filio 2o pro spiritu sancti
 Et dicitur dominus deus in singulari ad ad
 dendum quod una est essentia in tribus personis
 Et patitur de ipsa ij. r. r. ipsum cum dicitur
 se habuisse Seraphim clamantia Scus scus
 scus et Unde nos canitica angeloz catamus
 quia pro hoc sacrificium hominibus assumi ad angeloz
 ordines non dubitamus et adeo cum eis in ex
 celso saluari clamamus post dicitur aliquo
 p. Inditus qui venit et Cui usque patet
 de evangelio quod est liber crucifixi marci
ixi. Marcii xi. lucis xix. iohannis xij. Et in
 isto ipso significamus ipsum immundum esse
 et ab eo saluari clamamus. Postea sequitur
 Canon Et incipit canon. Et igitur 2 durat
 usque per dominum. Et dicitur canon. quod est nomen
 gratia et sicut dicitur in libro regula Et id
 canon. i. regula quia pro huiusmodi regula
 sit huiusmodi sacramenti consecratio. Vel quod cele
 brans in omnibus regulatur se debet habere
 et totum quodquod continetur in isto canone ex
 cepto quod noster totum dicitur sub silentio
 Et huiusmodi causa est triplex. Primo quia deus
 non attendit clamorem auris sed cordis. Unde
dicitur scus scus scus non clamor sed amor

intrat in anne dei **S**eda causa z ne nist qnd p
ma deuocoe z iuuentia et recollone mentis
debet dice et pfrv omnia illa Canonis longo
clamo d'ficiat ul impediatur a sua deuocoe
Tercia z ne p frequete et cotidiana qum
illa uilescant et illos no qpten durantur
et sic fiant in ruina ut sup d' pascoibz dixi
In quoda ^{en} d'creto phibetur sub archa a
nathemate ut nullu nisi sacry scriptibz iduta
et in libro et sup altare qpten q'serit id
canoibz Et io qua sui polluta labijs ego
so et ista p'ctissima d' sue archana q licet ^{prmo}
ea loqui hoc p'coni d' ipis taceo. **S**o ty
dico q nulli p'ria aucte nisi duo pape
licet aliquid d' eis subtrahere ul addere
Notandum ty q canon pgnater incipit p
ista hram t que antiqua fiebat p modum
crucis qm p'ctificand q'do fit uirtute uerbu
istoru p'ficiat est memoratiuud d'ncis passioibz
In p'pus qm instituit ho sacrum dixit hoc
facite in mea comemoratiuone et qm illa
ista habent efficacia a passioe xpi Unde
ymago crucifixi debet ibi d'pungi In ista
etia p'ctissimis uerbis fit oro gualis p ecclia
scd catholica z p ipa qm e caput ecclie
et q ep'o et credo q d' intelligi p ep'o
In cuius d'ces d' missa Et d' ep'o etia
qui ordinauit celebrante orat' etiam
pro rege qui e d'us t'palis orat' et
pro omibz orthodoxis i. p'p'is catho^{is}

et aplice fidei cultoribus que uerba exponit
 in terra pte huius operis quoniam agitur de credo
 in deum **¶** Et per ista uerba excluduntur. Paganus
 et hereticus **¶** Iudei per ueritatem pagani postea
 fit oratio specialis per illis quibus obligatur sacerdos
 Et credo quod sicut eis est obligatur ex ordine
 ratiatur ita tenentur eos ordinare ita quod primo
 ponatur illud cui primo est obligatur et sic de alijs.
 Ita tamen quod si specialiter dicitur missa per aliquo quatuor
 temporum sacrificij referat ad ipsum et propter hoc
 non excludit quoniam possit et debeat orare
 per alios **¶** Est tamen circa istam orationem aduertendum
 quod debet esse mentalis et non uocalis Et ratio
 potest assignari quo ad modum duplex prima ut
 sacerdos sit magis recollatus et attentus quia
 sermo aliquoties impedit attentionem **¶** Secunda
 ad ostendendum quod deus non attendit clamorem
 oris sed cordis ut dicitur est **¶** Notandum est quod
 nullus fidelis cuius occurrat memoria debet ex
 cludi ab ista oratione primo quilibet cuius oc
 currit memoria de deo specialiter commendandus
 uel sacerdos peccaret **¶** Notandum est quod sacer
 dos aliquando dicat missa dicat mentaliter deo
 Domine deus ego in missa memento tibi et nomine
 dare istud et istud postea in missa sufficit
 quod dicat mentaliter memento domine illorum quos
 antea tibi recomendavi postea nominantur
 multi sancti et sancte qui omnes per christum pro sacri
 ficia uerunt exponendo se morti Et ista quoque
 ad modum sufficit quatuor ad uerba canonicis
¶ **¶** Dicendum est aliquid de signis quod sunt

in canone. **Unde sciendū ē qd f'm qd dicit d'ns**
Amorencius in libro de missa. crucis significationes
que sunt in missa sunt xxx et sunt in septuaginta
tribus et signū expōsse passionē xpi. Prima bi
te sunt tres dicendo illa uerba her dona her
numera et et signū trinitatis traditōis. **1°** Na
sunt traditō a dō p' q' eū d'ndū misit
2° a Iuda p'ditore q' eū vendidit. **3°** a Iudeis
q' eū pilato ad crucifigendū tradiderūt. In 2^a
uice sunt quidē dicendo illa uerba b'ndicta et
et signū quōz p'onas q' fuerūt in passione. **1°**
Vidz p'ona xpi b'ndicta p'ona Iude. **2°** b'ndi
tis et p'one emenandū que fuerūt tres po
tifices pharisei et scribē. In 3^a uice sunt
due dicendo illud uerba b'ndixit qd d'ny d' p'o
sup panē. **2°** sup uinū et sunt due cruce
p' condicione. Duplex mē s' panis et uini
In 4^a uice sunt quōz dicendo ista u'ba. **1°** **1°**
p'nd et signū quōz uulnē q' xpus p'tulit
in cruce. In quita sunt due. **1°** una sup corp'z
et alia sup sanguinēz dicendo illa uerba pa
trōfem fili' tui corpus et et signū uulnē
quibz sunt xpus ligat' et flagella quibz
sunt flagellat' In sexta sunt tres dicendo
illa sacrificia et et sunt tres crucifixiones
xpi. **1°** p'mo nāq' fuit crucifixio linguis iudeoz
2° s'mā pilati. **3°** Tercio manibz militū. In 7^a
tima uice sunt quōz tres eū corp'z p'pet
ralice et due a latere et signū tres cru
cifixus. s' passionē p'passionē et cōpassionē
et aqua et sanguinēz q' fluxerūt de latere

xpisti Et sic fuit in uniuerso xpus q est nris cu
 bus ad designandu q quatuorqz multipli
 catur sacrificiu semper d bnd Et istud suffi
 ciat de signis et p qns de scda pte misse
 qz de manie misse consecrationis ¶ Sequit
 tertia ps que d ad sacri susceptione Et
 in ista pte pmo sacerdos frangit hostiam in
 tres ptes quaz una sigt corpus xpi d mstru
 i fideles qui pegrinatur in mundo Seda illos q
 qui sut in purgatorio Tercia illos qui sut in
 paradiso Et dicto q oia perula peruloz r nro
 amen dicit sacerdos pax dm sit semp vobis
 facied crucis cu pte hostie r sigt q p mor
 tem xpi fuit pax int dru et hoiez rforta
 ¶ Et d agnus dei ab agno q d pnd q xpus sua
 pietate nos redemit Vel d agnus ab agnosce
 do quia solo balatu matre sua agnosce ¶ Sic
 xpus in passioe matre sua agnouit Et d d
 d ter agnus dei ¶ Quia xpus in cruce pen
 dens tra agnouit scz patre sua ei obediendo
 et matre bngine ¶ Virgini gmentado et gen
 quam redimedo ¶ Et d bis miser nob et
 ultio d dona nob pace Ad ondendu q i nu
 do isto et i purgatorio indigemus mia di et
 i paradiso habebimus pace et requie opulentam
 In missa p defunctis d dona eis requiem
 q missa q eis d ut veniat ad requie paradisi
 Postea ponit una pte hostie in calice et
 bt ut dm e mortuos qui sut i ebriati glo
 ria paradisi Sedm illud ps que bria buntur
 ab vberitate domg tue et torrete uoluptat

me potabis eos. **P**ostea accepto panis ostiulo
sunt quosdam ab euchaistia. sunt alios a calice
sunt alios ab altari dat panem dyacono et ille
sub dyacono et sic per istos descendit ad alios
Ad designandum quod pax dei que consumat omnes
semper quod christus descendit ad plebes et per ple-
tos ad subditos. Et signat quod etiam quod omnes qui
volunt esse principes fructus istius sacri debent
esse vinculo pacis et caritatis ascripti. **P**ostea
dicitur quaedam oratio sacerdos recipiat istud sac-
ramentum sacramentum sub ipso panis et vini
Lapis aut non datur sub ipso vino propter periculum
effusionis. **P**ost sacramentum proferunt debent ad
receptum de vino et abluere os nisi est alia
missa illa die celebratur. Et sic dicitur
tertia pars missae. **Q**uod dicitur. **E**tiam pars quod pertinet
ad gratiam actionem. In qua primo tantum ratio
Et dicitur a ratione quod est simul et vino quod sit ratio
ad denotandum virtutem huius sacri summi per ratio-
tatem uniti deo et proximo. **P**ostea dicitur
post rationem et quaedam oratio que sic vocatur quia
dicitur post rationem et debent dici eodem modo
et eodem ordine quibus fuerunt die collecte
ante eplam et eodem modo variis. **P**ostea sa-
lutatio populo et rursus. Et tunc prope huius dicitur sa-
cerdos. **I**te missa est et est prope huius pars me
ad christum et proximum eum quia missa est hostia
pro nobis ad deum patrem placandum. **N**el ut
ad propria quia missa est completa. Et non quod
ite missa est non debent dici nisi quod dicitur

Gloria in excelsis & c. tunc debet dici *Benedicamus*
 duo Et in missa p mortuis *Requiescant in pace*
 Si querat^r quid non in fine augeret missa dicit^r
 Ite missa e^t *Requiescat* Corpus xpi misticum quod
 e^t ecclesia e^t triplex s^{cilicet} q^{uo}d e^t in celo glorificatum
 est scilicet qui sunt in paradiso Aliud quod. ad hoc dicit^r
 ambulat iⁿ fidelibus qui sunt in mundo isto Aliud
 q^{uo}d e^t necesse de ho mundo noⁿ t^{er}re ad hoc e^t in paradiso
 iⁿ fidelibus qui sunt in purgatorio licet q^{uo}d quilibet
 missa totu corpus xpi misticum representat sicut
 patet p^{er} triplice^m hostie p^{er}itione^m Tameⁿ p^{ri}m^o
 ista d^{ic}ta d^{ic}ta d^{ic}ta d^{ic}ta d^{ic}ta d^{ic}ta d^{ic}ta d^{ic}ta d^{ic}ta d^{ic}ta
 Queda^m cu^m celebrant^r ad honore^m sc^orum et quia
 xpi sunt coram deo Ideo in talibus missis licet^r
 pplius et dicit^r Ite missa e^t quasi dicit^r p^{ro}stria
 te ingredi in illa requie ad hebreos iij Que
 dam p^{ro}pheta celebrantur ad salute^m viuo^{rum} Et
 quia noⁿ sumus certi de salute^m n^{ost}ra Ideo d^{ic}ta
 e^t p^{ro}pheta ne p^{er} iram ignavia^m missa effica^m inot^r
 ra euanescat Ideo dicit^r in istis missis d^{ic}ta
 ad temp^{us} *Benedicamus duo* s^{cilicet} d^{ic}ta p^{ro}pheta
 n^{ost}ra d^{ic}ta in omⁿi t^{em}p^{or}e Queda^m d^{ic}ta p^{ro}pheta
 ad requie^m defu^{cto}rum et in illis dicit^r *Requies*
 cant in pace Et nota q^{uo}d sacerdos uertit
 se quinquies ad ppliu^m et p^{ro}pter salutem
 eu^m Et quinquies g^{er}it se ad ppliu^m p^{ro}pt^{er}
 xpus quinquies apparuit in die r^{es}urrectionis
 sue p^{ri}mo^{rum} hanc^{em} magdalene in orto / 2° mu
 lieribus eu^{an}gelis et u^{er}ditibus de orto / 3°
 b^{ea}ta petro s^{cilicet} ubi uel qua hora nescit^r Et
 ideo q^{uo}d t^{er}cio mo^{do} uertit se sacerdos noⁿ loq^uit^r

alte Quarto apparuit discipulis qd intravit
ad eos ianuis clausis et thomas no erat cum
eis Quinto apparuit duobz discipulis euntibz
in Emaus Et aut ppetres salutat pphid pgr
q utute missae salute consequem? etia In qua
genus septem dotes. quatuor a pte corporis
et tres a pte aie **Nota** etia q illud q sacer
dos incipit missa in dextra pte altaris 2 pos
tea vadit ad sinistra et itez redit ad dextra
st q epus de dextra pte venit ad sinis
tram iudici et itez redit in die ascensionis
ad dextra pte **Innotia Jo. xlii. c.** Exiit a pa
tre et venit in iudicia iterum Nunquo iudicia
et vado ad patre **Si** aut querat? utrum
Canon debeat dici **ca. de ul. c. 19** 3 an de
beat sacerdos multum morari in canone
dicendo ul non dicendum q sacerdos debz
ad bona maturitate et ad magna atten
tione dice oia vba canonis Non debet in ibi
morari multum ne missae morietes. i. dpa
bolice temerarios pdant suavitatem angeli
i suavitatem huius sacri fion Quia voluntas
homs mutabilis 3 et magis in eod statu p
manet **Job iii.** Et id sub figura fuit dictu
filio ist q comedere agnum pascale sep
timater **Notandum** est q missa magis debz
dici sine lumine Et ista sufficiat de ritu
missae licet multa alia possunt dici ut
Cam. xi. **Quo** occurrendu 3 **de** fabz qui possunt
accidere in missa 27
Ubi magis periculum intendit? ubi est
plenig consulendum Et quia in

celebrando missa nisi debito modo fiat iminet
 maximum periculum **Ad** defectus qui pertinent ad celebra-
 tionem missa contingere debent primo opere praevio.
 Et si contingat sic melius ut potest corrigedi.
Potest ergo defectus esse in missa ante operationem
 vel in ipsa operatione vel post operationem. Ante
 operationem per defectus si non minister
 debita materia puta si loco vini minister
 aqua. **Unde** ponat quod sacerdos vel ille qui per-
 mit sibi in missa ponit in calice aqua credens
 esse vinum album quod debet facere sacerdos etc.
Dicendum quod sacerdos aut percipit istud error
 ante operationem vel post. Si percipit ante operatio-
 nem debet aqua esse et ministrare vinum cum aqua et
 sic peragere mysterium suum. Si autem advertat post
 consecrationem corporis aut advertit antequam sumat
 corpus aut postquam suscepit corpus. Si antequam
 sumat corpus debet ministrare vinum cum aqua in ca-
 lice et recipere ab illo loco. Simili modo
 postquam consecratur et persequi totum usque ad finem.
 Si autem advertit post consecrationem corporis debet
 administrare vinum hostiam non consecratam et ponere
 vinum cum aqua in calice et recipere a pedem ca-
 nonis secundum quosdam tamen credo quod sufficeret
 recipere ab illo loco. **Quod** dantes et monitione
 generantes etc. et perficere mysterium suum. Et si
 dicat quod forte iste non percipit istud error
 quousque suscepit aqua que loco vini fuit
 posita in calice et sic non est vinum et sic
 videtur quod non debet celebrare. **In** isto casu

sic dico qd istud est tenendum pro regula generali
qz quoniam sunt duo precepta. fortius magis obli-
gat. **M**odo circa celebratione missae sunt duo
precepta. **U**nd est qd missa dicatur a ieiunio.
Aliud qd sacramentum integre officiat. **I**dem qd cele-
brans semper consecret sub utraque specie scilicet
panis et vini. **C**onstat autem qd preceptum de
integritate factum fortius est qd preceptum qd su-
matum a ieiunio cum illud respiciat circa
sacramentum. **U**nd sacramenti quod quidem
iste supplet aqua et sic non sit ieiunium
nichilominus debet fieri sicut dicitur qd hec
s. hostia non consecratur et vinum et aqua
et incipiat a primo canonis ut ab illo loco
concurrentes ut et sic totum consumatur usque
in fine. **S**ed quid si ille qui vinum ministrat
in calice non posuit ibi aqua. **Q**uid faciendum
est in hoc casu. **D**ico qd si sacerdos advertit
istud ante consecrationem sanguinis debet
ponere aqua in calice et sic consecrare potest.
Si autem advertit post consecrationem sanguinis
debet contineri de negligentia et preterea in
missa. **Q**uia vinum est propria materia huius
sacramenti et non aqua ut dicitur est supra
debet tamen admisceri ex quadam congruitate.
Sed quid si sacerdos advertit venenum esse
in missa in calice ut aranea vel mustam
ibi cecidisse inquit dicitur sicut. **C**erte quod
ad venenum et aranea dico qd non

calix aut fiat sibi calix mortis si sanguis
 ille debet in aliquo vase mudo et apto et potest
 debet poni in reliquiis in aliqua septima
 notificante ibi esse sanguinem christi et quod non su-
 matum ab aliquo quia propter illis est ad
 mixtum venendum et nisi sacerdos suppetit
 corpus debet ponere aliud vinum in calice
 cum aqua et nuncipet ab illo loco **Sili non in**
Si autem id suppetit corpus debet habere
 aliam hostiam ut dicitur et supra **Quandam autem ad**
 musca **Dico** quod propter musca non debet dimitti
 quia sumat **Non tamen credo** quod non debeat
 deglutire musca sed sufficit quod lauetur et loco
 sumat **Si autem timeat** de vomitu comedat
 dat aliquid prohibens vomitum et musca com-
 bimat et cinis in saccharo infusetur **Et ad**
Dico de aranea quod si debet comburi et cinis
 in saccharo infuari **Et pone** quod sa-
 cerdos elevat hostiam apparet sibi propter
 pueri vel carnis quod fiet tunc **Dico** quod
 aut apparet ita omnibus a sacerdote tantum
 aut populo tunc **Si apparet ita omnibus** aut sa-
 cerdoti tunc in isto casu debent effundi
 orationes ad deum ut revertatur ad specie
 panis et si fiat debet sumi **Similiter**
 debet habere aliam manam et generat et sumi
Si autem non apparet sacerdoti sed populo
 tantum debet sumi a sacerdote **Et dicitur**

contingit qd calix cadat et sanguis effundat
Quid 9o faciendum est tunc **D**icendum qd qd
quid agendum e in isto casu docem^r ex quo
dam decreto xij ppe In quo decreto dicit^r
sic **S**i p negligencia aliquid stillauit
in terram lambat^r et tabula radat^r si no
fuerit tabula ut no conulect^r locus ra
datur et igne consumat^r **S**i aut sup altare
stillauit calix sorbeat minister stillam et
~~tribus~~ tribus diebus peniteat **S**i super
linteum altaris stillauerit et ad aliud
stillam puenierit. quatuor diebus pem
teat **S**i usq in terram stillauit 1 stilla
puenerit nouem diebus peniteat **S**i usq
ad quartum xpo diebus peniteat et linteum
mina que tetigerit stilla tribus diebus
minister abluat calice supposito et aq ab
lucionis sumat^r ut in aliquo vase iuxta
altare condat^r **S**i quis p ebrietate eu
ladstra euomerit si laycus e xl. **D**e
diebus peniteat **C**lerici ul monachi dy
com ul pbrd lxx diebus peniteant
Ep^{us} xxi. **S**i uo infirmitas causa eu
merit septem diebus peniteat **I**sta ha
bent^r de qse. d. ij. c. si p negli. et c. **S**i
quis p ebrietate Et ma illig vomita dz
accipi et coluri et imedz iuxta altare
condat^r **C**um pma dz ad ista dicit dicit

q̄ omibz diebus illius p̄m̄e d̄z ieiunac̄ ip̄ae
 et aqua et cessare a coione Alij dicunt q̄
 sufficit q̄ faciat aliq̄ abstinencia ut dicit
 aliquas orōes **¶** Sed pod. aliquis sacerdos
 induit se ad missa et postq̄ id p̄cepit i
 missa recolat se aliquos p̄m̄e mortali cō
 mississe de quo nō fuit confessus Vel videt
 se excoꝛdatū fuisse quid faciet iste sacerdos
 si p̄cedat videt̄ peccatū mortali q̄ iudiciū
 sibi manducat et bibit Si aut ex toto
 dimittit magnum scandalū in p̄plo generat
¶ Dicit quida q̄ talis sacerdos non debet
 dicit illa confectio s̄ simpliciter hostia d̄z
 s̄m̄e s̄ istud nō ē verū. ymo ē erro
 reū. q̄ faciendo p̄ceditur q̄m̄ peccare
 Quia talis videt̄ d̄m̄ illud sic faciendo
 indignitā sac̄to et p̄plo decipit que fuit
 idolatriā et ita ei se astringit Ita h̄c
ex̄ de rebe missaz r̄ d̄. hōm̄ Et id dicit
 q̄ si iste nō possit dimittē missa absq̄ sca
 dalo q̄ dolcat et peniteat et contem
 de p̄cto suo Dolcat etiā q̄ ita tar̄ de ped
 tet et p̄ponat confiteri tā cito q̄ poterit
 h̄c oportunitate et confit̄ in noū d̄m̄
 Quia in isto casu s̄dm̄ sacerdos absoluit
 eū Et licet quida dicat sibi cō i penitētia
 excoꝛs Tame credo q̄ si sacerdos in isto
 casu nō p̄cepit ad p̄ccationē d̄z dimittē.

fringendo se ipud infirmo et hinc aliquid nec
tatem legitima Et si no pe dimittit debeat
et pponat se absolui facit Et credo q qnto
ad illud punctu e absolutu a pmo sacer
dote et hoc qnto ad culpa **¶** Item aut sit
absolutus qnto ad pena irregularitatis no
dimino quo ad me **¶** Et pone q sacerdos
habet consuetudinem q omisit aliquid de uerbis
canonis inquit debet ea repetere **¶** Dico q
aut habet consuetudinem pbabilem et quasi certa
aut habet consuetudinem leuem et scrupulosam
¶ Si habet consuetudinem certam et multum pbabilem
q dimisit aliquid de uerbis canonis debet
repetere **¶** Potissime si habeat tale consuetudinem
de uerbis consecrationis quia no intelligitur
ueritudo qdo dubitatur supple pbabilitate uel res
citur ad fens ut dicitur de iur. diu. in nulla expt
de pbro no sup. in. c. ueniens debet tñ
ut credo sacerdos hinc ista intentione si
dixi ista uerba no mredo ea repetere ad mte
tione qnto si si no dixi me dico ea
Argumentu ex. de bap. et eis effus. c. ii
ppter aut leuem et scrupulosam consuetudinem
non debet iterari huius uerba Et ideo sacer
dos multum debet ad attentu et reuoluit
quod dicit hinc uerba **¶** Et pone sacerdos quod
dicit missam faciendo pignu ad hostia forte
ppter frigus uel ppter inadvertentia uel aliqd
aliud cadit hostia in sanguine quod dicitur

Dico qd cam dimitte ubi ne extrahat cam
 inde. s. sumat ead sanguine qz signa 2 fractio
 nob q fuit ead hostia magis fuit i significatioz
 q fuit de cetera missa. **E**t pone etia q
 ppter frigus sanguis congelat^r in calice
 tunc sacerdos tantu d. exalare in calice
 q liquefiat. Tamen credo q mag^r est q tra
 lip duoluetur panis calidis 2 si no pfi
 ret q ponetur in aqua fermenti. tamen do ty
 ne aqua mueret. **E**t pone sacerdos qu
 dicit missa morit^r aut punit^r aliq infirm^r
 ita q no pot fuisse missa quid faciendum e
 in isto casu. **D**ico q etia ista maniam est
 una regula gualis talis q sp ille q dicit
 missa d. sume 2 pfiat istud sacramentu si
 possibile est. 2 si no pot. alius pot sume
 et pfiat loco eius. In casu go pposito dico
 q sacerdos aut moritur aut impeditur
 ante deprecatione canoib aut p q. **S**i ante
 no e curadum. **S**i post. aut ante q pccatoz
 aut post. **S**i ante aliq sacerdos d. se induc
 et incipe ubi ipse dimisit. **E**t si moriat^r
 ut impediatur post q pccatione aliq sacer
 dos d. supple^r quod dmanet supplendum
 et suscipi^r sacramentu. **E**t ponat^r q mod^r
 ut impedit^r postq supsit corpus et anqz
 sumat sanguinem. In isto casu dico alius
 sacerdos d. sume sanguine 2 qpl^r officiu

nisse **Et** pone qd nms ut alia bestia sumat
spes consecratas Dico qd si possent extra
hi illi spes ab illo aiali. Deberet apiri
et spes ille reuenter poni in sacrario et
aial comburi et cineres intra altare re
condi **Et** pone. aliquis sacerdos p tantu
tempo seruant illas spes qd sunt id putre
fate ut corrupte quid debet fieri de istis
spesibus Dico qd istud nq ma ista habendu
e qd regula guali qd tam diu manet sub
istis speciebus corpus et sanguis xpi qd diu
manet sba panis et vini et tam cito sub
istis speciebus desinit ee corpus et sanguis
xpi qd ato desinit ee sba panis et vini
Et ideo si ille spes conuertit ad tanta corrup
tionem qd sba panis et vini no manet sub eis
ia no e illi corpus et sanguis xpi Et ideo
no debent sumi sicut consecrate **Et** sacerdos
postq sumit imissa corpus xpi sumat eas
reuerent s nō ut consecratas Si aut no
conuertit ad tanta corruptionem qui sub eis
posset manere et manet sba panis et vini
Deberent sumi ut consecrate **Et** quid si ex ill
spesibus corrupti sunt guali vermes quid
de fieri de illis uerbis Dico qd debent co
buri et cineres intra altare recondi et sac
dos ex cuius negligencia accidit debet
griter puniri Et ideo sacerdos debet
cauere ne nimis longo tpe reseruet eucha

ristiam nec q[ui] respicit eam in loco nimis humido
 Ita quille p[ro]p[ri]os possent de facili cor rumpi
 Hec circa sac[ra]mentu[m] eucharistie et eius myste-
 ria et ornamenta p[ro]p[ri]os breuid[er] ut simpli-
 tes in aliquib[us] certitudine inueniret et in
 alijs qui longu[m] tractand[um] exiguit daret[ur] eis
 occasio dubitando cogitandi et interrogandi

Quod in huius **Continuatio ad p[ro]p[ri]a**
 libelli p[ro]p[ri]o postu[m] p[ro]sequendo dicto de sac[ra]-
 ment[is] q[ui] p[ro]ducit p[ro]mouet et consuauit h[ab]ere
 et p[ro]p[ri]ali que s[un]t baptism[us] confirmatio
 et eucharistie sac[ra]mentu[m] Dicendum est nunc
 de sac[ra]ment[is] que si ceciderit ho[m]o facit ut
 resurgat Et ista s[un]t p[ri]ma que sanat h[ab]ere
 a p[ar]te et sac[ra]mentu[m] extreme unctionis
 que sanat reliquas p[ar]tes **U**er[um] q[uo]d p[ro]p[ri]a
 p[ro]p[ri]a huius ep[iscop]ali agit[ur] de p[ro]fessionem
 audientia et p[ro]p[ri]ate impositione **Q**uo ritatu[m]
 de sac[ra]mentu[m] p[ri]mo usq[ue] nunc differat[ur] ne o-
 porteat sepe reiterare eade[m] q[uo]d est dignu[m]
 debet p[ro]p[ri]e nunc dignu[m] **S**ac[ra]mentu[m] aut
 ordinis et dignu[m] sac[ra]mentu[m] extreme unctionis
 Ideo p[ri]mo dicendum e[st] de sac[ra]mentu[m] ordinis
 p[ro]p[ri]e de sac[ra]mentu[m] extreme unctionis et

Tractatus quintus p[ri]mo p[ar]te de sac[ra]to ordinis
Quia conferre sac[ra]mentu[m] ordinis
 de iure et regulariter ad solos
 Ep[iscop]os p[er]tinet qui unctione[m] sacra

Sue eos teste beato Iohē de omnibz edocet
vere perit. Ideo circa materia sacramenti
ordinis pauca dicam. Cū scōs ac benedicti
les epōs sit hō in p̄s et duōs et hīc
dixere in m̄gros. Verū q̄ p̄dōtibz oibz
tota corp̄ ptas in collacione ordinis tribuit.
Ideo aliqua de sacro ordine expediat eos
scire que sub breui ḡpendio comprehendū
Et h̄c quo ad m̄r ad quōs p̄t reduci de
quibz p̄ ordine est agendū. Primo quid ē
ordo. 2° quot sūt ordines. 3° si aliquibz
ordines d̄p̄mit̄ caracter. Quarto de quo
actu imp̄m̄t̄ caracter singulibz ordibz. Quinto
et ultio q̄ d̄quidē in suscipiēte ordines.

Ordo ab lugone Cam p̄m q̄ 3° ordo
de santo victore d̄struit̄ sic ordo
ē signacula quoddā in quo 2 p̄ q̄ sp̄ualis
ptas et officū tribuit̄ ordinato. Et ponit̄
ibi ptas quo ad ordines sp̄rie d̄cōs s̄ officū
ibi ponit̄ q̄ ad ordines cōm̄ d̄tos. Cam 2°

In m̄mō Quot sūt ordines
ordini d̄uificat̄. Doctores cano
miste et Theologi Doctōes gō canomiste di
rūt quod sūt nouē ordines. s̄ psalmistat̄
Sostiarat̄. Scōrat̄ Exorizistat̄ Acclit̄
Subd̄aconat̄ D̄aconat̄ P̄brat̄ et Ep̄at̄
Et forte id̄ que mouet Doctōes canomistas
est q̄d̄ cū in quolibz ordine tribuat̄ sp̄u
lis ptas seu officū. Vbi ē sp̄ualis ptas

vel officium ubi 3 pualis ordo. Et in epatu
 attribuit pualis ptas et in psalmistatu pi-
 tuale officium. Ideo epatus est pualis ordo
 et est psalmistatus. Et go militas ecclesia
 considerat triumphanti. sicut in triumphanti
 eccia pnt noue ordines angeloz. Ita in mi-
 litanti pnt noue ordines militorum et est
 pars apta congruetia. Doctores uero Theologi
 multi et q plures ex eis. tenet q no pnt
 nisi septem quia ponunt q psalmistatus.
 no 3 ordo nec ecia epatus ut sic septifor-
 m in gre pnt sancti uideant septem ordines
 Quodq sit de istis pntis puto q psalmistatus
 no 3 ordo sicut nec pma conspura de qua
 magis uideret cu psalmistatus conseruatur
 a simplicia sacerdote. pma aut conspura or-
 dinate ab epō conseruatur. Unde ut dicunt
 doctores pma conspura no 3 ordo s; dispo-
 sitio ad ordines dispositio in quō no uerū
 tatis s; congruetie. De epatu uero utrum
 sit pualis ordo dubito. Et id istud dimitto
 ad rationem maiore. Thomas aut in iij. Et
 q ordo dicit tripliciter. Unomo ordo est
 nome officij et sic psalmistatus est ordo
 Aliomodo ordo 3 nome dignitatis et sic
 epatus est ordo. Aliomodo 2 nome cuiusda
 pualis ptas et sic no pnt nisi septem or-
 dines tm. Et isto modo pnt concordari
 pna et opinionēs doctoroz. Numerus at

et sufficientia istorum septem ordinum sic pre-
con haberi a doctoribus. Omnis ordo ideo dicitur
ordo quia ordinatur ad corpus christi quod ut in sa-
cramento eucharistie continetur et secundum quod magister de
quinque accedit ad hoc. **Primo** hoc dignior vel
maior **Secundo** ordo potest **tercio** ordinari aliquis ordo
ad corpus christi ut ad ipsum conferendum et sic
est presbiter cuius est corpus christi conferre. Vel
ipsum operandum ipso dispensandum et sic est diaconus
natus cuius antiquitas erat sanguine christi ipso
dispensandum. **Unde** dicit beatus lambertus beatus Sixtus
aliquid de genere **quarto** Vel ordinatur ad materiam
de qua conficitur presbiteri purificanda vel operanda
Et sic est subdiaconatus cuius est hostiam et calicem
cum vino et aqua operandum. Vel ad quomodocumque
ad altare apportanda et sic est acolythatus cuius
est purgare cum hostiam et circulos cum vino et
aqua ad altare apportare. Vel ordinatur ad
diabolum ne hominum assumptionem istius sacramenti
impediat effugandum et sic est exorcistatus cuius est
demonem ab iurare. Vel ordinatur ad dignos
admittendum et indignos excludendum et sic est
~~hostiarum~~ hostiarum cuius est hostiam ecclesie sus-
tineri ne indigni intrent. Vel ordinatur ad ea
que de christo in veteri testamento deum erat pro-
nuntianda et sic est lector cuius est prophetas ve-
teris testamenti in missa legere. Et sic habetur
sufficientia septem ordinum con doctorum
Secundo ordinum quidam vocantur minores s. leuiticus
hostiarum exorcistatus et acolythatus. Et isti
dicitur non fieri. Alij autem tres s. subdiaconatus

diaconatus et pbratus vocantur magis et pariter
ca. 3. Si in quolibet ordine ipmitur character

Quoniam scidum qd dicitur supra ad ageret
de sacramentis in quali character sit
quedam spualis pfas qd quid recipiens facit
imprens characteris qd facit ut recipit aliquid
quod no potest ille qui no recepit ille quod facit
Et recipiens quolibet ordine potest facere
aliquid spuale qd no potest ille qui caret ordine
illo. sicut pbr potest consecrare qd no potest facere
no pbr. Ideo in quolibet ordine ipmitur
character Et si dicat qd no ordinatus potest facere
ea que sunt ordinis. sicut no acolytus potest
portare hostiam et similia. Errores ad aliam
Non valet quia sicut dicitur con illud pos
sumus qd de iure possumus Nullus autem potest fa
cere de iure ea que sunt ordinis nisi sit
ordinatus. **M**otandum tamen qd characteres omni
ordinis presupponit characterem baptismi. Sed
eius baptismus sacramenta et fundamentum omni
sacramenti. Et sicut dicitur **Ubi fundamentum non
est superedificari non potest. nulla nisi sit baptizatus
potest esse capax alicuius sacri extra de hup
pbrs no cap. minus c. uenies. Sed in quibus ca
racter alicuius ordinis presupponit characterem
alius ordinis. Et tunc ille qui no est subdiaconus
cong potest ordinari in diaconum ut no diaconus
in pbrum. **D**ico qd de iustitate omni ordinis
character no presupponit characterem alius
ordinis. Unde no subdiaconus potest ordinari**

in dyacono et non dyacono in sacerdote licet
non debeat ymo de rigore iuris debet poni
si ex malicia ul' ignorantia aliquo ordinem
pretermisit Et ex negligentia epi dposita ei
pna q' eo q' sit ignorant uel negligenter
medu ordinem pretermisit Ad ordinem pter
missu potit promoueri interin a superiorib' or
dinis excoicaco suspensus Gregorius ordi
nate ad ordines accedendu & nam capd appe
tit qui ad pdmi loci fastigia postpositus q'
dibus querit ascensu. d. xlvij. Sic olim
Ex d. cele. p. sal. p. moto. c. cuncto Et indq'
denio character ordinis p'supponit tonsura ul' ca
racter confirmacois licet Gugurio dicit q'
nulla nisi habeat pna tonsura p' ordinem
in sacerdote argu' sol. d. sic Tame doc
tores theologo con dicit q' character ordi
no p'supponit & nitate pna tonsura nec
confirmaco ymo no tonsuratus ul' q'firmatus
posset ordinari licet no debeat fieri. den
& end sup' q' tonsura d' d'ppo ad ordines co
gruetie in no aut nitate. Nondu tame
fm illos qui ponit q' epatus sit ordo q' ca
racter ordinis Epalis p'supponit character
sacerdotale quia no sacerdos nullo modo
p' ee epus Et istud uidetur sentie illud
c. ex d. cele. pla. c. ex lib' ordo end sac
dotalis & quasi sbale fundamentu ordinis
episcopalis ut ca' q'nd' in q' actu t'pmit' ca' //
Uspo q' in quolibz racter i quolibz ordie
ordine imprimi' character vidend

In quo actu imprimitur character in quolibet
 ordine. **E**t est sciendum quod cum in sacramento
 ordinis character sit res factioz oportet
 quod ad impressionem characteris concurrant duo quod
 requiruntur in omni facto scilicet aliquid possibile per
 se quod est materia premissi et aliqua uel dictata
 que sit forma facti. In actu ergo in quo im-
 printitur character in sacro ordine oportet
 quod sint ista duo et ista sunt traditionis aliter
 facti deputati ad executionem illius ordinis
 et placio aliquorum ueloz. In ordine ergo sacerdotij
 imprimitur character secundum **Thomas** in traditione
 calicis ad panem et uino et placio ueloz
 que tunc dicitur Spiritus sanctus a corpore preterite conse-
 crandi. **Alij** dicunt quod in executione manus
 imprimitur sibi character. **Primum** tamen reputo
 uerum. In diacono imprimitur character in tra-
 ditione libri euangelioz ad ueloz ad hoc
 deputat. Subdiacono imprimitur character
 in traditione calicis et sine panem et uino
 acolito imprimitur character ut dicitur quidam
 in traditione candelabri. **Thomas** dicit quod in
 traditione ueloz et istud reputo uerius
 quod in ueloz dicitur respicit candelabra
 et candelabz. **Exorciste** imprimitur in traditione
 libri exorcismoz. **Sacerdoti** in traditione libri
 leonis. **Hostiaris** in traditione cla-
 uis ecclesie. **Ira** tamen quod in quolibet ordine
 dicantur simul in traditione in firmamento.

Ad hoc deputata. Quia sine ipsis nihil fieret
Credo est qd non sufficit qd epus porrigat
huius instrumenta pmo opz qd ordinandus
cor palie tangat ea cu istud videantur ponat
ada forme quod pferat epus du porrigit
huius instrumenta Unde dicit Acipe Et ideo
aduertat cura hoc diligent qlibz ordinandis

Cam quatuor que requiruntur in suscipiente ordinis

Quonia secundum philosophum actus actiuorum non potest
nisi in patiente disposito. Ad ut or
dines digne recipiantur. Sciendum qd ad hoc
q ordinis rite sume et digne recipiantur
in quali quatuor requiruntur. Primum est sexus
debitus scilicet qd sit masculus. Unde mulier non
possit ordinari nec posset recipere characterem
alicuius ordinis clericalis. Ut dicit Ambrosius
sup eplam Ad Timotheum ut habetur d. xxviii.
mulier et xxxviii q. i. mulierem ex de sen
ex de monialibus. Ratio autem quare mulier
non potest recipere characterem alicuius ordinis est
Quia ipse qui fuit institutor sacri ordinis
non promouit aliquam mulierem ad aliquum sacrum
ordinem. licet ergo beatissima uirgo maria dig
nior et excellentior fuit apud omnes
non tamen illi. sed ipse dominus clauis regni celorum
comisit ex de pe et re noua. Et si forte
in aliquo caso diueniat mulier vocari dia
conissa ut plura intelligendum est qd illa
uocabatur sup quod fundebat aliqua benedi
ctio rone cuius consequeretur aliqua beneficium
spuale forte legendi similia in matutinis

ut aliquod quod non licebat alijs moralibus
 p[ro]bita aut appellabatur p[er] s[er]mone[m]
 p[ro]mitte ecclesie erat exor[atione] p[ro]bi ut aliqua
 adua de rebus ecclesie cura h[ab]it ad m[er]ita
 m[er]it[is] famulias uocabat p[ro]bi et ita ex
 ponenda sunt omnia capla que loquid[ur] de ma
 ista **Secundum** q[uo]d requirit[ur] est etas legitima
Curia q[uo]d scienda e[st] q[uo]d licet doctores canonu[m]
 faciant multas arengas circa mat[er]ias ista
 tamen videmus occultata fide m[er]it[is] ip[s]is ad
 sacros ordines p[ro]moueri pueros iliberos
 ymno videmus aliquos ad dignitates et p[ro]p[ri]o
 natu[m] et etia[m] ad Ep[iscopatu]m et cardinalatu[m]
 infra tempus taxatu[m] ad subdiaconatus
 superio[rum] p[ro]motos q[uo]d quia ex dispensacio[n]e
 sic sedis ap[osto]lice que p[ro]p[ri]a s[an]cto regit no[n] debz
 ab aliquo p[ro]bi. Istud tamen regularit[er]
 est tenendu[m] q[uo]d nisi i[n] fauore religionis fiat
 nullu[m] debet p[ro]moueri ad ordi[n]e subdiacon[atu]m
 nisi p[ro]pleuit annos xliij. Credo aut[em] q[uo]d
 d[omi]n[u]s Ep[iscopu]s si necesse fuerit p[otes]t i[n] hoc dispen
 sare et dispensant cotidie p[ro] ut exigit
 ecclesie necessitas que in omib[us] istis d[eb]et attendi
Tertium q[uo]d requirit[ur] est mo[r]is honestas. Cu[m]
 em[en]d[ati]o[n]e dignitatu[m] ul[tra] ordi[n]e i[n] famulib[us]
 et suspectis pat[et] no[n] debent ut h[ab]eant
 dictu[m] ex d[omi]no s[an]cto ut relatu[m]. sup[er] omnia
 requirit[ur] p[ro]mouendo ad ordines seu ec
 clesiasticas dignitates q[uo]d sit bone fame
 et honestu[m] i[n] morib[us] et vita. Et cuius

condicionis sit et quos mores debeat promoueri
habere ad sacros ordines ascendit aptus de epla
ad Thymoth et in epla ad tyru ita dicens
Oportet epum sine timore et omni exorib. super
sobrius. prudens. pudicus. ornatus. hospit
talem. doctore. non emolentus. non prorsus
modestus non litigiosus. non cupidus non inopi
tus. domi sue bene dispositus Et licet ista
auctoritas videtur intelligi de epo Tamary
sive Augustino et Ambrosio extendenda
est ad alios ordinatos hoxony. d. Cognoscat
Mondus etiam quod de singulis aditionibus positis de
auctoritate perita multa cent dicenda sunt quod
requirerent magnam tractationem quasi superficialiter
presumpendo pauca dicam dicit ergo primo sine timore
nunc quod non est intelligendum de omni timore
cum nemo sine timore uiuat ut dicit Hieronymus
res pene contra naturam est ut aliquis sine
peccato sit Et ideo intelligendum est de timore enormi
sive medicam uulgarem et notorio Et nota
quod exoribus in peccato mortali quoties sine ma
festo sine occulto peccat mortaliter deponendo
ordines sacros sicut in deponendo alia sac
menta d. xl. multi d. xeb. illud ps. quod uiuandi
Et ideo debet quilibet confiteri ante deponat
sacros ordines Sed dicit omnis exoribus
Et istud intelligendum est negatiue. id est non plu
rum d. hoxony. posuisti Quia si intelligit
affirmatiue sequitur quod uirgines et qui nulla exoribus
habuisse non possent promoueri quod est absurdum

Et loquitur ² Ap^lus s^m more p^mitue ecclesie
 in qua licitū erat ordinatis h^{re} vna uxore
 dūno habuisset eam vngū. **M**odo autē nou
 3 licitū eū vno castitatē sacris ordinibus sit
 amexō. **D**e bigamis et quā nō p^mouent²
 2 quid 3 bigamia et quot mōib² contrahit² quo
 ad nūc taceo q^z excedet metas. **H**uius tractatū
 alie condicioes s^z p^obrū q^z prudente 2 recte
 patib² p^o note et idē de eis nichil dico r^oq^z
Notandū autē q^z de dūb² cap^lis de corpō d^ere
 tōū et decretalū colligunt² alie q^z d^econes
 q^z nō debent eū ordinado. **V**idelicet q^z nō sit
 plompnit p^mitens non curialis nō serus
 seu ad ratiocina obligatū nō corpō viciatū
 nō de p^obro ul² alio illegitū natū nō adultū
 nō egritudine baptizatū nō p^ogringū ul² ignotū
 nō mōrē etatē. **D**e qualib² istōr² p^osequi ex
 geret maiore tractatū q^z p^ons opusculū ex
 postulet. **Q**uandū q^z r^oquidū d^e p^oria h^{re}z
Vid ordinada et p^mouenda ad r^ogine aūre
 d^ebet h^{re} notūa 2 p^oriam sacre s^zptūe ad
 uas informada. **E**t p^opter hoc statutū est
 ut in ecclesijs metropolitā tenant² docto
 res **T**heologic et q^z clerici exentes p^oria
 ad audiendū **T**heologiam p^oriatū integre
 stipendia sua et si nō sufficiunt eis. ecclesia
 d^ebet eis n^ocia m^ostrae ex^o de m^ogrib² q^z
 nō nulli. **D**ebet etiā h^{re} p^oriam s^zptūe
 seculariū et ad erudiciōē h^{re} ut possint

discernere verum a falso et per eas habere aditum ad
 theologiam **Deo** statuta ut teneant magistri ar-
 tium liberalium in singulis ecclesiis cathedralibus
 et in alijs quare possent sufficere facultates per
 carum ecclesiarum clericos et alios scolares
 pauperes gratis instruunt propter quod aliqui
 competens beneficium magistro in ecclesia assignat
 ex tunc pallegato et intelligo de sciencijs tri-
 malibus scilicet gramatica. logica pertholica et maxime
 de gramatica quae quadrivales sunt scilicet
 arismetica Geometria musica Astronomia parum
 aut nihil faciunt ad suas pietates ut ait **hinc**
xxxvij. d. Si quis gramaticus de hoc scilicet
 quae suam sacerdotes debent habere requirit super
 in phemio huius libelli Et licet multa alia
 circa ista magis sacramenti ordinis possent dici
 ista tamen sufficiunt ad hoc quod per libellum exposulat
Incipit tractatus sextus hinc per de ordine

Nunc de sacramento **ma** **unctione**
 extreme unctionis dicendum **¶** Circa
 quae consideranda sunt septem prima quae
 de eius materia Secundo quae de eius forma
 Tertio quae de eius minister Quarto quae est
 eius effectus Quinto quibus debet dari Sexto
 in quibus partibus corporis debet fieri Septimo et
 ultimo utrum debeat reiterari **Capitulum primum de**

Materia sacramenti **materia** **extreme unctionis**
 extreme unctionis est oleum oliuaceum ab episcopo
 benedictum Et id quod oleum oliuaceum est materia
 huius sacramenti institutio christi qui instituit istud

sacramentum fuerit in oleo quod apostolus misit unguentum infir-
 mos et sanavit eos. et hinc concordat promulga-
 tio beati Yarabii qui dicit Infirmitas quibus in eodem
 durat presbiter ecclesie et orat super eum unguentes
 eum oleo sancto. Et est sciendum quod quoniam in scripturis
 dicitur simpliciter oleum intelligi debet de oleo oli-
 vae quia illud est simplex oleum alia autem non
 sed fuerit immixta ut propter de fructu istius sicut oleum
 melleum oleum lini et similia. Et propter aliquam
 medicinam sicut oleum amygdali vel oleum lactis
 et similia. Ratio autem congruetie quare tunc oleum
 est materia huius sacramenti est quia propter usum olei
 maxime comitatur effectum huius sacramenti. Et enim
 oleum est mitigatum dolori. Ideo ponitur in vulneribus
 Unde ille sanavit unguentum infundit oleum in vulneribus
 sanantur. Et dicitur in Lucam 10. 10. Sed effectus istius
 sacramenti est mitigare dolorem tam spirituale quam cor-
 porale ut dicitur infra quod agitur de effectum
 istius sacramenti quare oleum olivae est propria materia
 huius sacramenti. Notandum autem quod ad hoc quod oleum
 sit propria et convenienter materia huius sacramenti oportet
 quod sit primo ab episcopo benedictum. Et istud dicitur beatus
Yarabius cum dicit unguentes eum oleo sancto. Id est
 sacramento. Ratio istius quare sit oportet quod sit
 significatio posita est supra in tractatu de con-
 firmatione c. ij. Unde cum ibi in Capitulum 27. 2.

Forma istius sacramenti est eodem modo
 sacramenti sicut verba que dicit sacerdos
 quod in unguentum infirmum scilicet ista per ista

sanctam eunctione et sua piissimam misericordiam
indulgeat tibi deus quidquid deliquisti per eundem
audire. Item quod in ista forma tangitur
euntibus istius sacramenti de qua idem dicitur
infra quod dicitur de eius effectu. Et sciendum
quod dicitur et in formis aliorum sacramentorum et istis
quia forme aliorum sacramentorum sunt indicatae
ut patet discernendo per singulas. Et forma
istius sacramenti est optativa ut patet in sequenti.
Notandum autem quod in missali ambrosiano dicitur
ista forma. **V**ngas oculos tuos ut aures tuas
et per istam sanctam eunctionem. **D**e hoc autem non
est curandum sed forma qua utitur. Romana et
clepsa est observanda. Si autem aliquis querat
quae in forma istius sacramenti magis videtur
Romana ecclesia ubi optativus quod in aliis for-
mis. **D**icendum quod istud est quia ut dicitur infra
istud sacramentum non debet dari nisi propter
mortem qui id patet in recessu. **O**ptat salus
Ista ecclesia in forma ista optat salutem re-
cedentibus ex hac causa. **C**apitulum tertium

Minister huius de ministro eximie eunctionis
sacramenti est presbyter et non alius. Unde
nullus nisi sit presbyter potest ministrare istud sacramentum.
Et istud patet ex inducitur auctoritate **beati Jacobi**
Infirmat quibus d nobis inducat presbiter ecclesie et
facio quae solus presbiter et minister huius sacri-
menti quod ille qui hoc dispensat facit corpus propter
ministra oportet quod habeat potestatem super corpus
ecclesie sed iste est solus presbiter quae solus presbiter

habet ministrare sacramenta Nec est instantia
 de baptismo Quia baptisus est sacramentum
 maxime unitatis Ideo oportet qd habeat ministrum
 maxime eodem Sicut de hoc sup. de baptismo
 r. iij. **U**trum aut oporteat qd sint plures ps-
 biteri ut sufficiat unus Videtur ex aucte
 allegata qd sint plures Quia dicit psbros i
 plurali Thomas in iij. suo videtur dicens qd
 si non possint haberi plures sufficit unus
 rō ministris Ita tamen qd semper unus debet
 i bngē et dicit vba Et si anq̄ pferat mo-
 ratum ut alit impediatur alius debz pferre
 illud qd remanet pferendum **Explicat q̄m**
Effectus istius de effectu q̄m vinctiois
 sacramenti est iste Sicut em d i infir-
 mitate corporali Ita suo mō debet ee i infirmitate
 spūali In infirmitate aut corporali sic e qd pod
 to qd aliquis sit curatus ab infirmitate adhuc
 remanet in eo quedā debilitas corporalis
 puenies ex p̄stina infirmitate Ideo indiget
 duplici medicina Una que sit egritudinis
 sanativa Et alia que sit debilitatis que
 remanet reparativa Sic est spūalis infir-
 mitas spūalis est peccatū Vid psalmista i p̄p̄
 peccatis miser mei do. quid infirmus sum
 medicina sanativa istius infirmitatis e p̄nia
 Et postq̄ sanatus e homo ab ista infirmitate
 adhuc remanet in eo debilitas quedam
 spūalis Et contra istā debilitate ordnat
 istud sacm̄ Unde effectus huius sacramenti
 est sanatio istius spūalis debilitatis Est
 etia alius effectus qd p ipm venialia peccata

et obliua mortalia remittunt^r et gra habita au-
getur et noua confectur Est etia alig effectus
quia si sit expediens aue suscipient^r sanitas
corporis sibi restituit^r dante istius sacramenti
Placuit omnia ista p aucte inducta Infirmit^r
quis in uob inducat p bros curie et orent sup
eum yngentis cu olio sancto et alleuiabit
eu dñs a languoribz suis et si in peccis sit
dimittentur ei in **Ca^m quod d^r quibz d^r dari**

Ex predicta aucte colligitur **ultima cunctio**
p istud sacramentū non d^r dari nisi infirmis
Quia d^r infirma^r quibz in uob Non aut debet
dari quibuscuqz infirmis s^r solum illis q^r sit in
periculo et sit p^rmoq^r morti qui cu deuotio^r
ante petierant istud sacramentū postea etia q^r sit
frenetici Cum enī istud sacm^r sit sacm^r exco-
mū non debet dari nisi exco^mū^r vel illis
q^r sit pari ad exco^mū ab hac vita **Ca^m post**

Quia matia purgata in q^r bz p^ribz d^r h^ro cūgi
Medicina d^r applicari p^riculibz parietis
matia p^rco purgata p p^rimū istud sacra^m
s^r medicina ut d^r est cou^r debilitatem
derelicta ex p^rco debet applicari membris
que sūt organa sensuū q^r quos morbi p^rco
in aiām intrat Vnde in sacro isto debent
cūgi oculi aures os et nares manū 2 pedes
et renes Ita q^r ad oculos dicat^r p ista scām
cunctione et p^rid p^rissimā m^rz indulgeat tibi
dñs quidq^r deliquisti p^r sup^r Ad aures per
auditū Ad os p^r gustū Ad nares p^r odoratū
Ad manū p^r tactū Ad pedes p^r gressū
Ad renes p^r ardorē libidinis p^rmittendo

in singulis p ista sciam burtione **Et** quod
 fiet de ceto a nativitate q no peccavit per
 ipsum **Vel** de fundo a nativitate q no pecca
 vit q auditu **Vel** de claudo q no peccavit
 p gressum **Debent** in bngi dist membris **Quo**
 q sic q licet cetq no peccavit in videndo
 ty peccavit forte in ordmate cupo appetendo
Et id duo de fundo 2 de claudo **Esto** etia
 q aliquis no habeat oculos al alia membra
 in quibz fit burtio **Debet** ty d bngi i locis
 ad burtio ppter ratione id dicitur **Ca. 17. p. 1.**

Quoniam in isto **utp exima ructio dz vicem**
 sacramento no impmit^r character maad
 festu est q istud sac^o iterari pt cu homo
 possit multoties admorte infirmad **Veru**
 aut in eade infirmitate possit nul multoties in
 bngi **Quo** q infirmitad quoda put brevis tid
 nonis sicut smochia ul smochus ul canson
 2 de alijs et in talibz infirmitatibz no debet
 istud sacrametu iterari ty si recidivaret
 aliquis cu recidivum sit alia infirmitas a
 pma possit iterato in bngi **Alie** put infirmita^o
 diutne sicut tussis febns ethica 2 de alijs
 q durant p annu ul plus 2 sic cu it talibz
 infirmitatibz possit homo multotiens benu
 ad punctu mortis in talibz pt istud sacm
 iterari **Ista** est s^{ma} **Thome i iij suo** **Dicit**
 tamen q si duemat^r s^{ma} alicuius doctoris
 i contrariu no condepnat eam **Illud** aut
 q dicit quidam q ille qui fuit burtio si cu
 retu no postea debet p balneare 2 qda

que tunc est canonistis et legistis patet q
 sponsalia debent pcedere nrimoniū sicut pūb
 pcedit futurū dicitur aut sponsalia a ppondo
 ppondo qd id ē qd pmitto pmittis rē

Cam 2^{ya} quot modis contrahantur sponsalia

Quoniam sponsalia quatuor modis
 uno modo nuda pmissioe sicut qd d^r
 accipia te in uxore et accipia te in virū
 Aliomodo datis aris sponsalibus .s. pecunia
 ut aliquibz alijs rebus Aliomodo annuli subar
 racione Et istud vulgari dicitur d^r d^r p^rposacio
 s^r p^rrie subarracio nūcupat^r Aliomodo in
 ue mēte Inamēto Ita tū q^d p^r sunt vba
 de futuro ut dicitur ē qua si essent vba de
 p^rnti id nō cent sponsalia s^r matrimonium

Cam 3^{ya} in qua etate possunt contrahi

Quoniam post septemū **matrimonium**
 qd post etate septem annoz tam
 pueri q^d puelle incipiunt h^re discretione
 que requirit^r in sponsalibz contrahend^r Ideo
 post septemū p^rnti q^dtrahi sponsalia Si nō
 an septemū ipi ut corp^r p^rntes non ipoz
 contrahant sponsalia nichil agut nisi tū be
 nerint ad septemū incipiant eis placere
 Quia si tū venent ad septemū incipiat
 eis plac^r ex tū valent Ita q^d licet p^roz
 nō cognoscat ea corporalit^r cōsanguinitatē tū
 ei nō pot^r h^re in uxore nec cō. Et nō
 q^d etas q^dtrahandi matrimonium apta in puella
 ē p^rij duoz In puero p^rij duoz 2 si an
 q^dtrahunt nō ē matrimonium s^r sponsalia tū
 nisi fuerint ita etati nubili p^rmatij q^d possit

carnaliter comisteri cum tunc etate videtur
malicia supplere **Cam qm̄ quis sit effrū**

Sponsalia continentur duobus **Sponsalia**
modis Quia quae continentur sub conditione
quae pure Si contrahantur sub conditione apposta
hoc potest et multis modis. qm̄ condicio apposta
aut est possibilis aut impossibilis ut puta contra
ham tenet si tetigeris digito celum Aut si sit
māia puta qd dicit contraham tenet si sol omnia
cras debent haberi qd non advenit i. non appo
sitis Si aut condicio sit possibilis aut est honesta
aut inhonesta Si sit honesta qd dicit contra
ham tenet si pater meus voluit ut si dederis manus
tenet non tenet minimum nisi condicio sit
impleta Et si i. contrahendo sponsalia fuerit
appositum Inimicitia et istud intellige nisi car
nalis copula fuit subsecuta nec eos Quia
tunc dicitur vix et minimum inter eos qd
videntur a condicione apposta recessisse Si
vero condicio sit inhonesta et sit contra naturam
et sciam minimum puta qd dicit contraham
tenet si pater tibi venena percutat ut si
qd percutia adulteranda te tradas ut donec
veniam aliam pulchriorem Ista condicio viciat
contractum ita qd non sunt sponsalia nec minimum
Si vero condicio sit inhonesta sed non sit cont
naturam minimum puta qd dicit contraham
tenet si hominem interfeceris ut si furtum feceris
et plura qd non adiecta debent haberi et est
abicienda et tenet sponsalia **Notandum**
tamen qd licet dictum sit qd sponsalia possunt
contrahi sub condicione qd immissa per tunc

¶ uba de puri tractu dūmo nō fuit q̄ can nali
copula cōfirmatū et ille q̄ iūmanet in p̄culo re
manet absolutus a vinculo p̄ponatū 2 hoc quādo
alter fuit p̄fessus in religione illa **Sedus** est
q̄ p̄ponatū nō tūent^r quia tūfficit se ad alia r̄gio
nem recepta t̄j p̄bus p̄nā de p̄urio ul fide non
fructa si p̄ eam steterit quom̄q̄ m̄mōmū fuit
q̄firmatū **Terius** si alter ip̄oz post tracta p̄o
salia t̄m̄terit lepra ul p̄alisy aut oculos aut
pedem aut manū amip̄t̄ seu aliquid ei temp̄us
euenit **Quartus** si sup̄ueniat affinitas puta
quia p̄ponatū cognouit consanguineā p̄p̄oz 2 ex
et ad hoc p̄bandū sufficit sola fama **Quintus**
si mutuo se absoluerint quidā t̄m̄e nō r̄cipiūt
istū casum **Vnde** dicit q̄ illa decretalis ex de
p̄pon. p̄t̄ca non est decretalis ul loquit^r de
p̄missis compatius **Sextus** si alter cor̄ fuit
fornicatus **Septimus** q̄ p̄ponatū de futuro d̄f̄o
cū alia ul p̄pona cū alio tractat q̄ uba de puri
ul p̄ uba de futuro et sequit^r carnal copula
t̄m̄e plūm̄ **¶** P̄ma p̄ponalia p̄ter maiz vincu
lum sup̄ueniēs **¶** 2z aḡ p̄m̄az de fide ul
de p̄missis mentita **¶** Octauus q̄ m̄oz uenit
ad etate l̄m̄ia et petit absolui a vinculo
p̄ponatū et dari sibi licentia nubendi alij
¶ Et nota q̄ om̄es isti casus p̄ter p̄m̄ū salū
q̄ dicit t̄p̄re ad religione m̄tendendi s̄m̄t
de p̄ponatū de futuro que p̄p̄o dicitur
p̄ponalia **¶** Nota etiā q̄ in duobz casibz de p̄
dicit ip̄o iūno plūm̄ p̄ponalia .s. q̄ m̄rat
religione et q̄ tractat m̄mōmū cū alio
ul cū altera **¶** In cetero uo casibz plūda
s̄m̄t q̄ iudiciū eccl̄s̄ie **¶**

Inquit septima titulus p. p. de matrimonio

Dest tractatus de sponsalibus dicendum est de matrimonio Et circa hoc consi-
deranda sunt octo primo quod est ma-
trimonium et unde dicitur. **1o** qualiter
contrahatur. **2o** quoniam et ubi et quibus ius
sunt matrimonium institutum. **3o** quanto que sunt cau-
sa institutionis matrimonij. **4o** quanto qui possunt
contrahere matrimonium. **5o** quanto quot modis dicitur
matrimonium. **6o** quanto quot sunt bona matrimonij.
7o quanto et aliis que impediunt matrimonium.

Capitulum primum quod est matrimonium

Matrimonium a doctoribus sic diffinitur. Ma-
trimonium est coniunctio viri et mulieris iunctio
indivisa iure consuetudine. **1o** dicitur
viri et mulieris ut virorum et mulieribus quia non
sunt viri plures mulieres nec una mulier plures
vires habere potest. **2o** dicitur indivisa iure. **3o** hoc
est quod neuter absque consensu alterius potest contrahi
potest fieri ut ordo servare et quod inter eos dicitur
sunt vinculum permanet iugale. **4o** dicitur diffi-
nitur sic matrimonium est viri et femine con-
iunctio iure divini et humani iuris quod
dicitur matrimonium de iure iuris et
iuris iuris. **5o** dicitur matrimonium quasi iuris
iuris. **6o** officium quod dat mulieribus esse
iuris. **7o** idcirco magis dicitur a matre
quam a patre quia eius officium appareret dicitur
iuris officium viri.

Capitulum secundum de quo dicitur

Solo consensu contrahitur matrimonium
matrimonium quia si plures dicitur contra-
ctus ad ipso coitu frustrantur. **1o** quod dicitur
viri per verba de presenti generat maritali affectu
in muliere et mulier in virum sine verbis

consuetis dicit Accipite in mea Et illa videtur
accipio te in meum Vel sic volo te de cetero
hinc in exord et illa videtur volo te habere
videtur ut quibusvis uerbis ut signis exprima
consensus statim et uniuersum Et dicit signis
quod surdus et mutus potest generaliter uniuersum
Verumptamen si loqui potest conuenienter uia per
mentem quatenus ad ecclesiam consensum uniuersum con
tinetur uel experientia *Capitulum 3. in uobis 2. et 3.*

In paradiso fuit institutum matrimonium
terrestri fuit uniuersum institutum et est
ante peccatum Quibus aut uerbis fuit institutum
Dicitur aliqui quod illis Crescite et multipli
cand et replete terram Sed non credo istud
et ad hoc fuerit enim uerba potius ludibria
hinc Unde dicitur quod uerbis ad prophetas ad
plures fuit institutum quod dicitur Hoc uir os
ex ossibus meis et caro de carne de carne
mea propter hoc dimittet patrem et matrem
et adheret uxori sue et duo erunt in
carne una Vide hoc supra de sacrame
tis in generali capitulo primo *Capitulum 3. in uobis 2. et 3.*

Due sunt principales fuit causa institutionis
causa multo magis licet sint multe scilicet
re principalis causa et prima et sustinens
pluribus Et propter hanc causam instituit de
uniuersum in paradiso ante peccatum in primis pa
rentibus quibus dicitur Crescite et multipli
cand Sed causa est uitatio fornicationis
et ista causa habet locum post peccatum

Unde de ista dicit Aplius ppter fornicatione
 cuiusquisqz Exore sua habeat et bnaqueqz
 Curo sua Cause p'dane sunt multe. s. pa
 tis reformatio. pulchritudo Exore et di
 uicie et filia Ita tñ qz intencio p'dcipalis. itaqz
 qui contrahit nō ferat. ad ista s. ad p'ma duo

Ca. quādo Cui pnt contrah. d. matrimoniu

Omnis homo qui p't consentie i' gūgale
 affertū et carnale copula exerce
 nisi expresse p'hibeatū p't contrah. mrim
 Dico qui consentie p't. qm licet puer inf
 etate limā constitutū hoc est infra xij
 annos et puella infra xij. dicat uerba
 apta ad mrimo contrahendū tñ quia
 consentie nō p't nullū d. mrimo Similit
 ille qui insanus est ul' furiosus dicat illa
 uerba non contrahit quia consentie nō p't
 et hoc uerū ē q'dm ē in fine constitutū
 qm si aliquomō habeat lucida mēualla
 et aliquomō redyt ad sanā mēte nūqz
 p't et testari et omnia que alij possunt
 p't et rēnt **De rodiallis** Nec rodiallis
 bñ. q. 1. qm̄b tūste Dixi etiā carnale
 copula exerce Et ideo ille qui caret utqz
 testiculo ul' ē frigidus naturalit' contra
 h. nō p't Dixi etiā nisi expresse p'hi
 beatū qz edictū d. mrimo contrahēdo
 ē p'hibitoriu. v. omibz qui nō p'hibet. ad
 mitti contrahē p't p'hibent. emd aliqui p't
 votū ppter ordmē et ita d. alijs impe
 dimēt d. quibz dicitur infra ¶ Et nota

q̄ matrimoniu contrahi pot̄ n̄t̄ absentibz p̄
p̄c̄rem sicut fuit f̄m̄ d̄m̄ Regem
Aragonu et dominā reginā que n̄t̄ est.

Matrimoniu *Ca^m p̄^m q̄t̄ mod^o d̄ m̄rio^m*
d̄ multibz modis Nam m̄d̄m̄ aliud
legitimu aliud clā d̄stinu matrimoniu legi
timu ē q̄d ab h̄is qui sup̄ feminā p̄tatem
habent exor̄ p̄rit̄ et a putibz sponsat̄
et legibus d̄tat̄ et a sacerdotibz ut mos
est h̄ddit̄ a panaphis custodit̄ et p̄lep̄m̄
accipit̄ Non tamen intelligas qui sine p̄
lep̄m̄tatibz ip̄is ē d̄p̄ m̄d̄m̄ s̄ sicut ē
in alijs sacramētis q̄ quedā p̄t̄ d̄ n̄tate
sacramēti quedā d̄ p̄lep̄m̄tate t̄m̄ Ita et
in m̄rio quedā p̄t̄ p̄t̄m̄ ad s̄m̄ m̄rio
m̄ sicut consensus q̄ uba d̄ p̄t̄i expressa
Et iste p̄t̄ facit matrimoniu. quedā p̄t̄ ibi
ad p̄lep̄m̄tate et d̄tate sicut p̄lep̄m̄tates
p̄t̄e sine quibz ē d̄p̄ et s̄m̄ m̄rio
quātū ad v̄tute licet nō quātū ad honē
tate ¶ Clā d̄stinu m̄rio ē quod fit sine
p̄lep̄m̄tatibz p̄d̄ctis et qui p̄t̄ cont̄h̄it̄
exponit̄ se magno p̄culo possit̄ eū alter
altero dimitte q̄d velit et d̄t̄o eū alio
ut alia contrahat̄ et sic in adulterio m̄rio
Unde in talibz consulendū ē in foro p̄m̄
ut d̄ nouo in sac̄e eccl̄ie contrahant
¶ Item m̄rio aliud iniuriatū aliud cōsu
matū Iniuriatū q̄ uba d̄ p̄t̄i. p̄f̄m̄ sine
q̄d̄m̄tū p̄ carnale copulam ¶ Notandū
tamē q̄ m̄rio pot̄ ē p̄f̄m̄ duobz modis

Unomo scitate Alio no significatio **matrimonii**
 go pe et pffm fuf scitate ante carnale copu
 lam **Vnde Augu** scribens ad quanda qssumal
 cu suo suo Socru emperat castitat dicit sic
 intertea Non qua piter tpebat a gumpioe
 carnali deo marito tuo et desierat ymo
 tanto sanctius ginges manebatis quanto
 sanctora concordie placita suabat **Et ma**
 trimoni no e pffm significatio an carnale
 copulam **Coniunctio** eud corpm sui et hoo
 rib ft gunctione natue diuine 2 huane
 in psona filij di **Vide** hoc sup de pccator
 in quali c. 10 **Et** pe soluit illa qstio **Et** pe
 inter bonu idgme maria et Ioseph fuit
 pffm unio quia fuit pffm scitate sed
 no significatio **Quida** dicit unio in
 ratu q sponsalia de futuro ratu p gump
 de pua gumpu q carnale copula **Item**
 unio aliud legitimu et no ratu aliud
 ratu et no legitimu **matrimoni** legitimu et
 no ratu est in fides **Et** d' legitu q legali
 institutioe ul puaue moribz no cont inssione
 dm contrahit **si** no e ratu unio q sine
 fide fit **Augu** no e ratu ginguu quod sine
 deo e **Ratu** si no legitu e qd in legitu
 psonab fides fit si sine legitu plemnitate
 contrahit **Ratu** et legitimu matrimoniu
 est inter legitimas psonab cu debita
 plemnitate contractum **Capitulu**
septimu **Quo** fit bona matrimonij **et**

Bona matrimonij principaliter sunt tria scilicet
fides p[ro]p[ri]a et sacramentum In fide autem
dicitur ne post vinculum conjugale cum alio ut
cum alia coeat In p[ro]p[ri]a ut amanter suscipiat
religiose educatum In sacramento ut coniugium
non segetur Et nota q[uod] p[ri]ma duo bona q[ui]da[m]
sunt in matrimonio quib[us] non Tertium vero de p[ar]te
libit adheret matrimonio **Cam octavo d[icitur]**

Impedimenta matrimonij sunt **de p[ar]te m[at]rimonij**
xij que impediunt matrimonium contrahendum
et dirimunt ad contractum Si t[ame]n ip[s]a ut ali
quis ip[s]os p[re]cedant matrimonium quod p[ro]p[ri]o co
njugale concludit Si vero p[er]p[et]uitur m[at]rimo
nium nullum p[ro]stat impedimentum Dicitur pat[et]
q[uod] ista exempla furiosus no[n] p[otes]t contra
h[uius] m[at]rimonium t[ame]n si postq[uam] contraxit efficiat
furiosus no[n] p[otes]t hoc soluit m[at]rimonium ite[m] qui
h[ab]et uterq[ue] testicu[m] suu[m] no[n] p[otes]t q[ui]trahere m[at]ri
monium Si vero post q[ui]tratu[m] m[at]rimonij p[er]iret
no[n] p[otes]t hoc soluit m[at]rimonium Et ita m[at]rimonium
est de alijs impedimentis **Quae autem sunt de p[ar]te**
dirimunt m[at]rimonium in hijs quatuor uerbis g[en]e[rali]t[er]
error. condicio. votu[m]. cognatio. crimen. Cul
tus disparitas. Cui ordo. ligamen. Consanguinitas
Si sis affinis si forte coire nequibus. Et
facienda uetant conubia p[er]a retractant
Prout ista duo decim impedimenta q[ui] de p[ar]te
dunt et dirimunt matrimonium sunt alia duo
que impediunt matrimonium q[ui]trahendum s[ed] non
dirimunt ad contractum scilicet t[em]pus fornicat[io]nis

et interdum ecclesie videtur Ecclesie lectio
 necnon tempus feriarum impeditur fieri per
mittitur facta teneri. Qualiter intelligi debeat
 dicendum est de uno quoque de impedimento erroris

Numeratis omnibus impedimentis de quolibet
 eorum dicendum est Et primo de impedimen-
 to erroris proprie quod si erroris ex sua natura
 non ex constituta ecclesie sicut plurimae impe-
 dimenta matrimoniale consensu excludit quod
 qui errat ad consentit ut ff. in d. om. In
 si per errorem et errant voluntas nulla est
 ut. C. de iuris et facti ignorantia ad p. testium
 non idcirco Unde si mulier aut vir errat
 in matrimonio contrahendo nullus est consensus
 qui solus facit matrimonium **Nota** tamen quod triplex
 potest esse error circa personam Vnde ipse proprie
 ut si de petro credat quod sit Wilhelmus. er-
 ratum circa personam Alius est error fortune
 ut si de paupere credat quod sit dives Alius
 est error qualitatis ut si de ignobili credat
 quod sit nobilis vel de corrupta quod sit virgo
 modo error proprie impedit matrimonium ut si
 credens contrahere cum martha contrahit
 cum maria nullum est matrimonium Error ad
 qualitatem et fortunam non impedit matrimonium
Ad hunc gradum Aliquis contrahit cum aliqua idcirco
 eam esse virginem vel filiam regis et tamen ipsa est
 matrona vel filia rustici tenet matrimonium
Vel credit contrahere cum diuite et contra-
 hit cum paupere tenet et matrimonium. **De impedimento conditionis**
 si hinc ita.

Impedimentu condiciois inducitur ab ecclesia
in fauore libertatis Et de hoc sciendum
est qd si mulier contrahit cum seruo sciendum
vel liber cum ancilla tenet matrimoniu & vali-
dum e Si uero libera contrahit cum seruo
ignoranter que credit se libera vel liber
ad ancilla nullu e matrimoniu nisi eos nisi
postea se cognouit eius condicione e tale et
conferat in ea ubi ul fit ul carnali copula

Nota tñ qd error dicitur condiciois dicitur
et dirimit matrimoniu non aut error par-
ul melioris ut si seruus contrahit ad ancilla
qua credit libera ul ad libera qua credit
ancilla qd no dicitur nec habet qd obli-
ciat ei de condicione appropinquat mo ead sup
de sponsalibus c. iij. qd id iudicium dicitur ibi & hic

Quia impedimentu **de impedimento voti**
voti Nota qd intelligitur de uoto conti-
nentie sive de uoto castitatis Et circa hoc
est notandum qd duplex e uotum continentie scilicet
quoddam e simplex. quoddam e plene
votum simplex dicitur matrimoniu contrahendum
si no dirimit id contractum votum autem
plene dicitur contrahendum et dirimit id
contractum Et de aut votum sit plene licet
olim fuit alteratio nisi doctoribus tñ hodie
est declaratum p dnu Bonifaciu octauu
ex de uoto et uoti ^{ca.} Quod votum h. si.
vbi dicit qd votum plene obligat quatuor ad dirimendum
matrimoniu duobus modis Primo per
susceptione sacri ordinis s. subdiaconatus

dyaconatus et pbratus Alieno q̄ p̄fessionem
expressam ul̄ tacita sciam alicui & religionibz
appat̄ Promoti q̄ ad sacros ordines uel
religiosi nō put̄ q̄trahē mirimomū. Nota
penale constitucione in constitucioibz dñy

Clementis contra religiose contēgentes de
fco s̄ q̄ p̄t̄ excoꝛati et irregulaeb̄ nec
p̄t̄ eis nisi q̄ p̄dem aplicam d̄p̄p̄nsa.

Quatuor **De impedimento cognōis carnis**
est triplex quedam carnalis quedam
pp̄ualis Et quedam legalis Et p̄mo audied
est de cognōis carnali que nālit̄ p̄cedit
alias Et ista appellatur eoz consanguinitas
videndū & ergo quid ē consanguinitas et unde
duat̄. Quid ē linea consanguinitat̄ Et quot
sunt linee Quot p̄t̄ gradus et quomō cō
putant̄ et usq̄ ad quō gradū p̄hibet̄
m̄mō. Consanguinitas est vinculu p̄sonarū
ab eod̄ seipite descendentiū carnali p̄p̄a
gacione contractū Et p̄t̄ d̄ico illa p̄sona
a qua aliqui duxerūt originē. p̄t̄ de Adam
fuerūt s̄p̄ites Cayn et Seth et filioꝝ
q̄y ex eis descendunt d̄nt̄ consanguini
tas con et sanguis quasi eozm̄ sanguine
h̄ntes ul̄ de suo sanguine p̄cedentes. Linea
est ordinata collisio p̄sonarū consanguinitate
quittat̄ ab eod̄ seipite descendentiū di
uerfos gradus tenet. Linee p̄t̄ tres
s̄. Ascendentiū. descendentiū et t̄nsuersa
linea p̄ma ē ascendentiū scilicet illoꝝ a
quibz traxerūt originē p̄t̄ pater m̄
d̄n̄s Ana p̄anḡ. Pana Abanḡ. Abana

Secunda est descendencia scilicet illorum qui dicuntur
origine a nobis. scilicet filius filia nepos neptis
pronepos proneptis Abnepos abnepotis Terna
est transuersalis siue collateralis alia est illorum
a quibus non dicuntur origine nec ipsi a nobis.
Ut pater frater filii duorum fratrum qui dicitur fra-
tres patruelis. filii duorum patrum qui dicitur
fratres cognati et corporales filii et nepotes usque
ad quartum gradum. Nota ista propter quod primo
gradu. Et nota quod due linee descendentes
faciunt unam transuersalem ut apparet in hoc ex-
emplo filii duorum fratrum attinet sibi linea
transuersali et quilibet eorum una linea descen-
dit ab uno autem eorum qui fuit super-
ioris a quo traxerunt origine et sic de alijs
omnibus est intelligendum. **¶** Vnde videndum est
quid est gradus. Et nota aliter computant
gradus canonice et alii legiste. **¶** Secundum
canonice due persone in linea transuersali
faciunt unum gradum. **¶** Secundum legiste quilibet
facit unum gradum ut puta duo fratres sunt
primo gradu secundum canonicos qui secundum le-
giste sunt in secundo filii duorum fratrum secundum ca-
nonicos sunt in secundo qui secundum legiste
sunt in tertio et de singulis. **¶** Sed quia istud
parum aut nihil facit ad propositum. **¶** Ideo di-
mittat et videamus quid est gradus. **¶** Gra-
dus est habitudo. id est computatio distantie
personarum qua cognoscitur quanta quantitas
distantia due persone inter se. **¶** Gradus

ua computant^r in linea ascendenti pater
 mater sic in pmo gradu datus datus in secdo
 pater pater in tertio abauz abauia in quito
In descendenti linea computat^r sic filius et filia
 sic in pmo gradu nepos et nepos in 2o
 pater et pater in tertio abnepos abnepos
 in quarto **I**n transuali uel linea computant^r
 sic duo fratres sic in pmo gradu filij duorum
 in 2o. nepotes eorum i. duorum fratrum in tertio
 pater in quarto **A**ltra que gradum nulla
 consanguinitas extendit^r quatuor ad impedimentum
 ut impedendum uel dirimendum matrimonium
 licet antiquitus extenditur usque ad septimum
 gradum. **V**idendum est ergo qualis pmo ista
 doctrinam consanguinitatis duemeda est et co
 putanda e inter aliquos **C**um igit^r eis
 sint de aliquibus puta Bartheolomeo et
 Bertha quoto gradu consanguinitatis attineat
 sibi. accipe aliquem patrem a quo ambo traxerunt
 originem. Verbi gratia Petrus genuit
 Iacobum et Iohannem qui fuerunt fratres **E**cce pmo
 gradus. **V**el si no potes scire quis fuit
 pater duorum Iacobus et Iohannes fuerunt fratres
 hoc aut dico qd semp fratres poni possunt
 in pmo gradu ut frater ut soror ut duo so
 rores. **P**rode go computantur sic Iacobus
 et Iohannes fuerunt fratres qui ut dicitur e facti
 cum pmo gradu Iacobus genuit Andream
Ecce secunda gradus Andreas genuit philippum
Ecce tertia gradus Andreas philippum

genuit Bartholomeu. Ette quartus gradus de
quo nunc agitur modo reuertitur ad Iohannem
qui fuit frater Jacobi et prode per Jacobi et Jo-
hannem ut dicitur est fuerunt fratres Iohannes ge-
nuit Thomam Thomas genuit Bertham
de qua nunc agitur. Ette tertius gradus de
deus ergo per Bartholomeum et Bertham attinet
sibi ex una parte in quarto gradu et in alia
in tertio et hoc loquendo usualiter per se dicitur
veritate non attinet sibi nisi in quarto gradu
et per non per se in matrimonium nunc eos. Idem
facienda est de illis qui magis ut minus di-
cuntur per in consanguinitate. Dicendo in tali
gradu et tali attinet sibi. Et quod ita opor-
tandi per et numerandi persone colligitur
ex parte ex illis duabus decretalibus ex de
consanguinitate tua nos ex de testibus licet quidam
Sed pone duo persone que attinet sibi ex
una parte primo et in quarto gradu et ex alia in
quinto gradu nunc poterit contrahi matrimonium
nunc se dicitur quod per quia semper standum est in ma-
iori persone in consanguinitate. ex de consanguinitate
et affinitate. Inter. In hoc enim tangit caput re-
mouet persona ex meta consanguinitatis
existit. Unde non attinet sibi ex quo con-
sanguinitas non est inter eos quia sicut an-
tiquitus omnis consanguinitas creabat in sexto
gradu. Ita omnis consanguinitas hodie tracta
in quarto. Ex dictis patet per quod consanguinitas
impedit et dirimit matrimonium.

usq; ad quartū gradum consanguinitatis delatus
 et non ultra **De congregacione spūali**

U 1° de cognacione carnali. Videndum est
 de cognacione spūali. Unde videndum est
 quid est cognacio spūalis quot p̄t eis species
 quō impedit m̄riōm. in quibz sacris ḡtrahat̄
 Cognacio spūalis 3̄ spūalitas p̄uenies ex
 sacramenti donacione uel adm̄stracione. Verbi
 gr̄a. Sacerdos baptizat puerū tu suscipis
 eū uelq; Cr̄m 2̄ p̄ spūalis istis p̄uenit et
 opat̄ p̄uenit eū. Species spūalis cognacionis
 sūt tres. Una dicit̄ spūalitas. Et dicit̄
 spūalitas a con q̄ 2̄ simul et p̄mitas
 quas simul p̄mitas uel quasi cōis p̄mi-
 tas. Nam unus opat̄ semp 2̄ p̄ spūalis
 p̄uenit et alter carnalis. Alia dicit̄ p̄-
 mitas et ista attendit̄ m̄ eū qui suscipit
 et illū qui suscipit. i. mater puerū 2̄ p̄-
 terū. Alia dicit̄ p̄mitas q̄ attendit̄
 m̄ filiū tuū spūale et filios tuos carnales.

Restat 2° videndum quid iuris sit de m̄riō
 talū et p̄mo dicendum est de spūalitate.

Notandum 2° q̄ duplex 2̄ spūalitas qua
 quedā 2̄ dicit̄ f̄ illa quā ego contraho p̄
 m̄riōm et ista impedit et dirimit m̄riōm
 Ut si ego suscipio filiū. Et t̄x̄ mulieris
 uel ip̄a meū nūq̄ potero eam habē in
 Ep̄ō. Et si accipio eam sep̄andum est
 m̄riōm ita 2° ex de cognacione spūali de
 m̄riō. Alia dicit̄ spūalitas in dicit̄ sūm

Exm d.
oprintate

emergens illa scz qua unus coniungitur postquam sunt
una caro effici contrahit per actum alterius sicut
illa qua contrahit per actum uxoris postquam est
a me carnaliter cognita sicut si uxor mea fi-
lius aliorum suscipit ambo partes quoniam sunt
copres mei quibus ego non suscipio ea quoniam
concedunt sibi quibus admittunt actionem. Et
de hoc ponit exemplum cunctissimum in quodam
decretali ex de cognatione spirituali et agatione
ubi dicitur sic Martini duxit Bertham
uxorem et Lotharius Thaberga postmodum
Lotharius genuit de sacro fonte filium mar-
tini et Berthe. Demum mortuus est Lotharius
et Bertha et rimaservit Martini et Tha-
berga cui maritus suus Lotharius coprintate
acquiritur quod filium martini. Quod si
Martini posset contrahere in domum cum dicta
Thaberga et videtur sub papa quod nullomodo
Et sic patet quod coprintas tam directa quam indirecta
impedit unionem contrahendam et dirimit
iam contractum. **¶** modo videndum est de patri-
tate que attenditur in suscipiente et illud
quod suscipit. i. patrum et matrum et fi-
liolum et filiolum. Et de dicto quod in quibus
possunt per se esse in domum in tales et si
contraherent de se sunt separandi. **¶** Alio
videndum est de fraternitate spirituali que attenditur
in filiolum et filiolum et filios et filias
carnales primis. Et licet doctores antiqui
varia dixerint circa materiam istam tamen

firmus et sine ad dubitacione e tenendu q orb
 filij duozz compatru sine ante qpritate
 genti sine post possunt ltime mrimonalit
 copulari excepta illa psona mediante q
 puentu e ad qpritate **¶** Nam illa nup
 pe copulari mrimonalit alicui filioz sui
 pris spualis **¶** Item nota q qpater hite
 pe accipe in uxore filia qpris sui nisi sit
 illa qua mediate qpres sui effit **¶** Solet ad
 dubitari utru aliquis possit hie duas co
 mres in uxores .f. una post alia **¶** Ad quod
 dicendu est q refert utru comunitas pce
 dat mrimoniul ut sequat^r si pcedat hite
 pe hie duas qmres in uxores **¶** Verbi gra
 maria et hertha pte qmres **¶** Postea mar
 tina conthit cu maria et ea cognoscit
 ea mortua qe conthit cu hertha et cau
 sa quia p emone carnis sequete no tra
 hitur ad emone ppus pcedente **¶** Si at
 qmritas sequatur unio^m r supple p carna
 lem copula copidmat **¶** Tunc distingebit
 q si uxore tua suscipit filiu alio tunc
 ista cuius filius suscipit^r efficit^r comater
 tua p factu uxoris tue et mortua uxore
 tua non poterit illa hie in uxore tua
¶ Et eand qpritate intelligas acquiri
 uxori q marito **¶** Si uo filiu uxoris tue
 que d uio alio genuit aliqua mulier
 d sac fonte hieant ut ad confirmatoz
 coram epō tenuerit illa mulier est

Quoniam quedam impediunt matrimonium con-
 trahendum et dirimunt iam tractum sicut
 masculus fornicarius. raptus aliene uxoris post
 mensuram et si quis impediendo matrimonio proprium
 filium de fonte suscipit ut possit eam privare
 caruli debito et copia sui. Item homicidium
 pluri. Quia ista etiam et forte multa alia impe-
 diunt ut dixi matrimonium contrahendum si non dirimunt
 iam tractum. Vnde si sunt adolescentes et timentur
 de corpore et timore etiam debet eis dare licentiam
 nubendi. Sed autem etiam etiam que non pluri
 impediunt contrahendum vnde etiam dirimunt
 iam tractum. **Primum** est quod aliquis adulter
 cum aliqua coniugata et iste vel alia meretur
 in morte viri adulteri cum effectu vel in morte
 uxoris viri ut simul conuenerint in hoc casu
 contrahendum non debent et si contraxerint sunt pe-
 perandi. **Secundum** si adulteri prestat fidei adul-
 tere ut ducat eam post mortem hominis eius
 mariti vel post mortem uxoris viri adulteri
 Tertium quod non prestat fidei de ducendo eam
 si simpliciter eam ducat. Quia ut dicitur in Le-
 gestimo. plus est ducere quam fidem dare de
 ducendo. Et istud casum intellige quod per matrimonium
 et hereditatem et legitimum quoniam si non fuerit heres si puta-
 tur et hereditatem. nullum prestat impedimentum fidei
 matrimonio. Si vero nulla istorum casuum interuenit
 licet per quos conuenerint cum ea quod polluit per
 adulterium. **Nota** etiam quod si mulier que conuenerit
 cum coniugato fuerit eam cum coniugato non potest eam

habet post morte uxoris Et si ignoret eum esse
conjugatum vno credit ipse esse solutum non obstante
eo qd contraxit eum eo vivente hoc est lina potit
contrahere eum eo post morte lina uxoris de d.

Hoc qd in iuribus **pedimento dicitur** dicitur
ut ratio et legitimum oportet qd si quis conjugium
sit fidelis unde non potest contrahere in iuribus ad iu-
dea vel sarracena vel gentili vel pagana et si
contraxerit de seo nullum est in iuribus sponsalia
tamen potest fidelis cum infideli contrahere sub ista forma
qd fidelis conditatus ad fidem infidelis potest tamen
contrahere cum infideli dicitur sunt eiusdem ritus
sicut iudeus cum iudea sarracenus cum sarracena
Et pone alter conjugium conditatus ad fidem alter
manet in infidelitate quod fuerit de istis dicitur
qd si infidelis non sult habitare cum fideli vel
si sult cohabitare non tamen sult cohabitare sine
contumelia creatoris vel absque hoc qd trahat
eum ad infidelitatem vel ad peccatum mortale In istis
tribus casibus contumelia salvatoris soluit ius
in iuribus quantum ad fidem et potest fidelis licite
contrahere nec est dicitur quantum ad hoc utrum
fuerit iudeus vel paganus quoniam id ius est hodie in
scriptis Si autem infidelis sult contrahere fideli
sine aliquo peccato tamen et si fidelis sult
habitare peccatum licet facit ut dicit apostolus in pa-
tristina ad romanos capitulo primo Si autem non sult habitare
peccatum non est repellendus Tamen ille vel illa
vivente non potest contrahere cum aliquo vel cum alia
quod diu durat in iuribus Et si unus iudeus vel
paganus contraxit eum consanguinitate sua sicut

rind et condit² ad fidem remanebit tale ma-
 tmoniu. **¶** Dico q d d no no q traxerit in gra-
 dibus diuina lege prohibet qui ponit leuitica
pxij. Quia infideles no arant. canonice
 institutis et p sacro bap^m no soluit² iungia
 s^z amia dimittit. **¶** Item Eng pagana plures
 h^us exores condit² ad fid^m in quid d² tmebt
 omes ul quid ex eis d² tmebt. **¶** Dico q solid
 d² tmebt illam q fuit p^{ma} eius exor quia
 nulla aliaz fuit con² eius exor. **¶** Si aut ali
 iungia labat² in h²sim ul i infidelitate qui
 manet d² fid^m no p² con² et tene² contine
 quomd licet d² isto casu sit g²uelia creatoris
 sicut in p^{mo}. Tame² unio^m fidelis rati² est
 et nullo casu sup²uente p² dissolui qatri
 mem² aut infidelis no e² rati² et ideo dis-
 plui legitime potest. **De impedito violencie**

Violencia de sui natura etia sine co²stru²o
 co²stru²o d² pedit unio^m q² excludit g²ensu
 libere q² solus facit unio^m. **¶** Adubi met² uel
 coactio induent no p² g²ensu locu² habere
¶ s^z q² magna e² d² d² m² s² i² et met²
 et met². **¶** Ideo videndu² quid sit vis ul coac-
 tio et met² et q² violencia et quis met².
¶ Vis sine violencia e² maior² rei impetus q²
 repell² no p² a²et² e² instantis ul future
 ment² imp²datio. **¶** Vis sine coactio ul vio-
 lencia quia p² eod² accipio alia leuis alia
 violencia. **¶** Leuis no excludit co²g²ensu unio^m.

malum si violenta excludit **V**iolenta coactus d
 ad quib trahitur capit iuita dicit ut ligat
 Item metus alius cadit i constante eund alius
 non **A**lle qui cadit i constante eund expirat
 et excludit consensu inuiciale **Q**uis aut sit
 metus qui cadit in constante eund **D**icendum
 q metus moris cruciatu corpis seruitur stupri
 Et de ho sunt apud **E**xceptione metus hoc posse
 puta quia nescit **S**upri sine statu **A**llis atq
 notis **N**otanda etia q iste metus possit ad
 in sua psona et no cadet in alia sicut tal
 metus possit ad i me qui no cadet in rege
 quia no est **C**onsile hoium clare dignitatis
 in urbe tenuisse **V**el q rex metu qui nihil
 timent sp q metus ca non e **C**onsile **V**erum
 si p aptissas pbarores de metu **H**abere
 repellit p supas q cont eud est ut d' **I**dem
 Et sic iudex fm **D**uditate psonare et locore
 iudicabit qualis sit metus et fm go iudicabit
 p **M**ris ut contra **N**otanda et q qualiscunq
 sit metus uel violentia si mulier q allegat
 metus uel violentia stetit p **A**mo 2 **D**um dicit
 eud eud uel si consenserit d carnale copulam
 non debet postea audiri si allegat metus ut
 violentiam **D**e impedimento ordinis

Quod dicitur dicitur est supra quida per mo
 res salis hostiaru **E**xcoasta **C**onato
Acolitatu **E**t isti no impediunt unum conu
 dum nec dirimunt id q tracta **A**ly aut dicit
 maiorib f **S**ubdiaconatu **D**yaconatu **P**bratu
Et isti impediunt unum conuendū 2 dirimunt

v?

u

iam contractu Quia ipse ordinibus uotum plep
ne e annexum **De imp. dimictio ligandi alia**

Imp. dimictio scum quib e alligato alteri
Exori adeo semp fuit validu q anq aliq
constitutio ecclie sup hoc emanaret nūq
alligato Exori pe ul potuit alia rēpe nec
Emp licuit hoc absq pccali dispensacōe di
qui fuit institutor monij Sicut dispensauit
eū abraham et Jacob et alijs patriarchis
qn aliquis pecc ligato mulieri p pponalia
tū et aliquis p matrim. Videndum e qd ius
sit in vtrsq **Et** adeo nōndū p si alijs contract
pponalia eū aliqua p ūba de futō nō debet
contrahē eū alia nec illa eū alio 2 si gtravit
eū alia pponalia eū q ūba de futuro debet
dimittē scdm et redire ad pma Si aut
gtravit eū scdm pponalia q ūa de pnti ul p
ūba de futuro et fuerit pccata carnalis co
pula debet stare eū scdm. eū si pponalia
contracta eū pma fuerint eū iuramento uallata
s debet agē pma de pnti 2 de fide me
tita Si aut e iuridicalit ligato Exod s nō
e pccata nūc eōs copula carnalis pē alt
altero iūto religione intrā et qui dimanet pē
eū alio ul alia contrahē Si fuerit nūc eōs
pccata carnalis copula nūq p dū d eare
rur pnt se dimittē nisi causa fornicatiōis
et tūc si se dimiserint ul reconciliēt al
remaneat iūpti qm scdm ūba saluatoris
si aliū iūperit merchantur **Et** ponatur

Sponsus credit maritum mortuum contrahit cum alio
 Dico qd si dicit ita credit nec ille reuertit^r opus
 factum ab adultio et fornicatioe p ignorantia
 facti et filij p quos ex fide suscepit iudicant^r
 legitimum. Sed statim eum dicitur p^rmo qd r^ecedit
 a fide et r^edit ad p^rimum qd si no fuit adultio
 iudicatur. **Q**uid si no r^euertit^r credit t^rice
 eum quid faciet no exiget debitum a marito
 quod accepit. reddat tamen exigenti q^{uod}
 consilium datur ep^o de fidei iuramentis. Dubet
 redemptor. **Q**uem pone eum iure iⁿ ex^{tra}ter^{ra}
 cont^rarracenos ut in regione longinqua
 no r^euertit^r nescit^r utrum sit eius ul mortuus
 quid faciet Sponsus. **D**ico qd quatuor^{decim} sit in
 uetula contrahit no p^{er} donec sit ita de mor
 te mariti. Sed qualiter certificabit^r. Respondet q^{uod}
 p^{er} iuramentum illis sub quo militauerit et etiam
 prior^{um} qui morte eius nouerint. Et s^{ecundum} leges
 ad hoc debet spectare p^{er} annum anq^{ue} nubat
 Sedu^m canones statim q^{uod} iuramentum p^{er}stitit
 contrahit p^{er} ep^o de p^{er} nup. **S**up^{er} illa d^{icitur}

Publice honestas publice honestas iustit^{ia}
 iustitia est ipe d^{icitur} iuramentum ab ecclesia iur^o
 ductum p^{ro}pter eius honestate. Cuius due sp^{eci}es
 erant antiquit^{er}. Nunc aut^{em} est una t^{em} que
 contrahit^r ex dispensatioe puta si aliquis de
 sponsauerit puella septem annor^{um} licet eam no
 cognoscat. t^{em} nulla de consanguinitate eum
 eam possit h^{abere} in Sponsu nec ip^se alio de q^{uod}
 consanguinitate eius. **I**dem dixi septem annor^{um}

Quia si ante septem ^{annos} sponsalia pura et certa
 et sine conditione contrahantur nullis sui momenti
 nec aliquid possint impedire nisi post septem
 annis sponsalia approbaverint. **Nota** etiam quod de
 ratu d' hodie de iure nouo quod licet sponsalia sint
 nulla ratione consanguinitatis aut affinitatis aut
 religionis aut quarumque alia ratione iudicio non sunt
 nulla ratione etatis **Præterea** impediuntur publice
 honestate iusticie **Ex** de sponsalibus li. vi.

Affinitas et proximitas **De Affinitate.**

Affinitas est proximitas **De Affinitate.**
 Sponsare ex carnali copula quæcumque omnino
 carens potest. **Et** dixi ex carnali copula quia
 tam per fornicaria quam per matrimoniale copula contrahitur
 affinitas. **Et** licet olim essent tria quæ sunt tres
 modi affinitatis. **Tamen** hodie primum genus tunc stat
 secundo et tertio de medio sublatum. **Nota** ergo quod primum
 genus affinitatis contrahitur ex persona addita
 consanguinitati per carnalem copulam. **Iuxta** illam
 regulam que dicit quod persona addita per
 carnis propagationem mutat gradum affinitatis
 sed non mutat genus. **Et** persona addita per
 per carnis generationem mutat genus affinitatis sed
 non gradum. **Verum** mutat mixta genus sed
 quatuor gradum. **Et** ut melius intelligatur ponatur
 exemplum. **Ego** et proter mea sumus una con-
 sanguinitas. accipiat proter mea maritum suum
 amasum sed perter. **Iste** perter qui est persona
 addita consanguinitati mee per carnis genera-
 tionem mutat genus affinitatis sed non gradum
 quia perter non est consanguineus meus sed in affinis.

Et permutat genus attingere s̄ nō mutat gradū
Quia sicut soror mea ē consanguinea mea in primo
gradu ita petrus ē in affinis in primo gradu ita
etiam intelligas de marito ul' amasys omni co-
sanguinearū mearū quia in quoto gradu co-
sanguinitatē ipse attinget michi in toto gradu af-
finitatē marito ul' amasys eorū attinget michi
Et qd̄ dixi de marito consanguinearū mearū id
per omnia intelligas de uxoris consanguineorū meorū
quia in quoto gradu ipse sūt in consanguine in
toto gradu ipse sūt michi affines Nō si ali-
quis ē in consanguine in ij gradu uxoris sua
ē michi affinis in secundo gradu et sic de alijs
gradibus Idem dico de consanguineis uxoris
mee qz in quoto gradu sūt consanguinei sibi
in toto sūt affines in et oēs consanguinei sūt
affines uxori mee in illo gradu in qo sūt in
consanguine Et ideo nota q̄ sicut consanguinitas
usq̄ ad quartū gradū ipedit in iō gradibus
et dicitur id contractū ita affinitas usq̄ ad
eundē gradū facit idem Notandum etiam q̄
in gradibus in affinitate s̄ oritur ex consanguini-
tate ad dubitat̄ de affinitate aliquorū rem-
nendū est ad illā p̄sonā quā mediate fuit
veterū ad affinitatē et requirēdū est quoto
gradu distat ab illā p̄sonā de qua agitur
secundū modū sup̄ assignatū de consanguinitate
Vbi dicitur ē quomōdo gradus sūt computandi
in consanguinitate in quoto gradu distat in
consanguinitate toto distat in affinitate et

Notandum etiam qd licet exor sanguinis mei sit
 affinis michi tñ filius que suscepit ex sanguine
 meo nō est in affinis s̄ sanguinis s̄ si hnt
 filiu ex alio qui michi michi attinet. ille filius
 nec est nō affinis nec sanguinis filius aut con-
 sanguinei exoris mee erit in affinis sicut pater
 suus s̄ in alio gradu qz si pater est in primo
 gradu filius erit in secundo 2 sic de alijs. **N**ō
 etiā qd licet meriat sanguis mediate quo co-
 trahat̄ affinitas p̄pna tñ que sup̄iunt re-
 manet in affinis. **N**otandum etiā qd licet dñs
 sit qd affinitas contrahit̄ p̄ concubitu fornicariū
 intelligēdo ē qd fiat ordine nē. qz si aliquis
 cognosceret aliqua cont̄ natura. hoc ē si ex-
 ras debitu aliquis polluet aliqua sp̄us tal
 pollutio sit exorabilis et amosa et dap-
 nabilis nulla tñ ex tali gubitu gtrahitur
 affinitas. Quia talis gubitu nec facit sang-
 nis nec semis gmixtione nec carnis unitate
 p̄ que contrahit̄ affinitas. **E**t id videtur
 nō dicenda si aliquis ducit claustru pudor
 alius ul̄ posuit virga virile infra mēbr̄
 mulieris nō tñ p̄uenit ad gsumacione operis
 qd ex hoc nulla gtrahit̄ affinitas. Ita dicit
Raynoldus et hostien quia gmixtio seminu
 requiritur ad affinitatem. **D**e impotentia
Impotentia cocūdi optinet maximū locū
 Quia contrariat̄ dicit̄ et ex nat̄ sui finit̄

matrimonij qui ordinatur ad plenum suscipiendum
vel ad fornicationem vitandam et strup istordito
tranat impotencia coeundi Quia uo no sub ipo
tencia coeundi hoc facit. Videndum est quid est
ipotentia coeundi. q̄ eius p̄es que impedit unioem
et que non. **I**mpotentia coeundi ē dicitur ad uel
corpis uel strupis quo quis impedit alteri
carnaliter comisteri. **E**xes istis impotentie p̄
multe. **Q**uid alia ē n̄alis alia accidentalis. **N**ata
lis ut frigiditas in viro **A**rticatio in muliere
Defectus etatis in quocumq̄ **A**ccidentalibus ut casus
malicius q̄d fit per quedam maleficia que dunt
fortes sine fraude. **I**tem n̄alis impotentia alia
ipalis alia p̄petua. **N**aturalis ipotentia sicut
ipalis impedit unioem q̄ tempore quo durat.
si est defectus etatis in quocumq̄ q̄d in ē m̄ior
etatis non p̄t contrahere unioem. **V**idē sup̄ de p̄o
salibus in 6. **N**alis ipotentia sicut frigiditas
in viro si sit p̄petua ipedit unioem contra
hendū et dirimit iā contractū. **D**e articulatione
que ē in muliere dicitur ita qm̄ si p̄t ei subue
niri b̄nficio medicie ut p̄ assiduum op̄o cum
hoc conueniet statum no ipedit unioem
ad illo a quo p̄t cognosci carnaliter. **E**t nota q̄
si p̄ articulatione p̄petur ab illo q̄ ead cognos
cere no p̄t et p̄ usū alterius cui se copulauit
sit sc̄a ydonea p̄mo separanda ē a 2. et reddē
da p̄mo. **S**i uo sit talis articatio q̄ ei subueni
nullo nō possit b̄nficio medicie ipedit unio
em contrahendū et dirimit iā contractū. **S**i

querat quo factum si sit t[em]p[or]ale aut p[ro]p[ri]um.
Dico q[ue] a p[ro]p[ri]o omne maleficium i[st]ud t[em]p[or]ale
 s[ed] ex quo q[ue] t[ri]um[m] cohabitauerint dantes stu-
 diose opam copule carnali si ad huc durat i[st]e
 d[omi]n[u]m reputat[ur] maleficium p[ro]p[ri]um. **S**i aut[em] sit
 i[m]potentia accidentalis sicut est castratio f[er]mit[er]
 tenendu[m] est q[uo]d talis i[m]potentia impedit iurioniu[m]
 contrahendu[m] et dirimit i[n] contractu. **D**e male-
 ficio aut[em] d[ist]inguere quia aut d[omi]n[u]m a p[ro]p[ri]o
 si sit t[em]p[or]ale nullu[m] prestat impedim[en]tu[m] iurionio.
Si p[ro]p[ri]um impedit contrahendu[m] et dirimit
 contractu[m]. **N**otandu[m] t[ame]n q[uo]d id q[uo]d d[omi]n[u]m est de
 castratio et maleficium intelligendu[m] est q[uo]d p[ro]p[ri]o
 d[omi]n[u]m q[uo]d si sup[er]ueniat iurionio nullu[m] p[ro]s-
 tant i[m]pedim[en]tu[m]. **I**dem intelligo de quolibet
 alio impedim[en]to. **E**t intelligo omnia que dixi
 de iurionio fidelium q[uo]d de iurionio q[uo]d e[st] i[n] i[n]fidelis
 nichil ad nos. **D**e d[omi]n[u]m q[uo]d sit q[uo]d ista i[m]pedi-
 menta no[n] dico aliquid quia istud p[ro]tinet ad
 officiales seu p[ro]latos non aut[em] ad curatos q[ui]b[us]
 dirigitur p[ro]b[is] libellus. **D**e t[em]p[or]e feriarum

Dico de impedim[en]tis que i[m]pediunt matri-
 moniu[m] contrahendu[m] et dirimit i[n] con-
 tractu. **D**icendu[m] est de impedim[en]tis q[ue] i[m]pediunt
 contrahendu[m] s[ed] no[n] dirimit i[n] contractu. **E**rgo
 circa tempus feriaru[m] nota q[uo]d i[n] t[em]p[or]e feriaru[m]
 possunt contrahi p[ro]p[ri]a et etia[m] iurioniu[m] q[uo]d
 solo c[on]sensu contrahit[ur] s[ed] traditio exort[ur] iurionio
 n[on] p[ro]p[ri]a et carnalis copula p[ro]hibent[ur].
Et nota q[uo]d temp[us] feriaru[m] e[st] ab adu[er]tu d[omi]n[i]
 usq[ue] ad octavas Ep[ist]ol[ar]u[m] Et a h[oc] usq[ue] ad octavas

pasche et tribus diebus ante ascensionem usque ad octavas penthecoste. Et de hoc habetur Verpus Appi-
riens. veteri. tunc. quasi. quis. biddita. No. licet.
hic. licet. hic. hic. non. licet. hic. licet. hic. non.

Quia iudicium ecclesie **De impedimento ecclesie**
est firmiter tenendum istud quod quod aliquis prohibet
contrahere cum aliqua vel per forte dicitur esse gratia
eius vel affinis vel forte sponsa alius non debet con-
trahere. Sed si contrahant nisi aliud impedimentum nisi
iudicium ecclesie impediat possunt per manere et non
sunt separandi nisi ad tempus ut agatur per iudicium
quod mandatum ecclesie contempserint. Et ita intelligendi
sunt omnes canones qui dicunt eos esse separandos quod
exponendum est non simpliciter sed ad tempus. Sicut
ut dicitur circa matrimonii pericula evitentur. Ita
tutum fuit in consilio generali ut cum iudicium fuerint
contrahenda in ecclesiis a presbiteris publice pronuntiantur
per iudicium domino prefinito ut infra illud qui voluerit
et valuerit limitum impedimentum apponatur et ipse
presbiter iudicium dirigat. Sed aliud impedimentum
obstat. Cum autem apparuerit per habilitatem. coniectu-
ra tunc matrimonii contrahenda contractus prohibentur
expressse donec quod sit faciendum super eo mani-
festis appuerit seu constiterit documentis. Si
autem presbiterialis sacerdos quod facere contempserit ut
quibus regularibus qui clandestino matrimonio inter-
fuerint per triennium ab officio suspendantur. gravis
punietus si culpe qualitas postulaverit. Et et
his qui talis copulacoe presumpserit est in gradu
recessu condigna pena iungatur. Si quis autem contra
matrimonium limitum maliciose impedimenta obierit
per penam quam debet agere de peccato canonico non

debet effugere vltione Et istud optio obfuit i certis
 Gallianis Vbi p tres dies solepnes anq contra
 hanc mrimo i certia publice iudicat Et si aliquis
 fiat aliqd ipe dimittit qre mrimo no debeat fieri
 pponat illud et vocat banna i fracia Et quicunq
 ip bams pmissis contrahat sut excoicati Vna
 quoz ty etia in suo sensu habundet fidu qd
 habet in usu r **Secunda ps principalis huius**
libelli continet tres tractatus

Utrius ac pius Samaritanus dubitans **Quis**
 qui emu et deu infundit i vulneribz
 sanitati a **Herim** in **Hericho** descendens
 qui incidit in latrones statu ruinaq
 perit eiusq medela et rmediu i pgn
 ac mirabili parabola declinat **Herusalem** em que
 apio par dicit i nocetia baptismalis q qua
Herfabi que puteo sanitate iudicat i aud eius
 alit xpiani baptismalis aque puteo sanitate
 vero ac pacifico salomoe pio q ihu qui e pao
 ma fidens vtraz em **Quota** vbi ppe dpo
 pta in fide congrue opntat **Hericho** uo
 que luna que mda in eode statu manet m
 ptatur statu perit quo homo stultq i pao teste
 sapiente **Uel** ut luna mutat euidetissime pfi
 gnat **A Herusalem** in **Hericho** ho descendens
 est pao qui baptismale dnoctia dperos per
 declina et abrupta vicioz p labit et descendit
 et p ab inferni latronibz spoliat bonis suis
 suu domo gntis et i malibz saniat **Quo**
 pterat ac mne oculis respiciens ihu xpianu
 q cuius sanatioe de fidem relox ad vna mudi

Hericho

descendit et in cetero intemperato uirgine carne
assumens et sauciati sulnea in ara crucis alligatus
funiculis caritatis uinid mortificatus p[er] me 2 oleo
indulgentie lenientis infundit in ip[s]is. In cuius
rei signum sue salutiferi p[ro]dicatoris exordia
isto salubri ac suauissimo thomate insigniuit
Pentecostia agite appropinquabit enim regnum celorum
matth[aei] iij. ca. ubi dicit p[ro]m[iss]am ac p[ro]m[iss]am
p[ro]mittit. Denique op[er]e quod pater sibi dedit
op[er]ato. sauciato. s. h[oc] in sauciato. me cum
absq[ue] custode d[er]eret. ip[s]um sauciato quid dicit
stabulario 2 sacerdoti curato et dedit ei duos
denarios. Duos. s. clauis ecclesie q[ue] sunt d[omi]ni
p[ro]p[ri]a et ligandi et soluendi p[ro]p[ri]as ex lib[er]is d[omi]ni
Eund[em] illius habe. Ut igit[ur] sacerdotes curati q[ui]
no[n] s[un]t multo diuine canonicos ul[tra] sacra theolo
gia p[ro]uocati aliqua notitia h[ab]ent q[ui] quid possit
in lepra et lepra d[ist]inguere et sic p[ro]m[iss]a p[ro]
lutar[um] m[er]it[um] me delam. In s[ec]unda p[ar]te h[uius] op[er]is
aliqua ex dud[um] doctor[um] sententiis 2 m[er]itis
m[er]ito dicitis diligenti studio ut melius 2 breuius
p[ro]p[ri]a compilauit. Ut si q[ui] neophiti 2 minus
p[ro]uocati curati in foro p[ro]m[iss]a dubitauerit istud
opusculu[m] sit eis qualiterq[ue] introductoriu[m] ac di
rectiuu[m]. Hoc aut[em] non p[ro]sumos de s[er]uis p[ro]p[ri]is
cu[m] nulle sint attendat[ur] s[ed] confidens de clemencia
saluatoris qui h[ic] omnia seruis s[er]uos fuit audire
et mutos loqui. Matth[aei] vij. Quid[em] lecor meum
affert considerans me coruicata lingua no[n] mor
deas. Et si aliqua uerba tuomas ea attribuas do
pli q[ui]s aut uerba alias p[ro]p[ri]is iustitia n[on] 2 ca
sup[er]na caritate corrigas et emendes. w

De pna et pna de plerumq penitentia

De pna igitur primo tractatur qmo dicitur aliqua de pna in quali postea dicitur de qualibet eius pte in speciali. Penitentia igitur scdm Ambrosium diffinitur sic pna e pna ta mala plangere et plangenda ite no gmitte. Scdm Augustinum diffinitur sic pna e quedam dolentia emenda punitio in se qd dolet comipisse. Et dicit pna de pena et tenore. Ob. Unde pna quis pena tenet i quatuor penitens ppend qua sustinet punit in se illicita que comipit. plangit ista omnia de pe. d. circa pna. Aug in libro viii in pna diffinit pnaqz ita pna e queda res opia et pta ois de seus ruotans ad pferu. Veru licet a doctoribus varie et multe sint distinctiones de pna. quo. s. e. entus 2 quo sacru aguntur etia multe circa hanc matiaz questioes ommissis omibz illis. ad magis qonem p edificatione continet atqz de divisione pnae agendum. **S**acendum qd q enomo dicitur pna sicut genus in ptes. Aliomō dividit. sicut totu in ptes. Pna diviso e q pna alia plerumq alia publica alia pna. **C**irca plerumq pna quatuor snt notanda. Pmo qualis sit ul que sit eius forma. Vn sciendum e q pna no dicitur plerumq qz fit in publico s q i pmit. ad plerumq quada. Unde sciendum q feria quarta in capite se. i. iiii in du. s. incipit illi q debent age ista pna pntant se in ecclia cora epd et cora sacerdotibz et epus pmissa aliqua admonicoe.

ostendit eis magnitudinem et gravitatem ac enormitatem peccati sui et indutas cilicio erant eos de ecclesia cantando illud **Superius** In sudoribus tui etc. Et sic per contra ecclesias usque ad dnm hominibus tenet qua dicitur et admittunt ad ingressum ecclesie non tamen ad communionem quousque sit per episcopum reconciliati Et de hoc habetur plane et precise d. l. c. in capite **Secundo** notanda est ratio huius solemnitatis et est triplex Una est ad terrorem aliorum alia est ad emendationem delinquentis alia est ad significationem curtionis ad de paradiso Unde ad grandibus suppliciis debet sibi denudare episcopus quod sicut **adam** propter peccatum suum fuit eiecitur de paradiso ita ipse propter peccatum suum eicitur de ecclesia Et ideo sicut habetur **probi. q. 1. r.** ultimo talis poenitentia non est iteranda Et ita nunc agitur **id est Ambrosii** quod ponitur de pe. d. 1. cum dicitur **Quod sicut** **emendatio** est **capitulum** ita emendatio est poenitentia quod loquitur de poenitentia plebem quod debet iterari nisi de consuetudine aliter ecclesie aliquid aliud obtinet tunc enim posset sine poenitentia iterari de pe. d. 1. ex persona **Tercio** notandum quod quibus dandis et quibus proponis debet imponi ista poenitentia Unde sciendum quod non debet imponi nisi per gravi et enormi et vulgari poenitentia dicitur quod tota communitas uerit **enim** ut **concordat** **Ver** debet imponi **clero** nisi de poenitentia quod semel eam egerit non potest poenitentia uerit ad sacros ordines nec ministerium in ordine suscepto **l. d.** ex poenitentia **probi. d.** **Ultimo** **Secundo** autem huius poenitentia est quadruplex **scilicet** **et** **ordinis** **excellencia** quia non sicut digni suscipere **basia. u.** ordines sacerdotum qui dudum fuerit

Casa viciorum licet em pccatū sit delectā q̄ p̄mā
 remanet tamē aliqua cicatrix et aliqua in-
 gulatā que ipud impedit a susceptiōe ordi-
 nis. **Secunda** est timor labendi. ex pristina q̄suetudine
 surgens. p̄ferens em mēdiandi dūm labem
 nō h̄t sacerdotū lucidā dignitatē h̄i. d. in
 sacerdotibus. **Tercia** causa ē p̄t scandalū ppli
 Cum em tal p̄mā iponat q̄ dūm enormi et
 vulgarissio q̄dō totū cōmouerit urbē nō posset
 talis sine magno scandalo m̄stere. l. d. de h̄y. u.
Quarta cā ē q̄ nō h̄t fronte redarguendi
 alios ad ip̄d constans p̄b. p̄ cōmissis illa cā
 q̄ corrupit ut m̄s. d. p̄mā 2. l. x. **Iudei**
 dispensat̄ aut tam p̄lempnū penitentiāz i m̄s.
 ribus ordinibz p̄tē n̄tate ut utilitate ecclie
 ut d̄. l. d. placuit. Et si querat̄ quis p̄t face-
 re dispensatōē. Dico q̄ ep̄us ex quo nō est ei
 p̄hibitū cō d̄ sen. ex imp. Et si dicat̄ contra
 q̄ illud q̄dō d̄. l. d. c. ex penitentiāz. Vbi dicit̄
 q̄ ep̄us sciens ordinat̄ p̄lempnū penitentiā
 debet p̄uari p̄tate ordinandi. Dico q̄ nō obstat
 q̄ illud intelligit̄ cū ordinat̄ absq̄ dispensatōē
 ut cū m̄ordinate et sine cā l̄ima dispensat̄
 l. d. Si in aliquo Solempnū et penitentiā nō
 p̄t contrah̄ m̄ionū. Si aut̄ contrahit tunc
 bit p̄bant̄ ip̄a l. d. q̄ mandū et p̄b. q̄. q̄.
 et alio. **Quarto** nōndū a quo p̄t imponi p̄-
 lempnū p̄mā. Et ē sciendū q̄ p̄lempnū p̄mā
 non debet imponi nisi ab ep̄o ut d̄ m̄dato
 eius a sacerdote. Solus eccl̄ ep̄us ut i articulo

inceptatis de mandato eius a sacerdote per re-
conciliare solemniter penitentiam et si per peni-
tuerint per reconciliari in octavis pasche et
comunicare et habere in grossum ecclesie sicut
manebat per usque ad eum finem Et hoc legitur
xxvi q. vi. r. ultio Et quia magis ista magis ad-
git duendos et scissimos epob quoz perius
et discipulus sum q. simpliciter sacerdotes
Ado nichil plus dico de materia ista. **De publi.**

Publica penitentia vocatur proprie **ca penitentia**
illa que fit in facie ecclesie non tamen
per dca solemnitate sicut quod dicitur per gregorio
per mundum ad barulo cubitali vel ad dextera aliqua
vel aliquo alio tali Et hanc ut credo possit
imponere quilibet confessor confitenti sibi quod non
duemus penitentiam nisi forte consuetudo ecclesie tunc
vel nisi epus respuerit sibi Et e scilicet
per ista penitentia non debet imponi clerico nisi de peccato
nec etiam imponi debet layco nisi per dca gregorio
et manifestis Et quia iudicare de criminibus gregorio
et manifestis penitentia ad epob credo et consulo
per ille cui talis penitentia est imponenda est iudic-
tendus ad epum. per hanc ista de peccato. d. vi. q. i.
cerdos Et credo quod talis penitentia possit imponi to-
tius quocumque tractat penitentia per quo e impon-
da de peccato. d. iii. q. i. Reperit. et c. de peccatis
cadit infra et c. ad huc instant per fidem.

Priuate penitentia dicitur **De priate penitentia**
que singulariter et priate fit cotidie
in quibus penitentia sua secrete confitetur per
doti Et de ista specialiter intendit hinc Et

notandum q̄ quilibet p̄f̄ra p̄m̄d̄ habet tres p̄tes
 scilicet cordis contritione oris confessionem
 et opib̄ satisfactio[n]e Vnde solus d̄s am̄m̄
 p̄f̄ra p̄m̄d̄ cogit p̄t̄m̄ am̄m̄ sufferre In cor.
 de eud̄ 2 contritio In ore c̄f̄ssio In op̄e tota
 h̄m̄litas h̄et 2 fructifera quid̄ d̄. p̄. d̄. f̄.
 p̄f̄ra Quia eud̄ tribus modis offendim̄ d̄m̄
 videlz delictatione cogitatione imprud̄ti locutione
 et sup̄bia oris Et s̄c̄m̄ r̄gul̄a medicor̄ con-
 traria contrit̄o curatur Tribus modis op̄z ut
 satisficiam̄ s̄z cordis contritio[n]e. oris c̄f̄ssio[n]e
 et opib̄ satisfactio[n]e Vnde p̄m̄d̄ p̄t̄ p̄f̄ra est
 illud solus et b̄n̄f̄c̄m̄ t̄m̄d̄m̄ quod̄ p̄tebant
 filij isrl̄ i. p̄p̄iam̄ d̄m̄ q̄ fide videntes in
 egypto i. in tenebris p̄t̄or̄ ex̄ites Exodi 6. c.
 v̄d̄ dicebant d̄m̄ h̄eb̄reor̄ vocavit nos ut
 eam̄ s̄c̄m̄ t̄m̄d̄m̄ d̄m̄ p̄ contritio[n]e c̄f̄ssio 2 sa-
 tisfactio in solitudine h̄m̄i mundi 2 p̄m̄d̄ sacri-
 ficium p̄cip̄m̄ quod̄ d̄o m̄o n̄o forte acci-
 dat nobis p̄t̄is i. culpa in p̄n̄i et gladius
 i. pena in futuro Q̄m̄d̄ eud̄ p̄t̄ p̄f̄ra est
 illa scala l̄nd̄icta cuius gradibz quid̄
 vidit iacob ex̄it̄a a eira usq̄ in cel̄m̄ et d̄m̄
 in̄m̄ scale Et hoc p̄pter tria p̄mo ut ascend̄
 temp̄ ead̄ fortiter sustineat Sedo ut si forte
 n̄m̄ fuerit ascend̄ti q̄ ead̄ manū porrigat
 Tercio eū ascendens fatigat̄ f̄m̄t̄ in ip̄m̄ r̄p̄-
 p̄n̄iat iactans tota eud̄ in eo In p̄mo gradu
 2 dolor In 2o pudor In 3o labor De h̄ysign̄
 tribus p̄tibz p̄m̄d̄ p̄ ordine 2 dividit̄ Et p̄o
 de contritione m̄

Tractatus p^{ri}mo fide p^{ri}mo & contritione

Quia contritione septem p^{ri}mo ordine sunt
consideranda p^{ri}mo quod est contritio de
tunc de quantitate contritionis tertium
de eius qualitate quartum de eius duricia
et intentione Quintum de quibus debet esse con-
tritio Sextum que sint cause inductivae con-
tritionis Septimum quibus est effectus contritionis

Hoc videndum **Ca^m p^{ri}ma Quid est contritio**
quod est contritio Notandum q^{uod} contritio
simul h^{ab}et ad similitudinem contritionis in corpore
Unde sciendum q^{uod} res dicit^{ur} corporalis contriti q^{uod}
immutas p^{ar}tes tenet^{ur} sicut sp^{eci}es aromaticae
tenetur in martialibus Unde dicit^{ur} est inter
fractioem et contritionem Nam fractio est q^{uod}
res frangit^{ur} in magnas p^{ar}tes Contritio q^{uod}
frangit^{ur} sive tenet^{ur} in minimas p^{ar}tes Dolor
enim de p^{ar}te dicit^{ur} contritio et non fractio ad
signandum q^{uod} penitens noⁿ plus debet de p^{ar}te
in generali confiteri p^{ri}mo de quolibet in speciali
De hoc t^{em} magis dicit^{ur} infra v. c. hinc rita-
tus. Et quae magis dicit^{ur} contritio q^{uod} dolor
Sciendum go q^{uod} p^{ri}mo q^{uod} dicit^{ur} **Herb^{is} Bern^{is}**
sup^{er} cantica **Ad** vocat^{ur} contritio et noⁿ do-
lor Quia sicut Engentiu^m sanatiuum efficit^{ur}
ex multis herbis tritis in martialibus Sic
Engentiu^m copuentionis conficit^{ur} ex herbis
multorum p^{ar}tes natis in a^{er}a peccatis que
ut dicit^{ur} in p^{ar}te **lion^{is}** dicit^{ur} a^{er}a deserta dicit^{ur}
iniqua tritis in martialibus q^{uod} Et licet
quod sit ad et scissime dem^{on} t^{em} noⁿ reddit

rane hinc qd querit. Quia p[er] hoc magis dicitur
 homo contritus et peccator dicitur contritus Et ideo
 sciendum q[uo]d in contritione tria sunt attendenda scilicet
 primo quid et quod g[er]it. **¶** A quo g[er]it. Tercio
 ad quid g[er]itur sive ad quid g[er]itur tractum. **¶** Illud
 quod g[er]it est cor peccatoris q[uo]d est quasi vas fictile
 repletum veneno peccati. Et ideo Isaias 44. 19. 20. 21.
 iudicis dei ante contritionem dicit. **¶** Considera
 ad me in toto corde meo ieiunio et fletu et platu
 tu et findite. s[ed] in contritione corda erant. **¶** Illud
 q[uo]d in corde peccatoris g[er]it est duplex mola q[uo]d
 una est superior. i. superbia elonab et ista est p[ro]p[ter]
 ueniam p[ro]ueniens ex condicione diuine misericordie. Alia
 est mola inferior deprimens et ista est timor pene
 veniens ex consideratione diuine iusticie. Et istas
 duas molas s[ed] debet tenere uerus penitens nec
 cuius debet eas deserere nec debet eas dyabolo
 pignori tradere. In cuius figura dicitur. **¶** In deut[er]o
nomio 24. 6. Non accipias loco pignoris
 superiorem et inferiorem molam. i. non differas p[ro]p[ter]
 magnitudinem et enormitatem peccatoris s[ed] spera
 in dei misericordia nec presumas s[ed] time g[er]itatem tor
 mentorum ex dei iusticia. **¶** Illud ad quid g[er]itur
 tractum est cor peccatoris durum ut lapis emolles
 cat et liquefiat ut cera q[uo]d scriptum est. Cor duru
 male habebit in nouissimo. Et ideo ad contritionem p[ro]p[ter]
 dicere factum est cor meum tamq[uam] cera liquefactum
ps 138. Et de tali dicit et[er] ps 51. 8. Cor
 contritum et humilatum deus non despicies. **¶** Visa
 ergo p[ro]p[ter]tate istius nominis contritionis. **¶** Videndum

est quid est contritio. Et sciendum q contritio a
magis diffinitur sic Contritio est dolor volu-
tarie q peccatis assumptis cu proposito qfitendi et
satisfaciendi. Ad euidentiam istius diffinitiois
videndum q de singulis ptibz posuit in diffinao
Dicit q^o Contritio est dolor. Cu em scdm qd
dcm est contraria contrarijs curent^r et medi-
cina debeat contraria infirmitati et gtritas sic
medela pccati et in pccato fuerit delictas oportet
q in contritioe sit dolor. Et ita d^r in apocal^{pt}
ixij. c. Cuius glificauit se et i delirijs fuit
i pccati pccatioe tantu date ei tormentum
et luctu in gtritas. Et non dno q no solu i co-
tritioe est dolor s etia est gaudiu ibi. Cu
em pccator recordat^r se q pccatum offendisse ca-
torem suu q cu creauit ad sua ymaginem
et patre suu celeste qui cu pascat^r et compul-
et pualiter et redemptore suu q ead liberauit
p suu pccatu sanguine redolit et se amisse per
pccatu suu gliam paradisi et merisse pena infini-
doloris habet. Et qn cogitat se q istu dolore
elongari a pccato et reconciliari deo gaudet
et no i merito. Dicit em gaudet qui de nau-
fragio euadit sic ne gtritas debet gaudere
dum se uidet pccati naufragiu euasisse. Sicut
voluntate assumpta. Cu em deo no placeat
coacta fincia. nisi dolor gtritas est volu-
taria no est deo acceptus nec gtritas. Si em
pccatu teste. Augustino adeo est voluntarium
q si no est voluntarium ia no est pccatu. sic

contritio debet ad eo esse voluntarie assumpta
 si non est voluntaria iam non est contritio
 ratio istoz est Quia omnis actus meritorius
 et demeritorius oportet qd sit a voluntate elicitus
 ut impetus alio non eet meritorius nec demer-
 torius Sequitur cu' proposito confitendi et satisfaciendi
 Vere enim contritio debet ee in voluntate et in pro-
 pto confitendi qm habebit oportunitate alias
 sua contritio eet falsa et nulla Et ro e qd cu'
 ad pfessione totius integralis requirit qd oib' ptes
 eius sint simul sicut ad pfessione domus requirit
 qd sint simul tota pietas et fundamentum
 Ita ad pfessione vere pnie requirit qd ista tria
 scz contritio confessio et satisfactio qd sint ptes
 integrales eius in pntu est factum sint sil in
 re ut in voto Et hec sufficiunt de contritione
 quid est in se **Cap 27 De quaditate contritionis**

Quantitas contritionis mensurat per
 quantitate doloris qui centraliter est ipa
 contritio ut est accusatus a contritione
 ergo qd in contritione est duplex dolor scz qd
 dolor dicitur duobus modis Na dolor enormis
 est ide qd difflicentia voluntatis in pntu scz vo-
 luntati difflicet aliqua rem fore ul fuisse
 Alio modo dicitur qd passio respicitur in pntu
 in pntu s in pte sensitiva sentit aliquis do-
 lor ex illatione alicuius nocumeti sicut qd
 pscindit membrum vel vulnerat corpus ul
 comburit Loquendo de dolore primo modo
 qd ut s dolor est difflicentia voluntatis tal-

dolor est essentialiter ipsa contritio et per dolor
contritionis debet esse et est maximus si per se
contritio Unde dicitur quod peccatum tuum debet dupli-
cere voluntati et rationi quod nullo pacto nullo co-
modo vel incommodo quod nulla re valeat in ipsum co-
sentire vel consentire Et ratio huius est Quia con-
tritio si per se vera contritio non potest esse sine carita-
te Ad hoc autem quod aliquis habeat caritatem quantum
cumque parum magis est ut diligat deum super omnia
hoc autem est diligere deum super omnia quod per nullo dicitur
non vel incommodo vellet offendere deum vel offendere
deum Et ratio ratio peccatum per offensam dei. peccatum tuum
debet dupliciter voluntati informata caritate
qualis est voluntas veri contriti quod nullo modo
nulla parte per nullo dampno vel incommodo vellet
ipsum facere vel fecisse Et hoc est quod dicitur in Hieremia
Vbi dicitur luctum emgenti fac tibi Vbi dicitur
gloriam daret penitenti quid facere debeat et sicut
nichil dolentis morte emgenti Ita est nichil
debet esse dolentis quod deum offendere per peccatum
Et sic dicitur quod loquendo de dolore per ut dolor
dicitur dupliciter voluntatis dolor contritionis
est maximus ita quod non potest esse maior Si autem
loquamur de dolore per ut noverit dolorem creatum
in sensualitate Sic talis dolor est effectus
contritionis in quantum si aliquis videt et postea con-
tritus ex dolore primo scilicet ex dupliciter
et detestacione peccati in quantum est offensivum dei

primum in fletum et lacrimas et lamenta
 sicut loquitur de beata maria magdalena et de beato
 petro apostolo Et sic dico quod non oportet quod in istis
 iste dolor sit maior. loquendo quocumque alio dolore
 Vidimus enim multos viros ac mulieres videlicet peni-
 tentes secundum quod quantum per constat qui magis
 flent et plorant quam pro morte consanguineorum
 vel amicorum vel pro amissione alius rei temporalis
 quam plerumque seu plerumque pro peccatis suis Et ratio est
 Quia enim iste dolor sit in affectu sensualitatis
 et affectus qui est in sensualitate sequitur expresse
 talem et sensuale cognitionem si pauci vix
 paucissimi sunt qui ita habent sensuale seu ex-
 pressive cognitionem diuine deuotionis sicut
 habent dolorem istorum corporaliu seu temporalium Et
 ideo pauci vix paucissimi sunt qui ita sensibiliter
 dolent de peccato sicut dolent de aliquo dampno
 temporalis seu corporalis Et si inueniretur aliqui cent
 milia personarum et cent milia laudandi Sic ergo
 patet quod loquendo de dolore pro ut dolor dicitur dis-
 placentia et dispensatione voluntatis. Dolor gratior
 debet esse maxime scilicet maior quocumque alio dolore
 loquendo autem de dolore pro ut dicit passionem
 resultantem in sensualitate sic non est ratio quod
 dolor gratior sit maior quam alio dolore esset
 in multitudine congrua. Et quod sit verum peni-
 tens namque vellet plus sustinere quantum pena
 temporalis sicut pena inferni vel morte vel quocumque
 alia pena quam peccato vel peccato dicitur

q nullus in mente sua debet ponere sibi talem
tione nec etiam aliorum alij quia istud est se ad
aliud ponere in temptatione et mens humana est multum
infirma ex parte sensualitatis que profugit mortem
et mala corporalia Etiam quendamque per hoc profugit sicut
per in saluatore nostro ihesu christo qui imminente hora
passionis dicebat Tristis est anima mea et hoc quod
ad sensualitatem usque ad mortem et exponens se
ipsum dixit spiritus et voluntas vobis quia propter est
supple ad sustinendum mortem Caro autem et sen-
sualitas infirma que profugit mortem Quare non
debet se ponere in tali prolixitate nec confessor
debet hoc interrogare Istud autem dicitur de
necitate in quolibet ad contritum et ad penitentem
quia ubi necitas foret citius sustinet omnem
penam quam offendit deum pro peccato Et hoc de qui-
tate contritionis sufficienter **Capitulum triid**

Nunc de qualitate **Qualis debet esse contritio**
contritionis dicendum est Circa quod sciendum
est quod contritio debet habere septem condiciones primo
omni debet esse discreta Unde debet esse in spe
venie Ita quod non contritus nullo modo debet desperare
de venia sed debet sperare de dei misericordia quod populus
per deum parere quod homo peccat **Unde Augustinus**
super illud ubi dicitur dixit Caym et de genesi in
scilicet maior est iniquitas mea quam ut veniam merear
dicit mentitur caym mentitur maior est dei pui-
tas quam querendum iniquitas **Et Ambrosius** homo
desperat Unde per dicitur non scilicet quod commisit
sed sua desperatio fecit penitentem mereri Sed quia

nemo sit Itz dignus sit amod' ul' odio di. et
no. et. non debet nimis psuad s' pp debet time
 qua meu sapie' timor dnj Et id vera penitens
 grand' i' aiam sua debet conterere ml' duab' mo
 las timore s' et spci ut ex farina sit trita. Baru
 tello discretionis mudata. aqua lacrimaz 2 opue
 rionis comista. bonu' panis in clibano cordis
 igne cautat derocin' faciat hoppin suo ropo
tra q' in die iudicij dicat sibi magari robij
spiri et dedisti manducae terdo debet
 et amara et ita dicebat illu scis rex ezechi
ab duce us psue robij terogitabo tibi omes uo
amos meos i' amadudie au mice Et si sit tal
 fuerit pare ml' du et aiam peccatrice unde
id ezechias scie in pace amadudo mea ama
rissima Amara debet et contricio q' peccor
delatus fuit in cogitatione illicita Amarior
q' opusit Amadssima q' opus illicitu ppet
ut Et si sit fiat ponit dice sit contritus
illud q'do sequit Tu aut eruisti aiam mea
ut no piret q' eruisti post tergu tud oia pecc
mea ps ai tercio dz et lacrimosa unde
ps vi lauabo ps ingulas noctes scru meu. tertu
s ps stie lacrimis meis stratu meu rigabo ita
fecit btissima mag dalena luce vij q' lacrimis
lauit pedes ihu et io fuerit sibi pecca imissa
Quarto dz et pmediata Und in auite pal
legata terogitabo tibi oeb et dicit ps uas
loquens au peccatrice Sume cythara. cy
thara s' pme. en-tu ciuitate i' ciuitate au
rogitando et rememorando singula peccata

Quia pro culpa est de illo peccare ita culpa de illo
 peccasse Alius dolor e in contritioe Dolor s3 qui
 reddat in penitentialitate qu silicet homo ex dy
 plencia pro p dicit in fletu et lacrimas 2 talis
 dolor no oportet q semp durat cu pauci ymo
 paucissimi sunt qui est Una hora sic possent
 plorare pro sua quadring toto tpe vite sue
 cet ty multe psonis qui semp qn recordatur
 de peccis suis possent ea plorare sicut legit de
 beato Petro aplo q se plorabat et sudarum por
 tabat in sinu cu quo tergebat lacrimas qn recor
 dabat de peccis qd fecerat qu negauerat xpm
 non poterat lacrimas qmde et ty by stiebat
 xpm sibi dimisisse peccu *Oratio quida de quibz dz*

Peccatum quoddam est actuale *Oratio quida de quibz dz*
 quoddam originale Actuale e qd contriat

actu pro i quadru f homo agit qd no dz age
 Et isto mo diffinit peccu sic peccu e ome
 frud ul dnu ul corrupu contra lege di Ori
 ginalis peccu e qd contrahit ho ex origine i qnd
 f homo descendit ab adam fm rone pmdiceny

Ita q peccu originale formalit motu aliud est
 q carera iusticie originalis Vnde sciendu q ada
 in sui creatura accepit a deo quoddam donu sup
 nale qd donu vocat iusticia originalis que
 iusticia ita ordmabat hoim q aia hois i aibz

obediebat deo Ita q in nullo mouebat contra
 voluntate di Et corpus ita obediebat aie q
 in nullo mouebat contra voluntate aie vel qd

imperiu rois et q istud est donu oia alia aia
 lia erant subiecta hois 2 obediebant sibi ad mto

Secundū illud ps̄ viij quoniam subiecisti sub pedibus
eius omnes et boues emundis insip̄ 2 petra capi
volueris celi et p̄stres maris Istud donū acce-
perat adam non solum p̄ se s̄ p̄ tota p̄p̄ pos-
teritate sua Ita q̄ om̄s qui descendunt d̄ eis
sem̄e ip̄s t̄ssunderet ip̄s donū istud salua
iusticia originale et isto dono p̄ peccatū suū ip̄s
p̄uauit se et tota posteritate suam Ita q̄ om̄s
q̄ descendunt ex eius sem̄e carent isto dono et
talit̄ carētia vocatur peccatū originale **Ad eū**
dum gō d̄ quibz debet eē contritio p̄mo eū
dum ē et̄ra homo debeat contreri d̄ peccatō
originali **Et** dicendū ē q̄ non cuius rō ē q̄ plū
d̄ illo debet homo dolere et contreri q̄dō est
actu p̄prio q̄missū uel q̄dō fuit in p̄tate sua
nō com̄itē **Sz** peccatū originale nō fuit actu
p̄prio cōtractū nec fuit nec ē in p̄tate alicui
nō contrit̄ illud quā nullus tenet̄ dōlē uel
contreri d̄ peccatō originali **Et** dico tem̄ d̄ ne-
cessitate congruū eū ē ut adultū qui accēdit
ad baptisimū displiceat peccatū originale nō
in p̄tali quia fuit cōtractū s̄ i gualit̄ i quā
f̄ om̄e q̄dō peperat a d̄o debet displicē **De**
peccatō aut̄ actuali quō debet homo cōfiteri d̄
eō **Notandū** q̄ in quē duplex est peccatū
actuale Nam quoddā est mortale quoddā
veniale **De** mortali peccatō tenet̄ hō q̄fiteri
singularit̄ et singillatim d̄ quolibz Ita
q̄ nō sufficit contritio gualit̄ p̄mo quilibz
uery penitens debet diligent̄ examinat̄
et discutē consciā suā Ita q̄ recogitet

dies horas et tpa et loca et psonas et oēs
 circūstancias in quibz et cū quibz peccare po-
 tuit et peccauit Et ita sicut occurrūt sibi me-
 moria de peccō qđ singularit et p̄calit contēt.
 de quolibz Ita tñ qđ licet de quolibz peccō mōili
 verus penitēs sūme debeat dolē. tñ scđm qđ
 eund p̄mū est gūis qđ aliud intēsius debet magis
 contēri de uno peccō qđ de alio. Et quid fiet
 de peccō obliuīs. Dico qđ aliquis p̄ se obliuīs
 peccōz suoz duobz mōis. Vno mō qđ sit obliuīs
 in p̄cali s̄ nō in gūali i. qđ bñ recordatur
 se peccasse mortalit̄ s̄ tñ nō recordat̄. quapp̄
 peccō quita si fuit fornicatō. ul̄ furatō. 2° de
 alijs et talis debet dolere et contēri in gūali
 de peccō in p̄cali tenet̄ contēri de negligē-
 cia sua p̄ quā venit in obliuionē peccō sui
 Et tenetur facē qđ in se est qđ recordet̄
 in p̄cali de peccō suo ul̄ r̄ogitando suspiras
 ul̄ orando deū qđ ducat sibi ad memoriā. Alio^o
 p̄ se aliquis obliuīs peccō sui Ita qđ nō r̄ondet̄ nec
 in gūali nec in p̄cali et ad huc tenet̄ contēri
 in gūali et uoto contēri in gūali nō sub qđuā
 contēri i. dicendo ul̄ cogitando. Dolere contēroze
 si peccati s̄ uoto contēri in gūali. contēri sub
 estimatiōe p̄babili. Debet em̄ hoc p̄babiliter
 hō credere qđ in multis offendit deū qđ nō re-
 cordat̄. et si sub ista estimatiōe debeat sicut
 si certus eet contritus eet et penitens. Cū d̄
 quilibet frequētē dicere cū p̄b̄ r̄onny. Delicta
 uictur me et ignoratias meas ne meminerō

Quomodo aut debet ho conterri de peccato originali
Motandum q tria sunt quid peccato veniale **N**am
quoddam e veniale ex subreptione de ho no tenet
ho conterri in specialiter nisi de congruo **Q**uoddam est
veniale ex voluntate cui si consentiat incidit
ho in mortale sicut delictans morosa in cogitatione
de actu carnali est peccatum veniale **E**t si sit ibi
consensus e peccatum mortale et de tali veniali quod
occidit memoria de eo debet homo penitere et de
agenti adhibere ne sit ut fuerit ibi consensus
Quoddam e veniale qd p frequentatione sui auge
libidine peccandi et tanta potest et libido per
tandi qd illud qd de natura sua erat veniale ex
illa libidine fit mortale sicut medietate iocoso
de natura sua e veniale si toties potit iterari q
augebit in tantum libidine merendi q ex tanta
libidine potest ho incidere iocose q peccabit mor
taliter **E**t de tali debet ho penitere adhibendo
et praevendo ne multiplicet de ho tunc magis dicit
infra quod ager de confessione peccato venialis qz
eo modo tenet de eis conterri quo tenet ea qd fieri
Capitulum prope qd sunt cause inducuntur contritionis

Cause inducuntur contritionis sunt multae prima
et principalis e amor dei **I**llud enim quod
specialiter debet retrahere hominem ne peccet et si
peccavit q corrigat et emendet e amor dei
Et iste amor quatuor fit in anima peccatoris **C**um
enim amor sequatur ^{in cogitatione} qz ut dicit **A**ugustinus
Anbusa diligimus in cognita nequaquam quod peccator
recogitat et recognoscit dei bonitatem et iustitiam

Qui supplicet omne malum et nullomodo relinquit aliquid
 quod malum reputat et cogitat se multa mala
 commisisse. que supplicent diuine bonitati et propter
 que est dignus puniri grauius timet. Et tunc
 clarior cogitat de bonitate et misericordiam quam patitur
 est omni dolenti et penitenti remittit. quacumque
 culpa quicquam magna sperat de bonitate et se
 mouet ad detestandum peccatum et iste motus vocatur
 arctio. id est quaedam contritio in peccato et ita deus
 qui nunquam deserit infundit lumen gratie in animam
 peccatoris. Et illo lumine peccator illustratus calefit
 in amor dei et detestatio peccati ita quod timor per
 uilis praedit et preparat cor peccatoris ad certior
 fidem et feruorem caritatis perficit ipsam. Et
 de hoc ponit exemplum Augustinus dicens quod sicut
 in futura peccata peccati praedit et feruorem
 suam filio non tunc inueniet in futura. sic in con-
 tritio praedit timor peccati et iste timor preparat
 ad caritatem et amorem dei. qui postquam in deum
 animam repellit omnem timorem. Et ita dicit beatus
Thomas in prima canonica sua in 10. dicens quod
 caritas foras mittit timorem. scilicet seruile qui
 est timor peccati non autem filiale qui est timor
 offensus. Et tunc causa est pudor et ueriditas
 de peccatis commissis. Unde dicit Job res dig-
 nas confusio agit. Et nota. Reuelabo pu-
 denda tua in facie tua. Sed tunc peccator cogitat
 quod omnia eius peccata quacumque peccata et occul-
 ta sua deo manifesta et aperta et quod nisi pe-
 nitent de his deus ea reuelabit et manifestabit.

toti mundo mouetur ad contritionem et penitentiam
de peccatis Unde dicit Boetius magna et nobis indata
necitas peccatoris cui omnia agamus coram oculis iudicis
cuncta conuentibus Tercia causa est detestatio uilitatis
peccati Tanta enim est uilitas peccati quod de filio dei factus
seruus dyaboli Unde dicit Beatus petrus in pet. ii.
c. Qui facit peccatum seruus est peccati a quo enim
quis superatus est. cuius seruus est Cum ergo peccator
propter peccatum sit a dyabolo superatus. propter peccatum est
seruus dyaboli effectus Induit enim peccatum in auiam
maginam dyaboli Unde angelus serifici me dicit
ad tuam ymaginem et ego super dixi horribile yma-
ginem Unde auiam peccatorum considerans uilitate
peccati potest dicere uerbum quod dicitur in Tremis pet.
Unde dicitur et considera quod factus sis uilitas Quarta
causa consideratio de die iudicii et pena
inferni quam enim peccator considerat quod de omni peccato deo
cogitato contra legem dei oportebat eum reddere
rationem in die iudicii Iuxta uerbum saluatoris in ma-
th. xix. c. dicentis De omni uerbo otioso quod locuti
fuerint homines super terram reddent rationem in die
iudicii mouetur ad contritionem et penitentiam de peccatis
suis Unde Gregorius loquens de die iudicii dicit
Quociens illud dicitur considera toto corde contem-
niste Idem siue comedo siue bibo siue dormio
siue aliquid aliud facio semper uidetur in auribus
meis illa uerba horribilia imponere Surgite
mortui et uenite ad iudicium Cum peccator ista
attenta mente cogitat totum tremat in corde
suo Si enim ut dicit Beatus petrus in pet. ii.
c. cap. i. uisus saluabitur impius et peccator ubi apparet

Et Gregorius Quid sanet virgula de parti. i.
 peccator ubi concuiscitur redire paradisi. i. iustitiam
Quia causa est dolor de amissione celestis patrie
 Cui enim peccator cogitat se per peccatum suam gloriam
 perdidisse non est mirum si dolet. immo est
 mirum quia non crepat per modum. Si enim plorat
 et dolet per amissione patrie. quanto magis debet
 dolere et plorare pro amissione celestis glorie
 Et id dicitur habes in Apo. iij. c. Tene
 quod habes ne alius accipiat gloriam tuam. **Deo**
 causa est dolor de multiplici offensa creatoris
 Cui enim peccator considerat se offendisse deum
 qui eum creauit de nichilo et insigniuit eum
 sua imagine et redemit suo sanguine non est
 mirum si dolet et poenitet se de peccato. Et hoc
 dicit habes in Apo. iij. c. Dolor de peccatis debet esse acer
 per offendimus creatorem suum. Acerrior per offendimus
 patrem nostrum qui nos peperit multipliciter et guber-
 nat. Acerrimus per offendimus redemptorem nostrum
 qui nos liberauit suo sanguine a vinculo peccatorum
 crudelitate demonum et acerbitate. **Uolente**
Notandum tamen quod licet peccator sic ut deus est
 debeat dolere et conteri de peccatis suis. debet
 sperare in deo et in pietate et misericordia sua. Ita
 quod debet sperare de venia et gloria quia qui
 sperat in deo non confundetur nec confusionem
 culpe nec poenae. **Cum speramus in deo et effus**
Affectus contritionis est **contritionis.**
 multiplex. primo patet ex his uerbis. **Quia**
 enim contritio quasi simul ex toto toto

et confiteri et deo satisfacere secundum iudicium ecclesie
 Et fundant ista intentione sua per illud **Col. 3. 1.**
1. Magna pietas dei ut ad solam remissionem
 peccati dimittat nondum per nunciat ore et tamen deum
 um audit in corde. Et hec opinio est verior
 et tenentur a doctoribus. Et quod ista opinio sit
 verior patet per exemplum lazari que post resurrectionem
 dicit illis opus ante a discipulis solueret
 lazarus enim mortuus est peccator qui est mortuus
 per peccatum. **Iuxta illud Ezechielis xxxv. 17.** dicitur
 Anima que peccavit ipsa morietur. **Ite suscitatur**
 a deo qui sibi dimittit peccatum in contritione et
 postea absoluitur a discipulis et a sacerdotibus in
 confessione. Patet etiam per exemplum de decem leprosis
Luc. xlv. 17. qui dicitur eis tunc veniet ad sacer
 dotes mundati sunt. Leprosi sunt peccatores qui dum
 cadunt ad sacerdotes id est dum in contritione sunt
 peccatum ostendi mundantur a peccatis. Et ita dicit
Ps. cxv. 1. Dixi confitebor ad idipsum in iustitia
 mea. **Duo 2 tu dimissi in pietate peccati mei**
Dixi 1. firmi in deo populi. **Secundum 2.** quod ista
 est pars peccati in tempore licet habeant in se ordinem na
 turalem. scilicet iustificatio. contritio. peccatorum remissio
 necesse enim habeo intelligere quod prius quis habeat
 gratiam quam contritio. **preedit 3o grad.** sequitur
 dilectio quam qui gratiam habet diligit. **sequitur 2o**
 contritio. **qui qui contritio diligit contritio**
sequitur peccatorum remissio. Et iste processus col
 ligitur de **pe. d. 1.** **omnis qui non diligit manet**
in morte. **Et Aug. 1.** **Unice caritate quod quod vera**

cordis contricione habere potest patet ergo quo
modo pla contricio parum dimittit. **Quid autem**
faciat absolutio sacerdotis ad remissionem peccatorum
dictum infra quod agit de confessione. Et ista suf-
ficiant de contricione. **Terceus q[ue]stio e[st] p[er] d[omi]n[u]m g[regoriu]m**

Quarta confessio comp[er]anda p[er] xi
q[ue]stio de institutio[n]e confessionis. Secundo
qui tenent ad confessionem. Tertio de
pe[ccato] quo quis tenet ad confessionem.
Quarto cui e[st] facienda confessio. Quinto de quibus
facienda e[st] confessio. Sexto de conditionibus
quas d[icit] h[ab]ere confessio. Septimo de iteratione
confessionis. Octavo quo p[er] d[icit] h[ab]ere sacerdos
ad confitente[m]. Nono de interrogacionibus faciendis
in confessione. Decimo de p[re]tate clauis et effectu co[n]-
fessionis. Undecimo de sigillo confessionis. **Ca[pitulum]**

Ad euidentiam p[ri]mo de institutio[n]e confessionis.
C[on]fessio que dicitur p[er] d[omi]n[u]m de confessione. Nota
tunc q[uod] in scriptura duobus modis accipit[ur] confessio.
Quia unum e[st] confessio idem e[st] q[uod] dei laudatio.
Unde confiteri isto modo id e[st] q[uod] deum laudare
et isto modo accipit[ur] q[uod] dicit[ur] Confitemini d[omi]no
i. laudate d[omi]nu[m] q[ui] bonus e[st]. Alio modo id e[st]
quod p[re]torum coram sacerdote manifestatio. Et isto
modo diffinit[ur] sic Confessio e[st] l[ite]ra coram sacer-
dote p[re]torum declaratio. Et dicit[ur] quasi p[ri]mal
ul[tra] ex toto ul[tra] iudicij factio. Et de confessione
isto modo dicta intendimus hic. Videndum e[st] q[uod]
quod fuit instituta et quis fuit institutor con-
fessionis. Quod ad p[ri]mo sciendum e[st] q[uod] d[omi]n[u]s

est confessio peccatorum si mentalis et vocalis ayen-
 talis confessio peccatorum est de dictamine legis nature
 adiute quodammodo per fidem. **Qu** enim homo scit et
 ppendit se offendere ut offendisse deum que non
 videt nisi per aliquod radicium fidei nam dicitur sibi
 quod ab eo misericordia est petenda et hoc nunquam est
 nisi recognoscatur culpa quod fit per confessionem mentalem
Confessio vocalis est duplex **Qu**edam fit deo
Quedam fit homini. loquendo ergo de confessione vocali
 que fit deo credo quod confessio fuit de necessitate salutis
 statim post lapsum primi hominis. **Et** ratio que me mouet
 ad ista est hoc. **omn**is tempus in quo est et fuit infir-
 mitas fuit necessaria medicina contra illam infirmi-
 tatem. **Et** statim post lapsum primi hominis fuit
 infirmitas peccati non solum originalis sed etiam actualis
 ad minus quo ad multos. ergo pro lapsum primi
 hominis statim fuit necessaria confessio facta deo etiam vo-
 caliter. **Et** istud patet ex quadam glossa que ponitur
 super illud verbum **Genes. iii.** **Adam** ubi est
Dirit glossa per verba patris meretricis et ad confessionem
 rogentis non ignorantis. **Et** constat quod loquitur
 de confessione vocali scienda deo quia tunc deus
 non homo vocaliter loquebatur ipse **Adam**. **Ergo**
 ab illo tempore citra fuit necessaria confessio isto modo
 dicta. loquendo autem de confessione vocali scienda
 homini **Duo** quod fuit instituta in lege noua christi
 videlicet incarnato. **Et** tunc non ante fuit con-
 gruum talem confessionem institui. **Et** ratio que me
 mouet ad hoc est duplex scilicet scilicet quod confessio ordinetur
 ad duo. scilicet ad primum de liberatione et manifestatione
 et ad reconciliationem deo et ecclesie eius faciendam

Et quo p[er] quomo[m]o in lege noua d[e]bet institui
confessio Et hoc sic **Notandum** t[ame]n q[uo]d ad eund[em]
cum istor[um] que dicenda s[un]t q[uo]d status p[er]d[er]e so-
catu[m] tenebre et status gratie h[uius] Ita dicit
ap[osto]lus loquens eph[esi]s. v. c. **Et** postq[ua]m fueru[n]t
conuersi ad fidem et fueru[n]t in statu gratie
dicens **Gratus** aliq[ui]d tenebre n[on] ad lux d[omi]ni
Et in epl[isto]la ad Romanos xiiij. c. Abiciamus opa
tenebrar[um] **Glosa** i. opera p[er]d[er]e et induam[us]
arma lucis. glosa. i. virtutes In ea ergo lege
debet institui confessio h[oc] facienda In q[ua] orta
fuit lux vera que illuina[n]t om[n]i[um] homin[um] tene-
bram in h[uius] m[un]do **Ista** e[st] lex noua xpo. s[ic]
in carnato Ergo in lege noua d[e]bet institui
confessio h[oc] facienda **Et** s[ic] s[ic] ex hoc q[uo]d
confessio ordinetur ad reconciliacione[m] faciend[am]
Deo et eius eccl[esi]e patet et q[uo]d d[e]bet institui
in lege noua **Ido** eund[em] confessio fit h[oc] ut
homo sit iudex et arbiter int[er] Deu[m] et p[ec]cator[em]
Arbiter aut[em] talis d[e]bet e[ss]e qui possit manu[m]
i[mp]one[n]s in utraq[ue] p[ar]te **Ido** ille cui e[st] facienda
confessio oportet q[uo]d possit pone[n]s manu[m] d[e] Deo
cui s[er]uit confitens reconciliari et i[n] homi[n]em
qui confit[er] talis aut[em] e[ss]e n[on] potuit quousq[ue]
Deus s[er]uus e[st] homo quia tunc datus e[st] nobis
mediator d[omi]ni et homi[n]is homo xpus ih[esu]s
Et hic postq[ua]m corporalit[er] ascendit in celu[m] reli-
quit in eccl[esi]a aliquos qui loco sui constituit
arbitros et iudices eccl[esi]e quib[us] q[ui]s[que] aut[em]
toritate[m] reconciliandi p[ec]catores Deo et eccl[esi]e
sue **Et** id[em] in lege noua xpo. s[ic] in carnato d[e]
institui g[ra]t[is]io **Un]de** eund[em] g[ra]t[is]io habeat efficacia[m]

ab absolute et absolute ex virtute clauis
 que quidam clauis date fuerunt hoc in noua lege
 dicente xpo beato petro aplo 2 in xpo oibz alijs
 tibi dabo clauis regni celoꝝ quozꝝ dimiserit
 p̄ta remittat̄ eis et quozꝝ retinuerit retenta
 erit nam f̄s̄d̄ 2 q̄ q̄f̄f̄o facienda hoc in
 noua lege fuit instituta. p̄f̄p̄t̄ t̄q̄ in figura
 i lege antiqua **V** hoc q̄ sacerdotibz data est
 auctoritas discernendi m̄ lepra et lepram
 et m̄ p̄pham et f̄m̄. s̄ ista erat quedam
 corporalia 2 nō sp̄ualia Et hanc figurā ostē
 dit xpus in lege noua fuisse impletā quā
 p̄p̄os m̄datos ad sacerdotes mittebat dicens
Ite oñdite vos sacerdotibus **De** s̄do quibz fuit
 institutor q̄f̄f̄ionis **Dico** q̄ xpus ip̄e met.
 f̄as̄ fuit retractata sup̄ in p̄ma p̄e huius
 op̄is quā agebat̄ de sacramēt̄ d̄ gualī Et inel
 ligo q̄ fuit institutor auctoritative Et credo
 q̄ beatus **iacobus** minor q̄ fuit op̄us **heroso**
 limitan̄ et p̄mo m̄ aplos celebravit missā
 quā dixit **confitemur** alterutro p̄ta extra
 fuit p̄mulgator. ista institutionis sicut d̄m̄
 fuit sup̄ de sacramēt̄o ex̄t̄m̄e **in**uentionis **Ca**
Omnēs adulti **27** **Quis** tenet̄ ad cōfessioꝝ
 postq̄ ad annos discretionis puuerunt
 ita q̄ p̄nt discernē bonū et malū tenent̄
 p̄mol in anno id 2 in xl. confiteri. ex̄sta
 tūto canalic̄ gualis et ponit̄ extra de pe. 2
 n. c. **Ois** c̄triusq̄ p̄xus Et contra n̄s̄q̄
 p̄nt illiq̄ statuti ponit̄ pena ibid̄ q̄ c̄m̄etes
 ab ingressu eccl̄ie arceant̄ 2 morientes

xpiana carant sepulchra Et hinc scissim ac
saluber rini statuti potuit et et credo q fuit
triplex ratio qma fuit vniuersalis indigencia
Omnes enim peccauerunt et egent gloria dei ho
2 ond qui faciat bonu et no peccet ut dicit
sapiens Ideo quilibz dz deu glificat qfiteo
se peccat Cui enim se peccat qfiteo deu gl
ficut ostendit se dei gra 2 mnd indige Sed
ro fuit pte qmns reuerentia Cu enim omnes
teneant in pasca gicare ut digue ac mnd
possint accedere ad tantu sacramentu oportuit
pmitti rmediu purgatiois et lociois pcc
quod fit in qfessione Tercia ro fuit disterio
gregis dicit ne s lupi ab stonderet in grege
qui maducaret agnos Ideo statuit 2 ut ro
res ecclesie agnosceret vltim omni pccat ne
hctia sub pelle inocentie malicia sub palliano
Ideo omnes quicuzq 2 cuiuscuqz condiciois sint
teneant semel in anno qfitei ^{alias} et peccat mor
taliter et debent pena p ditta puniri Sed
pone aliquis no habet qfiam de aliquo pcc
mortalit nisi pcc de venialibz s ho no tene
pcc venialia qfitei ergo ad mng talis no
tene qfitei Dico q sy pndicio 2 pcc me
hori iudicio q aliquis pt teneri ad qfessione
ppter duo Vno q ppter vinculu pcc Alio q
ppter vinculu pcepti pcc venialia no te
netur quis qfitei ppter vinculu pcc cu pos
sint rmitteri sine qfessione tunc pcc qfitea
ppter pceptu quo tene quilibz qfitei pot
in anno qd s qfiteus no hz nisi pcc venialia

Cui si haberet mortalia que confiteretur non tenet^r
 de veritate ad venialia De hoc tunc magis late
 dicitur infra Et ulterius ponit qd aliquis est ita
 attentus circa divina et non habet remorsum de aliquo
 peccato nec mortali nec veniali Aut g. iste tenet^r
 confiteri aut non Si non tunc non est tenent^r
 ad confessionem Cuius contrarium dicitur e. si autem
 tenet^r et non habet constrictionem de aliquo peccato nec mor-
 tali nec veniali tenet^r ad dicendum et confitendum
 contra constrictionem suam et ita mentiri qd nequias est
 ducere Ergo ad minus talis non tenet^r confiteri Dico
 qd ad sapientem dicat se peccat. sapientem in die iudicij
 iustus impossibile est ut credo secundum statum iustorum
 qd aliquis habet intellexit et ipsum remorsum tunc est tunc
 die et tunc septimana absque remorsu aliquo peccato
 venialis et qd totum annum tunc est hoc habeo magis
 impossibile Nec credo qd nunquam istud donum fuit
 collatum alicuii scilicet nisi christo et beate virgini marie
 cuius istud donum credo apostolos habuisse qd ve-
 nialiter peccaverunt ut dicit Gregorius et Augustinus
 in libro de natura et gratia Si omnes sancti iste
 donum ad huc viverent interrogati essent Verum
 sine peccato essent Omnes tunc dicitur dicitur ij. q. 115
2o. q. 115 Si dixerimus quia peccatum non habemus ipsi
 nos seducimus et veritatem in nobis non est Procep-
 ta beata virgine maria de qua tunc de peccatis
 agit^r propter honorem filij nulla esola propter qstio-
 nem habere Et Thomae Respondeo contra naturam
 dicit sine peccato aliquis potest Ideo homo quantumvis
 sit perfectus debet cogitare corde et confiteri
 se esse peccatorem Quia ut dicit Gregorius

Bona memoria dicitur ubi culpa non est
Unde de eadem lege tenentur omnes ad confessionem Et
si deus de specialissima gratia daret istud donum alicui
quod mortaliter nec venialiter peccaret Credo quod
adhuc ne contempneret preceptum ecclesie talis debet
putare se confessori suo vobis quod daret se peccatorem
quia metiret se ducere debet Dicitur ego non habeo
confessum de aliquo peccato nec mortali nec veniali
Tamen propter preceptum ecclesie quanto me vobis
sicut dixi supra quod suscipiatur in vobis debet
suscipiatur pariter baptismi licet non habeat peccatum
originale

Canon 3. de re q. tenet homo confiteri

Omnis sapiente ecclesie iij. c. omnia tempus
hinc Et ideo nunc videndum est de tempore
quo est confessio facienda. i. si est facienda statim
tunc homo peccavit vel potest differri usque ad tempus
statutum in decretali. dicitur Struissus per vobis
usque ad sol. *Ad cuius ergo evidentiam sciendum*
est quod nos possumus loqui de confessione vel quod
ad propositum interius vel quod ad verbum exterius
Et primo modo sic dicitur quod omnes doctores quod
tenentur proponere confiteri quod tenentur primo de peccatis
ratis confiteri quia sine fine propositio confiteri
et satisfaciendi non dimittit peccatum ignotum
Et dicitur primo confiteri quia sicut dicitur de super
semper quod occurrat memoria de peccato tenentur
homo dolere et confiteri de eo modo quo dicitur
de super licet est fuerit ipsum confessus tunc ex hoc
hoc semel. Et licet confessus non tenentur iterum
confiteri De hoc tamen magis dicitur infra quod

ager de ueracitate confessionis Et si loquamur
 de confessione actuali quod si homo tenet actualiter
 liter confiteri in ista materia sentiunt diuersimodum
 doctores. Quidam enim dicunt indistincte quod quicumque
 aliquis peccauit non tenet confiteri ante pascha.
 sed si tenet contenti et fundant intentionem
 suam ex duobus primo quia preceptum de confitendo
 est preceptum affirmatiuum et ideo non obligat nisi
 pro loco et tunc dicitur Tempus autem dicitur
 ab ecclesia et quadragesima. Ideo nullus ante
 quadragesimam tenet confiteri nisi est in periculo
 mortis. Secundo quia actus confessionis non est necessarius
 ad iustificacionem quia per contricionem et iusti-
 ficacionem. Et ideo confitendo est solum necessarium ex precepto
 et obligatione ecclesie et ecclesia non exigit
 ante pascha nisi periculum mortis imminat. Et
 ante illud tempus nemo tenet confiteri nisi
 in casu mortis. Alij dicunt quod peccator existeret
 in peccato mortali tenet statim quando habet
 discreti et idonei sacerdotis copiam et prom-
 pmissi memoriam confiteri peccatum suum nec obstat
 decretalis illa. Omnis struus per sexus. quia illa
 decretalis non dicit quia usque tunc differat.
 sed dicit quod non differat ultra prout ecclesia
 prohibet ne ultra annum quis remaneat in ex-
 comunicacione non tamen dat licentiam remanendi
 usque ad illam horam. Iterum cum illa decretalis
 non fuerit edita per negligentibus vno contra
 negligentibus. Si autem illa decretalis esset edita

peccator tenetur confiteri statim quia offerrebat se
oportunitas sic videtur quod tenetur post eius
edicionem. **¶** Que istarum opinionum est verior fatore
me nescio. Tamen dicit sicut dicit prima opinio
videtur michi periculum dicit sicut dicit secunda
videtur in dicitur. **¶** Secundus **Thomas de Aquino** in
quadam questione de quolibet ponit aliquos casus
in quibus aliquis exorsus in peccato mortali tenetur
statim confiteri. Primus est quod est infirmitas de
qua eminet sibi periculum mortis. Et iste casus
potest colligi ex hijs que ponuntur ex de peccato et re.
¶ Cum infirmitas corporalis. Secundus casus est
quod habet facere aliquid de quo imminet sibi
periculum mortis licet pro tempore illo sit sanus
sicut si habere cupit mare vel longa viam
facere vel aliquid aliud tale. Tertius est si habet
aliquid facere quod exorsus in peccato mortali non
posset facere sicut si habet dicit missam vel inipiam
vel ministrare aliquid sacrum ecclesie. Quartus
casus est quod commisit aliquid peccatum de quo emittitur
suis non potest absolvi eum et habet copiam
alienius qui potest absolvi eum et timet quod tempore sta-
tuto non poterit habere copiam tunc tenetur
statim confiteri. Quintus casus est quod confessio
sua dicit sibi statim se confitendum quod aut
tenetur disponere eam aut facere secundum eam non
sit erronea sed salubris. Omnes enim dicunt
quod licet non sit necesse statim confiteri est tamen
multum congruum. **¶** Aucta dicitur capitulum de
centis **¶** Et tunc debet confiteri ad dominum et me

differas de die in diem. subito enim veniet ira
 illius et in tpe vindicte disperdet te **Ira** q
Raymudus in pdma sua ponit quinqz rationes
 ppter quas est multu utile et congruu stati
 confiteri **P**rima est ppter misericordie hore
 mortis **Unde** dñs in eba^o ba luce psijr.
 Veniet dñs pveni illius in die qua no sperat
 et hora qua nescit et pte eius cu infidelibz
 ponet **I**tem dñi pmittens sibi longa vita dñs fuit
Sulte hac nocte repetent aiam tuam a te 2 ea
 que roaverunt cuius erit **Q**uarta e qz moras
 in pccō sē accumulāt pccō pccō 2 p qñs pena
 pccō **Unde** apltus ad Roib ij. r. An ignoras quā
 benignitas dei ad pniām te adducit sed ut du
 ricia tua et ipemittens cor thezaurisat tibi
 ut in die ire et revelationis iusti iudicij
 dei qui reddet unicuiqz sē opa sua **Et** osce
ij. r. **S**t. maledictu mendaciu factu homi
 tidu in eudaverit et sanguis sanguine tetigit
 1. pccō adducit pccō **Unde** Gregg pccō
 qd p pniām nō diluit mox suo pondē ad aliud
 trahit **T**ercia e qz quāto maiore moram
 fuerit in pccō tanto magis elongab^r. a deo
 et p qñs tanto difficilior erit quercio sūo.
 illud qd cōr dicit **Q**ui hodie nō e tras
 ming aptus erit **Et** Quidius pncipijs
 obsta pccō 1. tardē medicina patitur **C**ui
 mala p longas ronalud moras **Et** p b dñe
 qui elongant se a te pibunt **Q**uarta est

Quia in magna egritudine eius pro aliquibus penite-
re seu et de peccatis cogitare Vnde Hieronimus Eadem egritu-
dine opprimitur cor pro potest aliud cogitare quod sentit
et aliter rapit intentionis mentis ubi est eis dolere quod
ta enim ut dicit Augustinus occurrit tunc impedimenta
Nam morbus inquit pena tenet. filij Exor uindicta
que illi dicitur dilexit eum ad se uocat Tene ergo certum
et dimitte incertum et age penitentiam et confitebor dum san-
es et non differas usque ad infirmitatem Quod galenus
sapienter dicitur Vix et sanus confitebor Secunda d
quia nisi peccator in cura sua exaudierit dominum cla-
mantem quod confiteatur et faciat penitentiam clamabit
ipse postea ad dominum et non exaudietur Ex in lucis xlii
de diuitie Epulone quia in inferno sepulta non d
exaudietur etiam pro sua guerra aque Non est ergo dis-
ferenda ut tardanda confessio sed est multum utile
et agrum si fiat statim Secundus aut in ipso
suo super finibus loquens de materia ista dicit quod aliter
respondendum est in casu isto de religioso aliter de laico
Nam religiosus ad totum tempus vite sue pro sibi ipso
penitentiam habita copia sacerdotum ydonei si peccauerit
mortaliter credo quod tenet sine mora confiteri
et intelligat sine mora sicut reuera ratio ordinabit
Laicus rationabiliter pro expectat tempus quadam
quod est tempus penitentiam Vnde cum illud tempus sit
magis opportunum eis ad satisfaciendum et confitendum
si expectent illud rationabile est iudicandum quod non peccet
dum tamen opponat firmum tunc tempus confiteri De
clericis autem iudicandum non audeo concludere aut sa-
nuo deo quod omnes qui cadunt pro mortali confiteantur
statim ad possunt non enim videtur bene quod
qui tam diu culum peccati portat occultum Verba

sunt vicarij Quidquid sit de ista ma credo in
 capibus quos ponit sus thomas de veritate to
 veri quilibz statim habita oportunitate gfitendi
 Credo est q consilium vicarij sanum sit 2 salubre
 et debet exequi cum diligencia 2 utute ros
Capitulum quodam Cui est facienda confessio ros
Quoniam ille cui e facienda gressio sacralis
 oportet q habeat claves videndum e po
 aliquid de clauibz Notandum go qmo q nome cla
 us trislanu e a corpali bz ad spualia Clauis eud
 in corpali bz e instrum ad remouendu aliquid ob
 staculu quod impediabat ne possit haberi aditu
 ad donu Sic etia in spualibz illud quod remouet
 peccu mortale quod e obstaculu ad ingrediendu
 regnu celeste vocatur clauis Et ista clauis est
 triplex Nam quedam est clauis auctoritat 2 ista
 bz plus deus Unde de ista clauis loquebantur iudei
 dum dicebant Quis pot dimitte peccu nisi solus
 deus quasi dicerent nullu. et hoc uerz e auctori
 tatiue Alia e clauis excellentie et hac habz
 xpus homo Et de hac clauis loquitur ysaiab
 in psona dei loqueb de xpo Dabo clauis da
 uid sup humerz eius et dicit xpus homo clauis
 excellentie habd inquit ipse p passioz sua
 pufferit p peccu mris et no solum p uris ymo
 p tong mundi et natura huana ut dicit beatus
10. Et hoc e uerz quid ad efficaciam vel dicit
 hic popus homo clauis excellentie iquatu
 effm sacroz pot dare sine sacris Tercia e
 clauis misterij Et ista clauis habent sacerdotibz
 et datur eis in rollaco ordinis sacer dotalis
 Et de ista fuit Dauid petro tibi dabo clauis

regni celorum et istis de clavis loquimur hic
Sciendum quoque quod duplex est clavis mysterii Una
est sua discernendi Alia est potestas ligandi et solvendi
de sua aut discernendi quod est clavis et quod
non est si est alia clavis secundum rem a potestate ligandi
et solvendi et magna suspitatio inter doctores est
logos Et ideo non dico amplius aliquid de ista ma-
teria cum dominus papa Urbis qui nunc vivit loquens de
clavis in quadam exortatione sua quae incipit Quia
quod addiminet faciat mentionem de ista suspi-
tatione doctorum et nihil determinet Unde ex quo
reliquit incertum temerarium est aliquid dicere
seu diffinire Quod tamen firmum tenendum est quod iste
claves cuiuslibet sacerdoti dantur in sua ordinatio-
ne si iste claves non potest exire in actu donec sac-
dos habeat materiam in qua agat et hoc ut per-
missionem curae animarum ut privilegium sicut habent
fides ~~predicandi~~ Episcopi et Archiepiscopi et ceteri alii
habentes curam animarum ut privilegium sicut habent
fides predicatores et monachi et alii qui ex privilegio
domini ipsi ut Episcopi potest predicare et confessiones audire
Ex his ergo potest patere cui sit sacramentalis confessio
facienda Et duo sacramentalis confessio ad excludendum
confessionem spiritualium vel directam quod si peccator
confiteretur aliam peccatum suum ut sibi super eo consulat
et eum dirigat non ut eum absolvat quia talis
confessio potest fieri cum quocumque bono viro qui est per-
tinent ut quilibet vel orando vel instruendo
Ut loquendo de confessione sacramentali que fit per aliquem
lucronem dico quod ex dictis patet dicitur conclusio

Prima e q' confessio sacramentalis e facienda sacer-
 doti 2 no alij. v. q' no debet nec pot fieri nisi
 in hnti clauces et iste e solus sacerdos Et
 id est quia absolutio fit utute clauum Ita q'
 nullus pot absolue in foro pnie nisi hnt cla-
 ues q' patet quia ut dicitur e clauces ordina-
 ad soluendum **I**tem tunc melius dicitur infra q' age-
 de pte clauum **S**ed nullus hnt clauces nisi sac-
 dos id clauces dnt in collacione ordinis sacer-
 dotalis **E**rgo no pot nec debet fieri nisi sacerdoti
 Et ita dicit **I**tem et ponit' et de pe d vi
Eum cult' confit' pccat' sua ut inueniat graz
 quorat sacerdote **C**oncl' conclusio e q' confessio
 facienda e p'rio sacerdoti Et ista conclusio patet
 p' licet em ut dicitur e omnes sacerdotes hant
 clauces no tunc oes hnt matiaz i q' pnt exercere
 op' clauum s' solid illi quibz commissa e cura
 utiq' resp'nd' illor' quor' cura eis e gmissa
 Et id solid talibz confessio e facienda 2 tunc p'p'
 p'rii sacerdotes **E**rgo solid p'rijs sacerdotibz
 e confessio facienda Et pot aliquis dicit **Q**uid e
 uel quib' e p'rius sacerdos **A**liqui dicunt q' p'p'
 sacerdos e sacerdos parochialis q' q' adu'stra
 sacra ecclesiastica et isti e confessio facienda Et eide
 datur istor' fundari in r'oe ista **N**lli debet fieri
 confessio qui hnt adu'stra sacramentu' Ecclesiasticu'
Ad hoc em e datur p'ceptu' de q'ferendo in xlviii
 ut fideles digne accideret ad sacru' eubia-
 ristie in pascha **E**u q' sacerdos parochialis
 sit obligatus et teneat' officio suo adu'strae.

sacramentū eultraque prochiatis suis Ideo omnes por
rocham sui tenent² p̄li q̄fiteri ad m̄nḡ n̄ p̄l̄ Et
ista videt² et intentio illiḡ decretalis quibus ut sup̄
sexus Et illiḡ capli de pe d̄ vi placuit Iud̄ etia
videtur de interiori sacre scriptur̄ in eod̄ testame
to ubi dicit quod xxxviii Diligent̄ agnosce cultū
patris tui Et cultū patris s̄m̄ glosam d̄ q̄stia
que nō p̄t cognosci nisi p̄ q̄fessionē q̄ oportet
p̄ ille qui habet eand̄ cognoscat q̄fessionē q̄ nō p̄t
fieri nisi audiat eam hoc etia id̄ videt² dicit
scriptura in nouo testamento ubi d̄ ad hebreos ultio
Iam obedite p̄ omnia q̄positis v̄ris ip̄s eund̄ p̄uigi
lant quasi rōne redditori p̄ aiabus v̄ris Ergo si
ille qui h̄z eand̄ tenet rōne reddere p̄ aud̄ subdin
videt² nec̄ q̄ sciat statū aud̄ subditi q̄d nō potest
fieri nisi audiat eius q̄fessionē i. quā oportet q̄ p̄
bet subditi q̄fiteat² suo curato Alij distinguit²
de p̄rio et dicit q̄ p̄rio d̄ duobz modis v̄nomo
dicit² p̄rio q̄nt̄ diuidit² rōne alienū Aliomodo
dicit² p̄rio 2^m q̄ diuidit² contra cōmune modo
dicit² isti q̄ quilibet tenet² q̄fiteat² p̄rio p̄rio doti
2^m q̄ p̄rio opponit² alieno non aut̄ p̄d̄m̄ q̄
opponit² eod̄ Nam q̄stat et certū ē q̄ si alijs
fuisse confessus p̄tia sua dno p̄p̄e ul̄ Ep̄o vel
ar̄epo suo fatū et temerariū eēt dicit² q̄ te
netū illa ead̄ p̄tia q̄fiteri suo prochiati cu
rato Cum q̄o isti qui ex p̄uilegio p̄dicat et
audiunt q̄fessiones sint Curarij dno pape
et ep̄oz Confessi eis nō tenent² ut q̄fiteat
saceri doti suo prochiati nō tales sūt quasi
quidā p̄uarij q̄fiteant Et rō sicut q̄fessi p̄
interiorij dno pape et Ep̄oz nō tenent²

rem confiteri curatis sub ita nec confessi
 est Et ita e' hodie decretum p' dnm nrm ppam
l. xvij In quadam decretali sua exuacate q'
 incipit vab' elcomis Istud est vider' e' de mte
 non illius decretalis sup' cathedra que ponit'
 ep' de pe. et re. d' q'stutionibz dnm clemetis
 8° Indid a bone memoie vbi d' q' frs p'di
 catorib' et miores tantu' hant de p'rate i
 q'ssionibz audiedis quatu' p'ochialis sacerdos
 de iure noscitur hinc s' q'ss' sacerdotibz p'ochia
 libus no' tenetur utz q'ss'eri ergo nec co
 fessi eis Et s'm ista via illa decretalis q' d'
 struiss' p'vius loquit' de sacerdote p'prio q' ut
 p'pnu' d'uidit' contra comune vnde e' p'pnu'
 q'ss'at' p'no sacerdoti. i. no' alieno Et quidq'
 sit de hoc t'p' p' illi qui audiunt q'ssiones ex
 p'vilio dnm p'p' Anduceret sibi q'ss'entes
 ad confitendu' semel in anno sub curato b'n
 faceret 2 ad hoc inducitur in illa decretali
 dnm Ane dicit xi. qui sunt de ordine p'dicta
 toz que incipit p' curas 2 tenent' ad q'
 qua licet illa decretalis sit r'vocata i q'ntu'
 contrariat' decretali Bonifac' q' incipit sup'
 cathedram Non t'p' q'ntu' ad alia q' equitatem
 q'ntet e' r'vocata Et n'q' sacerdos p'ochia
 lis p' absolue' subditu' suu' de omni p'cto di
 cendu' q' Raymundus in p'ma sua ponit
 quidq' casus de quibz sacerdos p'ochialis no'
 p' se m'romitte' nisi p'p'ali fuerit sibi con
 missu' Quonia' q' e' solempnis p'nia imponeda

Secundus casus 3 qm peron 3 amora excedit
Tercius 3 ubi dicitur in regularitate qm
Quartus 3 de mediarijs In istis quatuor casibz
hospitum addit tres Ita q sit omnis casus de pub
lico peron sicut de publico blaffemo. Sextus
3 de mediarijs Septimus casus 3 si sit consue
tudo in epatu q alij certa sum ad epudise
rant sicut optinet consuetudo in pluribz epatibz
De homicidijs. pcclegijs. falsarijs. violatoribz
enunitatf eccliasice Sodomitibz incestuosibz
purijs et alijs enormibz sumibz. que epd sibi
retinet sicut q eis videtur expediens. de quibz
na pe certa regula dari. Et omni quisq in
ritus heat synodale suad ad quo se dirigat in
via ista. Adm Nullus duradi in reportato
no suo dicit q pone tot casus no 3 n aufre
ptate sua curat ad possint omnia de iure q
no sunt eis expresse phibita. Notandum est
q Raymundus in summa sua ponit sex casus
in quibz omnis sacerdos parochialis pot abphue
et audire confessiones subditoz alioru sacerdotu
Primus e ad ille excoz deliquit in parochia sua
Secundus 3 si mutavit domicilium in parochia sua
sicut 3 de scolarijs studentibz ppijs ut alibi
Tercius si sit vagabundus sicut fut illi pau
peres qui cadunt vagabundi p mundum. Quartus
qm aliquis hz sacerdotis i peritio ut malicio
su ut omo insufficientem 2 vult ire ad ma
gis partem qui sibi melius consulat pot ire ad
ad petita in prius licetia 2 obtenta appo

Sacerdote et sacerdos teneat eam sibi dare **Quia**
 capis & si aliquis volens facere longum iter ut
 pote in ad frum **Jacobum** vel ad quadring alia
 pugnacione vel ad locum petit licenciam a
 suo curato qd possit in itinere confiteri qua
 tur quilibz qd pte audire qfessionem potit eius
 qfessionem audire. **Secundus casus** & qm & i arti
 culo mactat quia in isto casu potit qfiteri cui
 cur sacerdoti. In alijs aut casibz pfatis no pot
 confiteri nisi potenti audire qfessiones. **Ex co**
 mmissione cure vel ex privilegio. **Et** quid fiet
 de militibz sine & nobilibz vel quibusdam alijs
 qd habent domicilia in duobz parochijs & per
 vna pte anni morantur in vno domicilio et
 qd alia pte anni morantur in alio cui qfiterentur.
 Iste dicendum qd tales debent qfiteri illi cu
 rato in cuius parochia hnt pateriale domi
 cilium vel in cuius parochia morantur qd maiore
 pte anni. **Sed** pone hic e vna mulier
 fragilis & prona ad peccatum timet de curato
 suo qui e leuis et lubricus qd si qfiteatur
 sibi qd sollicitat ea ad malum vel qd reuelabit
 qfessionem magis confitebitur ista sibi. **Puro** qd
 si timet **Scriptur** et pprobabiliter de istis vel de
 aliquo istoz debz petere licenciam a curato
 suo qd qfiteatur alteri et si pte hnt copiam
 superioris sicut **Ep** pcurator sui vel alicuius
 religiosi habentis potest audire di qfessionem
 qfiteatur sibi. **Et** si ista no pot hnt copia
 istoz alicuius et curato sui & ita maliciose

q non vult dare sibi licentia confitendi alij quod
faciet ista psona Dico q si timet de sollicitudine
comedet se deo orando q eripiat ea a temptacione
et donet sibi virtute et constantia resistendi et qficia^r
in loco publico et deus qui teste aplo nemine
p mittit temptacione sup id quod pe s faciet cum
temptacione puenit adiuuabit ea et sic no id
mouebit In casu aut ubi timet de reuelacione
confessionis credo q si timor est ronal^r et no leuis
al fatuus q sine licentia sua si ipse negat ea
ius credit sibi q si alteri hnti ptate audiedio
fessionis possit confiteri Ita ty q sit i pposito
q ubi hnt curato sufficiente confitetur sibi
Sicut eud ille qui contrahit nrimoniū appo
nendo conditione inhonestā cont scām ma
trimoniū puatur iure nrimoniū ut dicit^r
xxij q iij Aut cetera xxxij q ij Alqd plet
queri ex de conditi appo vide c ultio Ita
sacerdos non suans ea que sut de sba confes
sionis vmo faciens cont ea e puatus iure
qdo gobat in audiedo qfessiones Sed igitur
tene secretū sit de sba qfessionis qntū e
ex pte qfessor. sacerdos reuelans qfessionē
e puatus iure qdo gobat in audiendo con
fessionē Et id si timet iuste et ronalit^r
q iste curato reuelaret qfessionē nullus
tene^r sibi qfiteri Deo 3 q ista ratio no
gcludit nisi cont eū qui id reuelauit qfes
sionē Non cont eū qui reuelatur e s hoc
facit sequens id Itē qdo p caritate iustitu
tū 3 contra caritate militare non debet

Et confessio instituta est pro caritate quia quilibet
 tenet se dilige ad honorem dei cum glorificando,
 et se ei humiliando et cum sibi reconciliando. Ergo
 non tenet militare contra caritatem seipsum quod den-
 do et diffamando. quod fiet si homo tenetur co-
 fiteri illi de quo iuste et rationabiliter presumitur
 quod reuelaret confessionem. Vnde Augustinus hortans
 ad penitentiam et confessionem dicit non dico ut te
 prodas. Sed si aliquis confitetur scienter alicui
 qui confessionem reuelaret quod dicit se quod non debet
 sibi confiteri. **Sed** pone prius sacerdos est hereticus
 vel schismaticus vel scomunicatus vel excommunicatus nisi
 debet sibi confiteri. Dico sine pudore quod non
 et ratio est generalis quoad ad omnes tales. Cum
 enim participat ad excommunicatum in sacris et peccatum
 mortale et omnes tales sunt excommunicati de iure
 et confessio sacramentalis sit peccatum quicquid
 talibus confitetur peccat mortaliter. Sed quantum
 ad hereticum est specialis ratio quia hereticus de facili
 ponit sibi confitenti in errorem vel inducet in
 desperationem sicut fecerunt pharisei. Unde qui
 confessus fuit eis dicens peccatum tradens
 sanguinem iustum. et ipse lotus sui concilij dixe-
 runt ei quid ad nos tu videtur. **Utrumque** pone
 dicitur contra et declarabitur infra quod nullus debet
 diffamare nec accusare in confessione aliud. Sed potest
 contingere quod si aliquis confiteatur curato suo
 oportebit quod diffamaret aliud. Sicut ponatur
 aliquis peccauit cum matre sua que est licite
 nota curato suo vel cum filia vel cum sorore

quas etiam curatus bene cognouit nouit oportet
q talis exponet et noiet ppona in confessione
dicendo habui rem cu matre ul filia ul cu pna
et sic cu iste sunt note ut deum e curato rmane
bunt diffamare apud eu Dicendum q talis debet
confiteri si habeat oportunitate tali qui no ha
beat noticiam istar pponar Vnde talis debet
ire ad curatū dicens Ego habeo capd que
non debet dice uobis Ideo peto licentia alii
confitendi Et sacerdos tenet eam dare sibi
et ea hnta debet querē sacerdote qui nulla
noticiā heat de ppona cu qua peccauit Et co
sulo sacerdotibz curat q sint faales ad tales
licentias concedendas quia ex hoc puenit du
bomd Vnde e quia ipd exponatur Aliud est
quia alij apertis et meliq gfitent ar securus
Quidquid qui peccauit cu curato suo tenet
sibi gfiteri dico q ad certitudia sic qd gfitio
nis s magnat pbs satisficōis et homo no tū
certitudetur de illo qui e gfitio sceleris quatu
de uno alio mulier ista no debet gfiteri illi
net ipd debet ea audire vno s sibi dixerit
vade ad aliud. tū si gfitetur sibi et ipd absol
ueret ea eet absoluta **S**acerdos aut curat
cui gfitetur dico q si qm mittit sibi cura
ipd petet licentia q possit elige confessione
al commissione cure dixerit sibi spūs ne ex
hoc q habes curā alioz detineatū que tue
paciari qcedimq tibi q possis elige p domū
gfitore qui te absolue valeat eet multū
secundū tenet tue con q in commissio cure
detur eis talis licentia iplicite ul commissio

Q
ne

cur et ab noxia **S**ed nullo ex hoc qui confitei pcedo
 simplicibus qui non hnt auctem audiendi gressos
 dico q non de rigore iuris Et e duplex rō
 Una q iste non e modus audi iurisdictionem
 ei qui alias non hz. Alia q licet curati sint
 licentati q possunt confiteri tñ isti no sint
 licentati q possunt eos audire Tame credo q
 ex quo epd sine nt q curati confitent istis
 crisi absoluit eos et no phibent vmo dissi-
 mulant **S**ed eis dare tacite pte audie-
 di et absoluedi curatos **N**otandu aut q si
 aliquis sit in piculo mortis et non possit habere
 copia sacerdotis. pe et debet confiteri laico
 fidei et no excoicato Ita hntur de p. d. 1
Cum permittit de gse. d. in i. sancto **E**t Augg
 tanta e vis gressione ut si articulu neccitat
 imineat et de sacerdos gressat pximo
 Ita tñ q talis gressio no e sacmētū tñ dicit
 ubi illud quod e formale in sacmēto. s. q. ab
 elius. rōe tamen volutat hoc quod pte dicit
 i. b. rō dia quod inrit absoluit a deo Et ille
 qui audit gressione tenet orare p eo dūdo
 hēreticū ubi rōe si fiat ut pō in Ita tñ
 q si euadat piculū tenet uterq gressi illi
 qui pe eum absoluerit **capitū quōd d. q. h. est**

Appedito quasi superficiali faciendū rō gressio
 cui e confessio faciendū **R**estat vidē
 de quibz d. fuerit Et e sciendū q d. fieri d.
 p. ab Ita dicit in pō **D**ixi confitebor ad d.
 p. in iusticiis meis dno. iusticiis dicit
 no iusticiis Et i canonica iurabi Confitebor

alterum parā sua Non bona ut virtutes prout fuit
bat pharizaeus dicens Erant tibi ago dno qua
non sum prout ceteri hoies fornicato et adulter
velut et hic publicanus primo bis in sabito
dixit do omni que possideo De his go confessio
fieri de peccatis **N**ondum aut propterea quod sunt
venialia quodam mortalia Quatu aut ad peccata
venialia simplr loquedo no sunt confitenda & ne
cessitate Cum enim de natura sua sint venialia quod
etiam ipsum nomen importat sunt pro se venialia quod
sunt pro peccatis mortali huiusmodi scilicet conditione
in quali de peccatis ut pro exteriori assumpta sicut
pro passione peccatorum et similia **N**ondum et notandum
quod peccata venialia multis modis dimittuntur et absque
confessione Unum quod confessione generale que fit in
prima et in completorio et ipsum misse Alio modo per
benedictionem Episcopalem Et idem credo non transgredere
de benedictione sacerdotum quod fit in fine misse Alio
modo per benedictionem aquae benedictione de gse d. in aqua
salem appertam benedictionem ut ea tacti appert
sufficiunt Alio modo pro passione peccatorum Alio modo
quod quis dicit devote dicit orationem. s. pater noster
et hoc videtur illis ubi dimittit nobis debita misericordia
Alio modo ut dicit aliqui pro ingressu ecclesie confite
et intelligo quod ingreditur causa orationis Alio modo
pro devota susceptione alicuius sacramenti potest
sacramenti Eucharistie. de gse d. y Cum omne crimen
intelligo tamen quod dicitur sic ut sic venialia dimittit
intelligo quod persona non habet nisi venialia quod
si haberet mortalia videtur sibi remitteretur
venialia quousque mortalia esse dimissa
Quatu aut peccata venialia quatu sunt de natura

una su non sine de acatate confitenda. Tamen
 multum est congruum maxime scribis p[ro]f[ess]is sicut
 p[ro] religio et p[ro]lati q[ui]d q[ui]s[que] confiteantur q[ui] pena
 corp[or]is multum minuit[ur] utitur clauis. **Notandum** t[ame]n
 q[uo]d in casu contingit q[uo]d homo tenet[ur] q[ui]s[que] p[ro]f[ess]is
 veniale et hoc p[ro]pter dubium et hoc scilicet q[uo]d
 dubitat p[ro]babiliter de aliquo p[ro]cc[esso] utz[ur] sit mor-
 tale ut veniale. Quia si no[n] peniteat sicut de
 mortali. Discretio se exp[er]t et io[n] d[icit] co[n]fite[n]ti
 sicut iacet in consuetudine sua et iudicio p[ro]f[ess]o
 relinquat utz[ur] sit mortale ut veniale. Et co[n]-
 sulo sacerdoti q[uo]d no[n] sit minus p[ro]m[iss]us ad iudicia
 d[omi]ni p[ro]cc[essa] mortalia s[ed] p[ro]p[ter] d[omi]n[u]m et p[ro]f[ess]is et
 inducere h[ab]e[n]d[u]m ad p[ro]m[iss]am. **Tenet[ur]** et[ia]m homo
 confite[n]ti p[ro]cc[essa] veniale p[ro]p[ter] eccl[esi]asticu[m] statutum
 q[uo]d scilicet no[n] h[ab]et i[n]m[un]d[u]m q[ui]s[que] de aliq[ui]o p[ro]cc[esso] mortali
 q[uo]d ad ex[em]plum eccl[esi]e tenet[ur] quilibet q[ui]s[que] p[ro]f[ess]is
 in x[rist]o. talis tenet[ur] q[ui]s[que] p[ro]f[ess]is et ad no[n] h[ab]eat p[ro]cc[essa]
 mortalia oportet q[uo]d co[n]fiteatur p[ro]cc[essa] venialia
 d[omi]n[u]m t[ame]n aliqui q[ui]s[que] sufficit q[uo]d p[ro]f[ess]is se sacerdoti
 dicens. d[omi]n[u]s ego no[n] h[ab]eo q[ui]s[que] p[ro]cc[essa] mortali
 tamen p[ro]cc[essa] me nob[is] ut videat[ur] mea q[ui]s[que] p[ro]f[ess]is
 p[ro]m[iss]a t[ame]n reputo p[ro]m[iss]a. **Tenendu[m]** 3 go no[n]
 ad u[er]u[m] q[ui]s[que] p[ro]f[ess]is p[ro]cc[essa] venialia s[ed] q[uo]d talia p[ro]f[ess]is
 tamen multum utile et expedie[n]s e[st] ut tenet[ur]
 q[uo]d ad q[ui]s[que] p[ro]f[ess]is ea de bono et quo nisi in duob[us]
 casib[us]. Vel q[uo]d ligat[ur] a co[n]f[ess]io[n]e s[ed] q[uo]d dubitat
 utz[ur] sit mortale ut veniale ut a co[n]f[ess]io[n]e
 eccl[esi]astica q[uo]d scilicet no[n] h[ab]eat mortalia q[ui]s[que]
 co[n]fiteat[ur]. **Quatu[m]** ad p[ro]cc[essa] mortalia d[omi]n[u]m
 q[uo]d omnia p[ro]cc[essa] mortalia tam occultis q[uo]d manifestis

tenetur quilibet distincte et sigillatim confiteri
et si excederint a memoria sua tene^r laborare
quatenus poterit quod verum dicitur **Q**ui aut tenetur
confiteri peccata mortalia etiam confessioni **P**er quod
ad hoc quod sacerdos absoluat peccata eius quod sciat
peccata ut deus cuius locum tenet si non potest scire
ut deus nisi dicat^r i confessor ergo quatenus
sit manifestum peccatum confessioni peccata dicit sibi dicit
ipsum in confessione **U**nde prout in foro iudiciali non
sufficit ut iudex sciat causam ut quatenus persona
vno oportet ut sciat eam ut iudex **I**ta in foro
spirituali non sufficit quod confessor sciat peccatum ut homo
vno oportet quod sciat ipsum ut deus et quod dicit sibi
confessione **T**enet^r et confiteri peccata quatenus
sunt occulta cuius ratio est **S**icut enim medicus cor
poralis non potest dare salubre remedium nisi cog
noscat infirmitatem **I**ta confessor qui est medicus
anime nullo modo potest imponere penitentiam salutarem nisi cognos
cat peccatum **N**on potest autem cognoscere peccatum occultum
nisi revelet^r sibi in confessione **O**portet^r quod peccatum
quatenus occultum quod confiteatur **I**ustum est enim
ut peccator qui non erubuit peccare in conspectu
dei cui nihil potest occultari non erubescat ipsum
confiteri huius confessioni **A**pparet ergo quod peccata mor
talia quatenus sunt sive occulta sive manifesta
omnia et singula distincte et sigillatim sunt con
fiteunda **S**ed nullo modo circumstantie peccatorum sunt
confitende **D**icendum quod circumstantie peccatorum quod sunt
attendende in confessione in hoc sensu continentur
Sunt quidem ubi per quos quotiens cur quomodo
quado **S**uilibet attendat autem medicamina dicit

Quis utqz ipse pater sit masculus aut femella. pater
 uel iuuenis nobilis ut ignobilis. liber ut serus
 In dignitate ut officio potius seu constitutus aut
 patus. sane metus ut infans. sciens ut ignarus
 solutus ut iungatus. claustralis. clericus ut laicus
 sanguineus. affinis ut extraneus. xpianus. hereticus
 iudeus ut paganus. **Quid** utqz quis sit adulterium
 fornicatione ut stuprum. homicidium. patricium
 et filia **Item** illud qd appetit sit enorme uel
 mediocre ut pium **Item** utqz sit manifestum uel
 occultum **Item** utqz sit antiquum ut nouum 2 filia
Ubi saluz in loco pphano an pater d dno dno
 an alibi **Item** quos. s. mediatorez 2 mediuos
 qua omnes tales fut principes dno 2 dnpnatio
 nis et ipse 2 reus qz pater eoz **Item** p quos
 1 ad quibz et qz quibz et cont quos **Quocies**
 1 quotiens cognouit adulterium ut fornicaria
 2 utqz una uel plures. quoties dixit p primo
 uia gnumchosa iniuriosa et quoties iterauit
 iniurias et filia **Ubi** emd uocabit tardus pmat²
Qu. saluz quali temptacione ut occasio h² se
 rit et utqz puenit ipam temptacione ut
 occasione uel fuerit pucta ab ea **Item** si
 sponte ut coacta et qua coactioe qdiconali
 uidelz an absoluta **Item** cupiditate an pau
 ptate **Item** utru ludo an morando non di
 cis 2 filia **Quomo.** 1 de mo agendi 2 pari
 endi qd meliq actu qz lione fitur **Quando**
 1 si ipse sacro puta diebz festiuis xl. uel
 diebus ieiuniorz uel alijs diebus **Item** si an

acceptam pniaz aut post frangendo ipam pnam
Iste igitur sit circumstantia que sit in ad peccatum attende
quare quedam diffiniuntur psona peccante sicut ista **Quis**
Quedam diffiniuntur ipam peccatum et hoc ut quod ad plam
facti et sic et **Quid** ut quod ad modum agendi et sic
et **Quomodo** Vel quod ad causam finalem et sic et **Cur**
Vel quod ad causam iudicalem et sic et **Per quos** Vel quod
ad frequentiam actus et sic et **Quotiens** **Quedam** diffiniuntur
tempus et sic et **Quando** **Quedam** diffiniuntur locum et sic
et **Ubi** **Sed** igitur circumstantia quedam mutat speciem
peccati sicut accipere rem alienam invito domino et peccatum
furti modo ubi peccatum addat ista circumstantia **Ubi**
et quod accipiatur de loco sacro id mutat speciem peccati
quia non solum est furtum sed sacrilegium **Sicut** cogi-
tere non sua et fornicatio addat ista circumstantia
Quid si quod ista non sua sit coniugata et id adulterium
ut quod sit iugo et est semper **Vel** quod sit sanguis
id est incestus **Vel** addat ista circumstantia **Quo-**
modo et quod non cognoscatur modo debito id mutat
speciem quia est peccatum contra naturam **Similiter** in-
veniri de natura sua non est peccatum mortale addat
ista circumstantia scilicet quod habet id in usu quod de-
bet se quod tunc est peccatum mortale **Similiter** aliud
peccatum diuino est peccatum addat ista circumstantia
Quis et ille qui peccat sit clericus id mutat
speciem quia id est ubi excothacis et ita de aliis cir-
cumstantiis **Quedam** uero circumstantie non mutant
speciem peccati tamen aggravat peccatum ubi gra cognoscitur
soluta non sua **Et** fornicatio modo si addat ista
circumstantia quando et quod cognoscatur tunc peccatum
licet non mutant speciem peccati tamen aggravantur **Et**

additur ista circumstantia quid i q fornicat^r publice
 et tunc scito certe id peccat^r aggravat^r 2° de alijs
 circumstantijs **Queda** aut circumstantie alleviat
 peccat^r sicut paucis clericis 2 peccat^r addat^r ista
 circumstantia **Cur** i q aliquis peccat^r ead^r ludo id
 minuit^r peccat^r **Atque** ne alienud 2 peccat^r addat^r
 ista circumstantia **Quiddo** qz solus accipit ad tpe
 necessitat^r certe minuit^r peccat^r 2 sic de alijs **patz**
 5° q circumstantiar^z quedam mutat^r spem peccati
 quedam aggravat^r si noⁿ mutat^r 2 quedam alleviat
modo de circumstantijs mutabilibz spem peccati dicit
 gradus doctores qz sic de necessitate confite^r de
Unde non sufficit dicit^r qfessor^r accepit rem alie
 nam vino si accepta fuerit de loco sacro opz
 q expmat^r dicens **Accepi** istud de eccia uel
 de tali loco **Non** est sufficit dicit^r peccavi cu
 mulie vino opz q expmat^r an erat gingata
 ut ugo ut q sanguinea uel religiosa et ita de alijs
de circumstantijs aut aggravantibz si noⁿ mutabilibz
 peccat^r 2 dicit^r inter doctores **Nam** quidam
 dicit^r q tenetur qfiteri de necessitate **Alij** dicit^r
 q noⁿ de necessitate 2 tamen multu^m agruu^m 2 utile
 q qfiteant^r et hoc maxie iuris pitis 2 intellige
 tibz **Et** credo q qfessores debent interrogare
 de homod^r circumstantijs et potissie simplices de
 hoⁿ ty dicit^r magis infra **de** circumstantijs aut alle
 uantibz dicit^r doctores q noⁿ debet confiteri
 nisi forte interrogat^r de eis **Ex** his 5° patz
 quod peccat^r tam venialia q mortalia sic qfite^r da
Queda aut sic peccat^r mortalia dicit^r aliquant
 infra quod age^r de interrogantibz sciendis qfessor^r

quia si ponetur hic oportet ut respondeat ubi
De condinobz qd dicitur hinc confessio **cap. 100^m**

M fructuū qualis debet esse confessio **Notandum** qd
David apud in scdo ps ps p̄nali ponit summe
condiciones confessionis dicens **Duo** confitebor ad d̄m
me iniquitates meas **Duo** et tu dimissi impietatem
peccati mei **Ubi** dicit qd confessio dicitur esse p̄mo p̄medi-
tata **Ubi** dicitur **Duo** i. d̄ corde meo disposui **2°**
dicitur esse apta nō palliata **Ubi** dicitur confitebor d̄ d̄
non palliabo **3°** dicitur esse accusatoria id dicit ad d̄m
me i. tunc me nō excusando nec defendendo me.
Quarto dicitur esse uerenda **Ubi** dicitur iniquitates
peccati de quibz homo ueretur. **Quinto** dicitur esse p̄p̄.
Ubi dicitur meas et nō alienas. **Sexto** dicitur esse medi-
toria id sequitur tu dimissi impietate peccati mei
Ut aut magis p̄ticularit̄ p̄cedamus **Notandum** qd qd
confessio ad hoc qd p̄ficiat dicitur hinc xlii condiciones
que continentur in hys adibz. **Fit** simplex huius
confessio pura fidelis atqz frequens nuda distre-
ta libens uerunda **Integra** secreta. **Laetabitur**
accelerata p̄fortis et accusans et sit p̄uere p̄ta
Dicit qd sit simplex **Simplex** dicitur qd sine p̄li-
ca **Ubi** dicitur confessio dicitur esse sine p̄lica aliquid fal-
sitas ita qd nō taceat uerz nec amittat fal-
sū etiam humilitatis causa **Ubi** dicitur **Si** humilitatis
causa metiris si nō eras p̄tor atqz metiris
metuendo efficiens **Ubi** dicitur confitebor nō dicitur celū.
qd fecit nec dicit quod nō fecit s̄ simpliciter et d̄
plano narrat peccata sua **Quia** ut dicitur **sapient**
Cui abulat simpliciter abulat confidenter **Ubi**
tarda condicio d̄ qd sit humilis **Talis** fuit confessio
istius p̄licam d̄ quo dicitur in **lucā xlii. c.**
q nō audebat oculos ad celū uerz s̄ p̄uebat

Debet fieri p̄ m̄icuū ul̄ p̄ epl̄m̄ s̄i b̄na voce 2 or̄
p̄no p̄cipalit̄ ut qui p̄ se peccavit p̄ se erubesc̄
cat Item nō d̄z fieri uerbis ul̄ noibz s̄imul pallia
tis s̄i quodlibz p̄tend̄ suo p̄no uoce quātūm q̄
tūm p̄ exprimat honeste tamen 2 om̄b̄ cōstantialibz
quātūm tūm p̄ et abhominabiles exprimat ut
sic tota famē apostematis expellant. De cōf̄ss̄i
ōibz quomō s̄nt confitende habes sup̄ ca. p̄cedēti
Nota etiā q̄ mutq̄ possi et debz confitē q̄ signa
et homo qui ex aliis lingue 2 ydōmatibz pra
q̄ p̄ confesse nō intelligeret eū debet confitē
p̄ m̄p̄tē Et m̄p̄tē ita tenet tēdē p̄tēte
sicut sacerdos cōfessionē **Nota** etiā q̄ si aliquis p̄
bat peccā sua in carta ut meli⁹ r̄cordet̄. De cō
eis et legat corā sacerdote beneficium **Sup**
tima condicio 3 ut sit discreta ut. s̄. discrete
ac separatim confiteatur singula peccā sua nō cō
fise **In** illud ps̄ Lauabo p̄ singulas noctes
lētū meū. Lauabo inquit in cōfessionē p̄ singu
las noctes. i. p̄ singula peccā lētū meū. i. cōf̄ss̄i
ōnē meā Item ut eligat p̄tē **Iudicē** Augusti
sacerdote quere qui te sciat ligat̄ et solue
De hoc quere supra Cui facienda ē cōfessionē
tāta condicio ē q̄ sit libens. i. solitaria
ut nō sit sicut cōfessionē **Actō** Iosue vii. c. qui
coactus cōfessus est et lapidatus s̄ sicut con
fessus d̄voti latronis in cruce. licet eū dō
lore debeat p̄tē peccā q̄ q̄misit t̄y d̄z gaudē
p̄pter vitā quā r̄cuperat **Vnde** quere d̄
lor et gaudē eē simul et semel. in eodē
subiecto ps̄ s̄cōm̄ multitudinē dolor̄ meōr̄
in corde meo cōplacōm̄ t̄ue lētificauerūt

anima mea. **Non** condicio e qd sit **Reverenda**
 cum magna **Reverendia** dicitur pater qd fieri 2 sic
 mebit **Rema** **Augo** laborat meo pariendo eru
 bestentia et quid **Reverendia** ee e magna pta
 qd erubescit qd ppo sit digna **Rema** de p. d.
 Que penitiz Non ty dicit ee tanta **Reverendia**
 qd ppter ee dimittat dicit **Reverendia** **Reverendia**
 me qd fundat p ad die tua dicit **Reverendia** qd e qd no
 qd adducens ptem et e qd fuso adducens **Reverendia**
Quinta condicio e qd sit **Reverendia** .s. qd dicit oia
 pta non dividendo ea int duos sacerdotes
 s. omnia dicit omi nichil penitiz dimittendo
 Deus eud pime bono opus **Reverendia** non
 novit aut totu hanc sanat aut nichil **Reverendia**
 de hoc **Reverendia** **Reverendia** **Reverendia** no dimi
 diabit **Reverendia** **Reverendia** **Reverendia**
Augo **Reverendia** **Reverendia** **Reverendia**
 confessione **Reverendia** condicio e qd sit pta
 tam ex pte qd fieri qd ex pte qd fieri
 Ex pte confitentis ut no p dicit pta sua
 d plura ne alij scandalizent in pta suo.
 2 ne sit de illis qui glant ad male fieri
 Quomodo aut dicit e pta ex pte qd fieri
 dicitur infra qd aget de sigillo confessionis
Quod condicio e qd sit **Reverendia** **Reverendia**
 dicit **Reverendia** p die et nocte no des i que
 tibi neq taceant capilli oculi tui **Reverendia**
Reverendia lacrima lauat **Reverendia** qd p dicit
 e qd fieri Et dicitate magnum p qd fieri
 no pte lacrima ponit in hanc adulto **Reverendia**
 in pul pculo ut mulier no e multu curandis

& lacrimis Nam & mulier dicit Dudius ut ple-
rent oculos erudiere suos Tercia condicio
3 q sit accelerata. i. festina et de ista q dicitur
dicitur sup. t. qd e gesso facienda Quarta
dicitur condicio e q sit fortis. exemplo bre
marie magdalene q adeo fuit fortis in penitendo
q p amara iniuria spulsiore qz nullo pudor
obstante publice fuit gessa. impudencie prore
pator Sic pator dicitur fortis in penitendo
et confitendo q p nullo retrahat. a gessioe
pator Quia scriptum e ut mors dulcis Quin-
ta dicitur condicio 3 q sit accusatoria q dicit
se commississe q pator ex propria malicia accusa-
do se fortis no pcedit comparacione in pator
sicut fecerunt pmi parentes Unde scriptum
ipso accusator e qui venit amicus eius et dicit
gabit eum Iste amicus e deus et nisi pator
mo accuset se coram isto amico i. coram sacerdote
dei vicario in futuro q dicit multos accusatos
s. deo. qz coram constiam Diabolus. pator e et
coram mundo Quia ut dicit Sapientis pugnat
orbis dicitur coram imperatoribus. Si aut mo accuset
se deus tunc accusabit eum Sexta dicitur con-
ditio e q sit pene pata. i. q sit obediens
Augu ponat se penitens omo in pte iudic
et iudicio sacerdotis nichil i. suans sibi ut eia
o iubete pata sit face q idipud a vita au-
querit faceret p evitanda corporis morte e
hoc ad desiderio quia vita iduperat infinita
no gaudio eia dicit face immortalis futura q
faceret q differenda morte moriturus

Examinatus in prima sua addit alias duas quod dicitur
 prima quod sit propria scilicet ut proprium accipit et non aliam
videtur deus eadem mea dicitur mihi tibi Quidam inquit
 mea non aliena. uel si crime al perit alterius
 quod dicit non est animus illic corrector si quod dicitur
 uel detractor. Unde nullus debet nominare alium in con-
 fessione nec sacerdos debet interrogare de nomine fallit
 iudicium ubi constantia facti est talis. pro alio non
 potest confiteri proinde puta si cognouit matrem uel
 filium al prore. Quid autem et quomodo sit faciendum
 in isto facto dicitur et super Ca. Cui est faciendum
 confessio. Secunda condicio qua addit Examinatus
 est quod sit innoxiosa. Et non dicantur peccata in confessione
 sicut dampnosa reputat innoxios si ad maturi-
 tate et mora et de libertate ut ex hoc attendat.
 deus et maior contritio et ueritudo. Confiteatur
 ergo penitens iuxta formam quod dicitur et habita in
 missio proinde habebit premia beatorum Ca.

Uretur ut dicitur sepe de innoxiosa confessione
 est super multum sit utile et fructuosum fre-
 quenter confiteri aliquo tamen et merito. Quoniam
 ergo doctores ponunt aliquos casus in quibus
 de necessitate salutis confessio dicitur. Primo
 est propter enormitatem peccati sicut quod aliquis
 habet aliquo casu de quo confessor punit non potest eum
 absoluit et remittit eum ad superiorem tunc debet
 confessionem quam inferiori fecerat iterum super-
 noni ut sciat que pena est ei imponenda nisi
 forte superior remitteret eum suas quatuor
 ad casu illud inferiori quod dicitur. iste casus
 per y. r. latere ex de pe et re. significat

Secundus casus est propter ignorantiam confessoris. Si enim
confessor suus sit impotens et nesciat sibi imponere
penam pro peccatis confessis de eadem admittit ad confessionem
penam quod ei fuerit imponere penam salutarem et iste
tenetur peccatum primo confessum iterum confiteri illi. Vnde Aug.
Sacerdos dicit quod qui te facit ligare et solvere
Tertius casus est propter contemptum satisfactoris ut quando
fuit confessus de peccatis suis et contempsit facere
penam sibi impositam et excedit a materia quae fuit illa
penam tenetur iterum confiteri illa eadem peccata si iterum
datur de eis. Probatur iste casus de pe. d. ii. si
apud Distingue dicitur et in isto casu quod ut iste
confiteatur eadem confessioni cui pro fuerit confessus
aut alii. Si confiteatur eadem confessioni et alii confessor
recondatur de peccatis sibi primo confessis non tenetur
nisi velit iterum confiteri illa sibi si sufficit dicitur
ego dicitur sui confessionem vel uobis alias et uos iterum
datur de quibus et sciatis quod ego contempsit facere
penam quam michi imposuisti et non recondatur quod fuit
Et idem tenetur ad uos ut in illa vel alia imponatur
Si autem non recondatur credo quod tenetur sibi iterum con-
fiteri et de dicitur si confiteatur alteri. Quartus
casus est propter malitiam fictionis quoniam sub aliis
sciens vitium aliquod peccatum mortale in confessione
quod illud quod vitium et omnia alia iterum de confessione
Et idem est quia confessio prima non fuit facta de causa
tunc in ipse remanet in peccato mortali ergo impos-
sibile fuit alia peccata dimitti ergo si non fuerint
dimissa debet iterum confiteri. Aug. Sed dum
remittit ad dominum quomodo ergo pro peccato ipsius
de aliis impet ueniam de pe. d. ii. Quod plures

Nota in distinctione posita in casu precedenti per
 confitetur eidem sacerdoti sufficit quod dicat quod
 eorum confessus retinui maliciose peccati et hoc si
 confessor recordetur de alijs peccatis si si non recordetur
 tenetur iterum omnia confiteri et idem dicitur per gratia.
 alij Et quod in istis quatuor casibus per de veritate
 confessio iteranda concordant omnes doctores.
 Sicut autem alij casus in quibus doctores ad invicem
 variantur. Prima causa est propter peccata obliti recordatione
 dicitur enim aliqui doctores quod qui recordatur ali
 quibus de aliquo peccato mortali quod non fuerat con
 fessus puta fuerat confessus de adultério et iterum
 mittit et relabitur de adultério iterum tenetur
 omnia peccata prius confessus confiteri Et quod ad primam
 causam est id quia dicitur non est confessio integra. Secundum
 autem ad secundam causam est id quod dicitur quod omnia
 peccata quatenus prius dimissa redit per ingra
 titudinem. Alij dicitur quod sufficit dicitur in generali
 se alias peccata et de novo de hoc peccato recorda
 turum fuisse ut de novo hoc peccatum commiserit.
 Tertium dicitur quasi medio modo dicitur quod in pre
 dictis duobus casibus peccata eius de quibus iterum
 confiteri in speciali peccata vero alterius quibus
 sufficit confiteri in generali. Verbi gratia Aliquis
 recordatur modo se commiserit furtum si alio fuerat
 confessus de furto tenetur iterum confiteri de eodem
 furto in speciali ut dicitur prima opinio de alijs
 vero peccatis sufficit confiteri in generali ut dicitur
 secunda opinio et idem dicitur de recordatione. Que
 istarum opinionum sit verior relinquo iudicio

meliori ut unusquisque eligat que voluerit **Thomaz**
ter **Gotfridus** de fontibus mag^r in Theologia pa
risius in quoda suo quodlibeto addit eund aliud ca
sum. s. qm aliquis confite^r et no debet nec p^rter
de peccis ul de peccis p^rterito nec p^romittit abstinere
in futurum talis tenet^r uterq^r q^rfiten^r Et in d^r ultas
rationes quas adducit p^r hoc e^r una Quia d^r cenaa
liter ordinat^r p^rostera q^r no p^r ee sine p^riori
et multo mag^r p^r stare cu^m contrio p^rioris sicut
aliquis no p^r q^rfirmari nisi p^rus sit baptizatus
Et baptizatus et confirmatio h^rnt utriq^r ordinu^m s^r
contritio et confessio h^rnt utriq^r cenaa^m ordinu^m
me^m p^r quae ad hoc q^r confessio valeat hoc op^r
q^r contritio p^rcedat confessione ul ad mag^r sit sit
ad ea **Et** in ca^m p^rposito contritio no p^rcedit n^r
z simul cu^m confessioe immo eis opposit^r z sit cu^m
confessioe p^r delictio et coplactio in p^ro quae illa
confessio nihil ualuit p^r oportet q^r uterq^r **Et**
est q^r sit **And^r** de Hauantio baccalarus in Theo
logia et q^r elius claromonten^r in correctione suo
contra d^rm mag^r **Godofredum** dicit q^r talis no
tenet^r uterq^r q^rfiten^r de necessitate **Et** tenet^r conten
de peccis confessis fuisse et de ipa^m fictione z utute
confessionis p^rmo facte et contritionis penitentijs
dimittit^r sibi peccat^r Arguit go sic **Tantum** ualeat z
p^r contritio in utute q^rffessionis fuisse quatu^m ualeat
et p^r in utute q^rffessionis fuisse s^r q^rffisio d^r utute
q^rffessionis fuisse **Delet** omnia peccat^r ut tenet^r doc
trina fida go et d^r utute q^rffessionis id^m facte **Et**
fessio em^m id^m facta habuit existentia^m realem et
no^m utus eis p^r opari melius q^r illis q^rffessionis
que no^m d^r fuit **Quae** istaz^r opinionu^m sit be
nor nescio. ty credo q^r saltem talis tenetur

confiteri i gualli sic Confessus fuit alio multa
 peccata de quibus non penitebam nec pponenda absti-
 nere si non contenter de ipis et sumi parus facere
 pmanam in cuncta nisi fecerit ad Et credo q si
 in piali confitetur sua peccata bene facit Et istud
 videtur sentire Raymundus in prima sua et rone
 eius vide sup in isto eod caplo Vbi quatuor ra-
 sus est et Ca. octauum qd se dicit hinc pariter ad. ff. 7. 3.

Ostenso de confessione que et quis debeat et Res-
 tat addere de confessione Et primo quomodo se
 debeat hinc ad confitentem Circa qd non dicit q fac-
 dos debet gerere vicem pualis medici pccator bi-
 tem pualis egroti Sicut enim corporalis medicus
 accedens ad egrotum primo mulcet egrum et opatit
 ei seu qformiat infirmam ubi blandis salutem
 pollicetur ut eger fiducia detegat morbi qui-
 ritate doloris acerbitate Sic sacerdos q si p-
 tualis medicus ad ad eum accedit pccator quasi
 pualis egrotus dicit pccatorem ubi alluce blandi-
 mento mulcet ut facilius egrotus i peccator
 detegat morbum i peccatum Debet ergo qfessor pccato-
 rum mouere et docere ut ad pedes eius sedat
 humilitate non parat eum sedere de pari Et si e-
 mulier debet eam docere ut semp sedat ex-
 trorsum non respiciat sacerdos facie mulieris
 quia ut dicit in Abacuch facies mulieris pue-
 tus uret Nec etiam respiciat quatuor qfessente
 in facie quia audacius confitebitur Exinde pro-
 ar dulci et suauis alloquio debet ipsum inducere
 ad compunctionem et confessionem pponens et oste-
 dens beneficia que contulit sibi xps pmissis

in passione quomodo scilicet pro salutibus peccatoribus
sunt tantum dolore sustinere. Item quia ut ipse dicitur.
Non veni uocare iustos sed peccatores. Item dicitur
ei quod illi qui plus peccauerunt seipsum penitent
postea magis diliguntur a deo et magis exaltantur.
Sicut patet in Dauid Petro et Paulo Maria Mag-
dalena et latrone qui omnes fuerunt maxime peccatores
Et quod hi penituerunt de peccatis suis postmodum
fuerunt multum et singulariter exaltati a deo. Expo-
nat etiam christi manum et pietatem caritatem et mansue-
tudinem quibus peccatus est et ipse peccator. Quod dicitur
etiam sibi quod non videtur sibi confiteri quod ipse pec-
cator sicut ipse ymo forte plus quam ipse et non confiteri
sibi sicut hoc si sicut tenet locum dei et ipse a
cuius periret se occidi quod quod videtur peccatoribus
Et si forte ex omnibus istis peccator noluit confiteri
proponat ei confessor dicitur et pena inferni quot
mala sunt peccata peccatoribus quod dicitur deus punit eos
quod noluit punire quod misericordie patet penitentibus
Et istis omnibus exponitis audiat simplicitate confessor
eius caveat quod sibi quod non propter nec ostendat sibi
aliquid signum abhominacionis quadamque peccator confiteatur
peccatum flagitiosum et enorme. Et oia audiat ad
mansuetudinem et patientiam. *Ca. 10. de interrogat.*
Quodam quidam dicit quod multo melius facit de interrogat.
Interrogaciones non sunt facienda in confessor. Tamen
quia corpe dicitur plenum est periculo propter simplicitatem
et veritatem hominum. Quod credo continetur scilicet quod sunt
faciende interrogaciones. Unde Aug. 9. Super illud
locum. Qui sine peccato est propterea in illa lapidem

mittat. Caveat ppualis iudex qui potest no' com' p'it
 Amen nequie ita no' careat mune sine sportz
 em q' fiat cognoscere quidq' debeat iudicare
 Iudicaria em p'rab hoc expostulat ut q' d'bet
 iudicac' cognoscat. Diligens go inquisitor subtil
 investigator sapienter et quasi astute interroget
 a p'it'ore q' forsitan ignorat ut verumdia velit
 sculcare. Cognito igit' emie varietates eis
 no' dubites iustigac' et locu' et t'pus et cetera
 quibus cognitis assit beniuola p'itus erige' et
 p'itu' omis p'ortac' h'eat dulcedine in aff'one
 p'utate in aliq' emie. Distractione d' balutate
 hoc 2 multa alia de ma' ista ponid' de p' d. Si
 Cui vult **Greg' Claus** ap'cionis d' sermo
 correctionis quia interrogando 2 d'repando cul
 pam d'regit culpa quid sepe nescit ip'e ead
 qui p'petrauit **xlviij. d.** Sit rector. Et ita p'm
 ubi **brati Job** subtilit' d' edacendy d' sumu
 p'it'ore obstaculante manu. i. industria co'fessio
 coluber tortuosus. Vno go q' interrogacione p'it'
 facied' i. confessione. Videndu' e' d' quibz p'it'
 facied' et quo ordine. **Notandu'** go q' m'ro
 gacione p'it' facied' d' p'it'is mortalibz 2 d'
 d'ustantijs eorudem. Ut go sciatu' d' quibz
 p'it' m'rogacione facied' sportz sine que p'it'
 p'it' mortalia. **Sciendu'** ty q' p'it' p'it' e'
 mortale duplice. Vno mo' ex na' sua sicut
 fornicari d' p'it' mortale ex na' sua. Alio
 modo aliquis actus p'it' e' p'it' mortale ex
 m'entione sicut cantare in ecclesia no' e'

peccatū mortale pmo pōt ee mitorū. Et tantū ut
placeat mulieri et alluciat eam ad peccandū
Et peccatū mortale. Et quia mēdones huāne sūt
quasi infinite. Ideo de hys que sūt peccā ex de
tione non pōt certa regula dari. loquim^r ergo
de hys que sūt peccā mortalia ex natura sua.
Notandū gō q omēs tūsgressores pceptoz deca
logi sūt peccā mortalia. De hys tū dice^r d. ita
pccula huius opib quā ager^r. De decem pceptis
legis. **Q**ueda et numerant^r ab aplo in epla
ad romā. ut de ydolatria. Circa cont. nātaz
iniquitaz. malicia. fornicatio. Quaricia. nequicia.
Iubidia. homicidū. cont. dco. **I**dius. malignitas
supurratio. **D**etractio. **g**ruelia. **s**upbia. **cl**ario
Quadrō maloz. **I**nobediētia. **I**mpietas. **d**rofo
picio. Et istis adiungit illos qui sūt sū affione
sine fedre. et sine mīa. Et ista omnia sūt peccā
mortalia qz ex hoc q sequit^r. s. q qui talia a
gunt digni sūt morte. Nullus aut ē dignus
morte nisi q peccō mortali. Omnia gō p dūta
sūt peccā mortalia. Et ut de pccis mortalibus
possit haberi certa regula. **N**otandū q omnia pec
cā mortalia ad septem vicia capitalia reducū^r.
Sunt quidē septē vicia capitalia continētū
in ista dōne. **S**aligia. **V**nde nōnd q dīsta
dco. **S**aligia sūt septē lū et quolibz dēp
uit suo peccō mortali. **N**am p ista lūm. **S**
intelligit^r supbia. **p** a auaricia. **p** l. lux
uria. **p** i. ira. **p** g. gula. **p** i. inuidia. **p**
A accidia. **U**ng. **D**at septē vicia dco saligia

Iste sunt septem male radices que in terra deserta
 diuisa et in aquosa aëre sunt p̄torū De quibus
 ego sū una radice et ex qualibet eorum pullulat
 in rami ut cum tradit Greg. sup Job Ex ista
 mala radice sup̄bie oriuntur septem pessimi rami
 s̄ maledicta Inuidia. ypocrisis Contencio. p̄
 tuario. discordia. p̄sumptio. De radice auaricie
 nascit̄. Ex s̄ prodicia. fraud. fallacia. p̄uicio
 inquietudo contra manū Cordis obduratio
 De infecta radice luxurie nascit̄ octo scilicet
 mentis Inconspicacio Inconstancia. Precipitacio
 Amor sui odium dei Amor p̄uit̄ seculi error
 sine diffidacio futuri seculi De pestifera ra
 dice Ire pullulat sex s̄. Exce. tumor mentis
 contumelie clamor indignatio blasphemie
 De uorata radice Gula nascit̄ quinq̄ s̄. Incepta
 leticia. semulitas Inuidia multiloquium
 ebrietas p̄uicio De pura radice Inuidie ger
 minat̄ quinq̄ s̄. Odium. Susurratio. Detractio
 exultatio in aduersis proximi afflictio in prosperis
 De radice neq̄̄ arti die p̄cedit̄ Sex s̄. ualicia
 timor pusillanimitas deperio Torpor erga
 p̄cepta. Variatio mot̄ circa illicita Iste igit̄
 sunt septem radices in ramis suis que in mundo
 sunt xliij et sic p̄putatis in radicibz erunt d̄mi
 uerpo. s̄. De quo quinquagenario dixit Helias
 p̄ph̄a Si seruis dei sum descendat ignis de
 celo et deuoret te et quinquaginta tuos Ita
 debz dicere confessor confitenti Si q̄ homo
 dei sum. i. loco dei sum descendat ignis de

Interrogatio
superbia

celo **U**nde ignis spiritus sancti descendat in animam tuam
et ardeat in te sicut in te cetero homine et quinquaginta
tuos et istas radices. **N**unc ergo videndum est quomodo
sacerdos de interrogat de istis. Si enim peccator vel
peccator se vel ad interrogationem sacerdotis confiteatur.
De superbia dicens peccavi peccato superbie. Sacerdos
debet interrogare de modo dicens per quem modum
fisti superbus fuisse videlicet inobediens mandatis
maiorum tuorum sicut ecclesie vel prelati vel parenti vel
domini vel magistro et hoc secundum conditionem personae que
semper debet inquiri. Et si dicat quod sic Interroget
quibus mandatis et quomodo et quomodo et quomodo
et quomodo et ubi et que distantie ut dicitur et super
sunt in omnibus peccatis consideranda. Deinde interro
get. **I**nterrogasti te aliquid de bonis collatis tibi a
deo sive bona sunt nature sicut sunt pulchritudo
fortitudo aptitudo nobilitas et similia. sive sunt
bona fortune sicut sunt divitiae et denarii agni
possessiones et alia bona temporalia. **S**ive sunt
bona gratie sicut sunt sapientia scientia eloquentia vir
tutes et similia. **D**ebet dicitur ergo fuisse videlicet elatus
in mente tua vel glorificasti te immo de fortitudine
pulchritudine nobilitate divitiis sapientia scientia elo
quentia et virtutibus et ceteris aliis bonis collatis
tibi a deo. **I**ta quod non humiliasti te coram deo per
hunc bonis tibi collatis sicut et quantum debuisti
vel credidisti ita habere ex merito tuis et non ex
gratia divina vel propter ista credidisti te plus
valere quam alii. **I**ta quod contempneres dicta vel facta
aliorum et dedignaretur equalis tibi si di
cat quod sic Interroget quomodo et quomodo

Deinde interrogat ad hoc ut commendaretur et honoraretur
 pro alijs fusti omni ypoecrita Ita qd ostendit ex
 facta et bonitate et magis retineret malicia et iniqui-
 tate Et sic dicat qd sic interroget quocumq; et quomodo
 et de alijs Deinde interroget eum. in quid qd non
 honorabar ut promovebar p alijs monisti omni
 contumelias et discordias in civitate ut in villa
 ut in parochia ut collegio Et sic dicat qd sic interrogat
 eum si mala fuerint inde peccata et que quia omni illorum
 et ipse reus Deinde interroget inquit propter super-
 biam tuam ne videtur superari ab illis fusti pro max
 sustinendo contra veritate et iusticia peccata
 tua ut qd tuum ut verba tua Et sic dicat qd
 sic interroget eum si aliquis dampnum inde peccatum
 qd si sic ipse tenet Deinde interroget eum. propter
 ipsi omni facit qd excedit vires statum et gradum
 tuum et tuorum Et sic dicat qd sic interroget eum
 fuit ne aliquis lesus ut dampnificatus ex hoc qd
 si sic ipse tenet Et ita poterit ista pessima ra-
 tio superbi evelli de corde peccatoris **S**ecundo
 modo dicendum e de radice avaricie qd si peccator
 pro se ut pro sacerdotis interrogacione. qd fit de
 peccato avaricie Interroget eum de modo dicendo fusti
 omni fraude ut culpa falsa ut dixisti omni
 mendacium ut peccatorum in emendo ut vendendo
 ut mutando ut alique aliud contractu faciendo Et
 sic dicat qd sic Interroget eum qua fraude ut fal-
 siam Et ipse non specificet eum Istud enim est
 habendum pro regula generali qd in ista interroga-
 tionibus non debet dependere confessor ad spe-
 cia peccata vel ad speciales circumstantias peccatorum

Interrogat
 avaricie

110

Quia forte multi post tales interrogaciones delinquent
 quia adderent. eis modi et maneres peccatorum quod non
 alias nesciret cogitare Et ideo semper interroget idem
 dicendo sicut dixi et fecisti Quomodo fraudes ut falsitas
 Et si dicat quod sic Interroget quare et quibus
 modis et contra quos et quotiens et in quibus casibus
 Deinde interroget eum dimissi omnes propter auaritia
 tua imple septem opera misericordie et perscrutetur ea sibi
 dicendo Vidisti unquam aliquem esurientem cui non de-
 disti manducare et sic de alijs operibus misericordie De
 quibus dicitur infra in etiam pericula Et si dicat quod
 sic interroget eum de etiam periculis ut statim dicitur
 et Circa etiam peccatum auaricie interroget eum de hinc
 furto. rapina. Usura. de quibus dicitur aliquid infra
Dequitur de fetidissima radice luxurie Circa
 quod notandum est quod luxurie septem sunt species prima
 fornicatio Secunda adulterium Tercia stuprum
 Circa incestus Quarta raptus Sexta sacrilegium
 Septima peccatum contra naturam Fornicatio est
 concubitus soluti cum soluta Adulterium est alium thori
 violatio Stuprum est illicita defloratio virginum
 Incestus est affinis vel consanguinitate abusus Rap-
 tus est cum puella violenter de domo patris extrahitur
 ut corrupta in uxorem vel concubinam habeatur
 Sacrilegium ut hic patitur est religiosorum vel religio-
 sarum vel promotorum ad sacros ordines Peccatum
 contra naturam fit multis modis Quomodo quod non
 fuerat species sicut quod fit cum immundo et istud co-
 catur bestialitas Et de hoc dicitur in lege moysi
 Qui concierit cum quocumque immundo morte morietur

interrogat
 deinde

Alio modo fit quod fuerit p[ro]p[ri]e s[ed] n[on] fuerit p[ro]p[ri]e sicut
 masculus ad masculum vel femina ad f[er]m[am] et istud
 vocat[ur] p[ro]p[ri]e p[er]tinet ad zodiacum q[uod] zodiacus isto
 vicio laborabat Alio modo fit quod n[on] fuerit vas
 debitu[m] ut mox debita licet fuerit p[ro]p[ri]e s[ed] quod in
 abutit[ur] vasculo mulieris ut quod n[on] agnoscat ea
 n[on] n[ati] Alio modo fit quod id[em] e[st] agens et p[ar]iens
 sicut quod in corripit p[ro]p[ri]e vel mulier p[ro]p[ri]am
 Et istud vocat[ur] p[ro]p[ri]e mollicie Vid[et]ur Ap[osto]l[us] I[er]o[so]l[im]i[ta]
 vii[us] mox molles mox masculoz cocubito[rum] d[omi]n[us]
 de possidebit ¶ Circa istud g[en]e[ral]i[ter] male d[omi]n[us] p[er]tinet
 luxurie cautiss[im]e debet p[ro]cedere sacerdos intro
 gando Ita q[uod] n[on] descendat nimis ad p[ar]ticularia
 quod frequet[er] caput e[st] tam viros q[uam] mulie[rum] p[er]
 nimis expressa no[n] d[omi]n[us] et interrogacione
 d[omi]n[us] in p[ro]p[ri]e que n[on] nouerat cui r[ati]o e[st]
 si p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e ut p[er] interrogacione[m] sacerdot[is] dicat
 se p[er]t[er]isse p[ro]p[ri]e luxurie sacerdos interrogat eum
 utro sit soluta et utro p[er]t[er]ant p[ro]p[ri]e fornicat
 ionis ut adulterij ut stupri ut incestus vel sa
 crilegij ut p[ro]p[ri]e contra naturam et interroget eum si
 illa ad qua[m] p[er]t[er]ant erat soluta vidua quingata
 ut virgo . affinis ut gangraua ut religiosa et
 utro habuerit p[er] uolencia[m] ut ne et istud sufficit
 si q[ui]s uis e[st] p[ro]p[ri]a intelliges ¶ Et si e[st] p[ro]p[ri]a
 simplex Interroget utro agnouit n[on] n[ati] non
 ty descendens ad p[ar]ticularia . i . n[on] interroget
 si cognouit ea ante ut retro et sic de alijs
 Et interroget et de mox p[ro]p[ri]e et si cognouit
 eundem plures Nullo tamen modo interroget

De modis p[ro]p[ri]et[ati]bus Androget[is] etia[m] de mod[is] actus s[ed]
si p[er] mel[us] uel lib[er] uel plures De t[em]p[or]e. s[ed] si t[em]p[or]e p[er]
ero uel no[n] p[er] Et et[er] de loco et et[er] quali temp[or]e
t[em]p[or]e p[er]t[em]p[er]t et ut[er] p[er]uenit temptatio[n]es uel
fuit p[er]u[er]s[us] ab ea Et ut[er] p[er]t[em]p[er]t p[ro]p[ri]e uel co[n]
actus et qua conditio[n]e an co[n]ditio[n]ali an absolu[n]ta
Et ut[er] p[er]t[em]p[er]t ex libidine uel ex paup[er]tate 2
istud h[ab]et locu[m] pot[er]it in mulierib[us] et ita de alijs
que ingra[m] uel exp[er]ientia docebit ead[em] Et q[ui]a
ista pessima radix luxurie ita extendit ramos
suos q[uod] et[er] co[n]sp[er]it loc[us] lege iudicij q[ui]nto[r]o
**Sciend[um] e[st] q[uod] p[er]t[em]p[er]t luxurie p[er] h[ab]et p[er]t[em]p[er]t multo[r]
mod[is] Et mortalit[er] ead[em] uxore sua. qui mod[us] con
tinentia[m] ist[is] ad s[ibi] Quisq[ue] mod[us] p[er]t[em]p[er]t ead[em] uxore
re marito abutens Ipe. m[er]ito. loco. conditio[n]e
modo **Temp[or]e** 1 si cognouit ead[em] t[em]p[or]e m[er]ito
u[el] q[uod] si scienter hoc faciat p[er]t[em]p[er]t mortali
et in lege ueteri m[er]ito m[er]ito m[er]ito Et q[ui]a de
muliere m[er]ito n[on]e p[er]t[em]p[er]t sicut b[er]
dico q[uod] si b[er] t[em]p[or]e m[er]ito p[er]t[em]p[er]t debet sibi
reddi ab uxore ip[s]a debet qu[od] p[er]t[em]p[er]t p[er]t[em]p[er]t
ne p[er]t[em]p[er]t d[ic]edo se e[st] m[er]ito nec e[st] p[er]t[em]p[er]t
p[er]t[em]p[er]t ad opus illud **No[n] t[em]p[or]e d[ic]e se d[ic]e e[st] in
passio[n]e illa nisi co[n]strat sibi de p[er]t[em]p[er]t et
discr[et]io[n]e b[er]i q[uod] b[er]i possit tanta abh[or]re[n]tione
conu[er]te[n]t[ur] contra ead[em] q[uod] d[ic]it[ur] ead[em] Et si q[ui]s
sibi de discr[et]io[n]e 2 p[er]t[em]p[er]t b[er]i possit sibi
reuelat et si t[em]p[or]e uellet d[ic]e. reddat sibi
debitu[m] ead[em] dolore t[em]p[or]e 2 amaritudine animi**
Temp[or]e et[er] si cognouit uxore d[ic]e u[el] iuuenio[r]o**

ut dicitur secundum alios dicitur rationibus ut tunc puer
 perit non tunc credo quod sit in isto casu peccatum
 mortale. Sed tunc non transgrediantur limites modum
 modum sicut dicitur statim licet sint mouendi quod tunc
 tali abstineat actu carnali. **Exente** .i. in te uisione
Extra quod non dicitur quod quadruplici modo .i. in te uisione
 per se accedere ad uxorem. **Primo** ut quod ex
 ea plerumque que sit ad fructum et cultum dei. **Alio** modo
 ut reddat debitum quod ab eo exigitur. **Et** si ad tali
 mente accedat ad eam non solum non peccat nec
 mortaliter nec venialiter. **Primo** modum dicitur ibi
 nihil aliud continentur. **Alio** modo quod contrahit for
 cupiscentia carnis et si talis concupiscentia manet
 infra limites matrimonij. **scilicet** quod nullomodo accedat
 ad eam nisi cum uxore sua est solum peccatum ueniale
Si autem ista concupiscentia transgrediatur limites modum
Ira scilicet quod accedat ad eam non solum sicut ad uxorem
 sicut ad mulierem. **Ira** quod si habet aliam
 ita in promptu sicut ista ita accedat ad eam
 id est peccatum mortale. **Loco** .i. si cognouit eam
 in ecclesia ut in cimiterio ut in alio loco sacro
Et in isto casu credo quod uterque peccat mortaliter
Conditio .i. si cognouit eam cum condicione inho
 nesta et illicita sicut si fuit super quadraginta
 de minimis. **Modo** .i. si cognouit eam contra
 modum institutum a natura et istud est quod in
 peccatum cum uxore. **Augustinus** **U**bius qui est contra na
 turam operabilis sit in meretrice sicut operari
 bilis in uxore. **xxxij. q. v. Adulterij** **Secundum**
 si ista poterit sacerdos formare interrogatio
 nes suas de peccato luxurie circa eum et uxorem

omisit me ad missam ad pmonē 2 ad alia bona
opera et sic de alijs **S**ecundū dō doctrinā istā
faciendos ponit formas interrogaciones suas q̄
in istis omnia quam accepit a dō et expūta
docebat eum magis q̄ aliqua scō. **S**ecundū q̄ mō
varietate p̄ponat̄ variandē p̄t̄ interrogaciones
Ideo iuxta varietatē confitentiū debet fac
dos variare interrogaciones **V**nde si confitens
sit religiosus interroget de tribus votis regule
sc̄ obediētia paupertate castitate Interroget
eum de obsequantijs regularibz **E**t potissime
de duobz cōm̄ abusiōibz clausuri quibz frequēt
religiōis status corrumpit̄ **E**t sic iste p̄latus
negligens discipulū inobediētibz **I**uuenis orōs
Peneb̄ obstinatū ap̄narchū ruralibz monachis
sui canonicis regularibz caupidit̄. **H**abitu p̄
ciosus cibis exquisitis **H**umor in claustris
lib̄ in capto **D**issolutio in choro **I**nvenerē
tia circa altare **E**t s̄m̄ ista et s̄m̄ alias d̄
sequant̄ regulares confessor̄ p̄t̄ et debz
formare interrogaciones **C**irca etiā clericos
seculares faciendē p̄t̄ interrogaciones **D**e
Symonia. de negociacione et alijs q̄ p̄tinent
ad auariciā **E**t si h̄z administracionē vel
beneficiū Interroget de dilapidacione bonoz
ut si expendit in malos usus bona ecclesiastica
Item **C**irca m̄ sic diuinis officijs et horis
canonicis **U**trū portet coronā et habitū
congruente **U**trū dicat complete 2 p̄f̄
officiū diuinū **I**tem interrogandi p̄t̄ de lux
uria. de carnacione. de irregularitate. de

ludo aliorum 2 p 3 in parvis de advocacione et
 pilibus de quibz sepius solent peccare **C**irca
 principes **I**ntrogandum 3 de iusticia **C**irca
 milites de rapina **C**irca mercatores 2 alios
 officiales artes mechanicas excentes de
 fraude. de dolo. de mendacio. de punitio. de
 furto et pilibus **C**irca burgenses et civis con
 de usuris et pignoris **C**irca rusticos 2 ag
 colas de vidua de furto maxime circa decimas
 et primitias tributa et census **E**t 3 sciendum
 q licet forma qualis supra posita sit obper
 uanda in oibz tamen secundum formam dixerunt
 pponere 2 officiorum studiosius et specialius 3
 circa specialia rimina insistendum **F**actus igit
 interrogacionibus si confitens 3 ppona simplex
Introget eum si scit peccare in 2 dicit mala
 2 credo in deum et si sciat se signare et si
 nescit instruat eum ut moueat eum q addiscat
Deinde interroget eum si temptatus aliqua tem
 ptacione et qua et quomodo se habeat insistendo
 ut doceat eum modum insistendi **S**aluet q si
 temptatus de superbia cogitet de humilitate filij
 dei q humiliavit seipsum semetipsum factus obediens
 usq ad mortem **C**ogitet etiam de casu dyaboli
 qy effert superbia sua de paradiso recidit infernum
 et de angelo factus est dyabolu **S**i temptatus
 de auaricia cogitet de breuitate vite et
 instabilitate et vanitate mundi et q nichil
 penam apportabit de omnibz diuitijs suis **S**i
 temptatus de luxuria cogitet de monte

et qualis erit caro post mortem Cogitet etiam de
penis inferni et gaudijs paradisi et multa etiam
debet eis ostendere et docere Hoc sed recolligat
et repetat in equali confessione sua dicens
Amice tu confessus fuisti peccata ista et condatur
ei gravitudo me peccatorum inrependendo eum dicitur
et inducendo ad lacrimas et contritionem et con-
tritionem Et ad hoc multum valet si sacerdos
ostendat vultum dolorosum et lacrimabile peccatori
Sicut legitur de beato Ambrosio quod si aliquis
confitebatur sibi lapsus suus Ita amare flebat et
confitente quatenus obstinatus ad flendum et lacri-
mas provocabat Sic etiam facit sacerdos ut per
peccator reverentia ductus ad lacrimas invitetur
ut lacrimae admovet lacrimas. exitent penitent
Et ideo summo opere cavet sacerdos quod non adulet
alium in confessione primo quatenus sit magna ut
reverentia propria recipiat et corrigat in dicitur
Caveat tamen ne nimis exasperet ut quod non sit
nimis durus ideo si peccator hinc vult peni-
tere permittat sibi remedia de peccatis ita quod semper
peccator mereatur consolatus ab eo Et istis re-
paratis faciat sibi confessionem qualem movet quod
si recordetur de aliquo peccato mortali revertatur
ad confessionem Et sic imposita poenitentia absolvat
eum in nomine domini Ita tamen quod si sit excommunicatus ma-
iori excommunicatione nullomodo absolvat donec sit
ab excommunicatione absolutus Sed quia per rationem docet
nam quilibet hinc tunc autem potest absolvi a mi-
nori excommunicatione Ideo magis procedat ad absolviendum

& p[er]d[er]e absoluat eum ab illa exco[m]muni[ca]tione dicens
 Aucte dei n[ost]ri qu[ia] n[on] qu[is]s[et] absoluo te a vinculo exco[m]muni-
 cationis si quid incurristi p[ro] aliquâ participatione ex-
 co[m]muni[ca]to[r]is Et postea absoluat eum a peccatis obliu[is]
 et confessis **Q**uod ponat q[uod] aliquis sacerdos q[uod] aliquis
 p[ro]phanos furdos ut mutos ut cecos ut furiosos
 ut demoniacos et forte sint istos c[um] i[n] peccato mortali
 q[uod] faciet de istis. si em[en] moueat furdum ad p[ri]mam
 n[on] p[otes]t quia non audit Si mutum n[on] p[otes]t q[uod] fitur
 Et si aliquis talium q[uod] cecus n[on] p[otes]t videre p[er]grum
 ut mutus nec etiã p[otes]t lege. furiosus n[on] est capax
 r[ati]onis nec est demoniacus **D**ico q[uod] sacerdos d[icit]
 fac[ere] posse suum ut eos inducat ad p[ri]mam et contritio[n]em
 s[ed] q[uod] est possibile. s[ed] ubi uel scriptis mutus q[uod]
 p[er]grus et om[n]ib[us] alijs modis quib[us] poterit Et si
 n[on] potest orat ad d[omi]n[u]m et faciet orac[i]o[n]em p[ro]p[ri]am
 ut deus illustret corda eor[um] ad p[ri]mam et om[n]i
 m[od]o amiserit de contritio[n]ib[us] n[on] i[m]putabit[ur] sibi
 Quomodo aut[em] se debet habere sacerdos ad infirmu[m]
 q[uod] amisit loquelam et n[on] p[otes]t confiteri **U**nde sup[er]
 p[ar]te p[ri]ma tractatu de Extraxia caplo. ix. **U**
Cam d[icit]ur de p[ar]te clauis et effect[us] confessionis
Quia supra e[st] de effect[us] contritio[n]is ager[et].
 Item est q[uod] peccata i[n] contritio[n]e dimittuntur
 Dubiu[m] existit quid dimittit sacerdos utute
 clauis i[n] absolutione eum n[on] dimittat culpa q[uod] illa
 ut d[omi]n[u]s q[uod] dimittit i[n] contritio[n]e **N**ec etiã pena
 q[uod] ad huc postq[uam] absolut[us] q[uod] remanet obligatus
 ad pena[m] **E**tia[m] istam materia[m] istud videt[ur] m[er]it[us]
 dicendu[m] iste em[en] qui accedit ad confessionem aut q[uod]
 p[ro]f[er]e contritus aut non **S**i p[ro]f[er]e contritus

Imo deus virtute contritionis remittit sibi peccata
Ita qd auarq̄ accedat ad confessionem mundatq̄ est a
culpa Si aut non e p̄fecte contritus tunc virtute
confessionis ista imperfecta contritio reducit ad p̄fectam
tam ita qd de aucto fit virtute confessionis contritus
et virtute confessionis remittit sibi peccatū quātū ad
culpam. **Notandum** tamen qd qm̄ d̄ peccatū d̄ ḡt̄ia
ut confessione dimitti intelligendū e d̄m̄ dimittit
peccatū nō contritione ut confessione **Vnde Ambrosius**
Et ponit d̄ p̄ d̄ i. Verbu d̄i peccatū dimittit
Et Auḡ d̄ ḡ. d̄. ij. Nemo tollit peccatū nisi p̄s
xp̄us qui e agnus tollens peccatū mundi tollit aut
et dimittendo que facta sūt et adiuuando ne fiant
et p̄ducendo ad uitā ubi fieri nō possunt **Et**
aut dicit p̄s p̄s non excludit p̄m̄ et filiu
et p̄m̄ s̄m̄ quia **admissa** iudiciā sūt opa t̄m̄t̄
Et istud ubi e quātū ad opa que sūt ad op̄ta
Quid gō faciūt ubi clauis ut absolucio sacerdot̄
Dicendū qd dicit aliqui qd deus mundat auiam a
macula culpe et sacerdos absoluat eā a vinculo
pene et̄ne. **fateor** qd nō intelligo istos **Mo** em̄
videt qd aliquis postq̄ mundatq̄ e a macula culpe
mortalis sit obligatus pene et̄ne tū ista peccatū
nō debet nisi peccatū mortali **Si** gō deus mundat
aiam in contritione a culpa mortali. absoluit eā
et p̄ qm̄ a vinculo pene et̄ne **Et** id dicit aliqui
qd qm̄ peccatū in ḡt̄ione dimittat. i quātū ad
culpam. et quātū ad naturā pene et̄ne **Tamen**
peccatū adhuc remanet obligatū ad duo. s̄ ad con

faciendū peccatū et aliquam satisfactiōe pro peccatis
 faciendā Et deo sacerdos utute clauū absoluit
 eū a vinculo q̄ tenebat ad confitendū et ligat
 eū ad satisfaciendū factioz Et sic dicit sacerdos
 solue et ligare utute clauū Quis uero sit q̄ peccat
 obligatus sit ad illa diu non uideo tñ q̄ s̄m eia
 istorū forma absoluciois sacramentalis possit bñ
 verificari Non enī dicit sacerdos absoluo te a
 confessioe s̄ dicit absoluo te a peccatis Ergo s̄m
 ista eia oportet q̄ aliquo mō absoluat eū a peccatis
Et id dicit aliqui q̄ peccat q̄ peccatū nō solu e ob
 ligatus deo que offendit ymo et ecclie cui per
 rando se subtrahit Et id quibz dicitur reconciliat
 deo adhuc tñ remanet reconciliandus ecclie
 et reconciliat ecclie q̄ q̄ssione q̄ssendo s̄z illi
 q̄ dicit ecclie Et licet istud sit uero nō tamen
 uidetur sufficere eū clauos nō solu se extendat
 ad absolucōem et ligandū in tñ ymo et dicitis
 dicente xpo Quodcuq̄ ligaueris sup terrā etc
 Et id dicit aliqui q̄ sacerdos dante clauū
 nō facit aliquid nisi solu onsiue Unde dicit q̄
 absoluit et absoluit ondit Unde qm dicit absoluo
 te et sensus Absoluit ondo te et isti uident
 fundare deū suū in aucte Ambrosij dicentis
 Sacerdos quide officiu suū exhibet s̄ nulliq̄ p̄cā
 tis uira exerceat Et deū istorū parū uidetur
 attribuere clauibz et uerū Ambrosij intendē
 dū e q̄ sacerdos nulliq̄ p̄catis uira exat aut
 totitate s̄ tñ ministrat Et id dicit aliq̄
 q̄ sacerdotis in uita clauū absoluit culpa

si iuravit eam dicens confitens non potest obicem
et sacerdos absoluit a pena purgatorij cui peccator
erat obligatus non eam relaxando sed commutando
Et hoc sub condicione scilicet si explet penam iuramentum
ita quod si penam dicitur et condigna absoluitur a tota
pena purgatorij Et si non est condigna non absoluitur
a tota sed a tanta Et ideo si moratur expleta penam
condigna non punietur in purgatorio Si autem penam
non fuit condigna vel si fuit et non explevit ad vitam
ista applicabitur ad in purgatorio Et ista opinio videtur
in rationabilis Alij dicunt quod omne peccatum mortale per
offensum divine bonitatis quod est infinita debita per
peccatum mortale est infinita et pro quibus omnibus iuris iustor-
tionabilis utitur aut clamum per fit proportionabil
nobis in quantum utitur clamum corat confitenti passio
populi quod dat efficaciam omnibus facientibus et que suffici-
unt ad satisfactionem ad ad satisfaciendum pro peccatis
totius mundi Unde secundum hoc videtur virtus clamum
est quod utitur clamum corat confitenti passio populi
in eum utitur pro satisfaciendo pro peccatis quod non faciebat
ante Unde credo quod eum per in in positum in penam
a sacerdote est efficacius ad satisfaciendum pro peccatis
quam si aliquis diceret centum milia pro peccatis pro illud
habet efficaciam a passioe populi illa a merito dicentis
Et ista opinio est multum rationabilis *Car. Guden.*

Confessionis sigillum non debet esse ita secretum quod nullo modo nullo pacto
et nulla re debet frangi immo ante sacerdos debet
abstinere quantum pena etiam morte quam revelaret con-
fessionem nec verbo nec scripto nec nutu nec signo.
Et de hoc dicit Gregorius et hinc de peccato dicitur.

Sacerdos ubi dicitur sic Sacerdos ante omnia caveat
 ne de his que ei confitentur peccata sua aliam dicitur
 quod ei confessus est nec per aliquem nec extrinsecus neque
 ipse absque aliquo scandalo Nam si hoc fecerit depo-
 natur et omnibus diebus vite sue ignominiosus per-
 nando peccat **Ita** de penitentijs et remissionibus. c.
Omnes utique sexus Caveat sicut sacerdos ne verbo
 aut signo ut alio quovis modo prodatur aliquatenus peccatum
 Et si prudentiori consilio indigerit illud caute absque
 ulla reprehensione requirat quoniam qui in principali iudicio sibi
 detrahit presumpsit revelare non solum a sacerdotali of-
 ficio detrahitur **Et** ad agendum penitentiam in arto mo-
 nasterio detrahendum Ita quod in decretali ista dicitur
 confessor de hoc quid agere debeat et quo caute **Si**
 eundem sacerdoti in confessione occurrat casus super quo
 non possit bene consilium offerenti debet super hoc consilium
 prout se ut videtur quid agere debeat **Et** sub qua
 forma revelabit istum peccatum quod alii confessus est sibi
Ordo quod sub ista **Si** talis casus accideret quod est fa-
 nendum ut si aliquis confiteretur de isto peccato quod est
 sibi consulendum **Non** autem ut credo debet dicere Ego au-
 divi istud in confessione quod dicendo sic metuetur quod ipse
 non audiat ut ipse vno ut vultis et tenebit locum dei
Et multominus debet dicere quidam confessus est michi
 istud quia dicendo sic in generali et tripliciter revelat
 confessionem **Et** est quia confessio fuit facta deo et non
 sibi nisi ut tenebit locum dei **Et** pone Sacer-
 dos super crimine quod audiat de confessione idcirco
 de teste compellitur iurare quod faciet si dicat re-
 velat confessionem si negat perjurat **Dico** quod si
 solus sciat per confessionem ipse debet iurare se nihil

scire & manū illa sup qua interrogatur nec pūrat qz
nē nihil scit quāvis eū sciat illud crimen sibi fuisse
confessū nē scit tamē utz confitens in confitendo
dixerit verū ul falsū Et iō nē pē iurā se nihil
scire Sz quid iudex erit cavillosus & interrogabit
eum q iuramentū utz audierit aliquid de crimē
illo de quo agit^r Dicendū q iurā nō ligat eū
ad dicendū aliquid de mā ista Cū eū iuramentū
nō fuerit ductū ut eēt iudicū iniquitatē ex de
iure iurādo In quāto In nullo qd sit tōtū mādātū
dei & obligatū. s. tōtū illud q nō falsū testimoniū
dices nullū iuramentū obligat ad hoc Nūc talis
licite pē iurā se nihil audivisse et intelligat q
nihil audiuit ut hō uel q modū quo dēbet testi
ficari **Alitū pō** Sacerdos p gessione scit aliquē
hētū in p̄cipia sua ul alibi qui eōs inducit ad
heresim quid faciet iste sacerdos **Raymundus** d p̄na
sua videt^r dicit in isto tād gessione p̄p̄o nō videt
Et rō sua ē q talis nō suat fidem eū sit hētū
et infidelis et iō tali nō ē fides p̄māda **p̄m̄**
q i nōi **Salua** tamē rēvencia **Raymundus** magis
videt^r in rōpna eptati opimo alia quā eēt idem
Raymundus veritatē Itz q sacerdos nō dēbet
lucē gessione istius Sz dēbet audire Ep̄m ul m̄
p̄torē et dicit Custodi et sigila sup oves tuas
quia lupus ē in grege Et q dicit **Raymundus**
Cū iste sit infidelis nō ē ei suada^r Dico q nō rē
volando ita confessionē nō suat^r fides hōi q dō
qui fidelis ē in omibz cōs suis Sz magis confitens
pē licet rēvencia gessione q dicat illa q dixit sibi in

confessione Dico qd confitens bene potest facere qd illa
 que confessor facit ut deus sciat ut homo Dico
 s. extra confessionem facit ut deus illa qd dicit sibi
 in confessione et sic confessor potest illa dicit ex qd audit
 ea extra confessionem Et in quibus sufficit qd confitens
 dicit confessori Ego do vobis licentia qd dicatis
 ea que dicit vobis in confessione ut oportet pro
 pleret sibi omnia extra confessionem Aliq. doctores
 dicunt qd sufficit qd licentiet confessionem Dico tamen
 Inadus dicit in quarto suo qd non sufficit vno tenet
 ad replicare sibi extra confessionem Et ratio sua que
 occurrat quatuor ad modum est ista Quia dicit que sunt
 de veritate peccati nulli potest dispensare nec est
 papa de quo magis videtur Et tunc tenet forte
 de veritate confessionis peccati ut diffuse probat
 Ideo nulli potest contra hoc dispensare Videt nulli
 potest licentia qd ea que sciuntur in confessione dicit
 licet Ideo ad hoc qd revelentur opus qd sciat aliter
 qd per confessionem Ex his patet qd si aliquis sciat aliter
 per confessionem aliter qd per confessionem potest illud revelare
 et super illo testificari eodem modo quo facit extra confessionem

Notandum qd sigillum confessionis dicitur et principaliter
 respicit peccatum ut patet ex decretali dicitur ut dicitur
 per vobis Obligaat omni sacerdos ne ubi aut
 signo aut quocumque alio modo prodatur peccatum Ex qd
 iudici tunc et quada congruitate apparet alia Et
 hoc de confessione sufficit **Tractatus tertius**

Appeditis per **primum de satisfactione**
 de gratia de duabus partibus quoniam Con
 tritione scilicet et confessione de gratia scilicet
 satisfactione agendum 3. Circa qua
 consideranda sunt sex. primo quid 3.

Oratio que ordinat^r contra superbiam Et sic put
 tres ptes satisfactiois s. elemosina ieiunium et
 oratio Et de istis tribus p ordine q agendum Et
 pmo de elemosina **Ca^m 2^m de elemosina**

Uret varia et diuisa de uirtute elemose
 a sctis et doctoribz sunt scripta tamen
 ille sctus **Thobias** omnes breui pmo qphendit
 dicens elemosina uiam a morte et a peccato li
 berat et no patiet^r ad ire ad tenebras **Tho**
 sua aut^r 3 triplex. pmo qstut in cordis q
 tricioe qd s aliquis se offert sacrificiu deo de
 quo d^r in **ps** sacrificiu deo p^{us} qtribulatio
 cor qtritu et humilitu deus non deppriet
 Et de ista d elemosina dicit **Capiens Eccl**
xxx qstut aut tunc placens deo Et elem
 sina sic dicta no e p^{us} satisfactiois pmo 3
 p^{us} integralis pmo condiciua satisfactiois q
 ut dicit q pmo put tres ptes scz qtricio
 confessio et satisfactio **Alia** 3 elemosina
 q qstut i qpassioe p^{us} qtricioe qtricioe
 alienis miseris sicut mis Et de ista dicit
Job Ab initio qualuit meru miseratio et ab
 utero matris egressa 3 meru **Tertia** co
 nstut in largitioe manuali qd scz aliquis
 exhibet alicui aliqd t^{us}ale subsidu qtricioe
 deo Et de ista intendimus hic Et de hac
 dicit **Saluator** in **luc** **xj** **ro** Date elem
 sina et ecce oia munda sut uobis Et
Ambrosius pascere fame moriente et nisi pa
 ueris occidisti Et sub ista elemosia con
 tinetur septem opa m^{us} de quibz dicit^r

in tertia particula Et quatuor ad modum circa ele-
mosina consideranda sunt quatuor primo de quo
debet fieri elemosina Secundo a quo de fieri ele-
mosina Tertio cui debet fieri Quarto quomodo de fieri

Dimissa De quo debet fieri elemosina
Ista distinctio de natio et superfluo que
ab aliquibus doctoribus fit Dicendum quod in hoc
concordat doctores omnes quod de alieno nec de
illicite acquisito non debet fieri elemosina
Unde Iherosolimitanus in iij. c. addens filio suo de quo
esset elemosina facienda dicit bono dnm
de tua stia. de tua dicit non aliena Et qd
non est putanda elemosina si pauperibus dype-
retur qd ex illicitis rebus acquirit. Modo
tamen circa hoc quod illicitum acquisitum potest esse tribus
modis. Sicut omnino quodammodo illicitum acquisitum in aliquibus
non tunc est dominium in accipiente ut in rapina
et furto. Sicut alia in quibus tunc est dominium
sed tamen operatur repetitio ut in usuris. Sicut
alia in quibus tunc est dominium et non operatur re-
petitio ut in pecunia vel rebus acquisitis
ex iustitiam vel metrisio. In primis duobus
casibus scilicet quod non tunc est dominium vel si tunc
est tunc competit repetitio. Non potest fieri elemosina
sed potest debet iustitiam iuxta modum qui po-
netur infra. Unde de acquisito furto rapina
usura simonia non potest fieri elemosina. In
tercio autem casu scilicet si non tunc est dominium et non
operatur repetitio sicut de acquisito ex iustitiam
vel metrisio de istis potest fieri elemosina.
Et hanc distinctionem approbat Ambrosius in iij. q. v.

non sane in fine **S**ed iniquum de hijs q̄ acquirit̄
 ludo alio ul' capilloz ul' quocunq; alio ludo
 pot' fieri elemosina **D**icendum q̄ intelligo h̄c
 q̄ loquor de ludo non de ludo qui fit causa
 placij ul' recreacionis q̄ talis ludus 3 licitus
 plid q̄ fit honestus et debet 3tūstancijs
 iustitiz **S**ed loquor de ludo q̄ fit causa ru-
 piditatis qui 2 om̄o 2 simpliciter illicitus tū
 in eo concurrat multa peccata **P**rimo 2 ibi
 d'pendit lucradū **E**cce cupiditas q̄ 2 radix
 om̄i maloz **S**ecundo 2 ibi uoluntas spoliandi
Primū **E**cce rapina **T**ertio 2 ibi usura
 maxia s̄ xij p̄ xij nō plid in anno ul' in
 mēse s̄ d̄ eod̄ die **Q**uarto multiplicat̄
 ibi mendacia 2 uia sciosa et uana **Q**uinto
 2 ibi blasphemia ecce heresis **S**exto 2 ibi
 corruptio multiplex p̄p̄m̄oz q̄ ludū appi-
 ruit **S**eptimo 2 ibi scandalū bonoz **O**ctauo
 contemptus p̄hibitionis s̄c̄e m̄ris ecclēsie
Nono 2 ibi amissio tempoz 2 alioz bonoz
 que illo tpe tenet̄ h̄c facē **E**x quibz om̄ibz
 p̄z q̄ntū peccant qui talibz ludis uacant
Et de pena clericoz qui talibus ludis uac-
 rat legit̄ in canonibz aploz sic **E**p̄us
 aut p̄br aut diaconus alio aut clericatus
 d̄seruiens aut d̄smat aut certe d̄apnet̄
Subdiaconus aut l̄cor aut cantor p̄lia fa-
 tiens aut d̄smat aut corone p̄uert̄ **P**at̄
 go q̄ illud q̄ in ludo acquirit̄ illicitē
 acquirit̄ **S**ed iniquum pot' repeti **D**icit̄ aliq̄
 doctores q̄ nō s̄ ille qui lucratur 2 debet

De ludo

illa paupibus erogare ar. m. xiiij q. 6. No sane
Cum emittitur impudens certat. ex pte servituz
melior e condicio possident. Alij dicunt 2 fere
quasi omnes doctores canonice qd pe repeti 2
pbat. de Alcatombz lege ultra in fine Et
de greca constitutio q usq ad .l. annos qd
repeti et scdm istos de acquisit in ludo no
qd fieri elemosina Farrundus 2 q cordat
ad co Thomas et quasi omnes Theologi di
cunt q distinguendum e q aut aliquis luit
voluntate 2 ex cupiditate no coactus per
aliquem 2 tunc si amisit non pe ipe qd
amisit. Si ille q lucratus e tenet illud dnd
paupibz. Si lucratus e tenet ipe tunc in
iudicio aut dnt luit attracto p em ul p
oportunitate alius 2 tunc si amisit pe ipe
tenet si lucratus e no tenet ipe tunc si dnt
qd lucratus e paupibz erogare ista sunt
pbant q multa iura et e pte responsa roo
et equitati. **N**otandum tamen q sunt aliqui
ppos quibz in districte tenet quis ipe tunc
quidq lucratus e ab eis in ludo ut furiosi
p. d. i. g. pupilli miores .x. annis. m. e. t.
rapti. s. m. d. i. c. e. r. i. m. u. t. i. et qui morbo ppetuo
laborat quia tales. rebus suis sup ee no
pnt. Ideo dant. eis tutores et curatores
Idem videt. de monachis et ceteris religiosis
et filiis familias qui no hnt peculium cas
trump ul quasi castrense. et uxore q non
hnt res pateruales et etia administrator
veru ecclesiasticaz que paupum sunt 2 filijs

Nam ad talis pced & administratio multiplici rōe
 videt et sed sit culpabilis et vitiosa restitueda
 est non dico ei qui amiserit eam in ludo s; tutori
 ul curatori ul dno ul marito ul p̄d ul mōs
 terno ul ecclesie **Quis p̄ facere elemo**

Elemosina p̄ facere quicūq; est **Smarty**
 qui iuris et habet dominium ul admissit
 rōne aliquorū bonorū ep̄alium **Nūq;** q̄ mōchū
 ul aliqua alia p̄sona religiosa p̄ facere elemo
 sinā **Dico** q; talis p̄sona aut h̄z administra
 tione aut nō habet **Si** habz administracōez
 p̄ et debet ymo quidq; sup̄ e sibi i n̄stantibz
 ecclesie et causis pijs e expēdendū dūente
 b̄o **Bernhardo** **Bona** ecclesiarū pauperū
 p̄ et quidq; a m̄str̄ ecclesie p̄ter curā
 et m̄str̄ū retine² totū e facitologū et ra
 p̄na **Si** nō habet administracōe credo
 saluo meliori iudicio q; nō p̄ nec debet
 facere elemosinā nisi de p̄lati sui p̄tita licē
 tia et ob̄tenta **Monachus** enī nō potest
 tractare et cōsilitates monasterij sui nisi
 de p̄cepto abbat̄ **vj. q. 1. monachi de g. d.**
v. non oportet **Et** hoc intelligo nisi ille q;
 indiget elemosina sit in extrema neccitate
 constitutus. i. indigeat ad mortē qz d̄ isto ca
 su debet sibi dare elemosina si p̄t **Esto**
 etiā q; p̄latus expresse m̄hiberet sibi qz
 in tali casū d̄b homo tene² ex p̄cepto d̄i
 subuenire p̄p̄o **Quota** illud **Ambrosij** pas
 se fame monētem **Et** etiā in tali casū
 omnia sūt cōmuniā **xlviij. d.** sicut h̄ij **et**

Nota tamen qd si monachus no hns administratoz
de pcepto abbatis uadat ad aliqua pognatioz
ut ad studiu sine aliqua distinctione qd dicit
elemosina Na eo ipso qd platus dedit sibi licen-
ciam standi in stolis ut eiddi ad pognatioz
videt sibi de disse licentia facendi. **S**id que
honeste scolans pgrum soler face uat ty
q moderate faciat i quilibz em d3 se qformae
moribus illoru inter quos sunt. **S**z nulq
exor pot face elemosina sine licentia siri
Dicendum qd si exor hz nos pasemalis id e
pprias pter dote sic dicit a pira q d iux
et farina qd e dos q iuxta dote pot de
illis et duto sro face elemosina **C** d
partis qui hac lege de rebus eor siri
sicut de pane et sro et alijs que a pbatu
et bono ac laudabili more soler ad dispo-
nem exoris ptine pot face elemosina mo-
deste tamen 2 sru facultate siri 2 maiore
ut more indigencia ul multitudine paupm
et debet sibi formae qstram q no displi-
ceat marito in cor de etia si qd qz phibuit
sibi ore. **S**olent eor mariti face talem
phibitione uxoris ut no retrahant eas
a toto s3 ab excessu que suppetant. eas
fidras si haberet alienas minus laxas
potest eor qformare qstas et de qualitate
et miseria paupis cogitans qd si malis
alio uidet oibz modis placet ei q fiet sibi
elemosina. **S**z si omo et p sise dicat sibi
confra q sro displiceat. deponat illa

consuetam si potest si non potest. non dicit et dolcat
 quod non potest dare Et sic intelligo illud ca. xxxvii
q. v. Quid dicitur ubi dicitur quod tunc scandalum est
 non debet fieri elemosina Et illud intellige. si pe-
 tens non sit in extrema necessitate constitutus
 quia tunc morose debet dare. aliter peccat
 Et dixi de rebus civi intellige de rebus
 dotabilibus Nam verum dotale dicitur dicitur
 penes eundem C. de rei vendi. dote nulla
C. de iure dote in rebus Quis aut Albertus
 dicit quod si mulier lucrosa. i. si ex officio
 suo lucratur Esto quod non habeat bona paravna
 haec de eo quod lucratur? potest absque mandato et
 consensu civi facere elemosinam filius etiam
 familiaris non potest facere elemosinam de rebus patris
 sine eius licentia et mandato nisi supponat
 quod placeat patri sicut supradixi de hoc Et
 hoc intellige nisi talis filius habeat periculum
 castrense vel quasi castrense. de tali enim
 periculo potest facere elemosinam et dicitur pro
 dicit quidam doctor et habet de r. tra. p.
 Et tunc quid quod elemosinam? una corporalis est
 genti datur quidam potest aliam spiritualis dimittere
 a quo legem fuit 3a delinquentem corrigere
 et errantem reducere in viam veritatis periculum
 castrense est quod acquiritur ex militia. Periculum
 vel quasi castrense est quod acquiritur ex scilicet
 vel alio artificio honesto intellige etiam nisi si
 datur pauperes in extrema necessitate constitutos
 De filio etiam ante ad peregrinationem vel ex
 istente in studio intellige sicut dixi supra

de monacho Et multoties seruus ut ancilla potest
facere elemosinam de rebus domini nisi forte fuit
eis commissa administratio bonorum domini quod tunc
potest facere mediate si sciat quod dominus non displicet

Questio non debet Cui dicitur dari elemosina
dantur nisi indigent et hoc sonat *na*
nomen elemosine dicitur enim elemosina fuit quod
dicitur **Et** brandus ab elyos quod est miser et morosus
quod est aqua quasi miserorum id est indigentium aqua
horum autem qui petunt elemosinam quidam petunt
quasi ex debito sicut religiosi mendicantes qui
predicant et celebrant cotidie pro benefactoribus
suis et isti videmus constet eos habere istud officium
sicut etiam videmus alijs preferendi **Et** dicitur
ista petere quasi ex debito quod non plene dantur
eis temporalia immo et spiritualia accipiunt ab eis
Vnde in ipsa talis dicitur apostolus i corinthios 13
Si spiritualia uobis seminamus non est mirum si te
poralia erant metamus Alij petunt tunc uite sue
sustentationem sicut isti pauperes qui mendicant et in
isto casu aut homo potest sibi dare aut non potest
Si potest omnibus dare tunc debet dare sibi absque
aliqua discrimine **Et** ad hoc inducitur exemplum
Abraham et **Isaac** qui quoniam omnes indigentem
reprobant hospicio angelos receperunt **Si**
enim aliquos repellerent forsitan in illos an
gelos repulissent **Et** in hoc casu ait Isaiah
Crisostomus **Quicquam** ab hac furda et ne
phanda aut diabolica curiositate scilicet discrimi
nandi in pauperem et pauperem Nam enim
equita coram quos accipis et quibus dabis mer
cedem tibi retribuimus **Et** deus si ex uolo

rate et honore fortuna multa. ex mod 2 bo
 nitate Uly. 3. Quinciamq. Ite Greg. 10. q.
iiij. Em in fine Ubi dicit q. eia exposito
danda 2 elemosina hoc intellige ta 2 exo
tato q. de quolibet alio notorio peccatore quod
intelligendu e in p. fatuitate ubi negligent
justicia et fuerint dicitores q. in tali casu
no e eis fienda elemosina ut dicit Augustus
et ponit m. q. v. c. Non sub Et hoc intelligit
in p. emant ad morte Tunc em q. n. t. p.
negligent iusticia debent p. p. in forte
ind. p. seculari dampnasti eos p. p. stela sua
ad moriend. fame In scdo casu ubi no pt
dati omib. p. p. q. omib. equalit. indigeat
dicit Ambrosius Modo 2 consideranda s. 3
fideli. causa. locu. tempus. modu. modu.
duo. sang. m. p. p. m. q. u. t. a. d. e. m. t. a. t. e.
conditio. s. u. e. n. o. b. i. l. i. t. a. t. e. f. i. d. e. l. i. m. q. u. a
fideli 2 p. ferendus infideli Causa q. si duo
tonent. capti unq. p. t. culpa sua 2 alius
sine culpa iste p. ferendus eet alij. Locu
qua captus sine d. t. e. n. t. i. n. c. a. r. t. e. e. s. t. p.
ferendus illi qui p. t. libere in quocunq. vult
Tempus q. si unq. e in t. p. p. p. e. n. c. i. o. n. i. s. e. s. t.
p. ferendus alij qui nulla p. p. e. n. c. i. o. n. e. p. a. r. i. t.
modu. ut no totu em d. t. nec simul effid
dant. opes s. d. i. s. p. e. t. e. d. i. s. p. e. n. s. e. n. t. n. i. s. i. f. o. r.
te aliqui ex toto velit relinquere nudum
Necessitudine ut magis indigens minus indi
genti p. ferat. Sanguinis p. p. m. q. u. t. a. t. e. u. t. q.
p. m. q. u. t. a. t. e. p. f. e. r. a. t. u. Extraneo State q. p. r. e. n. s.

per inueniuntur pferendi **D**ebilitate ut infirmus
pferatur sano et debilis forti **N**obilitate ut
nobilis pferatur ignobili **E**t istud totum intellige
dum d. ceteris pibus **T**alis enim condicio possit
et ex sua pte quia reformae² partem in contin
Quod quomodo quidam habet patrem infidelē qui indiget
elemosina et extraneus fidelis indiget etiam ele
mosina **I**pe non potest subuenire utriusque sed enim tunc
sui subueniet patri infideli an ex transe
fidei **I**n isto casu dicitur aliqui quod pro infide
lis est pferendus extraneus fidei in exhibitor
indigentem si extraneus fidelis est pferendus pro
in dilectione **A**.m. xxx. d. c. i. **E**t fundat ista
opinio super illud preceptum honora patrem tuum
Et hoc intelligat² si equaliter indigeant **E**t enim
extraneus indigeat ad mortem et pater non ex
traneus et pferendus pro **A**lii dicunt econ
tra quod boni extranei sunt melius quam quibus pfe
rendi **Q**uod istorum veritas dicitur. **L**ib. tribuendi
cio relinquatur **Quomodo debet fieri elemosina**

Quia secundum philosophum in ethicis modus imponit
ipsum actum quod intelligo de ipse moribus
Non enim sufficit facere bonum nisi bene fiat
Vnde precepit dominus moysi iuste quod iustum est
exequens **Q**uo ad hoc quod elemosina sit med
toria requirit² quod debito modo fiat **V**nde debet
fieri elemosina gratanter sicut letantur **V**nde
apostolus. y. cor. x. c. **Q**ui tribuit in hilarita
te non ex tristitia aut ex necessitate. **H**ilare
aut datore diligit deus **S**ed debet fieri
letantur **V**nde saluator matth. vi. c. **C**um

facis elemosina noli ante te tuba canere sicut
 oportet facere et sequitur Te aut faciente elemo-
 sina nesciat sinistra tua quid faciat dextera
 tua. **Tertio** dicitur fieri habundantia et hoc per fa-
 cultates dantis. Unde Gregorius in 3° c. filii pⁱ
 multum tibi fuerit tribue habundantia. si autem
 exiguum illud exiguum dexteri stude. **Quarto**
 prudenter ut fiat per formam traditam capto p^r
 cedenti. **Quinto** dicitur fieri ad intentionem rectam ut
 scilicet fiat propter Deum non ad vanam gloriam. Unde
per Gregorium Unde celum mereri potest non ben-
 edictionem superis favoris querat. **Capitulum 3^m De**

Secunda pars satisfactionis ieiunio
 est ieiunium de quo dicitur in Thobias. Bo-
 na est elemosina tunc ieiunio. **Modum**
 tamen quod triplex est. **Primum** est abstinentia
 corporis a cibo mali. **Secundum** est afflictio a
 gaudiis temporalibus. **Tertium** est abstinere a peccato mor-
 tali. Et de hoc triplici ieiunio debemus casti-
 gare iumentum nostrum. **Primum** enim proficit ieiu-
 nare a cibo nisi ieiunantur a peccato. Unde scriptum est
per Gregorium Quae ieiunamus et non appetisti.
 huiusmodi ieiunium est inanis et ne fasti. loquitur in
 propria ieiunantem in peccato mortali. Et subdit
 responsione in propria dei Ecce ad lites et con-
 tentiones ieiunantur et prociat pugna topie
 et sequitur iniquum tale est ieiunium quod elegi
 quasi dicitur quod non primo istud dissolue colliga-
 tiones impietatis. solve fasticulos depunctes
 et omne onus peccati disrumpere. frange. esurienti

panem tuum et egenos bagosque induc d. domum tuam
Cum uideris in die operi cum et carne tua ne des
perens **Et** 3 notandum q. d. n. instituit ieiunium in
quadraginta s. fructum postea t. d. q. ieiunauit xl
diebus et quadraginta noctibus **Ad** hoc aut q. ieiunium
sit meritorium quatuor debent apud ynnitari
s. largitas. leticia. hora et mensura **De** largi-
tate dicit **Gregorius** **Et** m. aduocatus eras si no
uimares da paupibus ut ieiunium tuum sit saturi-
tas aut tue no mar subij lucrū **Et** **Greg.** Illud
ieiunium deus approbat q. ad eum manus elemosi-
narum leuat **Idem** Illud q. ubi subtrahis alteri
largire **Et** inde caro tua affligit inde indiget
proximi caro subleuet. **De** leticia dicit **populus ma**
Cum ieiunatis no erit sicut ypocte tristes. opti-
minat eum facies suas ut homibz appareat ieiunantes
De etio s. **De** hora **Monitum** q. hora come-
dendi t. diebz ieiuniorz e. hora nona ut circa
tra t. q. s. m. q. dicit **Thomas** in iij suo no oportet
in p. uere astrolabium s. sufficit q. no anticipet.
nimis notabiliter hora **Unde** legit d. pmo **Regu**
iij c. q. **Samathas** qui anticipauit hora ad iudicium
fuit morti **De** quarto s. z. de mensura notandum
q. ieiunans debet comedere nihil sobrie **Unde**
dicit **beatus petrus** i. ult. c. Sobrii estote **Et** po-
brietas ua attendit tam d. qualitate ubi q. in
q. nitate In qualitate quide ut no comedantur
abaria p. hibita sicut carnes ut lactinica et
s. luter no querant abaria exquisita ul. exq.
s. to no pata **Unde** de hoc sup. c. de m. roga-
tionibz sciendis in confessione **Sobrietatis** etia
attendenda est in q. nitate ut salis no sumat.
abus nisi d. q. n. sufficit ad nature sustentatione

Impulsitas em tibi multa mala facit q̄ puocat ad
 luxuria et oē bonū opus dissipat **¶** In d̄ figura
 huius legit̄ in quinto libro Regū ult̄ c̄ q̄ maluzar-
 dam q̄ interpretatur p̄nceps totorū q̄ que in-
 telligit̄ uetrib̄ d̄glumies destruxit muros Ierusal̄m
 p̄ q̄ intelligit̄ uirtutes aut̄ fidelis **Auḡ** q̄ uis
 auditate riborū lassata p̄dit om̄is uirtute
¶ Notandū etiā q̄ uenimū d̄bito mō obsequatū tā
 bona facit **¶** Prīmū eū eleuat ad cōtemplatiōez
 diuinoz **¶** Scdū d̄pmit̄ stimulu carnaliū uicioze
 Tertio impetrat grām uirtutū et celestiu p̄miorū
 Et ista tria tagunt̄ d̄ p̄faciōe q̄ tanta d̄ q̄ d̄ra
 gesima que dicit̄ sic Qui corpali uenimō si-
 ra q̄p̄mis. mente eleuat. uirtute largis et
 p̄mia **¶** Uia cōp̄mis quatu ad 2^m mēte eleuat q̄m
 ad p̄mū uirtute rē q̄m ad terciū **¶** Notandū est
 q̄ p̄ uenimū intelligit̄ om̄es afflictioēs corpo-
 rales sicut sigillat̄ p̄gnatioēs. flagella 2 plia

¶ Facio q̄ 3ta terra **Explic̄ q̄m d̄ oratio**
¶ Op̄ satisfactiois diffinit̄ a Damaseno
 oratio ē pius affrū mētis in d̄m tendens q̄
 plerūq̄ ne pigritet̄. ī bonū p̄rponens **¶** Vel
 sic orō ē conueniens uocū ad aliquid īpetūdu
 in d̄m tendentiū **¶** Notandū q̄ in orōe nō d̄nt̄ peti-
 lant̄ t̄palia ad minus p̄ticipaliter s̄ d̄bent̄ peti
 p̄ualia et p̄tēcia ad salute **¶** Intra illud ma-

thei vi c̄ **¶** Prīmū quōrite regnū d̄i 2 iusticiā
 eiq̄ et her̄ oīa t̄palia adiēt̄m uob̄ **¶** Quē
 aut̄ p̄t̄ petenda in orōne audit̄ xp̄us quado
 discipulis dicit̄ **¶** Magister docet̄ nos orare
 d̄icit̄ **¶** Cum oratis dicit̄ pater noster **¶** Et d̄

hoc dicitur infra in eadem parte ubi tractabitur ista materia.
Notandum autem quod ad hoc quod oratio sit mediorum et puriorum
froniam requiritur quod habeat viii conditiones scilicet
quod sit fidelis. serena. humilis. discretus. deuota
reuerenda. secreta. pura. lacrimosa. attentus. ser-
uida. oposa. et assidua. De istis non plus prosequi
quia de se sunt nota cuilibet admittere uolenti.
Valeret autem oratio prope contra omnia spiritualia. **Et**
Medicina super illud locum. Hoc genus de morbo
non curat nisi de oratione et ieiunio aut sit medicina
cuilibet morbo et adhibenda. Non sanat oculum quod
sanat calcaneum. Ieiunia sanat pestes corporis
Oratio sanat pestes mentis. Si autem queratur
quod ista propter modum sacrificiorum sit potior scilicet
elemosina vel oratio vel ieiunium. Dicendum quod si
operantur quantum ad obiectum quod est immediate reperi-
unt vel quantum ad materiam circa quam sunt. sic oratio
est dignior et potior alijs duabus. Oratio enim habet
deum per mediatum obiectum ut patet ex diffinitione.
Nihil oratio est affectus mentis tendens in deum. Ele-
mosina habet per mediatum obiectum manum proximi quod
ad hanc releuandam ordinatur. Ieiunium enim habet
per mediatum obiectum lasciuia carnis quod ad hanc
refrenandam ordinatur. Oratio est et circa spiritualia.
Elemosina et ieiunium circa corporalia que
manifestum est quod quantum ad hoc oratio est dignior et
potior elemosina et ieiunio. Si autem comparatur
quantum ad ambitum sic elemosina est potior oratione
et ieiunio quia elemosina generat de se ieiunium
et orationem. Aliter enim qui dat elemosinam indiget
obligat ipsum ad orandum pro se deum et sic oratio

pe attendi in pccis tribus modis Quomodo circa idem
pccum Et hoc duobus modis Quomodo ex pte cause
inductus ad pccum Nam sicut dicit Gregorius
pccum tribus modis committit Nam ignorantia
aut infirmitate aut studio. aut certa scia pccat
quodam pccum qd pccatur ex infirmitate et quibus
q si pccaretur ex ignorantia si multo magis
si pccaretur ex certa scia. de pe. di. iij. Sicut
Sciendum eundem maiorem pccum et impenitentia pccum
pccato ex infirmitate. i. ex repugnancia ut ex
fragilitate. qd pccum pccato ex ignorantia
Et multo maior q pccum pccato ex certa scia
ho e cont illud dicit qd dicit Ambrosius dicit Gra
uiter pccat qui sibi pccat impenitentia. quibus
qui contempnit si quibus q ignorat qd exponit
dum q quibus. i. periculosissime q pccat pccum
no agit de pccum qd ignorat. Unde Iohannes ob
aureum nullum ducunt tale remedium contra
pccum sicut corp qmunita miona de pe. di. iij
Iudas. Et hoc intelligat cu recordat homo
de pccum ad conuersione no ad delatione Alio
modo pe attendi quibus pccos de pccum ex
pccum ipius pccum Ad ut dicit Augustinus Tribus quibus
quomodo ad pccum scz suggestio delatione
et consensu Ita ipius pccum tres sunt differentie
scz pccum in corde. in ore et in consuetudine Ita
q pccum in ore e quibus q in corde si quibus
e in consuetudine. Eundem iste tres differentie in
colliguntur p tres mortuos quos populus legi
suscepisse. s. filius Archiisimagogy filius Adue

2 lazari. **puella** suscitavit in domo esse parvum
 cogitationis **puerum** in porta civitatis esse parvum
 operationis. lazari quod quatuordecim in mounne
 to esse parvum consuetudinis **puella** suscitavit
 tanto ubi **puer** ubi et motu. lazari ubi ubi
 fletu et lacrimis **Ad** ostendendum quod maior prima
 est ipse quod parva operationis quod parva cogitatio
 nis sed multo maior quod parva consuetudinis **Alio**
 quod attendi gravitas in culpa parva **ita** tamen
 quod sunt eiusdem generis sicut dicit **Augustinus** de peccatis
 luxurie dicens **Adulterij** malum sicut forni
 catione. **Emittit** ab incestu. **Primum** est in matre
 quod in aliena uxore concubere sed hoc omnino per
 simum quod contra naturam fit **Tertio** modo per
 attendi gravitas in peccato et hoc in culpa parva
 culpa quod sicut dicit **Augustinus** quod quicquid est hoc
 videtur quod adulterium **xxxviii. q. ij.** **Et** quid **serius**
et **condemnat** peccata que directe committuntur
 dicitur sicut idolatria heresis blasphemya et phid
 put quodam alijs **Et** de hoc magis dicitur **et** **et**
 pro quod agitur de decem preceptis **Supra** quo
 modo est gradus in peccatis **videndum** quod se debet
 habere parvos circa ipse primus **Circa** quod
 sciendum quod ratio sua doctorum tenet quod omnes primus
 sunt arbitrari. **in** arbitrio sacerdotum taxande
 et hoc considerat sicut quantitate et qualitate
Itaque prope dignitate officio paupertate infirmitate
 sine debilitate proplexione sine consuetudine
 pietate lacrimis devotionis. religionis. regibus
 et temporibus qualitate **Verum** et omnibus alijs considerandis

supra populo **Unde** hoc ipse ipse penitus dicitur
moderatio constituta fuit tuo iudicio pro ut
dudum aios ppereris et deuotos **Ita** dicitur
Synodo de hoc sic **postmodum** dicitur eorum qd pperit
ut quato tpe uel quali mo penite debeat qm de
hincud **xxvi. q. vi. tpa** hoc sit hoc **Idem** dicit
Uedimus de p. d. i. **Uensura** **Ut** aut magis
particulari sciunt simplices sacerdotes quomodo
imponere penite pcedere deant **Notandum**
q regulat q punitio adulterio. fornicatione
homicidio. Soluntario et ceteris duobz capita
libz et septem qmd imponenda **Et** hoc duplici
rone **Una** e qua deus pcepit maria pcor
uoyi lepra p fusa q qua intelligit rugilibz
pca mortalis lepra septe diebz egredi ex
castra et post emundatione redire ad cast
Sec ro pmit. **xxviii. q. ij.** hoc ipse **Et** p dicitur
hoc q die intelligimus **Annus** **Quo** ubi dicitur di
cent q pheta dicit q dno **Adi** tibi **Alia**
ro e ut sicut q pcam mortale pcor amittit
septiforme gracia psub **Ita** p pmas sep
temu ea retinet **Notandum** aut q licet ut
dicitur e q hincud eandz sit imponenda qmd septe
nis tamen magis ul minus appera dz imponi
q ut maioritas ul minoritas duobz pensatis ce
teris circumstantiis hoc exposcit ut d sequenti
appetit **Sunt** namq plures casus q quibus
ppter peccant dignitate ul pca enormitate
imponit maior qmd ul et ex variis causis
minor **Na** psuber si fornicatione fecerit
dz age pmas decem annoz sibi forma edua

9. lxxxij. pbr. Et istud intelligunt quida de
 simplici fornicatione Alij uero et forte beris
 de incestu ul de adulterio ut pote quia cognos
 ut consanguineo. ul affine ul conuictam
 Item pbr si cognouit filiam sua ppuale qua
 baptisauit ul cuius confessione audiuit ul in
 confirmatione tenuit dz agere pniaz xij. annoz
 et etia dz deponi et ipa dz de relinquere res
 suas paupibz et in monastio deo usq ad mor
 tem suam. xxx. q. Si quis sacerdos qre qui
 cognouit monialem dz age pniaz x. annoz
 et ipa pbr sui forma postea xxxvi. q. 1. de
 filia duota. Matricida dz penter de reu
 amnis sedm forma patris aspera poita xxxij
 q. ij. lator. xxxi. ad huc tponit quoz
 pnia. xxxij. q. ij. Admonere. Nota etia q
 pniaz dquoru lertis tuenit filij mortui ille
 ex cuius culpa contingit si sit plura idui debet
 ut intret monasteriu eiusd Epatoz ubi peccat
 sua ppetua deplorat pnia. Si tamen no potit
 hoc ppter carnis fragilitate induci redda
 e ei licentia conthendi matrimoniu imposta
 sibi qui pnia in perulo remanet. Similiter
 no debet induci ingredi monasteriu et alijs duo
 bus casibz quoz unus e si alteri conuicti sunt
 nisi forte unus uellet simili ingredi. Alij
 casus e si habet filios puos a quibz non pot
 uced nisi aliquis timent deo sine suspectioe
 filios educaret. Si aute nescit ut istud acci
 derit puta q negligent collocauerat petru
 in leo. et tmanet tuenit eu exmictu debet

agere ut dicit aliqui doctores p^{ri}ma^m t^{er}ra^m annoz
quoz omib^{us} sit in pane et aqua. ex^o de h^{is} q^{ui} filios
occiderunt Et. ij. et. ij. 2. ij. q. 1. Consultisti pro
homicidio casuali r^{ati}oneda est p^{ri}ma^m v^{er}o annoz qu^{od}
culpa p^{re}dit casum alias nulla nisi forte ad cau
telam. li. d. h^{is} u^{er}o et duob^{us} cap^{it}ulis sequentib^{us}
Et credo q^{uod} dem^{us} iudicium est in homicidio necis
De ista man^u vide in t^{er}ra p^{ar}te in tractatu de d^{er}e
p^{ap}te De G^{er}o zodomitico q^{ui} sit detestabile p^{er}
p^{er} augustinu dicente q^{uod} longe magis crime est q^{uod} cog
noscere matre patet et p^{er} pena zodomitis
infligam qui igne z sulphure de celo missis
penetru^{nt} Istud et^{er} pena clamar p^{ro}ph^{et}ia^m in
dicta ad d^{eu}m Quid d^{omi}ne p^{ro}ph^{et}ia^m d^{omi}ne
Clamor zodomoz z gomorr^{oz} venit ad me
Quia ut ait Aug^{ustinus} p^{er} istud p^{er}nu^{er}u^{er}o^m violat^{ur} p^{ro}ci
tas que nob^{is} debet est ad d^{eu}m cu^m ead^{em} nata^m
eius ip^{se} est auctor. libidinis p^{ro}dicite polluit^{ur}
xxxij. q. vij. flagitia De isto aut^{em} p^{er}to dicit
id^{em} Aug^{ustinus} videns deus in h^umana na^{tura} tantu^m
nephas cont^{ra} nam^{us} fieri fere desit iramari
et infinita mala de isto nephando crime p^{ro}ph^{et}
dici Est end^{em} tante maledictio^m q^{uod} noⁿ p^{ro} p^{ro} act^{us}
s^{ed} et^{er} ip^{sa} p^{ro}laris ob loqu^{er}is am^{er} audiet^{ur}
Ip^{sa}z quodam^o polluit^{ur} elem^{en}ta Et istud male
cogitant hypp^{er}ami p^{ro}ueri end^{em} ir^{re}u^{er}abilis ex^{er}tes
et etia^m mulie^{re} adundia mulie^{re}ri postposita
illud nephand^{um} et ex^{er}trabile id^{em} q^{uod}o castel
lani nominat omib^{us} p^{ro}ib^{us} id^{em}bus im^{er}itent. ex
quo ut d^{omi}ne est ob loqu^{er}is am^{er} audiet^{ur}
ip^{sa} et^{er} elem^{en}ta polluit^{ur} Unde labia

talia ad ferro debent candenti cauterizari
 Unde credo qd pro huius neplandissimo crime
 gravissima pena est iungenda & ultra alia etiam
 ponitur in diversis capitulis in corpora de rectorum
 qd quibus est maior pena qd septembris imponenda
 que admittit hic. quia talia etiam de iure et
 consuetudine respuantur iudicio Episcoporum qd credo
 talia iura melius me scire tunc est quia in dis-
 tincte credo omnes penas hodie esse arbitra-
 rias. i. iudicio sacerdotum taxandas penarum
 contritione et condicione peccatorum et omnibus alijs
 circumstantijs Unde tanta posset esse conditio
 confitentium qd pro maximo peccato esset ei modica
 peno nulla pena imponenda. **Sicut fecit**
Sub Clementis in 9 Qui dum quadam die eq- Lex
 uaret per Romanam quendam mulierem qd de remotis
 partibus venerat accessit ad eum portans cum
 puerum quod in brachijs et voce magna cum
 lacrimis clamavit Pater sic miserere mei per-
 ratrus et da mihi penam quia habui istum puerum
 quem porto a filio meo Et ipsa coram omnibus
 absoluit eam imposuitque penam qd vivicaret
 ferias septem qd annu in pane et aqua Et
 mulier recedens et revolvens perdit gravitate
 peccati et puritate penam credidit qd ipsa non bene
 intellexisset eam et in crastinum accessit ad pa-
 pam equitante Et confessam est sicut prius Et
 ipsa absoluit eam imposita penam qd daret tria
 pater meo Et mulier itaq; recedens et perdit
 prius peccatum et penam revolvens Itaque ad papa

redyt et coram omnibus ut p[ro]p[ri]e fecerat confessus fuit
quod ip[s]a absoluit d[omi]n[us] p[ro]p[ri]e q[uo]d dicit e[un]d[em] p[ro]
noster Et cu[m] interrogaretur q[ui]e ita modica p[en]it[en]t[ia]
d[omi]n[us] ei f[aci]dit ascendit dolor et contritio
plus q[uam] passa e[st] i[n] confitendo ita publice p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e quod si in diebus vite sue ieiunaret in
pane et aqua Exemplo g[er]o isto confessio i[n] d[omi]n[us]
t[em]p[or]e p[en]it[en]t[ie] debet attendi et contritio g[er]it[ur]
et p[ro]p[ri]e q[uo]d videtur maiore vel minore contritione
d[omi]n[us] d[omi]n[us] maiore vel minore p[en]it[en]t[ia] **Notandum**
t[em]p[or]e q[uo]d p[ro]p[ri]e ubi facienda e[st] i[n]d[ist]inctio sicut in
symonia vel i[n]st[itu]tio sicut in furto. rapina
d[e]p[re]datione. m[er]cedis usura. fraudulentia et
dolosa negotiatio. ludo s[ed] i[n]st[itu]tione sup[er]
p[ro]p[ri]e debet p[ro]p[ri]e d[omi]n[us] q[uo]d i[n]d[ist]inctio et resti
tutur si p[ro]p[ri]e et si no[n] p[ro]p[ri]e h[ab]eat a[n]i[m]u[m] i[n]st[itu]t[ur] et
doleat q[uo]d no[n] p[ro]p[ri]e et p[ro]p[ri]e q[uo]d si d[omi]n[us] det p[ro]p[ri]e
d[e] quib[us] p[ro]p[ri]e i[n]st[itu]t[ur] alio no[n] absoluitur nec p[ro]p[ri]e
d[omi]n[us] **Notandum** et[er] q[uo]d p[ro]p[ri]e debet
i[n]d[ist]inctio p[ro]p[ri]e q[uo]d contritio corru[m]pente ip[s]a
p[ro]p[ri]e ut sup[er]b[us] orone Avaro elemosina. luxu
inop[er] abstinencia Et si videtur exp[er]d[er]e p[ro]p[ri]e
nacione ut sit mactetur caro et i[n]st[itu]t[ur]
et no[n] i[n]st[itu]t[ur] ad d[e]lectatione ex memoria facta
vel appetitu p[ro]p[ri]e vel loci cu[m] qua et i[n] q[uo] p[ro]p[ri]e
e[st] p[ro]p[ri]e lxxxj d. Galat[us] iob q. i. iuliet
Notandum et[er] q[uo]d debet t[em]p[or]e p[ro]p[ri]e q[uo]d no[n]
d[omi]n[us] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e q[uo]d qua[m] fiat p[ro]p[ri]e
duo nec discipulo q[uo]d qua[m] fit p[ro]p[ri]e ma
gistro nec co[n]g[reg]o Et istud potissime t[em]p[or]e ca
ra e[un]d[em] et exere q[uo]d no[n] d[omi]n[us] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e

mo.

Cuius quod quid fiat punitur alteri. **S**ed ponatur
 aliquis peccator confitetur peccata de peccatis suis
 ut dicit se peccare non tamen vult subire omnes
 penas dicens se delicatum et infirmum vel male
 complexionatum vel filia quod fiet de isto. **Ad**
 hoc si dicit se peccare de peccatis et ponat de ce-
 tero se abstinere tamen alligans fragilitate
 recusans satisfactionis appetitatem. Debet facer-
 dos ipse inducere ut habeat animam paratam ad omnes
 satisfactiones portandas ostendendo sibi magni-
 tudinem peccatorum suorum et quod et quanta bona ami-
 sit pro peccatis ista que omnia recuperabit pro penitentia
 ostendendo etiam que et quanta sustinuit pro peccatis
 peccatis nostris qui tamen punitus erat delicatus quot
 et quanta sustinuerunt sancti martires et sancte
 virgines tenent et delicate a peccatis immunes.
 Quanta ergo penitentia debet tantis ac talibus peccatis
 quod in quibusdam et multa alia debet ostendere sibi. Et
 si ad omnia ista non potest se inducere imponat ei
 talem penitentiam quam scripsit credat eum portare
 posse. Et ad hoc dicitur nos eximio tempore quidam
 graue penitentiam deposuisse legitur. **Nisi** eade et
 amplius noli peccare. **Unde Iohannes Crisostomus**
 super illud locum **Alligant onera quia res dicit**
 se. **Si** erramus modicum penitentiam imponentes. **Nonne**
 melius est propter minorem rationem dare quam propter minorem
 crudelitatem succedere penitentie. **100. q. 1. 11.**
Alligant Augustinus Si non potest gaudere facies
 de simonia peccatorum purgatione gaudet saltem
 quod liberatus a peccato mittit ad purgatorium.

Ex quo patet quod si prima imposita a sacerdote non est
condigna complebitur in purgatorio. **Item** ponit
aliquis confiteri peccata sua. tunc non solum abstinere ab
eis vel solum abstinere ab uno et non ab alio modo
talis est admittendus ad penitentiam. **Dico** quod confessor
de confessione istius ritus non tunc deest cum absoluit
sed debet sibi de peccatis confessis saluberrime consulere
quod potest exhibere et consilium quod faciat aliquid
penitentiam pro peccatis suis et inducere eum ad bonum quantum
poterit. **Et** omnia bona que de consilio sacerdotis iste
faciet quantum ad formam. scilicet sine caritate fructus
ius non valeat sibi duci ad vitam eternam obtine-
dam tamen valebit sibi ad quatuor vel ad
aliquid peccatorum. **Primo** ad extremum iudicium supplicium
tolerabilis subeundum de peccato dicitur. **Si** quis autem
non habet caritatem. **Secundo** ad temporalem prosperitatem
obtinendam de peccato dicitur. **Tercio** ad hoc ut citius illustreretur cor
suum ad penitentiam de peccato dicitur. **Quarto**
quia dyabolus non potest sibi tantum nocere prout patet
de Iudeo de quo narrat **Gregorius** in diallogo
quod quia se signavit demones non poterunt ei
nocere. **Ex** deus patet quod ad hoc quod penitentiam sit satis
fructuosa et iudicialis opus quod sit fructus caritatis et quod
ille qui fructus sit sine peccato mortali. **Et** post deum
penitentiam fuit ducta penitentia et antequam applicet pe-
nitentiam labitur de peccato mortali et exorsus de illo
peccato applicet penitentiam ductam post redit ad statu
gracie valet illa penitentia vel tenetur eam iterare
Ad hoc dicit **Thomas** in iii suo quod quedam sunt

opa satisfactoria quoz effectus manet postq̄
 ipa facta sūt prout postq̄ facta ē elemosia adhuc
 manet eius effectus. s. diminutio substantie
 tpalis dantis. **S**icut postq̄ uinum r̄ma
 net effectus uinum qui ē debilitas corpore
 uinum et talia quibz sunt d̄p̄cto mortali facta
 nō t̄y ōz q̄ uerent. **A**lia sūt opa satisfactoria
 q̄ post facta sūt nichil r̄manet de hys sicut
 ē orō. **E**t iō p̄ fiat d̄p̄cto mortali opz q̄
 uerent. **U**bi si aliam fuit iuncta p̄ma q̄ di
 cat **C**entū p̄ n̄ si dicat ea iū p̄cto mortali
 nō q̄plet p̄maz sua ymo ōz q̄ exōs i ḡra
 uerent illa centū. **S**ectus de elemosina

et uimō ut d̄m̄. **E**t circa hoc sciendū
 q̄ opa facta d̄ caritate mortificant. q̄ sequē
 p̄cto mortali et em̄ificant. postea p̄ b̄ra
 p̄maz si sequat. **S**z illa q̄ unq̄ fuerunt
 b̄ra v̄ illa que fuerūt facta iū p̄cto mortali
 unq̄ p̄nt em̄ificari **ut v̄ng possit satisfac̄**

Nunc restat uidere b̄t̄ p̄ alio. **C**irca quod
 sciendū q̄ iste p̄ quo alius satisfaciat aut
 ē b̄ng aut mortuū. **S**i sit b̄ng aut ip̄e p̄
 p̄e satisfac̄. aut nō p̄. **S**i p̄e dico q̄ b̄ng
 nō p̄e pro alio satisfac̄. **E**t r̄d̄ q̄me mouet
 ad hoc ē ista **E**quitas em̄ diuine iusticie
 exigit ut qui peccat satisfaciat ut supponit
 q̄ oportet q̄ p̄e satisfaciat. **S**i aut nō p̄e
 p̄e satisfac̄ tūc dico q̄ alig p̄e pro eo
Sz ad hoc requirūt multa. **Q**uidā ex p̄e

illius qui satisfacit **Queda** ex pte illius p qo
satisfacit **Queda** ex pte utriusq **Queda**, ex
pte opis satisfactorij **Ex** pte illius qui satisfacit
requirit punitas s q ille q satisfacit sit ob
ligatus punitate sanguinis illi p quo satisfact
sunt credo q p pater eet impotens ad satisfaciend
Dum. filius possit ceteris cõmunitibz satisfaciend p
prie **Et** ratio est quia pater et filius sũt quasi una
psona **Ex** pte illius p quo satisfact nõquit nõced
tas. s q indigeat et eet impossibilitas. s q non
possit p se satisfaciend **Ex** pte utriusq nõquit nõ
caritas. s q uterq sit in caritate q caritas est
radix merendi et sine ipa nullũ opus e satisf
factoriũ **Ex** pte opis nõquit maioritas sibi
q ille q satisfacit pro alio faciat plus q facit
ille p quo satisfacit **Quia** si ille p quo satisfact
eet obligatus ad ieiunandũ sua feria sextam
nõ sufficit q ille q satisfacit p eo ieiunaret
illam sextã feriã. ymo debet amplius ieiunare
Credo eet q nõquit q fiat pteate superior
Si aut ille p quo satisfacit sit mortuus tũc aut
e in paradiso et tũc nõ indiget ut aliquis p eo sa
tisfaciat **Quia** ut dicit **Augg** iniuriã facit mar
tiri q orat p eo martire qdõ e intelligendũ de
quolibet exanti in paradiso ut ex pte dicitur de cele
missary cõ **Ed** marthe **Aut** e in inferno 2 tũc
sũt eõm opinionem omũ **Theologoz** nichil qdõ
fiat p eo sufficit sibi in inferno eõm nulla est
redemptio **Aut** e in purgatorio et tũc p
satisfacit p eo a suis **Et** ita dicit **Augg** in

libro de agenda ^{ad eorum utilitatem} cura mortuorum ubi dicit sic
 Non estimemus ^{ad eorum utilitatem} ad mortuos pro quibus curam
 gerimus puenire nisi qd p eis sine Altaris sine
 elemo sinaz sine orand sacrificijs supplicat.
 xij q. ij. Non estimemus Et Gregorius anime
 defunctorum quorum moribus plunditur aut oblationibus
 sacerdotum aut orationibus sanctorum aut carorum elemo
 sinis aut ieiuniis regnatorum. licet autem de
 opud multa alia centi dicenda hec tunc q dca
 sut breuitate causa sufficiant. pp opus ip
 statione rema postulans a lectore ut que
 corrigenda eident et addenda. no uidentur
 aut s benigno corrigat et emendat et
incipit tertia pars huius opusculi et continet
quatuor Capitula et

Omnium dno et magister ihus xps
 de mundo ascensurus ad patrem dis
 cipulos quomodo se habent ad fide
 les quos suo redimeret sanguine
 Instruens dixit Omnes docete omnes gentes
matthi ulto In qo rones eccliaz discipulis
 succedentes instruxit et monuit ut sibi sub
 ditos doctrina sana et salutifera informaret
 Quod in lege veteri pulcherrime extitit si
 gnatum ubi legitur q in ronalu iudicij q legalis
 sacerdos gerebat in portone ubi doro doctrina
 et ueritas erant sculpta In qua re dicitur
 intelligi q ewangelici sacerdotes ueritat dor
 trina debet in se gere et eam suis subdit
 mdcare Alioquin be et ne male dcaoms rntur

Sic eis q̄ p̄p̄ia dūb̄ cōminat̄ dicens h̄c uobis
canes muti nō ualentes latrare ap̄erto eūd
rector ecclesiastic̄ canis dicit̄ quas latratu p̄
dicationis et doctrine euāgelice. lupos i. demo
nos arcere debent a grege dñi et dormiet̄
d̄p̄t̄is suis excitare. Et tūc muti efficit̄
dū uel d̄p̄dia t̄mp̄t̄ ul̄ ex ignorantia t̄c̄
Et iō m̄ito a dño r̄p̄bat̄. Quia ex re p̄dmo p̄
laborat̄ d̄z et p̄llerti aūo uigilat̄ ne dñe
sue ignorant̄ existat quādyms tantū d̄ ea sc̄e
teneat̄ q̄ sciat̄ suū officiu d̄bit̄e exequi r̄ sibi
missū p̄p̄ia d̄format̄. Et h̄o q̄ntū ad ea que
ip̄e p̄p̄s d̄z sc̄e. que q̄o ad m̄d̄ possūt r̄d̄uci
ad quāq̄ **u**delit̄ ad credenda. **ad** petenda
ad faciēda **ad** fugienda et et̄ **ad** p̄p̄anda
Debz q̄o nōr̄ ecclesiastic̄ sibi subditos instruat̄
quid credendū q̄ petendū q̄ faciendū quid
fugendū sit r̄ et̄ quid p̄p̄andū. **Pr**imū cō
tinet̄ in articūl̄ fidei. **Secū**dū d̄petitionibus
dñe orōis. **Tertiu**m et q̄ntū in p̄cept̄ d̄ta
logi. **Quartū** in dōct̄bz glorie p̄cipi. **Et** d̄ q̄t̄
in ista t̄ria p̄t̄cula 3̄ agendū. **Et** p̄m̄ h̄o ista
t̄ria p̄t̄cula in **q̄** capla diuidit̄. **Caplū** p̄m̄
d̄ articūl̄ fidei. **Caplū** 2m̄ d̄ petitionibus
orōis dñe. **Caplū** 3m̄ d̄ decem p̄cept̄is
Caplū quartū d̄ dōct̄ibus beatorum. **Caplū** p̄m̄

Teste ap̄lo ad heb̄ xj **d̄ articūlis fidei**
Dñe fide impossibile d̄placere d̄o p̄fi
d̄s eūd 3̄ fundamentū om̄i bonoz̄ op̄m̄ sine q̄o
om̄is edificatio constructa d̄fuit atq̄ cadit̄

Caplū p̄m̄ d̄ v.

Ita aut fides in articulis fidei complectitur que
 qui articuli omnes in symbolo colliguntur. **Nota**
 tamen quod quatuor symbola que hic in verbis varijs
 sunt varia. tamen in sensu et fine sunt eundem
 primum vocatur symbolum apostolorum illud scilicet. **Credo quod**
secundum completio et in prima. **Et vocatur apostolorum**
secunda apostoli recepta post sancti gratiani illud quod posuerunt
Et ex hoc vocatur symbolum. **quod** **secundum** et singulis
 et solus quod quilibet apostolorum apposuit. **habet primum**
Unde Petrus incepit dicens **Credo in deum** patrem
 omnipotentem **Et ceterum** apostoli fuerunt reliqua quod posuerunt
Secundum vocatur symbolum Nicenum quod sancti patres illud
 in nicena synodo quod posuerunt **Et illud** tantum
 in missa. sicut deum super fuit parte prima tractatu
 de eucharistia c. 10. **Tertium** vocatur symbolum
 Athanasij quod sanctus Athanasius illud quod posuit
 et istud dicitur in prima scilicet **Quoniam** **Quia** **Et**
Quartum vocatur quod symbolum Innocentianum
 sive lateranense quod fuit quod posuit sub Innocen-
 tio in consilio lateranensi **Et illud** **quod** **quod**
 prima civitate et fide catholica firmius credimus
Et ita sicut in quatuor evangelijs tota veritas
 doctrine et fidei christiane apprehenditur. Ita dicitur
 quatuor symbola omnes articuli fidei continentur. **Et**
 sicut omnia evangeliorum doctrina et veritas ita omnia
 istorum quatuor symbolorum et veritas sua atque
 fides **Et sicut** iuxta opinionem **Gregorius**
 nota sit in medio rotae **Quarta** **quod** **quod**
 horum sunt articuli fidei quod quidem articuli fidei

ab alijs dicitur ad xij et ab aliquibus quatuordecim
Illi qui dicunt ad duodecim distinguunt eos penes
nummum apolorum qui symbolum ut dicitur et apposuerunt
et fidem catholicam predicaverunt et ecclesiam firmam
dixerunt Illi qui dicunt eos ad quatuordecim
Distinguunt eos penes Mariam de qua patet omni
et Maria de qua patet articuli fidei sit divinitas et
humanitas Quia dicitur in istis scripturis deus et
et homo et secundum quod istos septem articuli sunt
pertinentes ad divinitatem et septem pertinent ad
humanitatem Articuli pertinentes ad divinitatem dis-
tinguuntur sic quod unus respicit contra tres appi-
citur personam et tres opera personarum Ille qui respicit
essentiam et credere in deum unum et unum. Unum
quidem in essentia et unum in personis Et contra
istud articulum erravit Manichaeus qui posuit duos
deos. Unum bonum et alterum malum Et propter quod
in symbolo apolorum dicitur solus credo in deum
in symbolo niceno fuit additum Credo in unum
deum Et de isto articulo dicitur in symbolo Athanasii
fides catholica habet et ut unum deum in unitate et
unitate divinitate conditur Quasi dicitur Cre-
damus deum et unum in essentia et unum in personis
Articuli pertinentes ad personam sunt tres Unus
et credere in personam patris et de isto dicitur in
symbolo patris apostolice Ita quod patris et personam
divinitate Non quidem personam naturam ut spiritus
sed solus personam originis quod personam patris a nullo
originatur si aliter personam originatur ab ea Et quod
tangit in symbolo Athanasii cum dicitur pater a
nullo et factus nec creatus nec genitus. Sedus

articulus de illis qui p[ro]met ad p[ro]nas est cred[ere]
 in p[ro]na filii Et de isto d[icitur] in Symbolo Et in
 theod[oro] p[ro]na filii eius unicus Ita q[uod] debemus cred[ere]
 q[uod] p[ro]na filii non sit nec creatur s[ed] g[er]m[en]
 a p[re]s[er]vato Et hoc tangit[ur] in Symbolo Athanasii
 cu[m] d[icitur] filius a p[re]s[er]vato & non factus n[on] carnis
 s[ed] genitus Et contra istu[m] articulu[m] erravit Ar
 rius qui dixit filiu[m] & creatura[m] & mo[r]te[m]
 patris Ideo contra erro[r]e[m] Arii fuit additu[m]
 in Symbolo Niceno d[icitur] & d[icitur] lumen de lumine
 d[icitur] veru[m] & d[icitur] uer[us] genitu[s] no[n] factus q[ui]stalem
 patri. Licet eni[m] filius i[n]q[ui]tu[m] homo sit minor
 p[re]s[er]vato Tame[n] in quatuor d[icitur] & equalis p[re]s[er]vato Ita d[icitur]
 Athanasius Equalis p[re]s[er]vato s[ecundu]m divinitate[m] mo[r]t[is]
 p[re]s[er]vato s[ecundu]m humanitate[m] fuerit et alii heretici
 qui dixeru[n]t filiu[m] & genitu[m] ex p[re]s[er]vato ex t[em]p[or]e
 & no[n] fuisse ab et[er]no Et con[tra] istu[m] erro[r]e[m] fuit
 additu[m] in Symbolo Niceno Et ex p[re]s[er]vato natu[m]
 ante omnia secula **T**ertius articulus de illis
 qui p[ro]met ad p[ro]nas est cred[ere] in p[ro]na p[re]s[er]vato
 sancti Et de isto articulo d[icitur] in Symbolo Ap[osto]lice
 Crede in p[ro]na s[an]ctu[m] Ita q[uod] debemus cred[ere] p[ro]na
 s[an]ctu[m] & veru[m] d[icitur] a p[re]s[er]vato & filio p[re]cedente[m]
 Ita dicit Athanasius dicens Spiritus sanctus a p[re]s[er]vato
 et filio no[n] factus nec creatus nec genitus s[ed] p[re]ce
 dens Et contra istu[m] articulu[m] errant quidam
 dicentes p[ro]na s[an]ctu[m] a solo p[re]s[er]vato p[re]cedere Unde
 contra erro[r]e[m] eor[um] addidit Romana ecclesia
 in Symbolo dicens Qui a p[re]s[er]vato filioq[ue] p[re]cedit
 fuerit et alii heretici q[ui] dixeru[n]t p[ro]na s[an]ctu[m]

et creatura et non deo Et contra errore istorum
fuit additum in symbolo niceno cum ad patrem et filium
patet adoratur et conglificat. Nulla enim creatura
deus adorari equali adoratione cum deo Contra istos
tres articulos erravit Sabellius qui posuit con-
fusionem personarum dicens quod eadem persona quae
erat pater. quae erat filius quae spiritus sanctus Con-
tra quod dicit Athanasius alia est persona patris
alia filii alia spiritus sancti Unde sciendum quod una
persona est alia ab alia non tamen est aliud Unde
ista est vera propter est aliud a filio sed ista est falsa
et heretica quod est aliud a filio quia hoc quod dicitur aliquid
dicitur divinitate in persona sed hoc quod dicitur aliud dicitur
divinitate in consubstantia Alii tres articuli pertinent
ad opera civitatis quorum quoddam pertinent ad opera ne-
cessaria videlicet ad opus creationis et de hoc est unus
articulus quod Dominus creavit deum esse creatorem omnium
creaturarum Et de isto articulo dicitur in symbolo
apostolorum Creatoris caeli et terre Et contra istum
articulum erravit manichaeus qui dixit quod deus bonus
creavit res visibiles sed deus malus creavit res
invisibiles Unde contra errorem suum fuit additum in
symbolo niceno visibilia omnia et invisibilia Quod
tandem est quod in symbolo apostolorum dicitur creatorem
In symbolo autem niceno dicitur factorem Et tunc est qua-
drum est inter facere et creare Quia crea-
re est aliquid ex nichilo producere facere est producere
aliquid ex aliquo Quia ergo deus in principio crea-
vit materiam tam celestem quam terrestrem ex qua
postea facta est alia Ideo dicitur creator Quia vero
postea ex illa materia facta est alia creaturas

Quid dicitur *fratrem operum* est de quodam pti-
 ment ad opus grē videlicet opus iustificacionis
 Et de hoc est unus articulus falsz q̄ dicitur credi
 q̄ p̄ grām dī remittit̄ p̄ccā fidelibz unitis in
 unitate et fide ecclie catholice Et de hoc dicitur in
 simbolo aptoz Sciam eccliam catholicam. et unam
 sane scōz q̄munionē. remissionē peccatorū
 Et in isto articulo apprehenditur oīa sacramēta
 ecclie Et quidā sacrosanctā Romānā eccliam de baptis-
 mo et eucharistia et alijs ecclie sacramētis d quibz
 fideles p̄biturē cōtant et p̄ que fit p̄ccōrū
 r̄missio. credit p̄ducit et docet esse credendū
 Et contra istū articulū erravit pelagius q̄
 populus q̄ p̄ actū solū liberi arbitrij absq̄ grā
 dī poterat hūc r̄missio p̄ccōz Cōt̄ etiā
 istū articulū errant Iacobyte Nicolayte et
 omēs hētici et Iudei et saraceni et quicūqz
 de baptismo et eucharistia et alijs sacramētis
 credunt aliē q̄ sancta romana ecclia Contra
 est istū articulū errant sp̄cialiter greci qui
 negant sacrosanctā romanā eccliam eē caput
 et m̄gram omī eccliaz Vnde cōt̄ istū erro-
 rem fuit additū in simbolo Nicēno Apteram
 eccliaz Contra est errorē donati q̄ populus bap-
 tismū d̄bere utari fuit additū in simbolo
 Nicēno Confiteor unū baptisma Op̄z etiā
 de quodā p̄tinet ad opus glorię. s̄ opus glo-
 rificacionis et de hoc est unus articulus videlicet
 q̄ credimus omēs resurrecturos tam bonos
 q̄ malos et bonos esse p̄miandos et malos

primus dicitur Et de isto dicitur in simbolo aplozard carnis
resurrectione. curam eternam Et in simbolo anacno
baptismo resur reptione mortuorum Et vita beatorum
peruli Amici Et in simbolo archanasij ad cuius adue
tu omnes homines resurgunt huiusmodi corporibus suis reddi
turi sicut de factis propriis ratione Et qui bona egerunt
ibunt in vitam eternam qui vero mala in ignem eternum
Isti ergo sunt articuli fidei pertinentes ad diuinitatem
Alii septem pertinent ad humanitatem quorum dicitur de
reprobis filij dei creantur. scilicet quod filij dei sunt conceptus
in utero beate uirginis uirtute spiritus sancti Et de hoc dicitur
in simbolo aplozard Cui conceptus est de spiritu sancto
Et in simbolo anacno Cui propter nos homines
et propter nostram salutem descendit de celis Et ita
natus est de spiritu sancto Contra istum articulum erra
uit manicheus dicens dei filium non esse carnem
sed fantasiam assumptam Et contra istum errorem
dicitur in simbolo archanasij Quis deus propter hoc
ex aua rationali et humana carne subsistens **Secundus**
articulus dicitur de his que pertinent ad humanitatem
est de natiuitate procreandus dei filium ab eterno
natum ex patre. ex ~~patre~~ ^{matre} natum ex uirgine
quod uirgo extitit et ante partum et post partum et per partum
Et de isto articulo dicitur in utroque simbolo
Natus ex uirgine **Tertius** articulus
pertinet ad humanitatem est de passione. scilicet procreandus
dei filium pro salute nostra passum crucifixum et mor
tuum et sepultum Et hoc quantum ad naturam huma
nam quia natura diuina nihil patiebatur Et de
isto articulo dicitur in utroque simbolo Passus
sub pontio pilato crucifixus mortuus et sepultus

Unde ventura iudicabit viuos et mortuos. Iste
50 sunt quatuordecim articuli fidei quorum septem
pertinet ad diuinitatem et septem ad humanitatem christi.
Et istos articulos debent sacerdotes subditos suos
docere et maxime illos qui pertinent ad humanitatem
et potissime illos de quibus ecclesia solemniter
sicut de articulo de conceptione. De quo fit festum
de Annuntiatione Beate marie. et articulo de na-
tuitate. de quo fit festum in natuitate christi.
Articulus de passione de quo fit festum de pasce.
Articulus de resurrectione de quo fit festum de pascha.
Et articulus de ascensione. Iste articulos
quibus fidelis postquam uenit ad amos discretionis
tenetur scire explicitate. Et de istis articulis ad qua-
ritate pertinentibus habentur apud Nasit. Alluit
patitur. descendit ad yma. Surgit et ascendit
veniet iudicare iuxta. Hec est fides catholica.
quod corde credo. ore confiteor. in qua fide uolo
uiuere et mori. protestans me de omnibus credere sicut
sacro sancta ecclesia romana credit. Et si quid
minus huius dixi totum reuocet et totum habeatur
quod non dicit. Ca. 7. 27. de petitionibus dominice orationis.

Modum et formam orandi saluator tradens
discipulis dixit. Cum oratis dicite pa-
ter noster qui est in celis. Circa quod nondum
per istam orationem excellit omnes alias orationes diuinitatis.
Primo ratio magis quod ea opposuit quod fuit propter deum
uerum et uerum hominem in quo omnes thesauri sa-
pientie et scientie dei sunt absconditi. Quod ergo
magis quod ea opposuit excellit omnes alios magis.

Tanto ista orō excellit omēs orōnes alias Unde
 vocat̄ ista orō duca Quia dūb̄ dūm̄ dūm̄ eam
 cōposuit et ordinavit Secūdo excellit alias orō
 nes rōne forme Est em̄ orō breuissima Ita q̄
 nemo p̄e dicit q̄ rōne sue p̄plexitat̄ sibi gnet̄
 tedū ul̄ fastidiū Notandū t̄y q̄ licet ut dicit̄
 est p̄t̄ta breuis in uerbis Est tamē p̄funda in
 sensu et ad impetrandū efficacissima Unde
 d̄ ca dicit Sapient̄ breuis oratio penetrat
 celū Tercio excellit omēs alias orōnes rōne
 mē. d̄ qua est In ip̄a em̄ ḡtinent̄ oīa uerba
 tam̄ i uita ista q̄ in alia Unde notandū q̄ sal
 uator in ista orōe sic p̄cedit q̄ p̄mo docet nos
 captare d̄i h̄m̄olentia Secūdo docet orandi
 modū et formam Pr̄mo facit cū dicit Pr̄ n̄r̄
Secūdo facit cū dicit Adueniat regnū tuū et
Tercio p̄mo dicit Pr̄mo docet nos captare
 d̄i h̄m̄olentia 2o docet nos optare orōnis
 efficaciam cū dicit fac̄iatur et Dicit ergo
 pater nōst̄ q̄ es in celis Ibi p̄mo cōfitemur
 d̄i et om̄i rez̄ p̄cipiū quia p̄r̄. Secūdo alle
 gam̄ n̄m̄ p̄uilegiū quia dicit̄ n̄r̄. Tercio
 allegam̄ et notam̄ nomē eius p̄p̄riū Ibi q̄
 es. Quarto assignam̄ sibi certū domiciliū
 in celis dicit̄ n̄r̄. Secūdo pater nōst̄ et Ibi sciendū
 q̄ p̄m̄ q̄ dicit̄ alle Secūdo pater accipit
 quinq̄ mod̄s Quia p̄mo mō d̄. p̄r̄. rōe cure
 Alio mō rōne geniture Alio mō rōe ctatis
 Alio mō rōne honoris Alio mō rōe creationis

iste quique motus deus est pater omni primo ratione
tunc ita dicit Paulus dicens omne sollicitudine
vram ponetes in deo qui ipse est cura de omnibus
Et ipse met ipse dicit in matheo Nolite solliciti
et dicentes quid manducabimus aut quid bibemus
quo nos opiemur. sicut enim pater est celestis et hijs
bus indiget. Secundo deus est pater omnium ratione genit
tunc unde de deo dicit apostolus voluntarie genuit
nos ubi videtur ut singulis inveniatur aliquid creature eis
Unde quilibet pater dicit illud psalms Dominus dixit ad me
filius meus es tu ego hodie genui te Et de quo
libet dicit deus illud quod dicit in psalms Regum
Ego eram illi in pater et ipse erit michi in fi
lius Tertio deus est pater ratione antiquitatis Unde
de eo dicit Daniel Antiquus dicens pater et libri
Sidelis libri quod scripturae apte sunt coram eo Unde ad
possumus dicit quod dicit apostolus Quod pater hunc
deum Quarto deus est pater omnium ratione honoris
Quia deus dominus honoratur speciali honore et reveren
tia que ad alios debet exhiberi Unde quilibet debet
dicere illud quod dicit in matheo Confiteor
tibi domine deus pater celi et terre Ita quod
fieri ibi idem quod laudare sive honorare
Quinto deus est pater omnium ratione creationis
Unde moyses Nunquid non ipse est pater tuus
qui possedit fecit et creavit te Unde ex hoc
quod dicitur pro hunc fiduciam illud quod dicit
oro petimus obtinendi Unde possumus arguere
sic pater dat filio illud quod petit ab eo
sicut quod illud quod petit in se fit et filio nati

Et dicitur d. pater omni et illud quod petimus
 ista oratione h. iustissimum et ualde nob. meritum
 quae fiducia h. omni q. deus totum dabit nob.
 Et fundat ista ratio sup. ubi saluator in luc. 11.
 ubi dicit p. Si uos ad p. trib. mali nostris bona
 data dare filijs u. trib. Quatomagis p. noster celestis
 dabit uob. p. bonis p. trib. se quasi dicat
 q. ymo dabit. **Secundo** in oratione ista allegat
 in d. p. uelut ad d. dicitur noster. **Ubi** non
 q. p. ut dicitur h. deus p. p. omni illis quib.
 mo. tam. nobis qui sumus u. gnati. Unde bap.
 tisma. d. p. p. p. **Unde** nos baptizati
 et u. gnati in xpo. possimus d. p. n. **Unde**
 ipse d. pater noster quia nos sumus ab eo li.
 berati misericordius. **Adoptati** p. p. **Edu.**
 cati nobiliter. **Informati** salubriter. **Ad** d. q.
 deus est p. p. pater n. quia nos xpi.
 am. sumus ab eo redempti sive liberati misericordius.
Unde nos possimus d. deo illud q. d. d. in
apocalypsi 1. c. 5. **Redemisti** nos d. in
 sanguine tuo. **De** qua redemptione dicit p.
1. c. 15. **Non** ex corruptibilibz auro
 ul. argento redempti estis de uana cura to.
 ner. factae s. p. n. o. sanguine agni imactati
 d. n. d. ihu xpi. **Secundo** d. d. q. d. h. p. p.
 liter pater n. quia nos xpi. am. sumus ab
 eo adoptati p. p. **Et** de hoc dicit ap. 1.
 misit deus p. filij sui in corda m. d. q.
 clamamus abba pater ut adoptione filioz
 dei reciperem. **Tertio** d. d. q. d. est

pater noster **Quia** nos populi sumus ab eo educati
nobilius In sacramento eius **Sukidit** pascat nos
deus corpus et sanguine xpi Ita dicit ipsemet in
Iohanne **Evangelio** dicens Caro mea uel est cibus et sang-
guis meus uel est potus De isto cibo dicit **ps** pa-
nem angelorum manducauit **ho** De quo panis di-
xit populus **Qui** manducauit ex hoc panis uiuet
in eternum **Vnde** ecclesia tantum **hunc** recognoscit
in uoce gratiae actionem **grumpit** dices **o** quod suauis
est dominus **ppus** tuus qui ut dulcedine tua in filiis
demandans panem suauissimo prestitit de celo. **esu-**
netes **hunc** replet bonis **fastidiosis** diuites
dimittens manes **Quarto** dicit quod deus est **ppa-**
liter **pr** in **Quia** nos populi sumus ab eo **dis-**
mati salubrius **Et** hoc per doctrinam **euangelicam**
que sola est doctrina salutifera et salubris
Et istam doctrinam petebat **dauid** cum dicebat **do-**
mitate et disciplinam et suam **dote** me **Et** de ista
disciplina dicit **Sapientis** **pro** **1.17** Audi fili mi
disciplina patris tui **Ex** hoc ergo quod diuinus **nr**
habemus fiducia quod illud quod in ista oratione a deo
petimus dabit nobis ut arguamus per **condupale**
trahit ad se accessum **ex** de **gse** ecclesie ut
aliam **ecclesiam** **li. vi.** **Et** deus dedit per **ppu** nobis
pro uocamus cum **nr** et **ppu** eius omnia **st**
accessoria **Ergo** certi sumus quod ista nobis dabit
a deo **Et** fundat ista ratio **sup** uerbo **apostoli** di-
centis in **Eplā ad Romanos** **Si** deus pro nobis
quis contra nos. qui **pprio** filio suo **no** **ppu**
sp nobis omnibus tradidit illud **Quomodo** **etia**
non cum illo omnia nobis donauit quod dicit quod **uno**

Tercio in ista oratione nominamus nomen dei proprium
 cuius dicimus **Cuius est** **Tercio** quod sciendum
 quod quibus secundum doctores in ista vita nostram
 nomen proprium dei **Tamen** in omnia nomina que
 dicuntur de deo istud nomen quod est est magis
 sibi proprium quod patet **Quia** moyses interroganti quid
 videret filius israel si interrogaret quod erat
 nomen dei **Respondit** deus per **Exodi** **iii** **14** **Dices**
 filius israel qui est. **Respondit** me ad uos **Dicens**
ego deo **Cuius est** **Quia** deus est prima entitas
 omnia perficiens. prima veritas omnibus sufficiens
 pura veritas omnibus erudiens. Vera caritas
 et reficiens **Dicit** quod deo **dicens** **Cuius est** quia
 ipse prima entitas magis deficiens **Vnde** ipse
 dicit de se in **Exodo** **iii** **14** **Ego** **sum** **qui** **sum**
per **in** **periculo** **usque** **in** **periculo** **tuo** **est** **deus** **Secundo**
dicens **Cuius est** quia deus est prima veritas
 omnibus sufficiens **Vnde** **inueni** **uocati** **se** **bonum**
dicit **christus** **Nemo** **bonum** **nisi** **plures** **deus** **Et** **de**
deo **dicit** **per** **bonum** **est** **tu** **et** **in** **bonitate** **tua**
dote **me** **iustificaciones** **tuas** **Et** **apostolus** **sufficien-**
tia **mea** **ex** **deo** **est** **Tercio** **dicens** **Cuius est**
 quia deus est pura veritas omnibus erudiens
Vnde **dicit** **christus** **in** **iohanne** **xviii** **14** **Ego**
sum **uia** **veritatis** **et** **uita** **Et** **in** **marco** **xxij**
Magister **sumus** **quia** **verax** **est** **et** **uia** **dei**
in **veritate** **dotes** **Quarto** **dicens** **de** **qui**
est **quia** **deus** **est** **vera** **caritas** **omnibus** **reficiens**
Vnde **in** **prima** **Canonica** **iohannis** **iii** **10** **Deus**

caritas et qui manet in caritate in deo manet et
deus in eo Et ipse met dicit in matheo xi c. be
nate ad me omnes qui laboratis et onerati estis
et ego reficiam uos dicendo ego qui es fiduciam
homo qui deus qui est firma entitas nulli deficiet
quia est summa bonitas omnibus sufficiet Quia est pura
uicitas oes erudiet Quia est uera caritas oes
reficiet **Quarto** dico quod in ista oratione coaptata
de dei beniuolentia assignamus sibi certum donum
celum cui dicimus in celis Certe quod nondum quod
celum quo ad modum est quadruplex Quia est relid
spuiale. male. spuale et intellectuale Celid sup
uale est ipsa trinitas Et de isto celo dicit in he
nesi xvi c. suppete celid et ipsam trinitatem
et numeram stellas et eius proprietates et proprie
tates per potes Celid male quo ad modum est celid
Empireum de quo dicit in Genesi 1 c. Impudico
creantur deus celid quod secundum strabum intelligitur
de celo Empireo Celid spuale est deuota anima
de quo dicit in ps deus in celo sedes eius Celid
intellectuale est natura angelica de quo ibidem
uidetur deum celi et angeli formati sunt secundum deum bono
In quolibet istorum celorum est deus Quia de primo
celo et de trinitate est indiuisus per essentiam In 2o
celo et Empireo est clarus essentia per gloriam In ter
tio celo et anima deuota est habitans per gratiam
In quarto celo et in natura angelica est ex
cellentia per excellentiam Dico primo quod deus
in primo celo et de trinitate est indiuisus per esse
ntiam Et de hoc dicitur de prima Canonica uisita

Iohannis Tres pat qui testimoniū dant in celo. pa-
 ter. Verbum. et spūs sctus. Et hī tres pat eund
 eund sūz p̄ eēnciā. Sedo dico q̄ deus ē in sēdo
 celo. i. i. Empīreo clare in sub q̄ gloriā. Vnde
in apo. i. Apud ē ostēd in celo 2 archa testamēti
 sūz 3. Archa testamēti ē deus q̄ ut dicit ap̄lo
ad hebr. 10.: noui testamēti mediator. Tercio
dico q̄ deus ē in 3o celo i. in aīa duota ipaz
 mhabitant p̄ graciā. Vnde in ps̄. Ad te leuam
 oculos meos qui habitas in celis. i. i. aīabus
 duot. Quarto dico q̄ deus ē in celo. i. duota
 angelica ipam eleuans p̄ excellēciā. Vnde ps̄
Eleuata ē magnificētia tua sup celos. Glosa
 i. sup nouū ordinē angeloz. Dicēdo gō. cel
 habemz fiduciā q̄ quia deus ē in pmo celo in
 ipud iustificabim. Quia ē in sēdo in ipso beati-
 ficabim. Quia ē in tēto q̄ ipud mhabitalim.
 Quia ē in q̄to q̄ ipud eleuabim. Et sic tria.
 p̄ma p̄s. Duce orōnis in qua captamz dei be-
 niuolēciā. Sequit̄ 2a p̄s. In qua optamz
 suū p̄tīmz orōnis efficacīā. Dicēdo s̄s̄ficiet
 nōmē tuū. Et ē p̄ma p̄ticiō in ordīe s̄ est
 ultima in re suū mētia. Circa q̄ s̄uendū
 q̄ ad hoc q̄ orō m̄a heat efficacīā. i. q̄ ad hoc
 q̄ exaudiat. r̄quirit̄ quatuor. Videlicet q̄ fiat
 cū firmitate fidi. Cum bonitate rei. Cū de-
 uotiōe animi. et q̄ fiat in nouis x̄p̄d. Dico
 p̄mo q̄ ad hoc q̄ orō heat efficacīā op̄tiz
 q̄ fiat cū firmitate fidi. sicut eū d̄ s̄mētū

Et inefficax nisi sit debito signo signatus Ita oratio
Et inefficax nisi sit signaculo fidei consignata
Et dicit dicitur Christus Quid orantes petitis cre-
dite et signaculo fidei signate et accipietis id
est fiet vobis Ut enim dicitur in Iohanne 1. 10. Scimus quod
peccatores deus non exaudit Ut autem dicit apostolus
omne quod non est ex fide peritum est Et idem dicit
Christus veri adoratores adorabunt patrem in spiritu
et veritate Veritate scilicet fidei **Secundo** dico quod ad hoc
quod oratio habeat efficaciam oportet quod fiat cum bonitate rei
et quod in oratione non petantur nociva sed utilia Sicut enim
libellus ineptus est nullus Ita oratio inepta est nulla
In cuius signum dicit Christus petitis et non accipitis
eo quod male petitis **Tertio** dico quod ad hoc quod oratio
habeat efficaciam oportet quod fiat cum deuotione ad
sicut enim ad hoc quod fumus ascendit de thuribulo
oportet quod sit ibi ignis Ita ad hoc quod oratio ascendat
ad deum oportet quod sit ignis deuotionis accensa
In cuius signum legitur in Apocalypsi Stetit angelus super
aram templi habens thuribulum aureum in manu sua
et data sunt ei incensa multa que sunt orationes sanctorum
et ascendit fumus aromaticus in conspectum dei de
manu angeli **Idem** petebat psalmus Dirigat orationem
meam sicut incensum in conspectum tuo **Quarto**
dico quod ad hoc quod oratio habeat efficaciam oportet quod fiat
in nomine christi sicut enim illud quod peruratur
agit non valet nisi agat nomine peruratur Ita cum
fumo orando peruratur prope si uolumus exaudi
dum oportet quod petamus in nomine christi **Unde**
dicit Christus Quidque perierit patris in nomine

meo dabit vobis Ista quoniam optamus terrorem
 tuum dicimus Confiteatur nomen tuum **T**ria per tanguntur
 in hoc quod dicimus confiteatur nomen tuum quod scilicet. In modo
 id est quod firmum in quo per firmitas fidei Alio
 idem est quod sine terra in quo dicitur veritas in ter-
 ra non id est quod sanguis tinctus in quo dicitur
 ad designat. **Q**uartum tangit in hoc quod dicit non
 tuum de quo non dicit in quarto et ultimo In no-
 mine meo demonia eicient. **L**inguis loquentur
 novis et si mortiferum quid biberint non eos noc-
 bit. super egros manus imponet et bene habebunt
 Et sic videtur 2^a pars dicitur oratio in qua
 optamus orationis efficaciam. **E**sequitur tertia pars
 principalis in qua docemur orandi modum et formam
 ad dicitur **A**dueniat regnum tuum etc. **T**ertio quod
 sciendum quod ab isto loco usque in fine continetur
 sex petitiones in quibus petimus omne quod dicitur
 nobis tam in vita ista quam in alia in tota presentia
 hanc consistat in duobus scilicet in declinatione
 mali et perpetuatione boni. **I**ta in ista oratione peti-
 tur ut nobis bona operetur et ut malum a nobis auferat
Quartum ad collationem boni ponuntur tres pe-
 titiones. **E**o enim sit triplex bonum. scilicet bonum glorie
 bonum gratie et bonum nature. **I**tem triplex bonum
 petimus nobis dari. **N**am bonum glorie petimus cum
 dicimus **A**dueniat regnum tuum. scilicet paradisi. **E**t est
 sensus **P**ater noster qui es in celis petimus
 quod regnum tuum adveniat id est ad nos veniat. **E**t
 quare melius dicitur adveniat regnum tuum quam dicitur

In ista oratione
 a malo et fac bonum

adueniamus in regnum tuum. Dico quod ad denotandum
quod gloria paradisi non habetur ex propriis meritis sed ex
merita gratia dei. Quota uero apostoli dicuntur ad titum
inquit non ex operibus iusticie que seruimus nos sed per
sua misericordiam saluos nos fecit. Ideo dicitur adueniat regnum
123 ex gratia tua et ad nos ueniat. Non autem dicimus
adueniamus quia ut dicitur ex multis meritis non
possimus in illud uenire. Memoro enim quod uenire
nisi pater traxerit eum ut dicitur in Iohanne
De isto regno dicit Augustinus loquens in proprio christi
sermone habeo. Quid est Regnum celorum. Cuius enim
Paupertate regnum. Uilitate gloria. Sorte Cura
Bonum gratia peritiam in dicimus. Fiat uoluntas tua
sicut in celo et in terra. Ad cuius eundem uicium
dicitur quod homo uocat in scriptura terra. Unde per
Anima mea sicut terra. Unde de hoc iusto bene
dixisti. Dicitur ad eum. Angeli autem sicut in paradiso
in paradiso existetes uocantur celo. Unde per Celi
enarrat gloria dei. Est ergo sensus a pater
in qui es in celo fiat uoluntas tua in terra et in
nobis hominibus et ceteris sicut fit in celo. et sicut
fit in angelis et beatis. Vel per terra intelligitur
ecclesia militans. per celo ecclesia triumphans ut per
sensus sicut fit uoluntas tua in ecclesia triumphante
terra peritiam quod fiat in ecclesia militante. Quae
autem est ista uoluntas docet nos apostolus dicens
Hec est uoluntas dei sacrificatio gratia. Et dicit fiat
uoluntas tua quia ut dicit christus non uis quod
dicit dicit dicit ueniat in regnum celorum sed qui
fecerit uoluntate patris mei qui in celis est.

Intrabit in regnum celorum **P**anem nature petimus
 cum dicimus panem nostrum cotidianum da nobis
 hodie Et est sciendum quod panis dicitur a panis
 est et totum In hoc enim quod petimus panem petimus
 omnia nobis necessaria ad sustentationem huius imperii
 et sustentationem vite nec est istud contra illud quod
 deum fuit pro secula tractatu scio et de oratione
 non sunt petenda temporalia quia intelligendum est
 quod non sunt petenda dicitur et pro se si quantum sunt
 necessaria ad habendum celestia et sic bene possunt
 peti Unde Gregorius in Colloquio Sic impetramus
 pro bona temporalia ut non amittamus eterna Vel
 intelligendum est quod non sunt petenda ad super-
 fluitate sed ad sustentationem Et sic petimus
 ea huius Unde petimus hodie quia non petimus
 nisi quantum est necessarium pro die Ita petebat Da-
lemon quidam xxxv. c. ad dicitur Divitias et
 paupertates me dederis mihi sed tantum virtuti
 meae tribue necessaria Et paulus pro ad theos pro
hutes alimeta et quibus regamur huius contenti-
 sumus Notandum est quod triplex est panis quem
 petimus in ista oratione Primus est panis spiritualis
 austerior panis Et iste est panis ordinaris Et
 de isto est panis dicitur in 1. Cor. c. vi Est puer-
 bus huius huius quibus panes ordinaris Isti quibus
 panes sunt quibus partes panis scilicet contritio
 confessio oratio elemosina et ieiunium De quibus
 deum in secula pro Secundus panis est factus
 mentalis eucharisticus De quo panis dicitur in 1. Cor.
in c. x huius est panis qui de celo descendit
 cui manducaverit ex hoc panis vivet in seculum

In fortitudine istius panis ambulabant fideles
usq; ad monte paradisi Tercius d panis malis
sive tpalis sbe Et de isto pane dicitur Genesi
co. iii. In sudore vultus tui est panis tuus
petimus in ordine ista supra id est saluatoris di
centis co. xij. in lucia Amice accomoda videtur
panes Iste ergo tres petitiones respiciunt col
latione boni. Sunt alie tres q; respiciunt abla
tione mali. Contra qd nondum q; duplex est
malu. s. malu culpe et malu pene. Malu cul
pe d duplex s. pccatum et futurum. Contra ergo
ergo sunt tres petitiones mali. In pma petimus
malu culpe pccatum nob dimitti ad d. Dimitte
nobis debita mala sicut et nos dimitimus de
bitoribus nris. Ista debita sunt pccata supra
pabola popi quod proposuit Symoni leproso dicitur
Luci. vii. c. Duo debitoribus erat eunda fene
ratori. Que pabola sunt glossa. De debito
pccati. Ista debita petimus nob dimitti a do
sicut nos debet dimitimus debitoribus nris
i. illi q; contra nos peccauerunt. q; isto intelligitur
de debito iurandi quas dicitur dimitte. Alio
quod nisi dimittamur deo no dimittet nobis
dicente xpo Pr. vii. celestis no dimittet
uobis nisi vos dimiserit. Quisquisq; de cor
dibus erit. In q; eund mensura mensi fuerit
eadem mensura remonetur uob. Si ergo erit
q; deus remittet peccata tua tibi dimitte tu
illis q; contra te peccauerunt. Alioquin dicitur.

tibi **Et** ore tuo te iudico perire nequa dicitur
 dimitte id sicut ego dimitto **Et** tu no dimittes
 go dicit q tibi no dimitto **Et** undiq ille q cont
 in fratre odio dicit istam orone perat dicit
 q no quia no dicit ea in propria psona s in ppa
 ecclie q p qz quia dicit nobis et no no **Et** id
 cu vniuersalis ecclia undiq possit errare undiq
 erratur in dicendo ista orone **An** 2a peti
 tione petim a malo culpe future paueri
 cu dicitur **Et** me nos iducab iteptacione
Notandu go q temptatio aliquid patur dicitur
 sicut d **Gen** xxiij c^o qu dicit **Temptauit** de
 abraham **Et** in libro **sapientie** in c^o **Deus** aut
 teptauit illos et tuenit eos dignos se **Et** d^r
 deus teptare duobz modz **Quo**o pmissiue **Et**
 ita patur qn dicit^r **Deus** teptauit illos idz
 teptari pmissit **Alio** d^r teptare ut odat
 exemplu virtutis alijs sicut teptauit abraham
 ut odatet virtute obedientie ei **Et** d^r tali
 no intelligim hic **Aliquid** aut temptat pnt^r
 i malo **Et** e duplex **nam** queda e ab hoste
 i a demone **Queda** a carne iquatu scilicet
 caro dsingit **Temptatio** q e ab hoste no est
 peccu nisi qsonia pbi pmo si i pstat^r pbi est
 multu notariu **Et** isto mo fuit opus teptat
 ut d^r in **matheo** xxiij. **ubi** d^r **Quia** e istud
 in d^r **for** ut temptant^r a dyabolo in **Temp**
 tatio que e ex carne somp puenit ex pto
Inquatu ipa rebellio carnis ad ppy puenit
 in nobis ex pto pmoq parentu et d^r male
 pto originale **no** ista rebellio quatu ad pu

principium non est in malis peccatis per se quia per motum
non per in peccatis malis Sed resistit isti rebellionem
sive illud per motum bene et in peccatis nostris
Et idem consentit temptationi sive per ab hoste
sive a carne per se per motum Ita quod per se per sensus
et deliberatione et per motum mortale Sed si per se
sensus subitus et quasi subrepticius. et per motum
uomale modo ergo in ista temptatione nos non
petimus ne temptemur. sed petimus ne de temptatione
inducamur. tunc autem de temptatione inducimus tunc et
consentimus Et idem in ista petitione nichil aliud
petimus nisi quod deus det nobis virtute resistendi tem-
ptationi quod apostolus 1 cor. 10 permittit ei factum
dicens fidelis deus qui non permittit vos temptari
super illud quod potest sed facit tunc temptatione quod
tunc Ita ut possit sustinere In alia petitione
petimus a malo pene liberari tunc dicimus Sed
libera nos a malo Ita quod intelligitur hoc de malo
pene eterne quod est simpliciter malum Nam malum
pene temporalis per se et est aliquid bonum sicut bonum
fuit miribus pati et sustinere multas penas
et multa tormenta Unde a tali malo non pe-
timus liberari sed a malo pene eterne Insuper quod
petit etiam. libera me deus de morte eterne
In fine omni petitionum subiungitur Amen. i. ita
fiat quasi confirmatio omni petitionum Sic ergo
in oratione dicuntur per septem petitiones in quibus
prima petimus omnibus efficaciam tunc dicimus
sufficit nomen tuum. quasi dicimus. sicut nos
tuum est firmum et firmum Ita illud quod petimus
in ista oratione per firmum Et idem licet ista oratio

sit prima in ordine Tamen est ultima intentione
 Item alijs sex petimus nobis omne bonum conferri
 et a nobis omne malum auferri donec Dominus ut
 nobis hoc omnia concedant. Et ista sufficiant
 quantum ad nos quia forte alio de ista materia
 latius loquar. **Capitulum de decem preceptis**

Interroganti suum quid faciendo ut
 tam hinc eterna videtur repositus Si vis
 ad vitam ingredi sua mandata Quasi dixerit
 Ingressus ad vitam eterna et observatio mandatorum
 Que quidam mandata sunt precepta decalogi Et dicitur
 decalogus a decem quod est decem et logos quod est sermo
 quasi decem preceptorum sermo Sunt ergo precepta
 legis decem Quorum quedam ordinat hominem ad
 Deum ~~quod sunt tria sunt quod homo est obligatus deo ad tria~~
 quedam in proximum Precepta que ordinat hominem
 ad Deum sunt tria sunt quod homo est obligatus deo
 ad tria Sunt enim vasallus debet dominus tria scilicet
 fidelitate ut non recognoscatur aliquo alio domino
 Reverentia ut non faciat ei obprobrium et insultum
 ut impendat ei debitum obsequium Sic quilibet
 de dictamine iuris naturalis est obligatus deo ad
 ista tria Et id quantum ad primum est istud preceptum
 Non habebis deos alienos coram me Quatum
 ad secundum est istud Non assumes nomen dei tui
 vanum Quatum ad tertium est istud Memoro quod dicitur
 sabbati servabis Precepta que ordinat hominem
 ad proximum sunt septem Ordinat enim homo ad pro-
 ximum duobus modis scilicet ut bonum sibi faciat et ne
 sibi nocere Quatum ad primum est primum preceptum
 scilicet honora patrem tuum et matrem tuam Quatum
 ad secundum sunt sex precepta scilicet enim homo nocere

Primo tribus modis. **¶** Nemo facto Alio modo verbo
Tertio modo voluntate ffacto p[ro] sibi necesse tribus
modis. s[ic] in p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a ul[tra] in p[ro]p[ri]a sibi quicquid
ul[tra] in p[ro]p[ri]a substantia Quatuor ad s[er]m[onem] d[icitur] istud
p[re]ceptum Non occides Quatuor ad r[ati]o[n]em est istud
Non mechaberis Quatuor ad e[ss]entia[m] d[icitur] istud No
furtu[m] facies Quatuor ad hoc ne nocent ho
p[ro]ximo ubi d[icitur] istud non falsu[m] testimoniu[m] dices
Quatuor ad hoc ne nocent homo p[ro]ximo uolun
tate sunt alia duo Quia ne nocent sibi uolun
tate libidinis et istud d[icitur] Non corrupistes uxor
p[ro]ximi tui Ne aut[em] nocent sibi uoluntate cupidi
tatis d[icitur] istud Non corrupistes suu[m] ul[tra] ancilla[m] no
bonu[m] non azimu[m] Ista ergo s[un]t decem p[re]cepta
de quor[um] quolibet aliqua p[er] ordine[m] s[un]t dicenda.

Primu[m] p[re]ceptu[m] **primum p[re]ceptu[m]**
est Non habebis deos alienos coram me
Ista qu[ia] isto p[re]cepto p[ro]hibet[ur] o[mn]i[u]m ydolatria o[mn]i[u]m
heresis et omnes p[ro]p[ri]et[es] p[ri]uilegij sive diuinatione
nes quocunq[ue] mo[do] s[un]t sive fiant in igne sive
in aere sive in aqua sive in terra Sive i[n] corpi
bus mortuor[um] Sive in app[ar]itu garrity ul[tra] vo
latus animi Sive in characteribus Sive uana
in p[ro]p[ri]etate p[ro]phetar[um] ul[tra] eu[an]gelio[rum] 2 aliar[um]
scripturar[um] et regularit[er] o[mn]i[u]m diuinatione quo
cumq[ue] p[ro]phetar[um] mador[um] ul[tra] p[ri]mo fiat p[ro]hibita
d[icitur] in isto p[re]cepto et d[icitur] maledictus a deo et a
s[an]c[t]a ecclesia tamq[ua]m ydolatra 2 ip[s]e d[icitur] h[er]etice p[ro]hibita
Cum enim futura que plures dei s[un]t. p[er] tales
superstitiones aliqui ducunt laborat diuini
tatis uira creatur[um] attribuunt **Ita dicit y
saia** dicens priora et nouissima diuinitate

michi et dicam qd dñi est uos Augustinus nō obser-
 uetis dies qui dicuntur egerati aut
Januarij in quibz cautele et quedā comessa-
 ciones et ad diuē dona dandū. qđ ī pncipio
Annū bonifati augurio aut aliquos menses
 ā tpa. dies aut annos aut lunę et mēse
 p̄cipz emp̄. qđ et qui hab et quasidq̄ diuina
 rionē. aut fata. aut auguria obstat. aut
 attendit aut ḡsentit obstatibz. aut flibz. dicit
 aut ad domū corp̄ uadit. aut in sua domo in-
 trodūcit ut m̄troget. sicut se p̄d p̄pianam
 et baptisimū p̄uaricasse. et paganiū 2 apof-
 totā et dñi inimicū eē et nō dñi ḡm̄ m̄re
 nisi eccl̄astica emendatō p̄mā dō r̄toriliet²

Nota t̄y qd agricolę qui suant tpa ad semēdū
 ut ad arborē incidēdas et ad pl̄a q̄ certam
 et nālem h̄t rōnē. Vel pl̄ici qui ad medici-
 nas dandā. ut m̄m̄tioēb̄ facēdas 2 ad pl̄a
 obstat dies certos et tpa nō condēpnantur
 h̄c cum em̄ om̄ia ista m̄stera subsint quātū
 ad naturā corporeā influētiē corp̄is celestis
 nō ē p̄hibitū p̄mo ē d̄bitū et m̄m̄ r̄pp̄re
 distib et attendere in fluxū stellaz 2 planetaz
 Et tū aīd rōnalis in nullo subit influētiē istoz
 corp̄is d̄ctē Tholomo Aīd sapiēs d̄ualibz
 astris. Rep̄re talia in h̄is q̄ a lib̄o arbit̄o
 p̄cedit 2 sup̄sticiōē et canū. Unde ex cla-
 more cornūb̄ p̄noscitur pl̄uuiā futurā nō
 ē sup̄sticiōē tū talia aīalia ex dispositōē
 et inuitatiōē aeris possunt in corp̄ibz suis
 sentire talē inuitatiōē. **Notandum** etiā

q si aliquis ut aliqua aliqua herbam dicens sym
solidul ordine dicit ut ponat ea sup aliquo
infirmu ista interioe ut dicit deus r creator
omni et dñs honoratur non dicitur. Idemodo
nulla alia obsequia supstitiosa obfuerunt uel
miserat. **xxvi q. vi.** Non licet et q. viij. no
obfuerunt. Et istud e hndid q regula generali
in materia ista q inquisitionis q fit p duca
tionem demonum tacita ul expssa quocidq fiat
sive p caractes sive p figurat. sive quocidq
dñi isto pcepto prohibita. Et quid erit de istis
geniis d quibz dicantur noia dei r angeloz
et ponunt multa bona uerba. Unde diligenter
adhibendum e ne m̄ illa noia admiscantur aliqua
noia ignota que magis sunt noia demonum q
noia angeloz. **Cum** enim ut dicit **Beata** nulla
falsa doctrina sit q no aliqua vera falsis admis
ceat. Impossibile e quin dicit supstitiosus no
admiscantur aliqua bona ad malis r q modicu
fermeti tota massa corrumpit. quatenus sunt
ibi multa bona. si sunt ibi aliqua mala totu
e corruptu et supstitiu. **Cum** est angelus malus
sepe tñ figurat se in angelu lucis. Non est
credendum istis fantastis qui dicunt se esse
angelos ul scos aliquos. Unde dicit **apostolus**
plate spiritus p ex deo sunt. **Secundum mandatu**
S **Cum** dñi pceptu. e. Non assumes nome
dei tui dñi. Ita q in pcepto isto pbi
bentur pmo et pñcipaliter omnes pñcipia
que sunt multe. **Ad** cuius evidenciam e sciendum

q ad hoc q iura mentu sit licitu oz q sint ibi
 tria. scilicet Veritas Iudiciu et Iusticia Ita dicit Dns
 p psalm 145 Quia abit apud Dns i uitate
i iusticia et iudicio xxij. q. 1. Et quid abit et si
aliquis istorum trium defuerit primu de xxij. q. 1.
Ad datendu Veritas enim est q in conscia
in deus ut firmu sciat ita et sicut uirat al si
credat no de scia q de crude litate in uere
Iudiciu de hic. Discreta de liberatio scilicet ut no
uincet enim veru nisi pro uitate q ad dicit
aliqui aliquo uere q ei expedit ut utile est
credere et no uult credere simplici asserioni
Iusticia ut id quod uirat est licitu et honestu
ex de Iure uirado Et si popus Quocirca ergo
uincet sine inductu est asserionu sine pro
missio quod ad istorum deficiat sine quod uincet
falsu sine uere tame uiras credat uiras falsu
sine q uincet absq aliqua uirtute sine q uincet
aliqui illicitu semper et primu et de Iure cont
quod preceptum Sed quid fiat de istis Iuramentis
cotidianis q fiut ex quada leuitate et ex quada
mala consuetudine namq est ibi primu ad deficit
ibi iudiciu Dico q si est si fiat de re licita
et sine intencione deceptu ut fallendi illud
primu no est nisi peccu ueniale Si aut fiat
intencione fallendi vel si fiat de re illi
cita et peccu mortale Unde nota q ad Iura
mentu no fiut duentiu ut fit inductu in
uirtutis Iuramentu quod fit de re illicita uel
quod fit contra caritate et quod no pe seruari

sine interitu salutis etne Sicut si iurare
me aliquem infecturum ut non daturum elemosiaz
ut aliquod tale pimum est nec est aliquatenus
obsequandū **Vnde Bedimus** In male pmissis re
sponde fidem In tempi uoto muta dretu **Mo**
tandū est qd hic prohibetur iudicium qd fit per
falsos deos quod non de fieri a xpianis Tame
credo qd xpianus ubi est expedirens possit
recipere iudicium a pagano qd deos suos **Mo**
etia qd non est iurandū nisi qd aliquas videlicet
p evangelium p altare p crucem qd aliquas
secundū In manu est epd p iurare xpianis. i. si
aliqua et q. v. Qui iurat **Vnde** nō qd qui
iurat per creaturā nō concessa debet acce
rime castigare ut dicit **Raymundus Terran**

Tertium preceptum 3. Memoro ut **Preceptum**
dum sablo sabbatis Ita qd in isto precepto
preceptum pmo et pncipalis obsequari diebus
domica Et ex sequenti precepto. alie festiuitates
solempnes qd ponunt de q. d. iij. pndicandū
Natiuitas dñi scōz Stephi Iohis euāgeliste
Innocenti Siluestri Inuictus dñi Epypha
nia purificatio sctē marie Cum pascha cu
tota eius ebdomada Tres dies rogationū
Ascensio dñi Dies petroscō Sed Iohannis
baptiste Quodam aploz et maxie petri 2
pauli qd mundū sua pdicatione illudauerunt
Sed lauretj Assumptio sctē marie Natiuitas
eiusde. Aduratio sctē michaelis Dedicatio cu
cunqz oratorij dñi scōz Sed martini Et

Illi festiuitates quas singuli epd in suis epatibz
 ad iplo collaudauerunt qui curis quorantibz
 iduende sut no ty qualis omibz tamen h^o uli
 mid intellige de sab, canonizat ab ecclia roma.
 p epus p se no possi alique scm canonisat
 ep^o de re. 2 ne sciz ca^o pmo Relique ued
 festiuitates q^o dnu no sut colende ad feriadu
 nec pphibende. Hec ita septa sut de Anata
 die de qse. diij pmdrandu It^{em} Eusebi^{us} p^{ro}
 statit festu Inuentionis s^{an}c^te Cruc^{is} v. nouas q^{ui}
 solempnit^{er} celebrau^{it} de qse diij Cruc^{is}. No
 est q^{ui} in isto caplo pmdrandu Non fit metio
 de Annuntiatione b^eate marie no ty sit festu re
 lebre 2 solempne. Et forte dicit aliquis
 tud proptu de die sablati 2 no de die dnuo
 intelligendu e. Ad cui^{us} euidenciā nondū q^{ui}
 lege b^eteri fuerit quedā pcepta cerimonias
 ha quedā moralia Cerimonalia erat illa
 q^{ui} p^{ro}hibeat ad p^{ro}phalam cultu di sicut q^{ui} tali
 die fuerit tale p^{ro}phid ut tale et est illa q^{ui}
 p^{ro}hibeat ad cerimonias illig iplo sicut q^{ui} indu
 erent tali ueste 2 p^{ro}phid. Et ista pcepta ex q^{ui}
 p^{ro}phid r^{es}urrexit no fuerit ob^ouada ymo q^{ui}
 ea ob^ouaret mortalit^{er} peccaret. Moralialia
 erat illa que erant de dictamine legis mate
 sicut de fide. honorat^{er} p^{ro}phes 2 p^{ro}phid 2 illa
 pcepta ad huc manet in uirtute sua q^{ui} ad op
 re^ondu de ob^ouacione sablati q^{ui} erat mo
 rale q^{ui}nd ad hoc s^{an}c^to debitas honor ipen
 dunt de q^{ui} istud e de dictamine legis

nature s̄ quia tali die dedito talis honor d̄p̄
d̄retur magis q̄ alia die. Erat ceremoniale
inquit requies illius erat signa illiq̄ sabb̄i
magni quo popus quiescit d̄ populis. Et ideo
quid ad istud cessant illud p̄ceptum Ita q̄ dies
sabbati fuit mutata in die d̄m̄ca 2 r̄dnabilis
In hac em̄ die mundus sup̄sit exordium Resur
rexit popus h̄ors̄ m̄cedit et vita accepit p̄d
cipium Et ista d̄ m̄cedio h̄ati Pauli in Ep̄la
ad colos̄ ubi dicit Nemo uos d̄ducat in cibo a
potu aut d̄ parte diei festi aut neomnie a
sabb̄oꝝ que s̄nt umbra futuror̄ Et d̄ hoc d̄s
putat Apl̄us ad hebreos iij 2 iij cap̄lis Et
habent̄ sup̄ hoc multa cap̄la d̄ q̄ d̄ iij In die
bus festiuis debet uacare h̄oies īms et psal
mis et c̄ntis sp̄ualibz et alijs bonis opibz
magis q̄ alijs duobz Et ideo debet abstinē
ab od̄ ope s̄uili Nō solum a p̄o q̄d̄ p̄prie p̄
uile dicit̄ quia facit h̄oem s̄uū d̄yaboli Et
ead̄ ab opibz mechanicis et negocijs perula
ribus ut m̄tatu nō fiat nec placitū nec
aliquis ad mortē ut pend̄ iudicē nec p̄m̄ta
uient̄ nisi q̄ p̄ate facienda d̄ q̄ d̄ iij Rogatio
nes De h̄is mechanicis et perulanz̄ expressit
deus dicens Sex diebz opaber̄ opera tua
septimo aut̄ die sabbatū d̄ d̄m̄ dei tui Nō
facies om̄d̄ opus tu et filiḡ tuā et filia tua
seruū tuū 2 ancilla tua 2 iumentū tuū et
aduenā quā 2 m̄tra portarū tuarū Nota est
q̄ p̄pter piculū h̄ostid̄ ul̄ temp̄or̄at̄ d̄m̄ne

homicidium Et sub nomine homicidij intelligitur omnia
dumna corporalis que per inferi proximo Et non
dum q duplex e homicidium quia quoddam est
spirituale quoddam temporale Spudale fit quidam mores
si adiendo Unde Iohes in prima canonica sua Qui
odit fratrem suum homicida e Detrahendo male
operando. morendo. Et de istis tribus moribus hec
de pe. d. i. homicidiorum et c. dicit iniquitas
Et c. noli putare Quod subtrahendo d. lxxxvi.
Pascite fame morietur si non paucis occidit
Et quolibet istorum homicidiorum sine doctore est
peccatum mortale. Homicidium corporale sine doctore
res fit duobus modis Unomo illo Alio modo
facto Verbo fit tribus modis scilicet precepto
Compulsio et defensor Et quolibet istorum si
fiat iuste e peccatum mortale. Facto fit quatuor
modis scilicet Insuper necessitate. casu et soliditate
Iusticia ut cum iudex vel iudex reum
iuste condemnatum ad mortem occidit hoc hoc
tunc si fit ex amore vel amore fundendi ha
mam sanguinem licet talis iuste occidatur
quia meretur mortem Iste tamen peccat mortaliter
propter intentionem corruptam Si vero fiat ex
amore iusticie nec peccat iudex condemnando
eum ad mortem nec precipiendo iustro ut occi
dat eum nec iustro precipiendo mandatum iudi
cis Id tamen faciat iuris ordine servato
probat. hoc ex verbo apostoli ad Romanos ubi dicit
Sicut omnia autem peccata sublimioribus subdita
Et sequitur Non enim sine causa gladius por
tat de enim iudex e iudex in ira ei qui

male agit. **S**i fiat necitate distinguitur quia
 illa necitas aut fuit evitabilis poterat enim
 evadere absque occisione hominis et tunc dicitur
 homicidium et debet agere poenitentiam pro mortali.
 Aut fuit inevitabilis quod occidit hominem absque
 meditatione primo tunc dolore ad se et sua libe-
 rando. Et in isto casu non dicitur peccata nec astu-
 gitur ad poenitentiam. Debet tamen dolere et suis peccatis
 ascribere quia ita tanta potuit evitare necitate.
Bonaz enim mencit ibi de duemine culpa alii cul-
 pa non est extra de homicidio. **Iustificasti** Si
 autem fiat casu. **Hic** distinguitur quod aut iste da-
 bat operam rei licite aut illicite puta quod pec-
 rit lapidem in sub loca pro que consueverunt ho-
 mines transire. Vel dum firmabat quidam locum
 aliquis a bove vel equo prostratus interijt vel
 filia. In isto casu talis simpliciter dicitur homicidium.
Si dabat operam rei licite puta quia
 incidebat arbori sibi necessarium vel depone-
 bat fenum de curru vel filiam si adhibuit dili-
 gentiam quam debuit. **videlicet** respiciendo vel
 proclamando non minus tarde vel dimisso sed
 ipse congruo et alio. Ita quod si aliquis erat
 ibi vel veniebat poterat fugere vel sibi cavere
 non deputat sibi. **Plat** hinc distinctio d. l.
 Sepe contingit extra de homicidio quidam

Si autem fiat homicidium voluntate sine omni dis-
 tinctione tenendum est quod est gravissimum et enor-
 me peccatum. **d. l.** Si quis voluntarie **exord**
Sextum preceptum dicitur non morda **papud**
 beris. Ita quod in isto precepto prohibet dicitur

omnis concubitus p[ro]p[ri]us ad legitima uxore[m] que
aut et quot p[ro]p[ri]e talis concubitus vide supra p[re]
secunda tractatu[m] scdo capto 10o **Septimum p[re]ceptu[m]**

Septimum p[re]ceptu[m] 3 non fin tu facies tra q
ij isto p[re]cepto p[ro]hibet[ur] fin tu rapina. s[er]ua
fraus. dolus. et gradualit[er] omnis acquisitio illicita alic
ius rei quomodocumq[ue] 2 quocumq[ue] pallio sine titulo
fiat **Octauum p[re]ceptu[m]**

Octauum p[re]ceptu[m] 3 no falso testimoniu[m] dices
tra q in isto p[re]cepto p[ro]hibentur omne meda
cio Et scienda q s[ecundu]m Augustinu[m] libro de me
dacio dicit p[ro] quid medacioz q[ui]d 2 qd fit in
dortna fidei 2 bonoz mo[ri]z ut dicit p[ro]p[ri]e non
nata de mana id[em] ut no 2 passu[m] in cruce
vel aliud ple[na]m contra articulos fidei ut bonos mo
res. Secudu[m] 2 qd nulli p[ro]dest et obest alicui
ut 2 medacio ut 2 tractio ut falsi testes in
causa criminali Tertiu[m] 2 qd p[ro]dest alicui 2 obest
alteri ut medacio falsi testes in causa p[ro]curaria
Quartu[m] 2 quod fit pla[m]e[m] m[er]it[um] de libidini q[ui]
sine causa 2 utilitate Quintu[m] 2 quod fit plac
di cupiditate ut medacio adulationis Sextu[m]
2 q nulli obest 2 p[ro]dest alicui ad evitandu[m]
p[er]icul[u]m p[ro]curie ut si aliquis sciens p[er]icul[u]m ali
cui[us] tollendu[m] a fine ut a p[ro]dome mediat[ur] p[er]
nefriu[m] ubi fit Septimu[m] 2 qd nulli obest 2
p[ro]dest alicui ad evitandu[m] p[er]icul[u]m p[ro]p[ri]e ut si
aliquis querat[ur] ad morte[m] 2 aliquis mediat[ur] p[er]
nefriu[m] ubi fit Octauu[m] 2 quod nulli obest et
p[ro]dest alicui ad go ut ab imudicia corpali
aliquis t[er]reat[ur] ut si uolenti corru[m]p[er]e uirgine[m] me
riat[ur] aliquis dicens eam esse conuigatam

qui obsequabunt precepta ista **N**otandum quoque quod obsequa-
toribus preceptorum istorum dabitur. **S**eptem dotes
i. septem glorie in paradiso **T**res ex parte anime et
quatuor ex parte corporis **E**x parte anime **C**laritas
suo scilicet quod videlicet deus clarus sine aliquo velamine
Et in ista visio consistit tota nostra beatitudo **V**nde
Augustinus **C**apitulum 2 tota merces **E**t ista clara vi-
sio succedit visioni fidei **I**ta dicit **p**aulus **V**idimus
nunc scilicet in vita ista quod periculum in enigmate scilicet
fidei tue aut scilicet in paradiso facie ad faciem **S**ed
deus ex parte anime scilicet firma tentio quod scilicet ita fir-
miter tenemus deum quod nullomodo imbecimus eum a-
mittere **E**t de ista tentione dicitur in **C**anticis **T**e-
nui eum nec dimittam **E**t ista firma tentio succedit
virtuti spei **T**ercia dote anime bene erit perfecta
fructio scilicet quod anime beata perfecte fructus et adque dicit
deus et sanabit et delectabit in eo **p**er **S**ana-
bor cum apparuerit gloria tua **E**t ista perfecta
fructio succedit amori cadit **E**t de ista dicitur
dicitur dicit **A**ugustinus **V**idelicet **A**malimus. lauda-
bimus **Q**uid officium habebimus in paradiso scilicet
videlicet amare et laudare deum **P**ost resurrectionem
nunc aut habebimus quatuor dotes ex parte corporis
Cum corpora nostra erunt agilia. i. movibilia
per quatuordecim partium sine aliqua fatigacione et
labore **E**rit etiam impassibilia quia a nullo pote-
runt pati **E**rit etiam immortalia quia nullo modo
poterunt mori **E**rit etiam clarissima **V**nde **S**al-
uator **S**ulgebunt sicut sol in regno patris
mei **C**uius regni concivus nos faciat rex re-
gnum et dicit **D**ivinitatem **I**hesus **X**pistis **A**men

H Et circa officium Curatorum *De fine huius operis*
 breuiter a me scripta sunt ut simplices
 in aliquo instruerent et magis quod ad aliquid
 discipulanda laboraret. Obsecrans ut si in illo
 libello isto lector aliqua utilia tuemat ipsa
 attribuat de pluri gratias ei referens quod michi
 precium aliquatula semetilla intelligentie inprimis
 dignatus est. Illa autem que minus bene dicta sunt
 mee ignorantie aut inadvertencie ascribens eadem
 ratius corrigat et quod me precare ad dominum
 precibus fundat. *ref Amen*

Explicit Vampulus Curatorum. Deo gratias

Scriptum et completum per me Gericum medicum sub
Anno Dni Millesimo Quadringesimo Quinqua-
gesimo Tertio In vigilia omni sancti Petri ref

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

1800
1801
1802
1803
1804

167

